

Redaktor guşəsi

İGİDİ ÖLDÜRƏN ŞƏHİD

*“Döyüsdə hər ölən şəhid,
hər şəhid igid ola bilməz!”*

Ermənistanla Azərbaycan arasında uzun sürən müharibənin böyük-küçüklü döyüş epizodları el arasında olduğu kimi ədəbiyyatda da şəhid sözünü məşhurlaşdırdı. Hətta o qədər məşhurlaşdırdı ki, minilliklər boyu daima ucada olan “igid” sözünü tamamilə sıxışdırıb sıradan çıxartmasa da dalana dirəməyi danılmazdır. 2020-ci ildə Şuşanın azad olunması ilə başa çatan 44 günlük Vətən Müharibəsindən sonra şəhidlər haqqında silsilə kitabların hazırlanması el arasında bu işi sürətləndirmiş oldu. Hətta bəzi şair və yazıçılar şəhidləri əsərlərində əbədiləşdirdilər. Ayaz İmranoglunun “Atasının adı şəhid” hekayəsindən sonra kimsə övladına “Şəhid”, “Şəhadət” adı qoyarsa, əsla təəccüblənməyin.

İgid - döyüşlərdə igidlik, cəsurluq, fədakarlıq göstərənlərə deyilib. Bu, keçmişdə də belə olub, indi də belədir. Minilliklərin süzgəcindən keçib günümüzdə gəlmiş “İgid ölər, adı qalar” məsəli də boş-boşuna yaranmayıb. Azərbaycan xalqı kimi daima müharibələr qovğasında çıxdığı çıxan rus xalqında da belədir. Hərfi tərcüməyə görə onlarda igidin təsnifatı bu cürdür: “...fədakarçasına döyüşərək həlak olmuşdur - “pal xrabrix smertyu(ruscasi)”...” Hərçənd ki, döyüş şəraitində olmadan da fədakarlıq göstərmək mümkündür. Azərbaycan ədəbiyyatında ilk olaraq bunu mən “Oğul” povestində sınaqdan keçirmişəm. “Uzaq sahillərdə” əsərində alman patrullarından yayınmağı bacaran Mehdi Hüseynzadə ilə “Oğul”un qəhrəmanı arasında paralellər qurmuşam. Sülh dövründə metronun stansiyasında patrulları aldadıb aradan çıxmaq heç də Mehdi Hüseynzadənin şücaətindən az deyil.

Əlbəttə ki, bütün bunlar öz yerindədir. Ancaq şəhid məsələsinin bizə İslam dəyəri kimi gətirilməsi milli dəyərlərin kölgədə qalması anlamına gələ də bilər. Belə ki, qanunvericilikdə bütün cəbhə təminatında iştirak edənlərin şəhidlik hüququna malik olması göstərilir. Ön cəbhədə düşmənlə savaşaraq vətəni qoruyanlar arxada yemək bişirən, tanka maşınla mörmi gətirənlə mazut, yanacaq daşıyan, ehtiyat rayonda məşğələ keçən və başqa təbəqələrin statusu eyni ola bilərmi? Siyasilər qanun, ruhanilər tanrı qarşısında onların bərabər və ən yüksək zirvədə bərqərar olduqlarını xalqa inandırmağa çalışsalar da, bir ədəbiyyat adamının bunu beləcə qəbul etməsi və əsərlərində hamısını eyni sərgiləməsi inandırıcı görünür, ola da bilməz.

Bəlkə elə buna görədir ki, şəhidlər haqqında yazılan böyük əksəriyyəti tərcümeyi-hal xarakterindən kənara çıxa bilmir və bəzi şablon, uyğunsuz şişirtmə “qəhrəmanlıqlardan” başqa bir şey deyildir. Unutmayın, döyüş şəraitində hər həlak olan adam şəhid sayılsa da şəhid, hər şəhid də igid ola bilməz.

Bütün şəhid və igidlərin əziz xatirəsini uca tutaraq ehtiramla yanaşan:

**Böyük hörmət və ehtiramla:
Əli BƏY AZƏRİ,
baş redaktor**

XƏZAN

Ədəbi-bədii jurnal
C8, N4, 2023
Aprel, 2023

**Baş REDAKTOR:
Əli BƏY AZƏRİ**

Redaksiya heyəti:

Şahməmməd Dağlaroğlu, Xaliq Azadi, Məhəmməd Əli, Rəşid Bərgüşadlı, Dəmət Salmanoğlu, Budaq Təhməz, Hafiz Əlimərdanlı, Təranə Dəmir, Minarə Sığnaq, Ələsgər Talıboğlu, Vaqif Osmanov, Zaur Ustac, Əyyub Türkey, Elvin İntiqamoğlu, Gülnarə İsrail

**Baş redaktorun MÜAVİNİ:
Ramiz İSMAYIL
Dizayner: Veys ƏLİYEV**

Redaksiyanın ünvanı:

Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, “Azərbaycan” nəşriyyatı

Əlaqə telefonları: (070) 575 03 99

Email ünvanı: xezan23@mail.ru,
5750399a@mail.ru

Çapa imzalanıb: 10 aprel 2023-cü il
Ədliyyə Nazirliyində 15 yanvar 2016-cı ildə
qeydə alınmışdır: 5331

Jurnal aylıqdır.

Materiallar elektron variantında,
yaxud diskdə və on dörd şriftlə printerdən
çıxmış çap variantında (bir nömrə üçün) poeziya
və publisistika beş, nəsr on səhifədən çox
olmamaq şərti ilə qəbul olunur.

JURNALI Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin
“Bayatı” və KİTABEVİM.AZ kitab
mağazalarından əldə edə bilərsiniz.

ƏYYUB TÜRÜN

MÜASİR UŞAQ NƏSRİNDƏ ŞƏFAHƏT ŞƏFİ İMZASI

Ölkəmizdə uşaq ədəbiyyatının ilk təşəkkül tapdığı illərdə balaca oxucular üçün nəsr əsərləri meydana çıxaran Cəlil Məmmədquluzadə, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Süleyman Sani Axundov, Abdulla Şaiq və s. maarifçi yazıçılar mənə və məzmun etibarını ilə bir-birindən maraqlı nümunələr yarada bilmişdilər. Müasir dövrümüzə də uşaq nəsrinin davamçıları azlıq təşkil etmir. Bunların sırasında Zahid Xəlil, Rafiq Yusifoğlu, Aləmzər Əlizadə, Qəşəm Nəcəfzadə, Sevinc Nuruqızı, Reyhan Yusifqızı, Mina Rəşid, Qəşəm İsabəyli, Ələsgər Əlioğlunun və son dövrlər uşaqlar üçün ardıcıl olaraq nağıl və hekayələri ilə ədəbi mühitdə tanınmağa başlayan Şəfahət Şəfinin imzasını nümunə çəkmək olar. Şəfahətin qələmə aldığı uşaq nəsrini oxuyanda onun ölkəmizlə yanaşı dünya uşaq ədəbiyyatı ilə də yaxından tanış olduğu özünü bürüzə verir. Belə ki, uşaq dünyasının incəliklərinə bələd olmadan maraqlı, rəğbətlə qarşılanacaq, sevə-

sevə oxunub qavranılacaq əsər ərsəyə gətirmək mümkünsüzdür. Bu yolda Şəfahət Şəfi bütün varlığı ilə çalışır. Onun davamlı olaraq yaratdığı əsərlər bunun sübutudur.

Nağıl və hekayələrin ustalıqla balaca oxuculara çatdırılması müəllifin mütaliə gücü və zəkasının üstünlüyünün göstəricisidir. Bundan başqa yazıçı qələmə aldığı əksər uşaq əsərlərinin mövzusunun gerçək həyatdan götürür ki, bu da azyaşlı oxuculara əsərin ideya və mövzusunun daha rahat şəkildə anlamağa imkan yaradır. Ən əsası odur ki, uşaqlar üçün yazılan əsər onların estetik zövqünə xələl gətirməməli, mədəni tərbiyəsinin inkişafına, duyğularının gözəlləşməsinə, saf-laşmasına vəsələ olmalıdır. Yuxarıda sadalanan vacib nüanslar Şəfahət Şəfi yaradıcılığında tamamilə özünü ehtiva edir.

Yazıçının “Adilin səhvi” adlı hekayəsində əsərin qəhrəmanı olan Adilin bilik mənbəyi sayılan kitaba etinasız yanaş-

ması, onu özündən sonrakı nəsllə yararsız halda təqdim etməsinin yaxşı iş olmadığı aşılır. “Yusif və qaranquş” hekayəsində isə quşların min bir əziyyətlə qurduğu yuvalarını dağıtmaq istəyən Yusifə babası tərəfindən məzəmmət edilir. Onların təbiətdə oynadığı vacib rol əsərin qəhrəmanına başa salınır. Nasirin uşaq ədəbiyyatındaki xidmətini böyüməkdə olan nəslin mərhəmətli, qayğıkeş, insani keyfiyyətlərə xas şəkildə tərbiyə olunmasına bir çağırış kimi dəyərləndirmək olar. Səfahət uşaq nəslərində təsvir israfçılığına demək olar ki, yol vermir. Yazılar yığcam olmaqla yanaşı məna yükünü də özündə saxlayır. Müəllifin bədii əsərləri oxucuda obrazlı şəkildə real, aydın təsəvvür yaradır. Nasir həm də qələm yoldaşlarının uşaq şeirlərini və təmsillərini də nağıl və hekayəyə çevirərək balaca oxucularına daha rahat və maraqlı çalarlarla təqdim edir. Bunlardan “Ördək və Qarğa”, “Bülbül və Nadan Sərçə”, “Göyərçin və Qumru”, “Oğurluq”, “Mənim atam dənizçidir”, “Ağac-ları qoruyaq” adlı hekayələri misal göstərmək olar. Bütün bu sadalanan yazılarda uşaqların yaş səviyyəsinə uyğun ideya və maraqların təlqin olunmasını, həmçinin yığcam halda canlı aləmlə ahəngdarlıq təşkil etməsini kiçik yaşlı məktəblilər üçün əlavə oxu kimi estetik zövq baxımından uğurlu yaradıcılıq məhsulu olduğunu söyləyə bilərik.

Şəfahət Şəfinin uşaq ədəbiyyatındaki xidməti təkcə nağıl və hekayələrlə bitmir. Onun qələmə aldığı “Arı pətəyi” pyesi günümüzdə uşaqlar üçün nadir halda yazılan səhnə əsəridir. Pyesi oxu-

yanda ilk baxışdan bal arılarının həyat tərzini haqqında yazılmış sadə bir əsər kimi görünə də, mahiyyətin dərinliyinə varanda pyesdə bal arılarının timsalında dürüstlük, əməyə sevgi, yaşadığı yurda bağlılıq, ailəyə sevgi, çətinliklərin öhdəsindən cəsarətlə gəlmək, xeyirin şər üzərində qələbəsi və s. bu kimi humanist dəyərlər balaca oxuculara sətrəlti mənalarla çatdırılır. Şəfahət Şəfinin yazılarının hər biri zəruri mövzulardır. Təbiətə sevgi, böyüklərə hörmət, təhsilə maraq, zərərli vərdişlərdən uzaq durmaq və digər bu kimi mövzular uşaqların dünyanı daha yaxşı dərk etmələri, özlərini tərbiyə etmək baxımından dəyərli nümunələrdir. Bütün bu müsbət keyfiyyətləri nəzərə alaraq demək olar ki, Şəfahət Şəfinin uşaq nəslərinə müasir dövrümüzün uşaq ədəbiyyatında tez-tez müraciət olunacaq. Uşaq ədəbiyyatı adına sevindirici haldır ki, balaca oxucular onlar üçün yorulmadan, bir-birindən maraqlı nağıl və uşaq hekayələri qələmə alan ədib və eyni zamanda bir dost qazandıqlar.

Təbriklər, “Uşaq ədəbiyyatı”, uğurlar, Şəfahət Şəfi!

ŞƏFAHƏT ŞƏFİ HƏSƏNOV

AYGÜNÜN FİNCANI

(uşaqlar üçün hekayə)

Səhər yeməyindən sonra balaca Arzu divanda oturub, televizorda “Mən anamın köməkçisiyəm” adlı maraqlı bir verilişi izləyirdi. Bu zaman böyük bacısı Aygün dərsələrini hazırlayırdı, anası isə mağazaya alış-veriş etməyə getmişdi. Verilişi izlədikdən sonra Arzu anasına kömək etmək qərarına gəldi. Odur ki, çox düşünmədən, durub mətbəxə keçdi. Balaca Arzunun əli su kranına çatmadığı üçün tabureti qabyuyanın qarşısına çəkdi. Səhər yeməyindən sonra masanın üstündə qalmış fincan və nəlbəkiləri qabyuyanın içinə qoydu. Taburetin üstünə çıxıb onları səliqə ilə yudu. Yuduqdan sonra fincan və nəlbəkiləri yenidən masanın üstünə düzdü. Qab dəsmalı ilə onları bir-bir silib quruladı, rəfə yığmağa başladı. Aygün bacısının sevimli fincanını silmək istəyirdi ki, birdən fincan əlindən sürüşüb yerə düşdü. Səsi eşidən Aygün tez mətbəxə qaçdı. Mətbəxdə Arzunun sınımış fincana baxaraq donub qaldığını gördü. Sınımış fincanını gören Aygün kövrəldi. Sonra da üzünü Arzuya tutub onu danlamağa başladı:

-Arzu, sən mənim sevimli fincanımı sındırmısan, bilirsən? Axı o fincan atanın hədiyyəsi idi, üzərində şəklim vardı! Niyə sənə aid olmayan işlə məşğul olursan? Qabları yumaq sənə yox, anamızın işidir! Ana qayıtsın, görərsən, mütləq səni cəzalandıracaq.

Arzu gördüyü işin səhv olduğunu düşünüb qorxudan qaçıb otağındakı masanın altında gizləndi. Çox keçmədi ki, anası mağazadan qayıtdı. Anasının qayıtdığını gören Aygün tez bacısından ona şikayət etməyə başladı:

-Ana, Arzu mənim sevimli fincanımı sındırdı.

-Niyə sındırdı, qızım?

-Xəbərim yox idi. Gizlicə gedib masanın üstündəki fincan və nəlbəkiləri yuyub. Sonra da fincanımı əlindən salıb sındırıb.

-Anladım, qızım. Hələ de görüm Arzu hanı?

-Bilmirəm, ana, evdə idi.

Ana və Aygün otaqları gəzib Arzunu tapa bilməyəndə, ana narahat olmağa başladı və dedi:

-Aygün, bəlkə uşaq çölə çıxıb?

-Yox, ana! Axı sən qapını açarla bağlayıb getmişdin.

-Doğrudur. Qayıdanda öz açarımla açdım qapını. Demək evdədir.

Elə bu zaman otaqların birindən Arzunun ağlamaq səsi eşidildi. Aygün tez otaqdakı masanın altına boylanıb Arzunu gördü.

-Burdadır, ana, Arzu masanın altında gizlənib!

Ana masaya yaxınlaşdı, dizləri üstə çökdü. Arzunu özünə tərəf çəkib qucaqladı və soruşdu:

-Qızım, niyə ağlayırsan?

-Ana, mən fincanı sındırmaq istəmirdim. Bütün ev işlərini sən tək görürsən, çox yorulursan. Sənə kömək etmək istəyirdim. Əlimdən sürüşüb düşdü.

-Narahat olma, qızım! Məqsədin fincanı sındırmaq deyil, mənə kömək etmək olub. Odur ki, birlikdə gedib Aygün bacın üçün yenisini, daha yaxşısını alarıq.

-Gedərik, anacan, - deyib tez anasının üzündən öpdü.

Aygün kiçik bacısının tənbeh olunmadığını görüb anladı ki, bu kimi hallar hər kəsin başına gələ bilər. Hətta böyüklərin əlindən də təsadüfən qab düşüb sınır. Səhvini anlayan Aygün tez yaxınlaşıb bacısını qucaqladı və dedi:

-Bacım, səni danladığıma görə mənə bağışla. Bir zamanlar mən də boşqabı yuyanda əlimdən düşüb sınımışdı. Onda ana mənə tənbeh etməmişdi. Demişdi ki, ehtiyatlı davransan, düşüb sınımaz! Mən ananın dediklərini unutmuşdum. Düz deyirəm, ana?

-Doğrudur! Diqqətlə mənə qulaq asın və yadda saxlayın. Bir işi ilk dəfə görəndə təhlükəsizlik baxımından ehtiyatlı olmaq vacibdir. Məsələn, ehtiyatlı davranmasan bıçaqla barmağımı, əlini kəsərsən, qaynar suyu üstünə dağıdarsan, isti ütü ilə əlini yandırarsan. Ehtiyatlı olsanız, bunların heç biri baş verməz. Hər kəs, hətta, mən də balaca olanda səhvlər etmişəm. Böyüyə-böyüyə ev işlərini görməyi, yemək bişirməyi anamdan, nənəmdən öyrənmişəm. Əlbəttə, yaşınıza uyğun olmayan ev işlərini görmək olmaz! Məsələn, bıçaqla iş görmək, isti su ilə davranmaq, isti ütüdən istifadə etmək, şüşə qabları, pəncərələri yumaq və silmək. Böyüyəndə isə ehtiyatlı davranıb xəsarət almadan bu kimi işləri də görə bilərsiniz. Hələ ki, sizə təhlükəli olmayan ev işlərini görməyə icazə verirəm. Bilmədiklərinizi isə məndən, atanızdan soruşun. Ev işlərində kömək etmək istəsəniz, buyura bilərsiniz. Hansı işdən necə başlamağın yolunu sizə göstərərək.

Arzu və Aygün ananın dediklərini qəbul edib sevinclə onu bərk-bərk qucaqladılar.

MƏNİM ROBOT ANAM

(uşaqlar üçün hekayə)

İslam səkkizinci, əkiz bacıları Lalə və Jalə isə altıncı sinifdə oxuyurdular. Bacılar, bir sinifdə eyni masa arxasında otururdular. Bir gün müəllim şagirdlərə ev tapşırığı olaraq ailələri haqqında inşa yazmağı tapşırırdı. Bacılar evə gələndən sonra dəftər-qələm götürüb inşa yazmaq istəyirdilər ki, Lalə Jalədən soruşdu:

-Jalə, bəs indi biz nə edək ki, inşalar məzmununa görə biri-birindən fərqlənsin?

-Doğru deyirsən, bacı.

Bu zaman İslam bacıların söhbətinə müdaxilə edib dedi:

-Eşitdim ki, müəllim sizə inşa yazmağı tapşırıb. Çətinliyiniz nədədir?

-Müəllimin verdiyi tapşırıq ailəmiz haqqında inşadır. Amma biz bilmirik insanı necə yazaq. - bunu dedi Jalə. - Axı biz eyni ailənin üzvləriyik.

İslam bir qədər düşünəndən sonra əlavə bildirdi:

-Bu, doğrudur! Siz bir ailənin üzvüsünüz. Odur ki, hər biriniz bir inşa yazın. Biriniz ata obrazını, digəriniz isə ana obrazını yaratsın. Sonra yazdıqlarınızı birləşdirsəniz, ailəmiz haqqında geniş bir inşa alınacaq.

-Yaxşı, - dedi Jalə. - Biz yazarıq, sən də oxuyub fikir bildirərsən.

Beləliklə, bacılar inşa yazmağa başladılar.

Jalə: - Anam pediatrdır, yəni uşaq həkimidir. Sahə həkimi olaraq poliklinikada çalışır. Nəzarətində olan sahədə yaşayan uşaqların sağlamlığının qayğısına qalır. Anamın həssas bir insan

olduğunu bilirəm. Çünki uşaqlar xəstələndə anam çox narahat olur. Tez-tez zəng edib xəstə uşaqların vəziyyətini soruşur, valideynlərinə vacib məsləhətlər verir.

Lalə: - Atam inşaat mühəndisidir. O, hündürmərtəbəli yaşayış binaları tikir, tikdiyi binaların möhkəm olmasına diqqət yetirir. Bir dəfə güclü zəlzələ zamanı atam çox narahat olmuşdu. Atanın vəziyyətini görəndə anam ondan soruşdu:

-Niyə narahatsan?

-Tikdiyim binaların nə qədər davamlı olduğunu təhlil edirəm.

-Tikdiyin binalar zəifdir?

-Əlbəttə, yox! Amma məsuliyyət hissi məni düşündürür. İstəyirəm ki, insanlar hündürmərtəbəli binalarda özlərini rahat hiss etsinlər. Bunu mənim vəzifəm, vicdanım tələb edir.

Jalə: - Anam hər gün işdən evə gələndən sonra çantasından bir qovluq çıxarıb masanın üzərinə qoyur. Sonra mətbəxə keçib şam yeməyini hazırlayır və bizi süfrəyə dəvət edir. Yemək yeyəndən sonra anam süfrəni yığırdır, qabları yuyub silir və rəfə düzür.

Lalə: - Adətən, atam işdən qayıdan kimi anam onun qabağına çay qoyur. Çayı içdikdən sonra ata yuyunmaq üçün hamama keçir. Deyir ki, mənim iş yerim çox tozlu olur. Atam hamamdan çıxandan sonra hamımız mətbəxə keçib axşam yeməyini yeyirik. İslam qardaşım həmişə yeməyə gecikir. Bir gün atam İslamdan gecikməsinin səbəbini soruşdu, İslam cavabında: - Dərslərə hazırlaşdım, - dedi. Bundan sonra atam bir daha bu barədə ondan soruşmadı.

Jalə: - Axşam yeməyindən sonra anam paltarlarımızı yüyür, təmizləyir və ütüləyir. Anam deyir ki, səhərə qədər bütün paltarlar təmiz və səliqəli olmalıdır. İndidən hazırlaşram ki, səhər işə gecikməyim. Bu işləri yerinə yetirdikdən sonra anam qovluğu qarşısına qoyur, oxuyur və bir-iki saat ərzində qeydlər aparır.

Lalə: - Axşam yeməyindən sonra atam iş otağına keçir və iki saata yaxın işlə bağlı layihələri öyrənir. Bundan sonra 10-15 dəqiqə hər birimizlə ayrı-ayrılıqda söhbət edib dərəcə ha-

zırlığımızı yoxlayır.

Jalə: - Anam xəstə uşaqların anketləri ilə tanış olarkən atama çay verməyi də unutmur. Hələ yatmadan əvvəl bizə meyvə şirəsi də verir. Anam şənbə-bazar günləri evin təmizlik işləri ilə məşğul olur, paltar yuyur, ütüləyir, yemək bişirir və s. Anam həmişə telefonunu üzərində gəzdirir. Ona çoxlu zənglər gəlir. Bəzən qəfil geyinib çantasını götürərək evdən çıxır. "Bir xəstəni təcili müayinə etməliyəm", - deyir. Bu, anamın nə qədər məsuliyyətli olmasının göstəricisidir.

Lalə: - Atam istirahət günlərini evdə bizimlə birlikdə keçirtmək istəsə də, çox zaman tikinti materiallarının keyfiyyətini yoxlamaq üçün mütəxəssislərlə görüşüb məsləhətləşir. Bəzən telefon danışıqlarında materialın keyfiyyətindən gileylənərkən əsəbləşdiyinin şahidi oluruq.

Jalə: - Anam həmişə atama dəstək olur. "Sən düzgün qərarlar verirsən, tələblərinə haqlısan, çox məsuliyyətliyənsən, amma hirs-lənmə. Evlər möhkəm olmalıdır ki, insanlar zərər görməsin".

Bacılar insanı yazıb oxumaq üçün İslama verdilər. İslam yazıları oxuduqdan sonra anasının nə qədər çox iş gördüyünü bildi. Bundan əvvəl anasının bu qədər zəhmət çəkdiyini ağ-lına belə gətirə bilməzdi. O, bir anlıq - bəlkə anam robotdur, - düşündü. Tez atasına yaxınlaş-b soruşdu:

-Ata, mən indi bilmişəm ki, ana nə qədər çox iş görür. Bəs ana yorulmur?

-Yorulur, axı o robot deyil, insandır, anadır! Əgər siz bəzi ev işlərində anaya kömək etsəniz, onda üzərinə düşən yük azalar.

-Baş üstə, ata! Bundan sonra hər zaman anaya ev işlərində kömək edəcəyəm.

İslam tez bacılarını yanına çağıraraq dedi:

-Mənim əziz bacılarım! Biz artıq böyümüşük. Bundan sonra anaya ev işlərində kömək etməliyik ki, onun dincəlməyə zamanı olsun. Yoxsa anamız çox yorulur. Axı o insandır, robot deyil.

TANKÇI - DÖYÜŞÇÜ ZABİT

44 günlük Vətən Müharibəsində döyüş zamanı şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı baş leytenant Azad Arif oğlu Hübətovun əziz xatirəsinə ehtiramla

İkinci Qarabağ müharibəsində qanı ilə tarix yazaraq, Laçın rayonu uğrunda gedən döyüşlərin birində fədakarcasına həlak olub şəhidlik zirvəsinə yüksələnlərdən biri də Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabiti baş leytenant Hübətovdur. Azad Arif oğlu Hübətov 24 yanvar 1996-cı ildə Bakı şəhərində bu işıqlı dünyaya göz açıb. Əslən Göyçə mahalının Daşkənd kəndindəndirlər. Nərimanov rayonundakı 291 sayılı ekologiya liseyini bitirib.

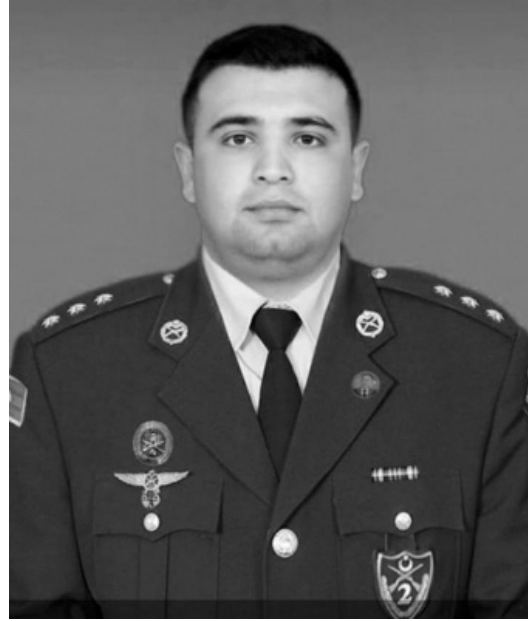
Orta təhsilini 2013-cü ildə başa vuran Azad Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə daxil olur. Hərbi peşə kimi tankçı ixtisasını seçir. 2017-ci ildə Ali hərbi məktəbi başa vuraraq leytenant hərbi rütbəsi alır. Təyinatı üzrə elə eyni ildə Füzuli rayonunun Horadiz şəhərindəki N saylı hərbi hissədə xidmətini davam etdirib.

Leytenant Hübətov 2018-ci il "Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi" münasibətilə keçirilən hərbi tədbirdə ön sırada bayraqdar vəzifəsini daşıyıb. "Silahlı Qüvvələrin 100 illiyi" yubiley medalı ilə təltif edilib.

A.Hübətov vətəninə, torpağına bağlı qəhrəman oğullardan biri olub. Həyatını hərbiyə bağlayan qəhrəman şəhidimiz Silahlı Qüvvələrin təlim və tədris mərkəzində 45 günlük zabıt heyətinin təkmilləşdirmə kursunda iştirak edib. Kursu müvəffəqiyyətlə başa vuraraq növbəti baş leytenant rütbəsi alıb.

Müharibənin başladığı ilk günlərdən A.Hübətov ön cəbhədə gedən döyüşlərdə iştirak edib. Füzuli, Qubadlı, Laçının işğaldan azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmanlıq göstərərək düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsini və texnikasını məhv edib.

Döyüş zamanı A.Hübətovun komandiri ol-

duğu tank minaya düşüb. Özü ayağından yaralanıb. Lakin buna baxmayaraq, tankı idarə edən sürücü-mexanikin daha ağır xəsarət aldığı görürək özündə güc toplayır və yaralı silah yoldaşını 25 km belində daşıyaraq meşə ərazisinə gətirib.

Çətinliklə də olsa, yaralı döyüş yoldaşını belində daşıyıb və nəhayət, iki gündən sonra öz döyüş postlarına gəlib çata bilib. Bundan sonra Azadın vəziyyəti ağırlaşdığına görə onu müalicə almaq üçün Beyləqana göndərirlər. Lakin, A.Hübətov müalicəsini yarımçıq qoyaraq yenidən döyüş meydanına qayıdıb. Ailəsi isə onun yaralı vəziyyətdə olmasından, müalicəsini yarımçıq qoyub yenidən döyüş meydanına qayıtmasından yalnız şəhid olandan sonra xəbər tutub. 27 oktyabr 2020-ci ildə Laçın uğrunda gedən döyüşlərdə şəhidlik zirvəsinə yüksəlib.

Şəhidin anası Leyla Hübətova oğlunun torpaqlarımızın işğaldan azad olunması üçün gözünü qırpmadan canını belə verəcəyini bildi-

yini deyib: “Oğlumun ən böyük arzusu torpaqlarımızın işğaldan azad olunması olub. Hər bir vətəndaşımızın arzusu budur. Azad həmişə deyirdi ki, torpaqlarımızı işğaldan azad edib üçrəngli bayrağımızı orada dalğalandıracağam. Bu arzu oğluma canı bahasına başa gəldi, amma Azad verdiyi sözü tutdu, arzusuna çatdı. Azad əsgərlərə bildiyi hər şeyi öyrədirdi. Öz üzərində çox çalışırdı. Xəyalları, məqsədləri çox idi, amma qismət... Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin, qazilərimize şəfa versin”.

Tank tağını komandiri olan qəhrəman şəhidimiz Azad Hümbətov həyatını təhlükəyə ataraq düşmənin 5 tankını öz mövqelərimizə gətirməyə nail olub. Dəfələrlə öz döyüş yoldaşlarını düşmən mühasirəsindən yaralı halda çıxaran cəsur döyüşçümüz Laçın uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid olub.

A.Hümbətov İkinci Fəxri Xiyabanda torpağa tapşırılıb.

Prezident İlham Əliyevin 9 dekabr 2020-ci ildə imzaladığı müvafiq sərəncama əsasən, II Qarabağ müharibəsində göstərdiyi şücaətə görə Hümbətov Azad Arif oğluna (ölümündən sonra) “Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı” adı verilmişdir. Eləcə də Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda gedən döyüş əməliyyatlarında iştirak etdiyinə və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş döyüş tapşırığının icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirdiyinə görə 15 dekabr 2020-ci ildə Ali Baş Komandanın əmrinə əsasən “Vətən uğrunda” medalı, 25 dekabr 2020-ci il tarixdə imzalanmış sərəncama əsasən “Füzulinin azad olunmasına görə” və “Xocavəndin azad olunmasına görə” medalları ilə təltif edilib.

Baş leytenant Hümbətov Azad Arif oğlunun əziz xatirəsi qədirdilən Azərbaycan xalqının qəlbində daima yaşayacaqdır.

***Böyük hörmət və ehtiramla:
Əli BƏY AZƏRİ,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü***

**SƏHRAB
MÜRŞÜDOĞLU**

SƏN MƏNİM AZADIMSAN!

*Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Azad Arif oğlu
Hümbətova ithaf olunur*

Sən nə qədər böyüksən,
mənim Azad qardaşım.
Sən nə qədər igidsən,
mənim şəhid qardaşım...
Düşməne sinə gərdin,
sən Vətən torpağında.
Səni tanıyan hər kəs,
uzağın, yaxının da,
bu məhlədə yaşayan,
balaca uşağın da,
yadında sən qalmısan,
çünki sən Azadımsan!

Ucaltdın bayrağımı,
sən Vətən torpağında,
ölüm sevinməsin qoy,
heç sən də adında.
Azadlıq nərəsi var,
azadlıq nəğməsi var,
Azadlığın özü var,
xariqələr yazmısan,
çünki sən Azadımsan!

Ölüm sevinməsin qoy,
tökdüyün qan müqəddəs,
ürəkdə vətən eşqi,
könlündəsə min həvəs.
Zirvələrə apardın
müqəddəs bayrağını,
əbədi qəhrəmansan,
sən mənim Azadımsan!

Həyat yolun başladı,
 Bax, bu kiçik məhlədə,
 böyüdün başa çatdın,
 ayaq açdın məktəbə.
 Oxuyub zabit oldun,
 Vətən qorumaq üçün,
 sən ona sipər oldun,
 gözlərini qırpmadan,
 çünki sən Azadımsan!

Bizə əmanət qalan,
 sənin yadigar balan,
 sənin adın gələndə,
 həməən ayağa duran.
 Bu millətin oğlusan,
 vuran əli-yumruğu,
 Qəhrəmanı olmusan,
 çünki sən Azadımsan!

Düşmən marıqda durub,
 Vətənin sərhədində,
 yenə dava havası,
 Erməni xislətində.
 Bizi qorxuda bilməz,
 minlərlə Azadım var,
 vətənin keşiyində.
 Önündə sən olmusan,
 çünki sən Azadımsan!

Bir bax, atan vüqarlı,
 bir bax, anan vüqarlı,
 müəllimlərin vüqarlı,
 dost-tanışın vüqarlı.
 Sənin qəhrəmanlığın
 eli edib vüqarlı,
 çünki özün vüqarsan,
 ürəklərdə yaşayan
 əbədi yadigarsan,
 sən mənim Azadımsan!

Halal olsun qoy sənə
 içdiyən ana südü,
 halal olsun qoy sənə
 yediyən o duz-çörək.
 Aldığın o adın da,
 həmişə yaşayacaq,
 yaddaşların yadında,
 qəlbində yaşayırsan
 çünki sən Azadımsan
 qəhrəman Azadımsan!

Bakı şəhəri, 21 fevral 2023-cü il

“Xəzan” jurnalının baş redaktoruna

Hörmətli Əli BƏY AZƏRİ!

Bu ilin fevral ayında mənim yetmiş beş yaşım tamam oldu. Təntənəli yubiley, oxucularla görüşlər keçirə bilməsəm də, ruhən, qəlbən sakit oldum.

Ona görə ki, “Xəzan” jurnalında sizin yazdığınız dəyərli fikirlər, “Yazarlar” jurnalının baş redaktoru Zaur Ustacın yaradıcılığım haqqında əhatəli məqaləsinin “Xəzan”da və “Bütöv Azərbaycan” qəzetində dərc olunması hər cür təntənədən əziz idi. Özünə, qələminə hörmət bəslədiyim Pərvanə Bayramqızı “Ədalət” qəzetində haqqımda ürək sözlərini yazdı. Hörmətli dostlarımız, istedadlı və tanınmış qələm sahibləri - Budaq Təhməz, Ələsgər Talıboğlu, Əbülfəz Əhməd, Bakıda və Mingəçevirdə yaşayan dostlar məni təbrik etdilər.

Əlli ildən çoxdur, qələmə yoldaşam: səkkiz kitabım nəşr olunub, ondan da çox əlyazmalarım var. Üç almanaxda və iki antologiyada şeirlərim, üç almanaxda isə nəsr əsərlərim çap olunub. Nüfuzlu ədəbi orqanlar hesab etdiyim “Ədəbiyyat qəzeti”ndə, “Azərbaycan” və “Ulduz” jurnallarında müxtəlif bəhanələrlə yazılarımı çap etməkdən yayındılar. Heç Yazıçılar Birliyinə üzv də qəbul eləmədilər: “qocasən” dedilər. Gileylənmirəm, günah özumdədir.

Var olsun, “Xəzan”, var olsun “Yazarlar”, var olsunlar dostlar.

**Böyük minnətdarlıq hissi ilə:
Ramiz İsmayıl**

TƏRANƏ DƏMİR

YERƏ DAĞILAN ARZULAR (hekayə)

Sərvinaz bizim sinfin ən savadlı, ən bacarıqlı, ən ağıllı, ən gözəgəlim qızı idi. Bütün “ən”ləri özündə birləşdirən bu qızın heç tənəffüsdə də əlindən kitab düşməzdi. Çətinlik çəkən kimi onun yanına qaçardıq. Ən yaxın rəfiqəsi də mən idim. Hər halda mən elə bilirdim. Bütün sirtini, sözünü mənə deyirdi. Evləri də bizdən bir tin aralı idi. Vaxt tapanda ya o bizə gələrdi, ya da mən onlara qaçardım. Dərdimiz, sərımız birdi. Onu da bilirdik sinfin fəallarından olan Qasım Sərvinaza bir könüldən min könülə aşıqdı. Deməsə də bilirdik. Bütün dərsi gözünü Sərvinazdan çəkməzdi, hər işinə qaçardı. Sərvinaz da ona laqeyd deyildi, deyəsən. Qasım yaraşlıq oğlan idi, həm də ağıllı, sakit, tərbiyəliydi. Düz 10 il idi ki, sinif nümayəndəsi seçmişdik onu və Allah tərifi işinin öhdəsindən də gözəl gəlirdi. Sinfin qızlarının hamısının könlündən keçsə də, o ürəyini Sərvinaza vermişdi. Heç kimə gözünün ucuyla da baxmırdı. Əlqərəz, sonuncu dərş ilimizi də başa vurub bu balaca, uçuq-sökük məktəblə də, doğma müəllimlərimizlə də, əziz sinif yoldaşlarımızla da vidalaşdıq. O ki, var ağıladıq da bu ayrılığa. Sonra hərəmiz bir yana dağıldıq. Ali məktəbə qəbul olan oldu, peşə məktəbinə gedən də, kolxozda iş tapıb işləyən də oldu. Mən uşaqlıqdan müəllim olmaq istəyirdim və sənədlərimi universitetin filologiya fakültəsinə verdim. Xoşbəxtlikdən iki dörd, bir beş alıb o fakültənin tələbəsi oldum.

Sərvinaz tibb universitetinə daxil oldu. Qasımsa birinci il qəbul ola bilmədi və əsgər getdi. Yavaş-yavaş Sərvinazla daha az-az görüşməyə başladıq. Əvvəlcə ayda bir dəfə, sonra üç aydan bir, daha sonra ildə bir dəfə görüşəsi olduq. Hərəmizin başımız öz dərşimizə, öz problemlərimizə elə qarışmışdı ki, ayların, illərin necə keçdiyini bilmirdik. Mən tələbə yataqxanasında qalırdım. Burda da nə qədər istəsən qız vardı. Hamısıyla mehriban olsam da çalışırdım ki, arada məsafə saxlayım. Nənəm demiş nə tanıyırdım onları. Hərəmiz bir bölgədən, bir rayondan gəlmişdik və heç kim heç kimin haqqında heç nə bilmirdi. Amma nə qədər çətinliyi olsa da tələbəlik illəri unudulmazdı...

Elə Azərlə həyat yolumuz bu universitetdən başladı. Azər arıq, çəlimsiz oğlan idi. Ucqar dağ rayonundan gəlmişdi. İlk gündən gözəlti etmişdi məni. Özü elə deyirdi mənə. Amma cürət edib yaxınlaşa bilmirdi. Bir az dəlisov, sərt xarakterim vardı. Nəhayət, bir gün özündə cəsəret toplayıb qarşıma keçdi və ürəyini mənə açdı. Əvvəlcə daş atıb, başımı tutdum ki, olmaz. Mən bura oğlan tapmağa yox, elm öyrənməyə gəlmişəm. Anamgildən də qorxurdum. Onlar necə baxar bu işə? Tanımadıqları biriylə evlənməyimə icazə verərlərmi?

Beləcə, aylar keçdi. Qışda birinci rübün imtahanlarını verib rayona döndük. Hiss edirdim ki,

Azərçün darıxıram. Hara gedirdimsə, bu çəlimsiz, qara oğlanın da xəyalını özümə daşıyırdım. Az qala gecə-gündüz Azəri düşünməyə başlamışdım. Hətta yuxularımın da daimi qonağı idi. Günləri sayırdım ki, dərs başlasın və mən şəhərə dönüm. Beləliklə, darıxa-darıxa, həsrət çəkə-çəkə qış tətilini başa vurdu. Rayondan qayıdanda artıq tamam başqa düşüncədə idim. Özümü formalaşmış, dolğunlaşmış, özünü, sözünü bilən bir gənc qız kimi hiss edirdim. Azər də darıxmışdı. Hərəkətlərindən, davranışlarından hiss edirdim. Mənim də ona münasibətim dəyişmişdi və bu da ona mənə yaxınlaşmaqçun cəsarət vermişdi. Artıq hər kəs bilirdi ki, biz bir-birimizi sevirik. Azərə o qədər öyrəşmişdim ki, o dərsə gəlməyəndə darıxırdım, elə bilirdim ki, bu boyda universitetdə tək-tənhayam. Dünyanın ən doğma adamı olmuşduq bir-birimizçün. Ayda-ildə bir dəfə Sərvinazla da görüşürdük. Duruşu, davranışı, həyata baxışı o qədər dəyişmişdi ki, istər-istəməz soyumuşdum ondan. Son dəblə ayaqlaşa bilirdi. Uzun saçlarını kəsdirib qulağının dibinə qoymuşdu. Elə olurdu ki, min bəhanə gətirib heç tətillərdə də kəndə getmirdi. Hərdən fikirləşirdim ki, Sərvinaz belə gözəl, bahalı geyimləri necə alır? Axı kasıbcılıqda onun da ailəsi mənim ailəmdən dala qalmırdı. Nəhayət, universiteti bitirdik. Azərlə ikimiz söz verdik ki, heç vaxt ayrılmayacağıq və işlərimizi yoluna qoyan kimi evlənəcəyik. Hərəməz öz rayonumuzda işə başladığı. Bir gün Sərvinazla onun xalası qızının toyunda rastlaşdıq. Üzü-gözü, üstü-başı gülmürdü. Çox xoşbəxt görünürdü. Oturub xeyli söhbət etdik. Mən Azərdən söz açdım. Elə həvəslə, elə ürəkdən, sevgilə danışdım ki... Birdən onu gül-mək tutdu:

-Ay qız, başın çatır? Çölün dilənçisini neynirsən? O boyda Bakıda adam tapmadın sevməyə? Sevgi-falan boş şeydi. Əsas puldu, pul. Ağlın olsun. Özünə fərli-başlı, pullu oğlan tap, evlən. Sonra Sərvinaz demədi demə. Mən sənə pis məsləhət vermərəm. Bu saat dünyanı pul idarə edir. Tezliklə bir-birinizdən bezəcəksiniz, aranızda nə sevgi qalacaq, nə də hörmət. Bütün xoşbəxtlikləri pulla almaq olar...

Sonra nə danışdığından xəbərim olmadı. Bu mənim mələk bildiyim qız idimi? Bunu nə dəyişdirdi? Elə bil kimsə bunu yoğurub başqa Sərvinaz yapmışdı. Aradan bir il ötdü. Azər ata-anasını

bizim evə elçi göndərdi. Sadə, zəhmətkeş insanlardı. Anası tibb bacısı, atası isə orta məktəbdə riyaziyyat müəllimi idi. Bizim ailəylə tez qaynayıb qarışdılar. Sanki illərdə bir-birlərini tanıyırdılar. Nəhayət, gəlinli, duvaqlı toyumuz oldu. Bir müddət sonra eşitdim ki, Sərvinaz da evlənilib. Adlı-sanlı kolxoz sədrinin oğluyla. Evin tək oğlu, özü də milis (induki polis). Demək, Sərvinaz arzuladığı həyata qovuşmuşdu. Fikirləşdim ki, o elə universitet illərindən tanış olub bu oğlanla və o bahalı geyimləri də o oğlana aldırırmış. Toyları da tez oldu və sonra yavaş-yavaş bir-birimizin yadından çıxdı. Ailəmə, işimə (artıq Azərlə eyni məktəbdə çalışırdım) başım elə qarışmışdı ki, dünyadan xəbərim yox idi. Əvvəlcə Tural, iki il sonra Nəzrin dünyaya gəldi. Azər gözəl ailə başçısı idi. Məni və övladlarını çox istəyirdi. Çox xoşbəxt idik. Vaxt tapan kimi anamgilə də baş çəkirdik. Həyat öz axarıyla sakitcə davam edirdi. Sərvinazdan da ara-sıra xəbərlər alırdım. Eşitmişdim ki, qayınatasını işdən çıxarıblar və yoldaşıyla da heç arası yaxşı deyil. Evə, ailəyə baxmır, tüfeyli həyat keçirir. Sərvinazı da işləməyə qoymur. Zərrəcə yazığımı gəlmirdi ona. Öz seçdiyi həyat idi və cəzasını da özü çəkməliydi. Qasım da əsgərlikdən gəlib təhsilini davam etdirmişdi və rayonda böyük ticarət mağazasının rəhbəriydi. Sınıf yoldaşımız Nuranə ilə evlənmişdi. Nuranə də ali təhsil almışdı və kolxozda mühasib işləyirdi. İki il olardı ki, evlənmişdilər. Bir qızları da var idi. Bir gün yay tətilində uşaqları da götürüb kəndimizə, anamgilə qonaq gəlmişdim. Mənim gəlməyimi eşidib sinif yoldaşlarımdan bir neçəsi mənimlə görüşə gəlmişdilər. Anam da gözəl süfrə açmışdı bizimçün tutun kölgəsində. Deyib-gülə keçən günləri yada salırdıq. Öyrəndim ki, hər kəs xoşbəxt idi. Sevindim. Amma Sərvinazdan heç ürəkaçan söz eşitmədim. Onun haqqında hərə bir söz deyirdi. Gah deyirdilər ki, əri başqa qadına ilişib, bunu atıb. Gah deyirdilər Sərvinaz ərizə verib ki, boşansın. Hansısa kosmetika firmasında çalışdığını deyən də oldu. Fikirləşdim ki, gül kimi sənəti ola-ola niyə gedib kosmetika satsın ki? Əczaçılığı bitirmişdi axı. Sonradan öyrəndim ki, heç universiteti də bitirməyib. Yarımçıq atıb. Daha doğrusu başı "sevgi"yə (əgər buna sevgi demək olarsa, bu daha çox zəngin oğlan ovuna çıxmağa bənzəyirdi) qarışıb və oxumaq yaddan çıxıb. İnsanları necə tanımaq olar axı? Mən ki, Sərvinaza

bələd idim. O nə zaman özgüləşdi, tamam yad adam oldu? Məncə, yanılırdım. Sərvinaz elə əvvəldən beləymiş. Biz tanımamışıq. Xarakterini üzə çıxarmaq üçün münbit şərait lazım imiş, və ya bir qığılcım. Demək Sərvinaz da elə əvvəldən var-dövlət hərəsi imiş. Bu oğlan bu xarakterin aşkarlanması üçün təkan verdi sadəcə. Anam belə adamları meşşan adlandırırda həmişə. Düz də deyirmiş.

...Bir səhərsə kəndə hay düşdü ki, Sərvinaz özünü asıb. Əvvəlcə heç nə hiss etmədim. Qəfil xəbərin təsirindənmi, ya səhərin alatoranında yuxuyla gerçəyin arasında qaldığımdanmi hələ bu xəbəri əməllicə dərk edə bilmirdim. Sonra əlimə, üzümə su vurdum ki, bəlkə yuxuluyam. Bəlkə yalandı. Dua edirdim ki, yalan olsun. Sonra durub Qasımgilə zəng etdim. Telefonu Nuranə götürdü. Heç nə olmamış kimi salam verdim, hal-əhval tutdum. Bəlkə yalandı. Niyə təşvişə salım hamını səhər-səhər. O tərəfdən Nuranə həzin, kövrək səsle:

-Sərvinazi eşitmisən? Özün asıb. - deyincə ürəyimdən nəşə qırılıb düşdü elə bil.

Bəlkə də həyatımda ilk dəfə ümitsizliyin necə ağır yük olduğunu dərk etdim. Bunacan ümidim vardı hardasa. Dəstəyi sakitcə asıb öz otağıma keçdim. 10-cu sinifdə tutduğumuz xatirə dəftərini axtarıb tapdım. Sərvinazın ürək sözlərini acgözlüklə oxumağa başladım, daha doğrusu gözümə təpdim "Əziz bacım, Nərgiz, biz indi müstəqil həyata qədəm qoyuruq. Arzu edirəm ki, bu həyatda heç vaxt büdrəməyəsən. Həmişə, hər yerdə yolda yaşıl işıq yansın. Ömründə həmişə sevgi çiçəkləri açılsın. Bütün arzularına çatmaq ümidilə səni çox sevirəm. Bacın Sərvinaz." Daha bu xəbərin yalan olmadığına yüz faiz inanmışdım. Göz yaşlarım yanaqlarımı yandırırda. Uşaqlığımız, Sərvinazın gözəl, bəmbəyaz çöhrəsi, gülüşləri, gözləri-hamısı gözüümün önündən gəlib keçirdi. Qucaqlamaq istəyirdim bu xatirələri, əl atıb xəyallarımın o məsum qızığı bu günə gətirmək istəyirdim. Kitabı sinəsinə sıxan, hörüklərini oynada-oynada dərs danışan zamanları canlanırdı gözüümün qabağında. Səsi qulaqlarımda cingildəyirdi və öz-özümə pıçıldaırdım: "Dəyərmiydi"? Yanağım boyu süzülən göz yaşlarım Sərvinazi əbədi dünyasına uğurladıqca onun 20 il əvvəl boynuma dolanan qollarının ağırlığını hiss edirəm. Boğulurdum...

ÇÖRƏK ƏTRİ

(hekayə)

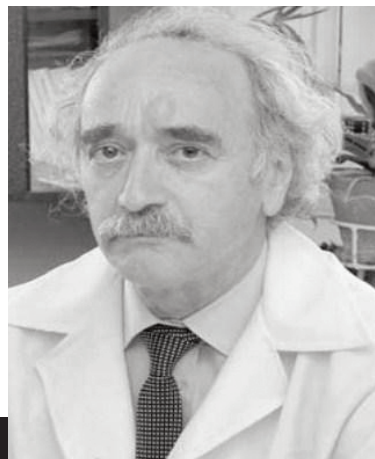
Külək bütün şəhəri başına götürmüşdü. Yayın istisində də, qışın soyuğunda da bu şəhərin küləkləri kükrədisə qabağında dayana bilməzsən. Şəhərin tozunu, torpağını süpürüb tökər başına, üst-başın torpaq qoxar. Bugünkü kimi. Tərtəmiz yuyunub evdən çıxırsan, qayıdanda özünü tanımırsan. Ləngər vura-vura, küləklə əlləşə-əlləşə avtobus durağına gəlib çatdım. Daha doğrusu, külək itələyə-itələyə gətirdi məni buracan. Daraqlı, tumarlı saçlarımdan əsər-ələmət qalmamışdı. Çantamı əlimdə möhkəm saxlamışdım ki, birdən külək alıb qaçar. Bu vaxt yolun o tayında kələğayısını külək yellədən bir qadın gözümə sataşdı. Qapqara geyinmişdi başdan ayağa. Külək qaldırmasın deyər uzun ətəklərini əllərilə tutmuşdu. Bir anlıq küləyi də, tozu-torpağı da, adamları da, bu şəhəri də unuttum. Bu ki, nənəmdə. Bəlkə məni qara basır deyər gözlərimi yumub açdım. Yox. Nə yuxuydu, nə qara basırdı məni. Bu külək də, bu dayanacaq da, bu adamlar, bu şəhər, yolun o tayındakı qara paltarlı qadın da gerçək idi. Qadın yolu keçib mənim durduğum istiqamətə tərəf gəlməyə başladı. "Bəlkə ona baxdığımı görüb, ona görə mənə yaxınlaşır. "Qadın mənə çatanacan ağımdan yüz fikir keçdi. Nəhayət, qadın küləyin qarşısında ləngər vura-vura mənə yaxınlaşdı:

-Salam.

-Salam.

-Qızım, burdan "İnşaatçılar"a hansı marşrut gedir? Bilmirsən?

Demək bayaqdan ona baxdığımı görməyib. Ağımdan keçən ilk fikirdən sonra qadına yolu və marşrutu izah etdim. Gözüümü nimdəş kələğayısından və illərin, fəsillərin izi hopmuş çöhrəsindən çəkməyərək həm də. Deyəsən, qadın da duymuşdu bu marağımı. Bir anlıq məhəbbətlə gülümsədi və minnətdarlıq edib sakitcə qırağa çəkildi. Mənsə nənəmin qırx il əvvəlki ocaq qoxuyan kələğayısını, anamdan qaçanda nənəmin uzun ətəklərinin altında gizlənən məni axtara-axtara neçənci dəfə yola saldım gözlədiyim avtobusu. Bu lənət küləyi də, orabura qaçan adamları da, bu şəhəri də, əlimə-ayağıma dolaşan qara pişiyi də unuttmuşdum. Ocağın qırağında nənəmin bişirdiyi yuxa çörəyinin, motal pendirinin qoxusu dolmuşdu burnuma. Bir də qapqara kələğayının yeli vurmuşdu məni.

HAFİZ ƏLİMƏRDANLI

QƏZƏLLƏR

Oxuyan heyrətlə soruşsun kimindir, kimin

Qəzəldən kənar da dolanmaq çətindir, çətin,
Rübai səslənsə, hikməti dərin, dərin.

İncilər yaratmış tarixdə dahi ustadlar,
Hər misra qəlbimdə inildər hey için-için.

Misralar eşq ilə yağrulmuş, hər aşiq bilir,
Ahıllar kövrəlir həsrətdən, şirindir, şirin.

Eşqin carçısıdır Kişvəri, Füzuli, Vahid,
Hər qəzəl, rübai təşbehə zəngindir, zəngin.

Yüksəkdir onların dəyəri, deyir ariflər.
Dərd-qəmi aparır, sevənə zamindir, zamin.

Hayıf ki, oxuyan həmişə lüğət axtarır,
Yeni söz söyləmək zamanı çatmışdır yəqin.

Hafiza, elə yaz, bu dövrün nəbzini tut sən,
Dinləyən heyrətlə soruşsun kimindir, kimin?

08-09.11.2022

Günlər imtahan olmasın

Dahi Məhəmməd Füzuliyə təzmin

“Cəmi könlüm dövr cövründən pərişan olmasın”*
Bu həyat bir qismətdir, canım peşiman olmasın.

Kim gedib, kimlər qalıb, həyat yəqin əyan edər,
Ömrümüz əmanətdir, kaş, vaxtsiz viran olmasın.

Hər ömür bir sərvətdir, qədrini el bilsə əgər,
Çox güman dəyər verər, ürək nigaran olmasın.

Cövr qalmaz bu dünyada, demiş neçə ustadımız,
İnsanlar dərk edərək, iblislə şeytan olmasın.

Bilməm dövr söyləyərimi səbəb nədir cövrələrə,
Səbəbkar tapılırsa, səbəblər pünhan olmasın.

Hər dövrün öz cövrü var, ürəyim eşq tapsa bir gün,
Fəhm ilə alar vüsal, könül bədgüman olmasın.

Çalış sən, ey Hafiza, həyatı nikbin tutasan,
Ürəkdən yarat hələ, günlər imtahan olmasın.

29-31.12.2022

* - misra dahi Məhəmməd Füzulinindir

Ötüşən hər günümə ahlər düzərəm

Yetməyə vəslinə yarın, gözlərəm mən nə zamandır,
Nigaran qalsa da könlüm, dözərəm mən nə zamandır.

Hər ana qiymət verilsə, inkarı heç ola bilməz,
Ürəyim üzölsə qəmdən, gizlərəm mən nə zamandır.

Dedilər yar səni gözlər, hicrinə son qoyar yəqin,
Hələ ki, pejmürdə olub, gəzərəm mən nə zamandır.

Qəlbə qalan xatirədən alsam əzab bunca qədər,
Ötüşən hər günümə ah düzərəm mən nə zamandır.

Sevinər bircə sözündən, kövrələr can da fərəhdən,
Hər sözü məlhəm sanaram, sezərəm mən nə zamandır.

El də hey bundan danışar, çün hər dövrün Məcnunu var,
Dövrümüzün Məcnunutək əzbərəm mən nə zamandır.

Bəlkə yetər, ey Hafiza, bunca fəqan eylədiyin,
Bəxtinin hüsnü yazılmış, izlərəm mən nə zamandır.
14-18.01.2023

Dərdi ürəkdən çıxaran ruzigarın işidir

Dərd əhlinə dərd yaradan bir dildarın işidir,
Dərdi ürəkdən çıxaran ruzigarın işidir.

Dedilər dərdinə dərman istəsən yardan soruş,
Hərgah vəfası olarsa, vəfadarın işidir.

Məgər gülzar istəməzmi, bir savab əldə edə,
Savab almaq könlümdəki ol hökmdarın işidir.

Keçsə günlər, keçsə illər qəlbə qalar intizar,
Bir dərd gedər, bir dərd gələr, ol niğarın işidir.

Dostlar deyir bu qəm yetər, qəlbin bir gün sevinər,
Sevgin nə miqdar olarsa, ol miqdarın işidir.

Səbir eylə, ey Hafiza, qərarı Tanrı verir,
Həyat necə ötsə, yalnız ol qərarın işidir.
07-08.10.2022

RÜBAILƏR

Qocalıq o gündən yaman nalədir

Dağlardan gələn su saf şələlədir,
Gördüyün al güllər, gözəl lalədir,
Cavanlıq səninlə burda qalsa da,
Qocalıq o gündən yanan nalədir.

04.11.2022

Danışmaq istədi elm aləmindən

Danışmaq istədi elm aləmindən,
Xəyyam dost tapmadı desin qəmindən,
Nə yaxşı, yazdığı rübailəri,
Cahillər içində tutdu əlindən.

05.11.2022

Qərqlər olar suyun dibinə

İlahi veribsə istedad sənə,
Ehtiyac duyulur ustada yenə,
Ustadı olmayan mahir üzgüçü,
Qərqlər olar dayazda suyun dibinə.

06.11.2022

Bilinmir düzdürmü çatan bu xəbər

Dedilər qozbeli qəbir düzəldər,
Bilinmir düzdürmü çatan bu xəbər?
Yüz il ötsə belə məzar hələ də,
Qozbelin adlanır indiyə qədər.

06.11.2022

İnsanlar sülhdən danışır

İnsan yaranandan sülhdən danışır,
Gah küsür, gah da ki, yenə barışır.
Soruşan olarsa, müharibədən,
Şeytanlar araya burda qarışır.

10.11.2022

Oxudum Qabili bir neçə kərə

Oxudum Qabili bir neçə kərə,
Endirmiş göylərdən Xəyyamı yerə,
Zəhməti böyükdür böyük şairin,
Tər naxış vurmuşdur rübailərə.

11-12.11.2022

Edəcək özgəyə həmişə xidmət

Alimə qiyməti verməyən millət,
Edəcək özgəyə həmişə xidmət,
Kimdənsə asılı qalacaq daim,
Ədəbi aləmdə tapsa da hörmət.

12.11.2022

Elmin öz zəhməti böyükdür, böyük

Elmin ol zəhməti söz yox böyükdür,
Elmin əziyyəti çox-çox böyükdür,
Nadanlar bilirmi bu zəhmət nədir?
Alimin bir sözü nadana yükdür.

12.11.2022

Axtardım həyatda

Axtardım həyatda sevgi, məhəbbət,
Axtardım həyatda dostluq, sədaqət,
Bəxtim bu dünyada gətirsə əgər,
Eşqimlə dostumu taparam əlbət.

14.11.2022

Müasir həyatdan rübai gərək

Dedilər sözümlər budur vəssalam,
Başqadır bu dünya, başqadır əyyam,
Müasir həyatdan rübai gərək,
Nə mey o meydəndir, nə yazan Xəyyam

14.11.2022

Açılan sirlər heç verərmi fayda

Kim bilir nələr var bu kainatda?
Qalıbdır hələ də sirlər həyatda,
Bu sirlər yəqin ki, hey düşündürür,
Açılsa, bilinmir, verərmi fayda?

16.12.2022

Dünyaya mükəmməl naxışdır insan

Dünyaya mükəmməl naxışdır insan,
Dünyanın dərdiylə tanışdır insan,
Dağıdır durmadan amma dünyanı,
Bilirmi, bu yolu yanlışdır, insan?

19.11.2022

Bilsək də

Açılan sirlərlə artar qəmimiz,
Dolar sinəmizdə dərd dəftərimiz,
Bilsək də çətindir bu yollar yenə,
Qalacaq orada hər gün izimiz.

17.12.2022

Gələcək qüdrətli səsi

Palıd kölgəsində qalsa pöhrəsi,
Sısqə bir ağacın gələr naləsi,
Günəşli torpaqda əkilərsə o,
Bir zaman gələcək qüdrətli səsi.

21.11.2022

Eşitdim həyatda neçə əfsanə

Nəsillər zənciri yetişdi mənə,
Eşitdim həyatda neçə əfsanə,
Dəyişən dövrandır, bir də ki, illər,
Dərd-qəmlər, hayıf ki, həməndir yenə.

18.12.2022

Yatmışıq, çıxmırıq nağıl altından

Bir nağıl yayılıb Leyli Məcnundan,
Sevilir hələ də o nağıl candan,
Əcnəbi fəth edir kainatı tək,
Yatmışıq, çıxmırıq nağıl altından.

21.11.2022

Qəlbim heç deyərmi ahıl çağında

Bir zaman həyatda sevgi qazandım,
Məhəbbət oduna alışıb yandım,
Qəlbim heç deyərmi ahıl çağında,
Tanrımın verdiyi eşqdən usandım?

21.12.2022

Soruşma haradır bu günlər yolun

Soruşma haradır bu günlər yolun?
Sərhəddə qırılmış qanadım qolum,
Vətəndən vətəni kəsmiş çəpəri,
Aşmağa gərəkdir hünərli olum.

06.12.2022

Gördüyüm çaydakı sular hey axar

Gördüyüm çaydakı sular hey axar,
Bir zaman, nəhayət, göylərə qalxar,
Dövr edən zərrələr həyatda bir gün,
Bəşər tarixinin sirrini açar.

21.12.2022

Hörməti, izzəti dillərdə gəzər

Həyatda vəzifə bəzən də insanı bəzər,
Hörməti, izzəti onunla, dillərdə gəzər,
Böyük bir bələdir, yerinə düşməsə insan,
Dəvəyə verilmiş qanaddan söhbətlər gedər.

11.12.2022

Tanrı da ürəkdən yəqin sevinər

Bir günün qədrini bilməsə əgər,
Bir ömrə insanlar verməzlər dəyər.
Dünya bu bələdan qurtulan gündən,
Tanrı da ürəkdən yəqin sevinər.

24.12.2022

ALİ RƏHİMOĞLU (ƏLİYEV)

TAPINDIĞI ƏDƏBİ İŞIQ

Ayaz İmranoğlu yaradıcılığına, xüsusən də “Gözəllik suyu” hekayələr kitabına bir nəzəri baxış

Ədəbi ictimaiyyətin diqqət və maraq dairəsində olan, geniş oxucu məhəbbəti qazanan, özünəməxsus tipik yaradıcılığı ilə fərqlənən, mövzu cəhətdən sərhəd tanımayan Ayaz İmranoğlu lirik və epik növün müxtəlif janrlarında - şeir (heca və sərbəst vəzndə), hekayə, esse, romanlar yaratmış, 42 kitab müəllifidir.

Onun geniş yaradıcılıq imkanlarını araşdırmaq, analitik təhlil etmək, təbii ki, peşəkar tədqiqatçıların, ədəbi tənqidin vəzifəsidir. Tarixi və iqtisadi kəşflər kimi söz sənəti də insan təxəyyülünün məhsuludur. Azərbaycan qloballaşma prosesinə öz iqtisadi-siyasi və mədəni nailiyyətlərini uğurla nümayiş etdirdiyi kimi, bu kontekstdə bədii ədəbiyyat da həyat həqiqətlərini obrazlarla əks etdirir.

Yazıçı müşahidəsi insan həyatını, davranışını, fikir və həyəcanlarını, münasibətini söz vasitəsilə bildirir.

Xalqın, millətin ictimai həyatında iz buraxan böyük tarixi hadisələr ədəbiyyata da təsirsiz qalmır. Ən populyar və geniş yayılmış, həcmcə kiçik olmasına baxmayaraq, dərin məna yükü olan hekayə janrı ilə zamanında C.Məmmədquluzadə, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev və başqaları mükəmməl, ən yüksək sənət nümunələri yaratmışlar. Cəhaləti, xurafatı, savadsızlığı aradan qaldırmaq məqsədi ilə milli zehniyyəti, şüuru, mənəvi dəyərləri, maarifçiliyi inkişaf etdirməyə xidmət göstərmişlər. Bu janr indi də öz aktuallığını qoruyub saxlamışdır.

A.İmranoğlunun yüksək peşəkarlıqla qələmə aldığı 12 hekayəsi «Gözəllik suyu» kitabında toplanmışdır. Bu hekayələr mövzu etibarlı ilə fərqli, çeşidli olsa

da günün reallıqları ilə səsləşir, həyat haqqında müha-kimələri yığcam, lakonik, konkret, ifa tərzində sadə, aydın, obrazlıdır. Müəllif həyatda rast gəldiyimiz hadisələrdən daha lazımlısını seçir, yaradır. Mövcud olanları deyil, ola bilənləri, həqiqətən zəruri olanları təsvir edir. Adi gözlərin görə bilmədiyi, adi qafaların düşünmədiyi bir çox həqiqətləri kəşf edir, arayır, tapır.

Hekayələrdə sülhə çağırış, vətənpərvərlik, yurda sevgi və bağlılıq, işgala məruz qalan torpaqlarımızın azadlığı uğrunda mübarizə motivləri vahid xətdə birləşir.

Kitabda canlandırılan qəhrəmanlar Vətən yolunda əbədiyyətə qovuşan, ruhu səmalarda doluşan, adı tariximizin daş yaddaşına həkk olunan şəhidlərimiz, qazilərimiz, onları dünyaya bəxş edən analarımız, «Canavar», «Yarasa», «Qumbara», «Qara paltarlı» lə-qəbli igid əsgərlərimizdir.

A.İmranoğlunun əsərlərinin bədii dəyəri özünəqə-dərki yazılardan orijinallığı ilə seçilir. Bu cəhətdən onun «Türk dili» hekayəsi diqqətəlayiqdir. Hər sət-rində milli ruh, kökə bağlılıq, təəssübkeşlik, kövrək lirizm, emosionallıq, axıcılıq, tarixilik, dramatik gərg-inlik xarakterikdir.

Sovet siyasi rejimində Azərbaycanın ucqar kəndin-dən (əsərdə konkret olaraq Zəngilan rayonunun Zər-nəli kəndi nəzərdə tutulur) Belorusiyada həqiqi hərbi xidmətdə olan azərbaycanlı əsgər kimliyi haqqında (tərcümeyi-hal) anket doldurur. Bələd olduğu, bildiyi xarici dil sualının qarşısında «türk dili» yazır. Hər

kəsə məlumdur ki, xarici dili bilmək, öyrənmək qəbahət sayılmır, eyni zamanda ali və orta məktəblərdə rus, ingilis, fransız, alman, ispan, ərəb və s. dillər tədris olunurdu. Amma hərbi hissənin siyasi şöbə rəisi bu sözü (türk dili) həzm edə bilmir, qəzəblənir. Narazılığını, təəccübünü gizlətməyən zabıt, əsgəri çağıraraq danlayır.

Əslinə qalsa, zabıt fikrindən keçənləri dilinə gətirə bilmir. Hətta genində xəyanət, satqınlıq olan erməni əsgərin də cavabı «həqiqətən həmin əsgərin türk olmasını təsdiq etməsi» zabiti daha da qızıdır. Onun düşüncəsi hələ 37-ci ilin repressiyasından xilas ola bilməyib. Minlərlə ağıl, zəka sahibləri - Əhməd Cavad, M.Müşfiq, H.Cavid, Heydər Hüseynovlar güllələnib, zindanlarda çürüyüb. Səzlərinin işlətdiyi vasitələrdən o da yararlanır. Təcili DTK-nı işə cəlb edir, hərəkətə gətirir. Minlərlə kilometr uzaqda olan kənddən, ailədən türk yazıçısı Nihal Atsızın «Boz-qurdlar» romanını gətirməyə müvəffəq olur.

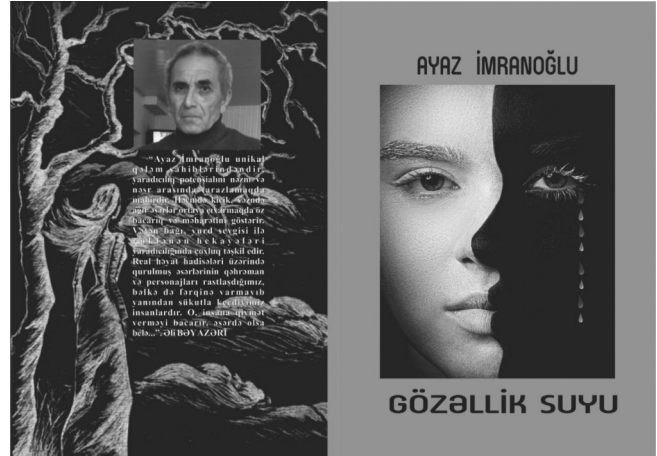
Zabıt lovğa təşəxxüslə, müharibədə qalib gəlmiş sərkərdə kimi öyünərək kitabı əsgərə göstərir. Demək istəyir ki, nələyə qadir olduğumuzu unutma, ölkənin sahibi bizik: «Hə... araşdırıldı. Demək sənə dilini sevdiren nənənin oxuduğu bu kitab olub... Əslində sənənin ruhun türk, damarlarında türk qanı axırmış, Türk millətçisi», - deyərək barmağı ilə əsgəri hədələyir.

Bədii obraz anlayışı tək-cə insan surətləri ilə məhdudlaşmır, yazıçının estetik idealının daşıyıcısı heyvan, quş, bitki və s. təbiət ünsürləri ola bilər. Bu baxımdan, A.İmranovun uğurlu, dolğun, bəşəri, mətnaltı dərin fəlsəfi qatları əks etdirən hekayələrindən biri «Leyləklərin fotosunun xatirəsi»dir.

Əsərin qısaca süjet xəttinə nəzər salaq. İki leylək kəndin həyətinə (Zərnəli) qovaq ağacının ön hündür budağında yuva qurur, bala çıxarır. İlan sürünərək yuvadakı leylək balalarını yemək istəyir. İnstinktiv olaraq duyduq düşən, təhlükə hiss edən ana leylək ilanı dimdiyi ilə səmaya qaldırır, qayalara çırpır, məhv edir. Növbəti ildə leyləklərdən biri yaralanır, özünü güclə həyəətə atır. Ev sahibinin yardımı sayəsində sağalaraq həyatına qayıdır.

İllərin birində (1993) leyləklər kəndə qayıtmır. Kənd adamları bunu qarşıdan gözləniləcək bəla, təhlükə kimi qəbul edir. Xalq inancı özünü doğruldur, erməni quldurları ərazini işğal edir, əhali canlı itkilərlə yurdu tərk etmək məcburiyyətində qalır. Ailə keçmiş illəri xatırlayır, təsirlənir və leyləklərin fotosu ilə təsəlli tapır.

Yəqin ki, yazıçının məqsədi tək-cə bu hadisəni, əh-

valatı yazıb sərgiləməklə bitmir. O, daha böyük mətləbləri metoforik - məcazi obrazların vasitəsilə demək istəyir.

Simvolların dərk edilməsinin dərinliyi insanın təfəssir qabiliyyətindən, erudisiyası, intuisiyasından asılıdır. Müəyyən fikri üstüörtülü şəkildə ifadə edən simvol, məhz əsərin ümumi ruhu ilə vəhdət təşkil edir.

Hekayədə bir sıra müqayisə, ziddiyyət, bənzərlik və s. paralellər aparılır, mühüm məsələlərə toxunulur. Planet - Yer kürəsi canlı və cansızların ümumi evi, məkanıdır. İnsanlar istədikləri qütbə yaşadıkları kimi quşlar da sərhəd tanımır, miqrasiya edir. Lakin leyləyin yaralanması faciədir, təcavüzdür, ekologiyaya zərərdir. Sağlam düşüncəli insanlar tərəfindən leyləyin müalicə olunması, yenidən təbiətə qaytarılması çox müsbət, təqdirəlayiq yanaşmadır. Hər kəs bir quşa qıysa, ya bir ağacı, yaşıllığı doğrasa, planet nə kökə düşər?... Təbii kataklizmlər səbəbindən, yaxud insanların müdaxiləsi sayəsində neçə növ canlının nəslə kəsilib; milyon illər əvvəl nəhəng dinozavrlar, mamontlar..., son zamanlarda (1970) Xəzər canavarı, bu günlərdə Xəzər suitilərinin kütləvi ölümü göz önündədir.

Dünyanın nadir təbii çinar meşəsi (Zəngilan rayonu, Bəsitçay Dövlət qoruğu) ekoloji terrora məruz qalıb, min illər yaşı olan nəhəng ağaclar erməni vandalları tərəfindən vəhşicəsinə qırılaraq xaricə satılıb.

Oxçuçayına axıdılan zəhərli kimyəvi maddələr tullantıları, Qafan şəhərinin kanalizasiya çirkəbləri ərazimizin fauna və florasını məhv edib.

Leyləklərin fotosu isə nostalji duyğuları, hissləri oyatsa da, itirdiklərimizə əvəz ola bilməz, onları geri qaytara bilməz.

İlan-leylək qarşılıqlı xalqımızın başına gətirilən Xocalı soyqırımındır, 20 Yanvar faciəsidir.

İlanın qayalara çırpılaraq məhv edilməsi 44 günlük II Vətən müharibəsi savaşının nəticəsi torpaqlarımıza soxulan erməni işğalçılarının əqibətidir, sonudur.

A.İmranoğlu yaradıcılığında Vətənə məhəbbət, yurda sevgi hissi o qədər güclüdür ki, sanki vicudu titrəyir, çılğın euforik hala düşür.

«Atasının adı şəhid» hekayəsinin qəhrəmanı Simnar yaşca kiçik olsa da, həyata baxışları, idealları yüksəkdir; geyimi, qüruru, mətinliyi ilə hər kəsə örnək, nümunədir.

“Əsgər geyimində məktəbin birinci sinfinə gedən Simnardan müəllim soruşur:

-Balaca əsgər, atanın adı nədir?

Simnar şəstlə:

-Atamın adı Şəhiddir, - deyir.

- ...Hə, oğlum, sənin atan bizim xoşbəxtliyimiz, Vətənin azadlığı üçün o zirvəni seçdi...”

Bu ədəbi nümunənin həyatda real mənzərəsini görür, şahidi oluruq.

Torpaqlarımız işğaldan azad olunandan sonra Zəngilan rayonunda ilk, daha müasir layihə üzrə «ağıllı kənd» - Ağalı inşa edildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cənabları doğma yurda qayıdan əhali və məktəblilərlə görüşür. 10-12 yaşlı uşaqlara belə bir sualla müraciət edir: “Gələcəkdə kim olmaq, hansı peşəyə sahib olmaq istəyirsiniz?”

Nəinki oğlanlar, hətta qızlar da «hərbi» olacaqlarını söyləyirlər. Niyə məhz hərbi? Ona görə ki, yurdundan, isti ocağından didərgin düşüb məşəqqətlərə məruz qalan ailələr, uşaqlar vətənsiz yaşamağın ağrı-acılarını, əzablarını, maddi-mənəvi çətinliklərini görüblər. Ona görə ki, 30 ildə beynəlxalq qurumlar «problemin hərbi həlli yoxdur» deyərək, faydasız, nəticəsiz danışıqlar aparıb ermənilərin «dəyirmanına su töküblər». Ona görə ki, məhz hərbi yolla Ali Baş Komandan İlham Əliyev, müzəffər ordumuz, xalqımızın yumruq kimi birliyi sayəsində 44 gün ərzində düşmən məhv edildi, qovuldu, torpaqlarımız əsirlikdən xilas oldu, «Qumbara Nurular», «Canavar Amillər», Sabirlər, Surxaylar, Faiqlər, digər şəhid və qazilərimizin qanları, canları hesabına qətiyyətli qələbə qazandıq, yurdumuza sahib çıxdıq.

A. İmranoğlunun yaradıcılığının cəlbədicə cəhətləri həm də odur ki, əksər hekayələri ünvanlı, real, konkret şəxslərdir, günümüzlə səsləşən zaman, məkan, şəraitlə bağlıdır.

Həmin hekayələrdən biri də I Qarabağ döyüşlərində qəhrəmanlıqla həlak olmuş Faiq Qasimovdan bəhs edən «Yurda keşikçi şəhid»dir. Bakıda müvəqqəti məskunlaşan məcburi köçkün Xeyransa ana azad

olunan doğma yurda, Zərnəli kəndinə (əslində kənd mövcud deyildi, xarabalıq var idi) getmək, şəhid oğlu Faiqin qəbrini ziyarət etmək istəyirdi. Kütləvi qayıdışa icazə verilməsə də (kəndlər minalanmışdı) müstəsna hal kimi qızı Şükufə, oğlu Abdulla ilə kəndə getmək imkanı əldə edir. Yerlə yeksan edilmiş, xarabalığa çevrilmiş kənd, baş daşları, sinə daşları sındırılmış, dağıdılmış, yeri bilinməyən qəbiristanlığı görmək nə qədər ağır, dözülməz idi, İlahi...

Bütün beynəlxalq qanun və öhdəlikləri heçə sayan düşmən necə amansız, vəhşi təbiətli, alçaq niyyətli idi. (Xatırlatmaq istəyirəm ki, işğal olunan bütün ərazilər, yaşayış məntəqələri, maddi-mədəniyyət abidələri, bu görkəmdə, bu vəziyyətdə idi). Görəsən, bu qədər dağıntı, talan, vəhşi barbarlığı görmək istəməyən UNESKO necə oldu ki, işğal zonasında (Şuşada) kilsənin bir daşının zədələnməsini gördü, haray saldı. Azərbaycana qarşı bəyanat verdi, sanksiya tətbiq etməyi tələb etdi...

Hətta demokratiya, sülh ixrac edən Qərb, səfirliklərin nümayəndələri bu dağıntılara baxış keçirməkdən imtina elədi. Budurmu ədalət?..

Nə isə... Qarış-qarış çətin axtarışlardan sonra Abdulla qardaşının qəbrini tapa bilir. Şükufə şübhə, sual dolu nəzərlərlə qardaşı Abdullanı süzür. Sanki demək istəyir ki, doğrudanmı odur? Bacısının dilsiz niyyətini anlayın Abdulla qətiyyətlə:

-Odur, Faiqdir, dəfn edəndə üzərinə öz əllərimlə yeddi ədəd üzüm dirəyi düzmüşəm. Dirəklərdən birinin üzərində «Bakı fəhləsi» yazılıb (kolxozun adı «Bakı fəhləsi» idi).

«Abdulla beton dirəklərin arasından qəbrin içinə boylandı. Qaranlıq qəbrin içi sanki nura qərğ olmuşdu».

Bu, zülmü, zülməti, şəri, bədxahlığı yer üzündən silən; ədaləti, həqiqəti, azadlığı bərqərar edən Asif Ata fəlsəfəsindən doğan, Safruh əqidəsindən mayalanan ədəbi ruh işığı idi.

Bu, A.İmranoğlunun iç dünyasının işığı idi:

İçimdə işıqlar vardı,

Dost işığı,

Əqidədaş işığı,

Doğma qardaş-bacı işığı.

İşıqlar nə çox...

Ümidvaram ki, tapındığı əbədi işıq Ayaz İmranoğlunu heç zaman tərk etməyəcək, onun yaradıcılıq yollarına daima nur səpəcək.

AYAZ İMRANOĞLU

DƏBİLQƏ

(hekayə)

Lüks avtobusla yeni salınmış şümşad yolla üzü Qarabağa gedirdik. Qırx dörd nəfər sərnəşin idik. Hamımız da şəhid ailələrinin üzvləri.

Son dayanacağımız Daşaltı kəndi olacaqdı. O kəndə ona görə gedirdik ki, orada əzizlərimizin qanları axıdılıb. Dəqiq bilirdim ki, qardaşımın oğlu noyabrın dördünü, beşini Daşaltıda olmuşdu. Oradan Şuşanın qayalıqlarını xüsusi təyinatlı dəstəsi ilə dırmaşib Qalaya daxil olmuşdular. Düşmənlər Şuşaya gedən yolların hamısına nəzarət etsə də, sıldırım qayaları aşib gələcəklərini ağıllarına gətirməmişdilər.

Avtobusda olanlarımızın hamısı eyni dərdli idik. Bir-birimizi tanımasaq da dərdlərimiz bizi doğma-laşdırmışdı.

Daşaltıya avtobusumuz yaxınlaşdıqca hamımız darıxmağa başlamışdıq. Tez-tez “çatmırıq” sözünü bir-birimizə deyirdik. Həyəcan hissi yaşayırdıq. Hətta arxa oturacaqda olan qadın:

-Yaranmaqda olan Azərbaycan ordusu ilk döyüş əməliyyatını 1992-ci ilin yanvarın 25-dən 26-na keçən gecədə Daşaltıda keçirmişdi. Əməliyyat uğursuzluqla nəticələnmişdi. Şıxov özünümüdafie taborunun doxsan nəfəri şəhid olmuş, xeyli hissəsi bu gün də itkin sayılır, - deyən adam tərəfə çöndüm.

Əlli-əlli beş yaşlarında olan qadın qara libasda idi. Başına qara yaylıq bağlasa da yaylığı altından ağ birçəklərdən görünənləri vardı.

-Bağışlayın, yəqin doğmanız həmin əməliyyatda olub? - dedim.

-Hə, qardaş, ərim həlak olub. Gedirəm onun qəbrini axtarmağa. Adı Cümşüddür. İtkinlərin siyahısında olub. İllər sonra bizə gələn döyüşçü dostu dedi ki, həlak oldu. Meyitini çıxara bilmədik. Ona “mərdəkanlı Cümşüd” deyirmişlər.

-Bəs nə bildiniz onları dəfn ediblər? Otuz il keçir həmin hadisədən... - soruşdum.

-Düşmənlər onları basdırmasa da Cümşüddüm Daşaltıdadı. Daşaltının havasında, suyunda, torpağında, daşında ərimin ruhu dolaşır. O daş-torpağa, suya, havaya, ağaca, gül-çiçəyə dua oxuyacam. Bilirəm Cümşüddün ruhu eşidəcək. Ərim mənim səsimi çox sevirdi. Deyirdi səsinin sehri var. Daşaltının ab-havasından biləcəm ki, ərim gəlişimə sevinir.

-Hə, düz deyirsiniz. Sidq-ürəkdən dua edəndə gedib sahibinə çatır.

O, ah çəkdi:

-A qardaş, ümidim dua etməyə qalıb.

Daşaltıdaydıq. “Yaşad” fondunun nümayəndəsi, hərbi geyimli mayor, otuz-otuz beş yaşlarında olan oğlan bizə rəhbərlik edirdi. Qırx dörd günlük müharibənin iştirakçısı olub. O, Daşaltıda baş verənlərin hamısını bittə-bittə bildiyini deyir. Şəhidlərin çoxusunu da tanıyır.

Bir vaxtlar döyüş getmiş bu yerləri gözdikcə qulaqlarımıza güllə, mərmə, tırtıllı tankların qulaqba-

tırcı vahiməli səsləri gəlir. Hətta komandirlərin verdiyi əmrlər, can verən döyüşçünün yaralarının ağrılarını da canımda duyuram. Mənim kimi yəqin bu səfərə çıxan şəhidlərin doğmaları da o halları yaşayırlar.

Birinci Qarabağ müharibəsində, eləcə də 44 günlük Vətən müharibəsində döyüşənlərin doğmaları olan biz hər yerə diqqətlə baxa-baxa nəyisə tapacağıımızın sorağındayıq. Addımlarımızı ehtiyatla torpağa qoyuruq ki, bəlkə elə addım qoyduğumuz yerə qanları tökülüb. Hansısa möcüzənin baş verəcəyinə inanıb gələnlərimiz də var. Onlar elə bilir doğmalarını burada tapıb əl-ələ tutub evlərinə gedəcəklər. Kaş, düşündükləri gerçək olaydı. Allahın möcüzəsinin şahidinə çevriləydik.

Beləcə, düşünə-düşünə öz aləmində idim. Dəstəməzə rəhbərlik edən hələ də adını bilmədiyim mayorun həlim səsi məni xəyal dünyamdan ayırdı:

-Bu ağacın dibində Qələndərli oturub cib bloknotuna qara karandaşla rəsm çəkirdi, - deyib on-on beş addım aralıdakı gər ağacını göstərdi, - Lap "Uzaq sahillərdə" filmindəki Mixaylo necə şəkil çəkir, o da eləcə çəkirdi. Əslən cənub bölgəsindən olan Axundzadə bu yerlərə elə vurulmuşdu ki, müharibədə olduğunu da unutmuşdu. Bax o qızılı qayanı çəkirmiş, - deyib yenə sözünə ara verib sərt qayalığa əlini uzatdı, - Snayperlə başından vurulmuş, qan damcıları çəkdiyi rəsmi ləkələmişdi. Oturduğu yerdəcə başını sinəsinə əyib əbədi yuxuya getmişdi.

Sonra mayor əlində olan qərənfil güllərindən iki ədədini ayırıb ağacın dibinə qoyub baş əyib, fatiə surəsini oxudu. Biz də onun kimi fatiə oxuyub salavat çevirdik.

Şəhidin bacısı havalanmış kimi ağacı qucaqlayıb öpməyə başladı:

-Can qardaş, döyüşdən sonra dincəlidinmi? Yoxsa bu yerləri bizim talış dağlarına oxşadırdın, şəklini çəkirdin? Kürəyini ağaca söykəmişdin ki, qızınasan? Axı həmişə deyirdin ki, kürəyin üşüyür.

Hüznü halda ağacın yanından, "Axundzadənin qəbrindən" aralandıq. Bir az da getmişdik ki, mayor dayandı. Nəyisə dəqiqləşdirirmiş kimi saga, sonra da sola baxıb dedi:

-Aha, buradır. Səmədbəyli ağ daşın dibində çöməlib radiostansiya ilə əmr gözləyirdi. Elə həmin vaxt mərmə düşür yaxınlığına. Qəlpə başının yarısını aparmışdı.

Səmədbəylinin babası aramızdan çıxıb ağır addımlarla ağ daşa yaxınlaşdı. Titrək əllərini ağ daşa

sürütlədi. Sürdükcə dodağı altında öz-özülə danışırdı. Doğma admlar bir-birini uzun müddət görməyəndə necə darıxırdılarsa, qoca da o haldaydı. Əlləri daşın hər tərəfində gəzdikcə, sanki nəvəsinə qovuşmuş kimi sevincək olmuşdu. Anidən əyilmiş belini dikəldib əllərini qoşalaşdırıb üzünə sürtdü:

-Allahım məsləhətinə şükür. Özün vermişdin, özün də aldın. Daşın üstündə qurumuş qan ləkəsi görəndə elə bildim gözlərim məni aldadır. Ona görə əllərimi dönə-dönə həmin ləkəli yerə sürtdüm və əmin oldum ki, yanılmamışam. Daşa hopmuş qan ləkəsini yağış, qar, şaxta yox e... aylar, illər də yuyub apara bilməyib, - sonra üzünü bizə tutub, - Bilirsiniz niyə? Çünki bu torpağın şah damarında bizim qanımız axır. Bizim qanımızla suvarılıb torpağımız. Ona görə də qanımız hara düşür, orada donub qalır, silinmir, - deyib boğazını arıtladıqdan sonra kövrəlmiş halda, - Allah sənə rəhmət eləsin, nəvəm. Babanın nəvəyə rəhmət deməsi dəhşətdir. Hətta o sözü dilimə gətirəndə təəccüblənirəm. Gör müharibə necə qəddar, rəhmsizmiş...

Bu vaxt Bakıdan buracan sakit olan, kimsəylə dinib danışmayan, saqqallı, özü də axsaq kişi dəstəməzin arasından çıxıb Səmədbəylinin babasının yanına gələrək o da daşı sıgalladı:

-Belə bir günü otuz ildən çox gözlədim. Onu deyim ki, Daşaltı faciəsi həm də bizim qələbəmizdir. Ölkəmiz ikinci dəfə müstəqillik əldə etdikdən sonra xalqımızın beyninə düşmənlər yeritmək istəyirdilər ki, hər bəzlik deyil. Ona görə də İlk döyüş əməliyyatımızın məğlubiyyətinin bir səbəbi də düşmənin təxribatı idi ki, ümidlərimizi puç edər. Amma igid oğullarımız subut etdi ki, biz döyüşkən xalqıq və ordu yaratmaq bizim boyumuza biçilib. Mən Daşaltı əməliyyatında əsir düşdüm. Hadrutda bir erməni zabitinin evində saxlanılırdım. Uzun müddət onun həyatında işlədiyimdən mənə inanmışdı. Bir gün o mənə siyahı göstərdi. Erməni dilində yazılmışdı. Əsir düşəndən sonra çalışırdım onların dilini öyrənəm. Öyrənmişdim. Siyahını oxuya bildim. Həmin erməni polkovnik olub. Daşaltıda baş verənlərin hamısını bilirdi. Həmin siyahı bilirsiniz nədir? - deyib bizlərə baxdı. Hamı susqunluqla ona baxırdı. Sözünə davam edib, - İtkin kimi tanıdığımız döyüşçülərimizin siyahısı. Hamısının adını əzbərləmişəm. Cümşüd Mərdəkanlı da o siyahıda idi. Erməni tankı iri arxı keçə bilmədiyindən bizim meyitləri arxa tökürlər. 23 meyit olur. Üstündən tankla keçirlər. Sonra da o meyitləri yandırırılar. Erməni deyir ki, o meyitləri pul müqabi-

lində dəyişəcəkdik. Ona görə siyahısını tutmuşdum. Tankla üstündən keçildiyi üçün tanınmaz olmuşdu deyirdi erməni, - danışan keçmiş əsir göz yaş tökətkə ağ daşı öpüb, - igidim sən qələbəmizin bayraqlarındansan. Bu gün həm də Daşaltı faciəsinin anım günüdür. Ona görə burdayam...

Qışın orta ayı olsa da, orda-burda qar vardı. Soyuc günəş içimizi qızdırırdı. Daşaltı faciəsinin anım günü olduğunu indi dərk edir, duyur, yaşayırdım. Bura həm də 44 günlük Vətən müharibəsində Şuşa fəthlərinin Daşaltıdan hücumu keçmələri və qələbə möhrünün vurulduğu yer kimi də xalqın yaddaşına həkk olunub.

Mayor qabaqda komandır kimi gedir, biz “əsgərlər” də arxasınca. Ziyarətçilərdən hər biri ondan xoş xəbər eşitmək istəyindəydilər. O isə hamımızı kədərli notlar üstə kökləndirirdi.

Xeyli getmişdik ki, birdən geri çevrilib ağ daşın yanına gəldi.

-Həmin mərmə qəlpəsindən Nadirli də şəhid oldu. Xırda bir qəlpə ürəyini dəlib kürəyindən çıxmışdı. Ayağa durub bir neçə addım atsa da... Çox cəsur döyüşçü, həm də yaxşı kəşfiyyatçı idi. Bölüyün döyünən qan damarı idi. Kim yaralanıb qan itirirdisə tez Nadirinin qanından çəkib vururdular.

Mayor danışdıqca Nadirinin anası ağlayırdı. Qadınlar da ona qoşulmuşdu. Kişilərin gözləri şəh damcıları kimi nəmləndi.

Qadın özüylə gətirdiyi yaylıq çantasından çıxarıb əvvəlcə Nadirinin öldüyü yerə sərdi, sonra yaylığın içinə bir ovuc torpaq yığıb yaylığı düyünçələdi.

-Nişanlısının yaylığıdı. Öldüyü yerə yaylığı sərməsini xahiş etdi. Deyir nişanlısının qoxusu o torpaqda yaşayır. Bir ovuc da torpaq istəyib. Əhd eləyib ki, şəhid nişanlısı kimi qalacaq.

-Yazıq qız, - kimsə dedi.

-Hə, mən də dedim ki, ay qızım, ölənlə ölmək olmaz. Həyat davam edir. Öz ömrünü yaşa. Nə illah etdimsə, daş atıb başını tutdu...

Bizə yalnız ah çəkmək qaldı.

Mayorun köməkliyi ilə hər birimizə şəhidləri haqda xatirələr danışıldı. Tək bircə nəfərdən başqa...

Daşaltıya axşam düşmüşdü. Qışın sazağı üzgözümüzü yaladıqca, üşütmə canımıza yayılırdı.

Mayorun köməkliyi ilə 44 nəfərimizin hər birinə doğması haqqında bu və ya digər formada xəbər

“hədiyyə” olunmuşdu. Ona görə də səfəri təşkil edənlərə təşəkkürümüzü bildirdik. Tək bircə nəfərin isə gözləri hələ də axtarırdı.

Müharibə iki il öncə bitsə də hələ də uşaq evində böyümüş Caviddən heç bir xəbər yox idi. Şəhid ya da əsir düşməsi haqqında heç nə bilmədiklərindən itkin kimi qeydə almışdılar. Tək onu bildirdilər ki, son dəfə Daşaltıda görüblər. Onun soracağı ilə bura gələn bir vaxtlar tərbiyəçi müəlliməsi olmuş Xalidə xanım kor-peşiman geri dönəcəkdə. Axı bura gələndə uşaq evinin balaca sakinlərinə söz vermişdi ki, Caviddən xəbər gətirəcək.

Uşaq evindən çıxıb sərbəst həyata atılsa da, vaxtaşırı uşaqlara baş çəkməyə gəlirdi, - dedi müəllimə.

Mayor da Cavid Qələndərli adlı əsgərin olduğunu yadına sala bilmirdi.

-Müəllimə, ola bilsin Cavid Qələndərli Daşaltıda yox, başqa yerdə şəhid olub. Üç minə yaxın şəhidimiz var. Qarabağın hər yeri igid oğullarımızın qanları ilə suvarılıb. Məzarının da olmaması sual yaradır.

-Yox, ay qardaş. Daşaltıda şəhid olduğunu görənələr olub. Yuxuda da burada döyüşdüyünü görmüşəm. Mənim yuxularım gerçək olur. Ona görə bura gəlmişəm.

-Gedirik. Yazda bir də gələcəyik. Onacan döyüş yoldaşlarını tapın. Şəhid olduğu yeri, məzarının harda olduğunu desinlər.

Dəstəməz yola düşmək üçün avtobusa yaxınlaşırdı. Bu vaxt kimsə arxadan bizi səslədi:

-Dayanın dəbilqə tapdım, - deyən bizi müşahidə edən minaaxtaran və əsgərlərdən biri idi.

Eyni anda hamımız geri çevrildik. Əlində tutduğu dəbilqəyə gözlərimiz dikildi.

Əsgərə yaxınlaşıb dəbilqəni ondan istədim. Əsgər dəbilqəni yun əlcəyi ilə silib, təmizlədikdən sonra mənə verdi. Təzə dəbilqə idi. Çünki tünd yaşıl rəndi hələ getməmişdi Demək 44 günlük müharibədən qalmışdı.

-Birdən düşmənin dəbilqəsi olar ha, - dedi Səmədbəylinin babası.

Mən dəbilqənin tutacağındakı Azərbaycan bayrağının şəklini gördüyümdən:

-Yox, ay dayı. Bizim əsgərin dəbilqəsi olub. Özü də şəhidindir. Güllə yeri var, - dedim.

Dəbilqəni o üz, bu üzə çevirib içinə baxdım. Heyrətlə üzümü tərbiyəçi müəlliməyə tuşlayıb soruşdum:

-Müəllimə, dediniz şəhidimizin adı Caviddir?

-Hə!.. Hə!.. - deyib göz yaşını içində mənə tərəf cumdu.

Mən dəbilqənin içində bıçaq ya da mismarla yazılmış yazını ona göstərdim. "Şağani. Uşaq evi. Cavid".

Xalidə müəllimə dəbilqəni quş kimi məndən alıb sinəsinə sıxdı:

-Can!.. Can bala, can!..

Hamı sevinirdi. Dəbilqə əldən - ələ gəzdi.

Mayor üzünü dəbilqəni tapan əsgərə tutdu:

-Dəbilqəni hardan götürdün?

-O xırda tərəcikdən, - deyib əlini yaxınlıqdakı qarla örtülü tərəcəyə tuşladı.

-Gələn o tərəcə dəbilqəni qoyaq. Qərənfil güllərini düzüb baş əyək! - dedi mayor.

Bir azdan qarla örtülü tərəcikdə yaşıl dəbilqə, ətrafında da qırmızı qərənfillər və biz dövrəyə almışdıq.

-Əsil şəhid abidəsidir, - dedi şəhid anası.

Hamı bir ağızdan "hə, düz deyirsiniz", - dedilər.

Avtobus yola düşdü.

Maşının arxa şüşəsindən indicə abidəyə çevirdiyimiz yerə baxırdım.

Ağ tərəcə, dəbilqə, qərənfil gülləri şəhid Cavidə dönüb bizə gülümsəməsi gözlərim qarşısında canlandı.

21. 03. 2023.

Atakənd (Bakı), Gözətçi odası

ANA MƏKTUBLARI (hekayə)

SSRİ adlı ölkədə yaşayırdıq. Əsgərliyimi Uzaq Şərqi Birobidcan şəhərinin Babstov kəndində keçirirdim. Hərbi hissədə iki azərbaycanlı idik - Vaqif və mən. Qərib diyarda təskinliyimizi bizə gələn məktublardan alırdıq. Bir az məktub gec gələndə darıxmağa başlayırdıq. Mənə məktub vaxt-sırı gəlsə də, Vaqifə üç aylıq hərbi xidmətdə bircə məktub gəlmişdi, o da istədiyi qızdan. Nədənə sənralar o qız da məktub yazmadı...Mən isə ən çox anamdan məktub alırdım. Vaqif biləndə ki, anam tez-tez mənə məktub yazır, təəccübləndi. Hər məktub gələndə haldan-hala düşürdü. Hətta bir neçə dəfə onun kənara çəkilib ağcaqayın ağacına söykənib xısn-xısn ağladığını da görmüş, könlünü almaq

istəmişdim:

-Sənə də anandan məktub gələr, darıxma!

-Yox qardaş, mənə anamdan məktub gəlməyə-cək. O məktublar yuxularıma gəlir. Yuxularımda elə sevincək oluram, - sözünə ara verib, - anam 24 yaşında doğuş zamanı dünyasını dəyişib. Sonra atam yenidən evləndi, ögey ana bir uşaq doğduqdan sonra mənə internat məktəbinə verdilər. Əvvəllər atam ara-sıra internat məktəbə gəlsə də, sonradan ayağımı birdəfəlik kəsdi.

Kədərimi gizlətməyə çalışıb Vaqifə təskinlik verməyə bir söz tapmadım.

O gündən mənə anamdan məktub gələn kimi özüm oxumamışdan öncə Vaqifə oxutdurardım. Anamın yazdığı hər məktubu bir, uzağı iki kərə oxusam da, Vaqif həmin məktubları dönə-dönə oxuyar, oxumaqdan doymazdı, az qala əzbərlə-yərdi. Tez-tez gəlib:

-Qardaş, versəydin anamızın məktublarını bir də oxuyardım - deyirdi.

Anamdan gələn məktubları səliqə ilə saxlayırdım. Hər təzə məktub gələndə Vaqif elə sevinərdi ki. Vaqifin sevincini özümünkü sayardım. Mənə gələn məktubla özünü ovudurdu. Hətta anamdan gələn məktubları oxuduqdan sonra qoxlayar, öpüb gözlərinin üstünə qoyardı. Sevinə-sevinə deyirdi:

-Bu adi kağız parçası deyil, onda ana nəfəsi ya-sayı. Əllərinin istisi hopub kağızlara. Bax, gör necə də istidir...

O zamanlar məktubların içərisinə gül, çiçək lə-çəkləri qoyulardı. Anam da kəndimizin dərələrindən, bağlarından dərdiyi gül, çiçək ləçəklərindən məktubun içinə qoyardı. Məktub bizə gəlib yeti-şənə kimi çiçəklər qurusa da, ətri məktubun içində yaşayardı. Bax, onda Vaqif sevinər: "Qardaş, bun-lardan vətən ətri gəlir" - deyib məktubu ürəkdən qoxlayar, xoş ətri ciyərlərinə çəkəndən sonra "oxqay!" deyib sevinərdi. Bilirsiniz onda Vaqif necə xoşbəxt görünürdü! Bunu sözlə təsvir etmək çətinidir.

Beləcə, Vaqifin üzünü görmədiyi anam onun da anası olmuşdu, ikimizin bir anamız vardı. Bir də görürdün təlimdən qayıdan kimi:

-Qardaş, anamız məktub yazmayıb?" - soruşardı.

Məktubu acgözlüklə oxuyardı. Sanki gözlərinə tərəcəydi. İki illik əsgəri xidmətdə anamın məktubu bizə təskinlik verə-verə, ovuda-ovuda yaşatdı. Mən tox idim, o ac. Mən analığın toxluğunu yaşa-yırdım, o anasızlıq acılığında əziyyət çəkirdi...

ŞÜKÜR QAFAR

PAYIZIN RƏNGİNƏ BÜRÜNƏN QADIN

Axır ki, rastlaşdıq biz bu payızda,
Doğrusu, payızdan səni seçmədim.
Qəmli baxışların oxşadı məni,
Yaxşı ki, yanından ötüb keçmədim.

Dayandım, rənginə vuruldum sənin
Payızın rənginə bürünən qadın.
Gözündə ilıq bir yaş qaynadırdım
Qəlbi payız ilə döyünən qadın.

Hər şeyi vaxtında zaman düşünür,
Zaman nizamlayır, zaman da bölür.
Payız bu gün girib bəs niyə sənin
İndidən üstündən xəzəl tökülür?

Payızın rənginə bürünən qadın,
Bu bəxtdən, taledən qaça bilməzsən.
Köç edən quşlar da qanadın versə
Payızdan kənara uça bilməzsən.

Həyat yuxu kimi ötəri hissidir
Yuxuya dalmısan kədər dadından.
Bu qəmdən, kədərdən oyanmaq üçün
Gərək mütləq öpüm dodaqlarından.

SƏNİN SAÇLARINDA SEVDİM PAYIZI

Sənin saçlarında sevdim payızı,
Sevdim yarpaqların sarı rəngini.
Sevdim saman kimi saralıb gedən
Ömrün xəzan olmuş bu ahəngini.

Şükür Qafar 1974-cü ildə Lənkəran şəhərində anadan olmuşdur.

*1988-1991-ci illərdə Cəmşid Naxçıvan-
ski adına hərbi liseydə təhsil alıb.*

1995-ci ildə Bakı Ali Birləşmiş Komandirlər Məktəbini bitirib. Hazırda polkovnik rütbəsində Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun zabitidir.

Ədəbi mühitdə poeziya və nəsr əsərləri ilə çıxış edir. Altı kitabı işıq üzü görüb.

Küləkli havada uçub rəqs edən
Sarı çiçəklərin tozunu sevdim.
Allahın sevdiyi rəngə boyanmış
Sənintək sarışın qızını sevdim.

Dünyaya nur saçan Günəşə, Aya
Görəsən, nə üçün sarı deyilib?
Bəlkə də bitkinin sarılığından
Adəm tərəfindən buğda yeyilib.

Bu rəng niyə belə hopub ömrümə,
Sanki həyatımda tək bu rəng qalıb.
Sənə son yazdığım eşq məktubu da
Cibdə qaldığından rəngi saralıb.

Nə qədər saysan da artmayacaqdır,
On barmaq sayılır sayanda sayda.
Əgər qismətində ayrılıq varsa
Saç ucun düysən də bundan nə fayda?

Hardan bilərdik ki, ayrılığın da
Köksündə köklənən sim sarı simdir.
Nə yaxşı gözüünün rəngi yaşıldır
Cənnətdə qovuşsaq mənim bəsimdir.

YAMAN SOYUQ KEÇİR EŞQİN BAHARI

Ovcumda çəkilən tale yolları
Alnımda yazılan qismətdən keçmir.
Həsərdən gözümün suyu çəkilib,
Daha bu sevgidən gözüm su içmir.

Yaman soyuq keçir eşqin baharı,
Titrəyən dişlərim dilimi kəsir.
Bu sevgi qəlbimi elən üzüb ki,
Sakit havada da ürəyim əsir.

Bu eşqin yükünü çəkən tərəzi
Oxunu kökləyib kədər-qəm üstə.
Kədərini dadı da çox acı olur,
Süzülüb, qoyulub indi dəm üstə.

GÖZÜMDƏ AĞLA

Getdiyini yollarda gözüm yol çəkir,
Yenə həmin yolla geriyyə qayıt.
Ey sevgi hissimi dağıdıb gedən,
Qayıt gəl, indi də qəmimi dağıt.

Elə dağ çəkmisən mənim ömrümə
Nəfəsim hey gedir, gəlir "ah" çəkir.
Əmanət qoyduğun ürək dağılıb,
Pərdəsi altında dərd toxum əkir.

Sənin taleyində yazı izlərim
Hələ də duyulur kəlmələrində.
Bəxtinə yazılan xoşbəxtlik gülmür,
Ovcunu sıxmısan qalib əlində.

Göz yaşı qəlbləri muma döndərir,
Ağla cığırımnda, izimdə ağla.
Sənin gözlərinə kədər yaraşmır,
Gəl verim gözümü, gözümdə ağla.

SƏNİN BAXIŞINLA SEVDİM DÜNYANI

Sənin baxışınla sevdim dünyanı,
Dünyanın sevincin, kədərin sevdim.
Ovcumda cızılan tale yolların,
Alnıma yazılan qədərin sevdim.

Yazın gözəlliyin, füsunkarlığın
Çiyinə saldığın ipəkdə gördüm.
Günəşin qızılı şəfəqlərini
Telinə bənzədib xəyalən hördüm.

Gözünün rənginə qibtə eləyən
Göylər ağ buludu çəkdi üzünə.
Yerişin o qədər cazibəliydi,
Kölgən də düşmüşdü sənin izinə.

Buludlar süzülən göz yaşlarıyla
Yuyurdu üzünü göy qurşağının.
Günəş qızarırdı utandığından,
Görəndə rəngini al yanağının.

Nəfəsim üzünə toxunan zaman
Sevgi qaynayırdı baxışlarında.
Dənizin duzunun dadını daddım
Dodağa süzülən göz yaşlarında.

Bu görüş özünün duyğularıyla
İlk öpüş gününü yadıma saldı.
Görüşüb ayrıldıq sənənlə ancaq,
Fikrim dodağının dadında qaldı.

BİR AY İDİN

Bir ay idin nur saçırın gecələr,
Buludları pərdə etdin üzünə.
Nə günahın sahibiydim ay zalım,
Bu yazığı həsrət qoydun özünə.

Yer hər zaman demə Aya möhtacmış,
Yoxluğuna söylə necə dözüm mən?
Sən gedəli qüssə alıb qəlbimi,
İndi qalib bir qucağım, dizim, mən.

Öz oxunun ətrafına döndükcə
Ay fırlanır, dönür yerin başına.
Sən də qayıt, gəlişinə möhtacam,
Heyfin gəlsin gözlərimin yaşına.

ÜTÜLƏ ALNIMIN QIRIŞLARINI

Getmişən xəyalım gedib səninlə
Qalmısan bu eşqin ötən ilində.
Alnımın yazısı qırış-qırışdır,
Ütüsü pozulub sənin əlində.

Hər qırış izində, qırış xəttində
Tale ayrılığın şitilin əkir.
Viranə qəlbimin eşq tərəzisi
İndi səndən sonra dərd, kədər çəkir.

Sənsiz bütün aləm solğun görünür,
Dəyiş taleyimin baxışlarını.
Ömrümə, günümə yeni cığır aç,
Ütülə alnımın qırışlarını.

SEVGİ ÇİLƏNİBDİR XƏYALLARIMA

Yenə oğrun-oğrun baxışlarından
Sevgi çilənibdir xəyallarıma.
Qəlbimi oxlayan qaşın, kirpiyin
Çəkilib yay kimi yenə tarıma.

Xəyalım toxunur dodaqlarına,
İsti nəfəsini duyuram indi.
Yanaqdan süzülən göz yaşlarımla
Öpüş izlərini yuyuram indi.

Gəl görüş yerinə əvvəlki kimi
Həsretin əzabın, kədərin ataq.
Unudaq qüssəni, qəmi, nisgili,
Biz də sevənlərtək vüsala çataq.

AŞIQLƏR ƏZABI SEVİR

Bütün varlığın zövqümə
Uyğun gəlir, tam birəbir.
Eşq deyilən bir duyğuda
Aşıqlər əzabi sevir.

Aç qəlbini damla-damla
Axım, ürəyinə dolum.
Dırnağından saçınadək
Hisslərinə hakim olum.

Bircə anlıq gülüşünə
Ayı, günü bəxş eləyim.
Ulduzlarla adımızı
Səmalarda nəqş eləyim.

Baxışını mənə çevir,
Gözlərindən nəmi silim.
Sarıl mənə sarmaşıqtək,
Həyatından qəmi silim.

**MƏNDƏN YAY FƏSLİNDƏ
ŞEİR İSTƏMƏ**

Məndən yay fəslində şeir istəmə,
Mənim ilham pərim payızla gəlir.
Lap on dörd gecəlik ay kimi nurlu
Güləruz, mehriban bir qızla gəlir.

Sarımtıl, qırmızı yarpaqlar kimi
Gəlir küləklərin sərt qanadında.
Darayır saçımı barmaqlarıyla,
Könlümü oxşayır "sevgi" adında.

Bəlkə də dörd fəsil mövcuddur deyər
Allah dörd qadını halal buyurub.
Həvva Adəm üçün tək olduğundan
Payız da mənimçün tək fəsil olub.

Torpaq, külək, alov, bir də şəffaf su
Hər ünsür bir fəslə uyğun seçilib.
Od yaya, su qışa, torpaq bahara,
Küləksə payıza libas biçilib.

Fəsildə, ünsürdə seçim olarsa,
Səmada istisiz, susuz qalaram.
O mənim küləyim, mənim havamdır,
O olmasa necə nəfəs alaram?

Sevin dəli könül, artıq az qalıb,
Görüşə yenə də həmin qız gələr.
Məndən yay fəslində şeir istəmə,
Bir az da səbr elə, bax payız gələr.

SABİR ETİBARLI

CƏSARƏT

(hekayə)

Dünən Bakı kafelərinin birində bir nəfərin həyatı dəyişdi. Ən azından o bir nəfər həyatını dəyişdirmək üçün özündə cəsarət tapdı. Bu hadisə 32 yaşlı jurnalistin 16 yaşlı məktəblidən müsahibə götürdüyü zaman oldu. Onların arasındakı söhbəti mümkün qədər dəqiq çatdırmağa çalışacam.

Jurnalist: Elmar, sən son zamanlar, xüsusən gənclər arasında videoların və çıxışların ilə gündəmdəsən. Yəqin, bu populyarlıq xoşuna gəlir. Hər 10-cu sinif şagirdi bu qədər populyar ola bilmir.

Elmar: Əslində məqsədim populyarlıq deyildi, indi də deyil. Mənim məqsədim... (sözü kəsilir)

Jurnalist: Doğrudan? Məncə hamı tanınmış olmaq istəyir. Yaxşı, bunu hələ saxla. Elmar, gəl ən başdan başlayaq. Bu proses - sənə qarşı zorakılıq halları nə vaxt və necə başladı?

Elmar: E... Bilirsiniz... Mən həmişə sakit, mülayim təbiətli biri olmuşam. Heç vaxt ünsiyyətçi biri olmamışam. Buna görə də ətrafimdakı uşaqların mənə qarşı başlayan təzyiqləri biz böyüdükcə artır və bu proses durmadan davam edirdi.

Jurnalist: Belə olanda sən də onları incitmək istəyirdin, hə? Onları vurmaq, döymək, al-

çaltmaq istəyirdin, hə?

Elmar: Mən? Mən heç vaxt elə şey arzulamamışam. heç vaxt elə adam olmaq istəməmişəm, indi də istəmirəm.

Jurnalist: Səmimi ola bilərsən, Elmar. Həm də qisas hissi olur.

Elmar: Mən qisas tərəfdarı deyiləm. Düzü, niyə səmimiyyətimə inanmadığınızı anlaya bilmədim

Jurnalist: Bağışla, bir az emosiyaya qapıldım. Sadəcə bir az həssas mövzudur. Bir az açə bilərsən, zəhmət olmasa, konkret olaraq nələr yaşamısan, zorakılıqlar hansı formada baş verib?

Elmar: Mən artıq 4-5-ci sinifdə oxuyarkən şiddətli tənhalıq yaşayırdım. Cəmiyyət mənə dəyərsiz biri olduğumu hiss etdirirdi. Amma bir müddətdən sonra məndə bir növ immunitet yarandı. Özümü sevməyə çalışdım və bacardım...

Elmarın sözü bitməmiş jurnalistin səssiz rejimdəki telefonu zəng çaldı. Titrəyişini hiss edib baxdı, zəng edənin müdiri olduğunu gördü. Onsuz da arası yaxşı olmadığından tez cavab vermək istədi. Elmardan icazə istəyib müdirini cavabladı:

- Bəli, Mahmud müəllim.

Bir neçə saniyə sonra jurnalistin üz ifadəsi

dəyişib eybəcər hal aldı. Amma yenə də diqqətlə dinləyir, təmkinlə qarşı tərəfə cavab verməyə çalışırdı. Dedişi sözlər eynilə belə idi:

-Mən yazım? Axı bu Aygünün işidir... Bu Aygünün işidir... Oktaya da demək olardı. Onun bu həftə işi azdır.

Görünür ki, boynuna əlavə iş qoymaq istəyirlər və o, bundan olduqca narahat idi. Söhbətlərinin davamı daha da maraqlı idi. Jurnalist həyəcan içində etiraz etmək istəyirdi:

-Mən elə deməmişəm... Elə deməmişəm... Yaxşı, yazaram, - deyərək könülsüz şəkildə razılaşdı. Telefon danışığında sonra rəngi qaçmış halda Elmara üzünü tutaraq davam etdi:

-Bağışla, axırncı dəfə nə demişdin? Özünü sevmək? Sən həqiqətən inanırsan ki, insan tənhalıq, ya da zorakılıq anında özünü sevə bilər? Alçalmış insan, məsələn əməyi istismar olunmuş adam, başqalarının hörmət etmədiyi adam özünü sevə bilər?

Elmar: Bu suallar mənə tanışdır, mən hələ təzə-təzə videolar paylaşanda buna oxşar daha çox suallar alırdım. İnsanlar problemlərin öhdəsindən mənim necə gəldiyimi soruşurdular.

Jurnalist: Onlara nə deyirdin?

Elmar: Əslində, cavab çox sadədir. Mən, sadəcə, vəziyyətlə barışmadım, onu qəbul etmədim və araşdırdım. Mənim kimi milyonlarla adamın olduğunu öyrəndim, çox oxudum, videolar... (Sözü kəsilir)

Jurnalist: Amma dünyada öz üzərində işləyən, amma əvəzində heç nə əldə edə bilməyən milyonlarla istedadlı adam var (aqressiya ilə).

Elmar: Məncə, bu proses möhkəm əsəblər, zəhmət və bir az da vaxt tələb edir. Elə bir zəhmət yoxdur ki, cüzi də olsa, dəyişiklikliyə səbəb olmasın.

Jurnalist: Hmm, gəl məktəb həyatından danışaq. Səni kimlər necə zorakılığa məruz qoyub?

Elmar: Mənə ən böyük problem yaşadan adam sinif yoldaşım olub. Amma indi adını hallandıraraq onun üstünə aqressiya toplamaq istəmirəm. Sadəcə, onu deyim ki, bu adam mənim həyatımı cəhənnəmə çevirmişdi.

Jurnalist: Üzr istəyirəm, sən doğrudan səni zorakılığa məruz qoyan adamı qorumaq istəyirsən?

Elmar: Qorumaq deməzdim. Mən artıq onu və başqalarını çoxdan bağışlamışam. Mən hər şeyi sonlandıra bilməmişəm

Jurnalist: Yaxşı, davam elə, zəhmət olmasa. Məsələn, ən pis xatirələrini danış.

Elmar: Məsələn, o adam neçə dəfə üstümə bıçaq çəkib, məndən pul istəyib. Düzü, bunu demək mənim üçün çətindir. Amma bir neçə dəfə ondan qorxub pul vermişəm. İndi isə nə qədər böyük səhv etdiyimi anlayıram. Bu çıxış yolu deyil.

Jurnalist: Yəqin ki, belə olanda depressiyaya düşmüşsən?

Elmar: Əslində yox. Mən anlayırdım ki, depressiya məni məhv edər. Əvvəllər məyusluq məndən əl çəkmirdi, qiymətlərim get-gedə aşağı düşürdü. Mən qərar verdim ki, belə olmaz. Özümdə güc tapdım, özümü musiqiyə verdim, yeni məşğuliyyətlər tapdım. Heç vaxt özümü həyatdan təcrid etmədim. Çünki xoşbəxt olmaq mənim haqqımdır.

Jurnalist: hmmm (istehzayla süzür). Davam elə, zorakılıqlar hansı formada olurdu?

Elmar: Müxtəlif formalarda - çiyin atmalar, söz atmalar, itələmələr, boğmağa cəhd göstərmələr və başqa hərəkətlər.

Jurnalist: Bəs müəllimləriniz bu halda nə edirdi? Heç tədbir görənlər olmadı?

Elmar: Ee... aşağı siniflərdə uşaqlarla məni barışdırmaq istəyən müəllimlərim olub. Sonrakı illərdə yaşımız artdırca təsirləri get-gedə azaldı.

Jurnalist: Yaxşı, Elmar, sosial şəbəkədə çox müzakirə olunan məsələlərdən biri də məktəb psixoloqu məsələsidir. Niyə məktəbdə olanlar haqqında məktəb psixoloquna müraciət etmədin?

Elmar: Əslində bir neçə dəfə müraciət etmişəm. Əvvəllər ona az da olsa, inanırdım. Amma sonralar ona inanıb şəxsi şeyləri dediyim vaxt bunları başqalarından - müəllimlərdən, digər şagirdlərdən eşidəndə ona inanım qalmadı.

Jurnalist: Məncə, indi uyğun şərait olsa, onun qarşısına çıxıb var gücünlə qışqırsan, sö-yərsən, bəlkə də vurarsan. O, çox pis hərəkət edib, səni tək qoyub, inamını itirib. Bax, elə bil ki, indi o buradadı, ona nə deyərsən? Narahat olma, bu hissəsini paylaşmayacam.

Elmar: İndi mənim ona deyəcək şəxsi bir sözüüm yoxdur. Bəli, o mənə kömək etməli idi, amma etmədi. Belə başa düşürəm ki, sadəcə onun bacarığı və dəyərləri buna çatmadı. Bilirsiz, hamıdan hər şeyi gözləmək doğru deyil. Vəziyyət təxmini buna oxşayır: Bir adam çox kasıbdır və siz ondan kiməsə maddi yardım etməsini istəyirsiniz. Bu, sadəcə mümkün deyil. Əslində mən onun işdən uzaqlaşdırılmasını istəyirdim.

Jurnalist: Aha?

Elmar: Amma ona görə yox ki, mən ona nifrət edirəm, ya da, qisas almaq istəyirəm. Sadəcə o adam psixoloq peşəsini düzgün icra edə bilmir və buna görə də məktəblilər əziyyət çəkir. Məsələ qətiyyəni sadəcə mən deyiləm, inanın.

Jurnalist: Nəsə inanmağım gəlmir.

Elmar: Bəli? Belə deyək, insan müsbət şeylərə fokuslananda daha xoşbəxt olur. Mən buna inanıram. Əvvəllər özümə inamım yox idi, kimdənsə kömək umurdum, ya da ki, hər şeydən uzaqlaşmaq istəyirdim. Amma mənim yanaşma tərzim dəyişdikcə, ətrafdakı hər şey də dəyişdi.

Jurnalist: Zəhmət olmasa, bir nümunə de ki, daha aydın olsun.

Elmar: Hmm, deməli, bir dəfə sinifə girəndə gördüm ki, sinifdəki zibil qabı partamın üstündədir. Soruşdum ki, niyə belə? Dedilər ki, zibil gərək zibil qabının yanında olsun.

Jurnalist: Sən nə etdin? Çox əsəbləşdin? Əlbəyaxa olmadınız ki?

Elmar: Yox, mən sadəcə gülməyə başladım?

Jurnalist: Gülməyə başladın?

Elmar: Hə, gülməyə başladım, dedim ki, yaxşı zarafatdır. Əsas odur ki, yumorunuzda inkişaf var. Gərək üzlərini görərdiz, qıpqırmızı qızarmışdılar, əməlli donub qaldılar (gülür).

Jurnalist: Maraqlı yanaşmadır. Səmimi danışsaq, mən olsaydım, elə soyuqqanlı ola bil-

məzdim (bir anlıq sükut). Hmm, əslində həтта, yaşda böyüklərin də səndən öyrənəcəkləri çox şey var.

Elmar: (sevinclə gülür) Əgər kömək edə bilsəm, sevinərəm. Bilirsiz, mən inanıram ki, mənə bilərək problem yaradanların çoxu nə etdiklərinin tam fərquində olmayıblar, sadəcə ümumi mühitin təsirinə düşüblər. Mən onları bağışlayıram, həm ayrı-ayrılıqda, həm də ümumilikdə.

Jurnalist: Hmmm, məncə əksinə. Sən indi cəmiyyətə qarşı çox aqressivsən, çünki elə də olmalısən. Onlar səni zorakılığa məruz qoyublar, ya da tək qoyub kömək etməyiblər. Yəqin ki, səni yalanlayanlar, qınayanlar da olub.

Elmar: Əslində...

Jurnalist: Xahiş edirəm, qoy bitirim. Belə vəziyyətlərdə insan həm həyatına, həm özünə, həm də cəmiyyətə nifrət edir. Onlara nifrət etdiyinə görə səni kim qınaya bilər ki?

Elmar: Mən elə düşünürəm. Mən vəziyyəti qəbul etmədim, mənə qarşı zorakılığa bəzən aqressiv, çox vaxt isə yumor şəklində yanaşdım, hüquqi yollara baş vurdum, çox məsələni ictimailəşdirdim. Asan olmadı, amma elədim.

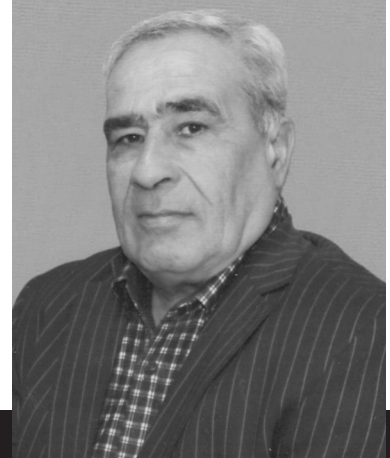
Jurnalist: Buna peşman deyilsən ki?

Elmar: Qətiyyəni

Jurnalist: Sonda, Elmar, nə demək istəyirsən, insanlara çatdırmaq istədiyini problemin, mesajın nədir?

Elmar: Videolarımı daha çox adam izlədikcə, mənə dəstək olmaq, kömək etmək istəyənlərin sayı artırdı. İndi isə tək başıma ola biləcəyimdən daha çoxam, daha güclüyəm. Çünki sadəcə bir nəfər deyiləm, dəyərlərimiz və problemlərimiz bizi birləşdirir. Əsas məsələ sevgi ətrafında tam səmimi olaraq birləşə bilməkdir. Unutmasınlar ki, insan həтта ən pis hadisələrə belə pozitiv, və ya yumorla yanaşanda, hər şey daha asan olur. Özümdən bilirəm (gülür).

Jurnalist: Təşəkkür edirəm, Elmar (uzaqlara dalan gözlərini Elmara yönəldərək). Həm cəsarətinə görə, həm də vaxt ayırdığına görə. Məncə, söhbətimiz uğurlu oldu. Bu məsələlərə heç belə baxmamışdım. Bu barədə fikirləşəcəm. Bu qədər, hələlik.

ŞAHLAR HACIYEV

MƏN HƏQİQƏT DEYİRƏM

Dünyanı dərk elədim, daha dərdim yoxdu mənim,
Mən həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

Kimsə lap adətini əfkara zidd sansa əgər,
Deyərəm, səhv eləyir, mən hərifəm bunca məgər?!
Hər düzü haqq demərəm, barmaq ilə göstərələr.
Mən qəbul eyləmərəm hər başımı piyləyəni,
Çün həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

Ağasından kərəmi ummalıdır, kim quldur.
O səbəbdən qatığa qara demək məqbuldur.
Mənsəbə can atanın istəyi sərvət, puldur.
Eyləməz, çünki qəbul özgə sayaq söyləyəni,
Mən həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

Dünyanı tutsa yalan, qərq ola millət, mənə nə!
Eyləyə əhli-kamal İblisə xidmət, mənə nə!
Ya ayaq altda qala, sönmə həqiqət, mənə nə!
Düz sözün urvatı yox, hamı sevir küyləyəni,
Mən həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

Etdi kim haqqa haray, günü qeylü-qal oldu,
Əriyib qaldı mövüc, dili batıb lal oldu.
Birin yeri Sibir, birinin tonqal oldu.
Dərisin soymadılarını "Ənəlhəqq!" - deyənini?!
Mən həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

Meydanım çox böyüyüb, mən də basıb-bağlayıram.
Avvamı dişə vurub, nəbzini tez yoxlayıram.
Göstərib xalqı nişan, özümə gün ağlayıram.
Bir sürü ağıldayaz alim edir çünki məni.
Mən həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

Şahlar Xanəli oğlu Hacıyev 1960-cı ildə İsmayilli rayonunun Çandahar kəndində anadan olub. Bakı Dövlət Universitetinin kitabxanaçılıq və bibliografiya fakültəsini bitirib.

Yaradıcılığa gənc yaşlarından başlayıb. Şeirləri dövrü mətbuatda dərc olunmaqdadır və bir neçə almanaxda yer alıb. "İsmayilli Yazarları" ədəbi ictimai birliyinin, "Dağ çiçəkləri" ədəbi məclisinin üzvüdür. İsmayilli şəhər 5 nömrəli tam orta məktəbində ibtidai hərbi hazırlıq üzrə müəllim işləyir.

Azalıb, yoxa çıxır kim demədi qaranı ağ,
Çün düşür zövqü-səfa birdəfəlik ondan uzaq.
Belə vəzz eyləyirəm, indi görüm kim qanacaq,
Nə ətəm, nə də balıq - beylə malın yox yeyəni.
Mən həqiqət deyirəm, özümə sərf eyləyəni.

DÜNYANIN

Dərdi bitməz, çəksən ömür boyunca,
Çoxdur sirri bu əbədi dünyanın.
Sevinc umsan, kədər verər doyunca,
Bir belədir səxavəti dünyanın.

Cilvəsini göz açana yar edər.
Ürəyində min bir sevda var edər
Gəl ki elə aşiqini xar edər,
Çıxar üzə xəyanəti dünyanın.

Yükün tutur kim keçirsə yolundan
Biri sevgi, biri sərvət, malından.
Hərə bir söz deyər fani halından,
Olar uzun hekayəti dünyanın.

Umur hamı bir işıqlı sabahı,
Birin var, birinin yox pənahı.
Gözlərdəki nisgilə bax, ilahi!
Tükənibmi səadəti dünyanın?!

Şahlar üçün o, qismətdir bir ömür,
Günəş kimi nə azalır, nə sönür.
Vətən, ana timsalında görünür,
Ürəyində məhəbbəti dünyanın.

DƏRD QALASI

Bu gün müsafirsən könül dünyama,
Qazancın nə olar səyahət üçün?
Heç zövqə, səfaya ümid bağlama,
O, dərd qalasıdır nakam ömrümün.

Tilsim içindədir sərvəti, varı,
Görüb-götürməyi düşünmə asan.
Ömür qənimidir əjdahaları,
Gərək döyüşməyə hazır olasan.

Zülmətdə görməsən Dan ulduzunu,
Tapmazsan, axtarma onu boş yerə.
Əsir eləyəsən, çünki özünü,
Bətnində dərd yatan gözəlliklərə.

Çəkilən dağlarçün olma sehirbaz,
Necə qovacaqsan dumanı, çəni?!
Sönmüş vulkanlarla oynamaq olmaz,
Oyanar, atəşi yandırar səni.

Səyyahım, incisən, demərəm dayan,
Qoy səni tutmasın burda qar, yağış.
Möcüzə sorsalar dərd qalasıdan,
De ki, çölü yazdır, içərisi qış.

İNCİMƏK OLMAZ

Cavanlıq seirlərimdən

Məndən üz çevirmə, günah qazanıb,
Ürəyi kövrəkdən incimək olmaz.
Qəm, kədər əlində qalar varlığım
Ümidsizdən, təkdən incimək olmaz.

Arayıb tapdığım nursan, incisən
Ümid xəzinəmdə ən birincisən.
Taparam dilini üzdən incisən,
Amma ki, ürəkdən incimək olmaz

Mən yaz ürəklinəm, taleyi qışam,
Mehrinə duyandan sanki sərxoşam.
Günahım nə olub, ülfət ummuşam,
Arzudan, diləkdən incimək olmaz.

Düşüb hisslərinin iddiasına,
Qoyma ürəyimi həsrət yazına.
Kökləyib aləmi qış havasına,
Sonra gül-çiçəkdən incimək olmaz.

Əgər sultanımsan, bir düş o taxtdan,
Od vurub canıma, baxma qıraqdan.
Bizi qovuşduran taledən, baxtdan,
Bir də o fələkdən incimək olmaz.

AĞZIGÖYÇƏKDİR, AMAN

Məclisə şeytan gəlir, şər-xətada təkdir qaçın!
Dəyişib libasını, sanmayın mələkdir, qaçın!
Ağzıgöyçəkdir, aman!

Başı üstündə gəzir hər zaman ilham pərisi.
Hərzə- hədyan becərir, başdan aşır müştərisi
Sözünün əvvəli yox, gözləmə olsun gerisi.
Çənəsi olsa da boş, dişləri çox bərkdir, qaçın!
Ağzıgöyçəkdir, aman!

Hər kimə düşsə yaxın, əvvəl onu dişə vurur.
Başlasa hədyanını, gözləmə ki, başa vurur
Dostu düşmən eləyər, qardaşı qardaşa vurur.
Haramın aşığıdır, nəfsinə pərsəngdir, qaçın!
Ağzıgöyçəkdir, aman!

Zəhəri tündü yaman, gəl ki şirindil görünür.
Ağzından quş buraxır, quş da dönüb Fil görünür
Kimə bir çınqı çəkə, tüstü çıxır, kül görünür.
Ay aman, Fil olacaq, görəndə milçəkdir, qaçın!
Ağzıgöyçəkdir, aman!

Şər dəyirmanıdı bu, gündə elə söz üyüdür.
Bazarı yaxşı gedir, heç ələmir, tez üyüdür.
Hər düşən qovğasına, deyir barıt çəlləyidir

Açılar, dili giliz, ağzı da tufəngdir, qaçın!
Ağzıgöyçəkdir, aman!

Nə qədər düz söz üçün əyyarı yox məmləkətin
Çoxalır müştərisi, şəkəri hər bir qələtin
Hər ağız bağlamağa bir qıfıl tapmaq da çətin,
Səs-səsə verməyi var, sanmayın ki, təkdir, qaçın!
Ağzıgöyçəkdir, aman!
Dərisi nə bərkdir, aman!
Qulaqları şəkdir, aman!
Söz desən şıllaq atar,
Elə bil aman!
Ağzıgöyçəkdir, qaçın!

QƏZƏL

Ğözəlim, tacidarımsan, xəbərin yox hələ bəlkə,
Çıxıram yoluna hər gün, nazlı yarım gələ bəlkə.

İçimdə sökülür qəmlər, üzünə qonsa təbəssüm,
İnsaf et, acıqlı baxma, ürəyim bir gülə bəlkə.

Həyatım dönür zülmətə ötəndə hər etinasız,
Sübhəcən məlal içində, yol tapam müşkülə bəlkə.

Nərgizi, qönçəni görcək, gözümdə canlanır əksin.
Sanıram hüsnü, camalın nəqş edibsən gülə bəlkə.

Ruhumu qəhr elədikcə gözlərin mavi dəniztək
Vəslinə çatır gümanım- qaytara sahilə bəlkə.

Kimsədən ummadım rəhmi, sormadım taxt-tacını,
Bu eşqin sultanı sənsən, mənə rəhmin gələ bəlkə.

Mübtəla olunca dərdə sevginin odu bilinməz,
Yandırır məşhər içində, döndərər lap külə bəlkə.

Ümidin üzmədi Şahlar çəkəndə dərdi, əzabı,
Ömürdən sordu mənanı, mənə eşqdır elə bəlkə.

BƏRƏKALLAH

Bəh, bəh nə yaman oyandı millət, bərəkallah!
Keyf etmək üçün tapıldı fürsət, bərəkallah!
Çoxdursa pulun, olmayacaq dərd, bərəkallah!
Məqsudə çatır kim etdi niyyət, bərəkallah!
Asudə olub çox şeyə cürət, bərəkallah!

Çox bəd əməli təmizə çıxartdı zəmanə,
Çirkin olanın yaxşı çəkir telinə şanə.
Haram yeməyin küfrü yapışmır ta imanə.
At, eşşək əti satsa biri söylədi - dana,
Yox yolkəsənə, quldura şiddət, bərəkallah!

Məşguldu hamı hiylə üçün olmağa huşyar
Təlim eləyir, təlimi də yaxşı verir bar.
Lap alim isə, nəfsini heç eyləməz inkar.
Hər söylədiyi ayə kimi hamıya aşkar,
Gəl, etdiyini eylədi xəlvət, bərəkallah!

Diplomu güdür meyl eləyən elmə, kitaba,
Aldıqda sanır, kimsə alar onu hesaba.
Düşməz sənətin dalına ki, iş yeri tapa,
Açmaz üzünə kimsə qapı, düşsə əzaba,
Axırda açar qapını rüsvət, bərəkallah!

Çox sadələşib indi daha niyyətə çatmaq;
Qanun adına kimisə soymaq, kimə atmaq...
Bir mənzili beş müştəriyə üç dəfə satmaq
İş düşsə əgər məhkəməyə, beş il uzatmaq.
Arxivdə yata xeyli cinayət, bərəkallah!

Yoxsa cavanın işi, evi, çəkməyə dərd-qəm,
Leyla gəzəcək etmək üçün səhrada həmdəm.
Toy çaldıracaq, dost-tanışı eyləyəcək cəm,
Toydan sonrası lap belə bərbad ola, ola aləm,
Tək qayəsidir eşqi-məhəbbət, bərəkallah!

Hərgah çoxunun dərdi-vərəm canını almış.
Artdıqca maaş-pensiyası, taqət azalmış.
Fərara düşür canı üç ay bayrama qalmış.
Artım xəbəri, ya da ki, bayram da macalmış,
Kim satsa nəyi, artırır qiymət, bərəkallah!

Keyf eyləyənin hər nə qədər çoxsa marağı,
Gəl, qalmadadır səksəkədə, sönər çırağı;
Bir vaxt var idi zülm elədi millətə yağı
Yumruğa donub xalq xilas etdi Qarabağı.
Əncam çəkəcək müşkülə dövlət bərəkallah!

BİR QIZA

Ay kövrək qəlbimə od salan gözəl,
Gizlət məhəbbətə ac baxışları.
Göz açıb dünyadan eşq uman gözəl,
Gülüm, vədəsində gözlə baharı.

Unudub qayğısız ötən günləri,
Sehirli dünyaya qədəm qoymusan.
Üzündə uşaqlıq təbəssümləri,
Bu sərxoş rəyaya necə uymusan?!

Sevgi yollarında dolaşma erkən,
Nə çoxdur dünyada xəbis qərblilər.
Sənə, o eşqi ki, həyat deyirsən,
Bir ürək əzab tək verə bilərlər.

Bir az ağır otur, bir az asta gəz.
Gül tikanlı olur - deyiblər axı.
Dağlara vurulsa, dağlar götürməz,
Məsum ürəklərə çəkilən dağı.

Qoy naşı hüsnünə biganə qalsın,
Gör hələ nə qədər il var, ömür var.
Demirəm istəyin, eşqin azalsın,
Əgər sevilməsən, dözməyi bacar.

Toxu ürəklərdə sevgi çələngi,
Sevda başlarda dönərkən taca...
Bir gün də qapını açar astaca,
Bir ülvə məhəbbət, bir odlu sevgi.

Sən könül oxşayan gülsən, çiçəksən,
Sil qara gözlərdən kədəri, qəmi.
Şaxtada, küləkdə üşüyəcəksən,
Əgər bilsən vaxtsız bənövşə kimi.

ÜMİD VAR

Könül, baxıb itən günə,
Uyma kədərə, ümid var!
Bir qaydasız oyun oldu,
İnanma zərə, ümid var!

Təslim olma hələ qışa,
Bu dərd-qəmdən olmaz peşə.
Göydəki parlaq Günəşə,
Torpağa, yerə ümid var!

Əlimi qoymaram dincə,
Qəlbim, ruhum kiriyincə.
Zülmətini udsun gecə,
Hələ səhərə ümid var!

Dan yeridir, bəyazdı dağ,
Çək köhləni, belinə qalx.
Üzəngiyə keçsə ayaq,
Qalxsan yəhərə, ümid var!

Var könlümün güvənc yeri,
Həm mürşidi, həm də piri.
Əzizdən əzizdir biri,
O bir nəfərə ümid var.

İŞIQ NƏĞMƏSİ

Sən ki, bir belə işıq
Mən də belə işıqsız.
Sən belə bir yaraşlıq,
Mən necə yaraşlıqsız.
İşığım ol, günəş tək,
Sil gözümdən zülməti.
Yaraşığınla ömrüm
Çıxsın qışdan bahara,
bəzənsin təbiəti.
Yoxdursa əgər meylin,
Neynim, canım, neynim.
Məcnunam, sənsən Leylim.
Çıraq olarsan yəqin
Çilçıraqlar içində
Bəzək olarsan, hayıf,
Şah saraylar küncündə
Necə cismi, bədəni
Canla doyurur Allah.
Mən zülmətəm, boşluğam,
Səni buyurur Allah.
Neynim canım, neynim
Neynim, gülüm, neynim
Sən gör necə bir işıq,
Mən də zülmət, işıqsız.
Sən ilahi yaraşlıq,
Mən necə yaraşlıqsız.

VAR

Daha qəmdən çəkərim yox
Dərdlərimə ortağım var.
Dar günümdə dada çatan,
Yaxşıca yar-yarağım var.

Haçan ruzgarın sərt olsa,
Dayanarsan - həmdərd olsa.

Fikirlərim zülmət olsa,
Bir nur saçan çırağım var.

Karvanımın köçündəyəm,
Yollar bitməz, seçimdəyəm.
Səhraların içindəyəm,
Sanıram bağça, bağım var.

Günüm belə, gecəm belə
Əcəb ömrü verdim yelə.
Qınamasınlar qoy hələ,
Ülfət üçün marağım var.

Can verəndə ruha xəyal,
Acılar olur şəkər, bal.
Eh, nə şirinmiş istiqlal,
Sevgi adlı bayrağım var.

GƏL, BAHARIM

Gəl bahar, munisəm qədəmlərinə!
Aç göstər şövq ilə bütün varını.
Bu fani dünyaya, dönük zamana,
Görk elə sarsılmaz etibarını.

Ana təbiətin vüsət dəmidir,
Torpaq öz eşqiylə kama yetəcək.
Mənim də ürəyim torpaq kimidir,
Bir ümid əkilsə, arzu bitəcək.

Qocalıram, gəlir yaşım yaş üstə,
Özüm qızınıram öz ocağında.
Qoya bilməsəm də daşı daş üstə,
Sevgi cücədirəm könül bağında.

Bir az ümid gətir növrağın ilə,
Sən ki yaranışdan əliaçıqsan;
Kədərlə, möhnətlə müştəqam hələ.
İncimə, pişvaza beləcə çıxsam.

Ram edə bilmədim içimdə qışı,
Ruhuma hakimdir hələ sazaq, qar
Gərək ətəyimdən töküm bu daşı,
Səltənət taxtına ucalsın bahar.

Gəl, çölə, çəmənə libas geyindir,
Yaşılı bürünüb nazlansın meşə.
Kədərlə anımda pənah yerimdir,
Hakimim, loğmanım olub həmişə.

Hələ təbiətlə bitmir ülfətim,
Bağında pöhrələr açdıqda çiçək;
Əkinçi babayam - budur qismətim,
Elşadım, Muradım barın yeyəcək.

Gəl bahar, dünyanın dərdi sovuşsun,
Ərit ürəklərdən şaxtanı, qarı!
Bülbül avazında sülhə qovuşsun,
Bağlansın dünyanın hər bə meydanları!

BELƏ DIRMANMA YUXARI

Hər kimin nəfsi fənadır, can atar hündürə sarı,
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

Dəyərmə kimsəyə xeyrin, sarmaşib yüksəyə qalxsan?!
Bizi nə boyda görərsən, əyilib aşağı baxsan.
Sən belə özünə vurğun, kimə gün ağlayacaqsan.
Toxunub daşa, çamura, yumalatma bizə sarı,
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

Bu necə dərdi-bələdir, ruhunu tam əsir etmiş,
Amma ki, xeyli ədəbdən və hünərdən kəsir etmiş,
Belə bir cəngi-cidala məramını da sirr etmiş,
Qovaraq dağə çıxardır içinin odu, fərari
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

Sələfin eylədi əhdi- oğlu yüksəkdə dayana.
Qanadı uçmağa yetməz - qaldırıbdı nərdivana.
Amma ki təlimi bərbad, zövqü, ərkanı miyanə
Ruhi- azadəliyin yox, tuta bilməkdə qərarı,
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

Başə çıxmaq da hünərdir, əməlin haqq ola hərgah,
Tutasan yolu halala, qanunu eyləyərək şah.
Zirvələr fəth elədikcə sevinə özgələri - Qalx!
Bəxtini abad edərsən könlünə tapsan açarı,
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

Düz əməl zirvəsi vardır, fəth edir ona qoyan can
Ucalar fəth elədikcə, qazanar özünə ad-san.
Sən isə müftə-müsəlləm arayırsan buna imkan
Sarılıb oxa-kamanə gözləyirsən o şikarı,
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

Görünən hala nə hacət, söyləsəm, söləməsəm də.
Yaxşıya dönərmi tərzi, mən ona yaxşı desəm də.

Mənsəbə özgə seçim qoy, qurtara hamı sitəmdən.
Hərə öz haqqına çatsın, harama bağla bazarı,
Amanın günüdür oğlan, belə dırmanma yuxarı!

ÜRƏK SÖHBƏTİ

Ay ürək, bir yerdə tutmadın qərar
Səni arxasınca çəkdi arzular.
Dedin sevgi adlı bir yarağım var,
Arzular dalınca vuruşaq, gedək.
Razı ol ürəyim, insafın olsun.

Odlə oynamağa verdin qərarı
Halına bir yanan oldumu barı?
Daha üzmək çətin axına sarı
Sellərə, sulara qarışıq gedək.
Razı ol ürəyim, insafın olsun.

Yağsa da başına ildırım, dolu
Dünya sevda dolu, məhəbbət dolu.
Buz tutub umduğun həqiqət yolu,
Yerimək çətindir, sürüşək gedək.
Razı ol ürəyim, insafın olsun.

Mirvari gəzirsən dərya içində.
Zərgər nə libasda, zər nə biçimdə...
Sərrafı Maçində, bazarı Çində
Haqqı, təmənnanı soruşaq, gedək.
Razı ol ürəyim, insafın olsun.

Əmanət veribsə Allah bu canı,
Niyə yaranmısan canıma canı?!
Bu insan köçəri, bu həyat fani.
Arzular qoy qalsın, görüşək gedək.
Razı olsun ürəyim, insafın olsun

Ərköyün elədim bu qədər səni.
Qoruyub saxladım təzə, tər səni
Vallah, yandıracaq bu kədər səni!
Taleyilə, qiymətlə barışaq gedək.
Razı ol ürəyim, insafın olsun.

TƏCNİS 1

Dedilər zaval yox əsla halala,
Üzülməz olmasa haram, incələr.
Haram hallanarkən, halı hal ala,
Halal baxdı hala, haram incələr!?

İzzəti görkəmə, boya çəkдилər,
Adını dastana, boya çəkдилər.
Qaramat ərkana boya çəkдилər,
Yarandı şövkətli haram incələr.

Zamanın urvatı ələyə qaldı,
Ələk də ələyə-ələyə qaldı.
Bir nakəs min oldu - Fələyə qaldı
İxtisar olacaq hara mincələr?!

Yolçusan, xəyalın gedirkən ara,
Hər yolu, ərkanı gedərkən ara!
Yolun tərsə dönər, gedər kənara,
Üstünə quldurun, haramın gələr.

Harda rifah quldur, dərd-qəm, yas, ağa,
Yol varmı getməyə solə, ya sağa?!
Şahların mehrini salan yasağa,
Halından suç arar, haram incələr.

TƏCNİS 2

Könül qəm eləmə, qabaqda yazdır,
Bahara nəğmə qoş, ya da yaz, qala.
Ürəyi yananlar qabaq da yazdı,
İndi çək çinqını, ya da yaz qala.

İlham şahə qalxsa əgər, - Sür məni!
Saxla varlığında bir ünsür "mən"i.
Qafiyə göz açsa, kəsmə sürməni,
Şeir çirkin çıxsa, ya dayaz qala.

Sözü ruha sanan yar, aşıq olsun!
Əlvən libas biçsin yara, "şiq" olsun.
Hüsnündə təravət, yaraşıq olsun,
Qəlbə toxu çələng, ya da yaz Qala.

Çəkinmə qızardan, qorxma sərindən,
Eşqin qədəminə nəmər sər indən.
Nagüman olsalar bir əsərindən,
Ya bəxtə müncər et, ya da yaz qala.

Hələ gümandadır çox əsər payım,
İlham sirdaşımıdır, həvəs sərpayım.
Bəxtimi yatırsa qismət çarpayım,
Şahlara qış yetər, yada yaz qala.

MƏNİM DAN ULDUZUM

Könül ovlanmağı etmədim adət,
Saxtalıq düşməndir təbiətimə.
Ürəyim dil açar dilimdən qabaq,
Elçilik eləyər məhəbbətimə.

Mənim çiçəklərlə olub ülfətim,
Ətri saxlayıbdır təzə, tər məni.
Əgər hər yetənə "sevirəm" desəm,
Sonra ürəyimcə kim sevər məni.

Yalan məhəbbətlər, saxta duyğular,
Meydan oxuyarkən bütün varlığa.
Mən təmiz eşqimlə, düz ilqarımla
Etiraz edirəm saxtakarlığa.

Sevgidə tapmışam Dan ulduzumu,
Belə olacağam ömrüm uzununu.

TƏMSİLLƏR**Deyirlər Yəciç ilə Məciç qarşıcaqlar**

Yuva salmışdı Ayı
Qaya-qapçaq içində.
Gəzib meşəni, dağı,
Ora dönürdü gündə.
Kimsə pusurdu onu;
Bundan düşərək duyduq,
İzləyib gördü, aha,
Dolaşır Şələquyruq.
Yerindən tərənmədi,
Gözlədi yaxın gələ,
Kəsib qabağın, dedi:
-Xoş gördük, Tülkü lələ!
Sənin ki heç buralar,
Olmamışdı oylağın,
Təşrif buyurmusansa,
Söylə, nədir marağın?
Tülkü qəfil görüşdən
İtirərək özünü,
Çənəsi əsə-əsə
Dedi sözün düzünü:
-Eşitdim... canavarlar,
Yeyəcəklər Ayını.
... gəldim ki... imkan düşsə.
... qırtdayım öz payımı.
Bulayaraq başını,
Ayı dedi: - İşə bax!
Birini gəbərdirsən,
Qeyrisi açır ayaq!

Boş başlara döyməkdən,
Pəncəm olubdur mazol.
- ... Sən də eşqə düşmüşən?..
Onda, buralarda ol!

İTİN SEVİMLİ ADƏTİ

Gərəksiz bir sümüyü
Qapdı it ağzından it.
Dedilər ki, ayıbdır,
Bu pis adəti tərgit.

It dedi bacarmaram,
Necə etməyim bunu?!
Sonra hardan bilsinlər,
Mənim it olduğumu.

TÜLKÜNÜN AKTYORLUĞU

Diplom alıb öyrəndi
Tülkü aktyorluğu.
"Roldayam" deyə-deyə
Oğurladı toyuğu.

SEÇİM

Vəkil seçilən zaman
Heyvanxana seyminə,
Tutuquşu yalvardı.
-Seçin, səs verin mənə.

Bir neçə dil bilirəm,
Durum, basım, bağlayım.
Həm özümə, həm sizə
Əməlli gün ağlayım.

Təəssüflə ah çəkib
Dilləndi yorğun öküz.
Bizi elə hər dəfə,
Aldadır bir dələduz.

Hər seçilən vəd edir
Bizə cənnət, gülüstan.
Elə ki, çıxır başa,
Vədi də çıxır yaddan.

Bir neçə dil bilməyin
Əlbət ki, xeyri çoxdur.
Halımıza yanmağa
İçində istək yoxdur.

ƏLƏSGƏR TALİBOĞLU

"NƏĞMƏM PƏRVAZLANIB UÇANDAN BƏRİ"

Şair Əhməd Sədərəkli yaradıcılığından poetik pöhrələr

Müasir dövr Azərbaycan ədəbiyyatında Na-xçıvan ədəbi mühitindən söhbət açanda ilk olaraq Hüseyn Razi, Əliyar Yusifli, Müzəffər Şükür, Kəmalə Ağayeva, Vaqif Məmmədov və daha kimləri... kimləri qeyd edə biləcəyimiz neçə-neçə mərhum ustad sənətkərlərimiz yaddaşımızda çö-zələnir. O adlarını iftixarla çəkdiyim şairlərimizin sırasında Əhməd Sədərəklinin də adını sevgi ilə çəkmək lazımdır.

Əhməd Sədərəklinin özünü tanınamışdan əvvəl imzasını tanımışam. Rayon və muxtar res-publika qəzetlərinin səhifələrindən... Özünü isə şəxsən "Şərur qönçələri" ədəbi dərnəyinə ayaq basdığım gündən tanımışam. Səmimi, mehriban bir insan kimi. Özünü sevdiyimdən qat-qat artıq isə yaradıcılığını sevmişəm. Mükəmməl bir şair və söz sənəti kimi...

"Salam, dünya" adlı ilk şeirlər kitabı 1988-ci ildə çap olunduqdan sonra müəllim işlədiyim peşə-texniki məktəbdə onunla yaddaşlara yazılan, ürək doyuran bir görüş təşkil etmişəm. O, təkce respublikamızın mətbu orqanlarında, neçə-neçə ayrı-ayrı almanaxlarda deyil, eyni zamanda Türki-yədə çıxan qəzet və dərgilərdə də müntəzəm çap olunub. Çox təəssüflər olsun ki, maddi imkansız-lıq üzündən cəmi iki kitabı işıq üzü görüb. Min-lərlə şeiri isə şəxsi arxivində hələ də yatmaqdadır, işıq üzü görəcəyi günü gözləmək-dədir.

Əhməd müəllimin bir şeirini oxuduqca, ordaki hər misranın məna dərinliyinə vardığıca, sanki, özün üçün bir ayrı aləm, bir ayrı dünya kəşf edir-sən.

Daha çiçəklərin olmur ziba-zər,
Ulu görkəmini çuğlayıb dərd-sər.
Şəhid anasıtək məyus-mükəddər,
Qalıbdır əllərin üzündə, dünya...

Əhməd Sədərəklinin mənəvi dünyasını "quş-baxışı" baxışla nəzərdən keçirmək, üzərindən ötüb keçmək olmaz, gərək onun mənəvi dünya-sının varlığını dərinləndirən görə biləsən ki, sözünün mahiyyətini də anlaya biləsən.

Göz oxşayır məxmər gülün şaxəsi,
Laləli yal dan yerinin yaxası.
Çömçə daşlar çobanların süd tacı,
Yollar boyu yasəməndi, süsəndi.

Durna səsi Dədəm Qorqud avazı,
Gədikdəki Qırçın Qopuz gur sazı.
Dəvhörəndə kəmənd hördü lal yazı,
Əhməd Türkün qaya beyti, daş bəndi.

Şairin özünün dediyi kimi, onun misra-misra özümlü tökülən "qaya beyti, daş bəndi" qırılmaz tel-lərlə o qədər bir-birinə bağlıdır ki, orada hər

hansı bir misranı yerindən oynatsan, böyük bir söz uçqununun altında qalarsan.

Hikmətsən, mənasən Şərqin səsində,
Yaqutsan dünyanın xəzinəsində.
Deyirəm, bəlkə də, Yer kürəsində,
Günəşin gözsən, Azərbaycanım.

Əhməd Türkün hansı şeirinə nəzər yetirirsən yetir, sağa-sola çək-çevir edirsən et, hər misranın alt qatından şairin özü boy verəcəkdir. Bu da səbəbsiz deyildir. Çünki o kimsəyə bənzəmir. Özü-nəməxsus yaradıcılıq manerası vardır.

O tay da, bu tay da əziz Vətəndi,
Həsretin, hicranın ömrü bitəndi.
Hələlik dünyamız torandı, çəndi,
Dumanda, çaqqallar ulaşa bilər.

"Şəhriyar həsrəti, Səhənd qübarı" param-parça qəlbini paramparça edən şairin könül qübarı başqa bir şeirində bu cür boyalanır, bu cür çeşidlənir.

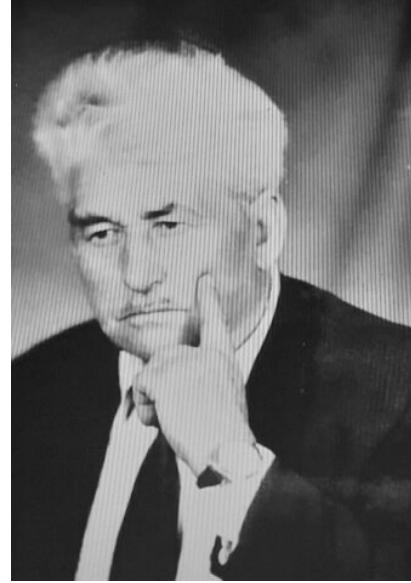
Bakı həsrət Xan Təbrizə,
Biz o taya, o tay bizə.
Zaman bir də qəlbimizə,
Salmayaydı Vətən dərdi.

Əhməd Sədərəkli kimi, ədəbi aləmdə tanınan şairin sonradan Əhməd Türk olması heç də təsadüfi deyil, bu onun Türk dünyasına ülvə sevgilərlə bağlılığının aydın ifadəsidir.

Əhməd Türkəm, soy kökümü nə danam,
Amalımdır bu kök üstə qorlanam.
Azərbaycan öz beşiyim, öz anam,
Sənsə azman Vətənimdən, Türkiyəm.

İstər klassik ədəbiyyatımızda, istərsə də aşıq poeziyamızda dağlar haqqında çoxlu şeirlər vardır. Lakin Əhməd müəllimin dağlar mövzusunda yazdığı şeirin özünəməxsus yeri vardır.

Qıy vuran min olar səsin səsində,
Yatıb min cəngavər daş sinəsində.
Zamanla döyüşdə, vaxtla bəhsində,
Kim görüb qatlana dizi dağların.

Şairin yaradıcılığının mayasını, nüvəsini torpağa məhəbbət, yurda sevgi təşkil edir.

Min büsat edirəm torpağın üstə,
İnsanam müqəddəs yerə borcluyam.
Əsirəm yarpaqtək hər misra üstə,
Bir ömür rübaba, şərə borcluyam.

və ya:

Təbibdir, loğmandır torpağı, suyu,
Hər daşın altında min sərvət yatır.
İnsana ruh verir mağarı, toyu,
Qönçəyə bələdir, çiçəyə batır.

Başqa bir şeirində isə Naxçıvan torpağını belə vəsf edir.

Tarixi bir qızıl kitaba dönüb,
Şöləsi sönməzdir ocağın, odun.
Burda Əcəminin sənəti dinib,
Burda hikməti var Dədə Qorqudun.

Bəzi şair dostlar Əhməd müəllimi qınayırlar ki, dili ağırdır, mücərrəd sözlər işlədir, onu anmaq çətinidir. Bu fikrə hardasa mən də şərikəm. Ancaq o bu sözləri o qədər yerli-yerində, mükəmməl formada işlədir ki, o ərəb-fars mənşəli sözləri o misradan və yaxud o bənddən çıxarmış olsan, o zaman o şeirin məzmunu, məramı tamamilə alt-üst olar.

Mən o dostlara şairin öz dili ilə cavab vermək istəyirəm.

Nəğmənin canı var,
O da ülfət bağlayır.
Uçduğu bir dodağı,
İtirəndə ağlayır.

və ya

Nəğmə ulduzlarda,
Nəğmə günəşdə.
Nəğmə sirri sonsuz göy taxtıdadır,
Nəğmə donan buzda, yanar atəşdə,
Nəğmə insanların soracağıdır.

Əhməd Sədərəklinin şeirlərinin hər misrasından dağ özəməti, dərə heyreti, bulaq şirinliyi, çay coşqunluğu, saz nəfəsi boy verir.

Sevinçdi, nifrətdi, ahdı, qəhərđi,
Axşamdı, gecədi, nurlu səhərđi.
Bir məbud afətdi, bir inci-zərđi,
Gah acı, gah şirin baldı saz səsi.

...Haqq verən butadı, bir dolu camdı,
Sevən ürəklərə ilk arzu, kamdı.
Düşməne zərbədi, dosta niyamdı,
Qəlbə yüz çalarlı haldı saz səsi.

Şair yeri gələndə mənəvi ehtiyac duyduqda sərbəst vəzndə də yazır və uğurlu nəticə əldə edir. "Dostluq" şeirində olduğu kimi.

Su, torpaq,
Rişə, yarpaq.
Günəşlə teli,
Oba və eli.
Sınağın məhək daşı,
Qardaşın qardaşı.
Etibarın sonu, əvvəli,
Bir də
Darda, çətində
Kömək əli.

Əhməd Türkün istər şeirlərində, istərsə də poemalarında sözə verilən dəyərin mükəmməlliyi, dərin düşüncə tərzü və sənətə böyük ehtiramı insanın ruhunu yerindən oynadır, könlünü oxşayır. Şair söz əhli kimi qələminin gücündən qor alır.

Nəğməm pərvazlanıb uçandan bəri,
Sanki çoxalıbdır dözümüm, tabım.
Yurdumun lacivərd gözəllikləri,
Olub min çalarlı nəğməm, rübabım.

Əhməd Türk Sədərəkli sağlığında respublika mətbuatında-qəzet və jurnallarda davamlı çap olunan şairlərdən olub. Şeirləri həmişə yüksək qiymətləndirilib və sevilə-sevilə oxunub. Özü aramızda olmasa da, yaradıcılığı bu gün də oxunmaqdadır. İnanıram ki, sabah da oxunacaqdır. Çünki sözlə nəfəs alanları elə söz də daima yaşadır. Əhməd müəllim də məhz bu cür sənətkarlarımızdan idi.

Qəribə təzadlar arasındayam,
Elə bil taleyim sınaqır məni.
Rübablar, təzadlar dünyasındayam,
Ötməsəm ürəyim qınayır məni.

24 fevral 2023-cü il, Bakı şəhəri

RƏHMAN BAYRAM

ANALARIN YAŞI OLMUR

Anadan yaş soruşmazlar,
Anaların yaşı olmur.
Qarşılıqsız sevər onlar,
Anaların yaşı olmur.

Şəhid xəbərindən çökən,
Dərdini içində çəkən,
Acılar belini bükən,
Anaların yaşı olmur.

Dilinə şər gətirməyən,
Qürurunu itirməyən,
Südü qarğış götürməyən,
Anaların yaşı olmur.

Fəryadı ürək dağlayan,
Könlünü Rəbbə bağlayan,
Övlad eşqiylə çağlayan,
Anaların yaşı olmur.

Bala üçün candan keçən,
Zəhmət çəkib əkib, biçən,
Zəhəri şərbət tək içən,
Anaların yaşı olmur.

Varlığının özü cənnət,
Laylası bal, sözü cənnət,
Ayağının izi cənnət,
Anaların yaşı olmur.

“BAŞ SARİTEL” ÇALINANDA

Bəşər saz üstə köklənir,
Sevgi naz üstə köklənir,
Fəsil yaz üstə köklənir,
Təbiətdən zövq alıram
“Baş saritel” çalınanda.

İlhamımdan söz ələnir,
Xatirələr çözlənir,
Köhnə sevda təzələnir,
İlk eşqi yada salıram
“Baş saritel” çalınanda.

Telli sazın bu sehri nə?
Salıb Rəhmanı sehrinə,
Yaradanın bu sehrinə,
Düzü, məəttəl qalıram
“Baş saritel” çalınanda.

QORX

Qorxma sözü düz deyəndən,
Dalda qeybət edəndən qorx.
Haram yeyib, sərvət üstə,
Bir-birini didəndən qorx.

“Yal” görəndə məst olandan,
Vidənə his dolandan,
Təmənnalı dost olandan,
Şərdən xeyir güdəndən qorx.

Rəhman, üzmə sirdaşını,
Sil Vətənin göz yaşını,

Miras üçün qardaşını,
Tora salıb gedəndən qorx.

OLUR

Yolu doğru olan kəsin,
Yükü yaman ağır olur.
Uşaqılıqda dəcəl olan,
Böyüyəndə fağır olur.

Diksinməz şimşək səsindən,
Coşğun çayın nərəsindən,
Yol keçsə də sinəsindən,
Dağa qalan cığır olur.

Bəşər bizim dərdi-səri,
Hiss etmir illərdən bəri,
Bizdəki ah- nalələri,
Dünya duymur, sağır olur.

BƏHANƏDİR

Şair yanar, söz ağlayar,
Ocaq sönər, köz ağlayar,
Ürək yanar, göz ağlayar,
Yaş arada bəhanədir.

Gül yaranıb dərmək üçün,
Dəriyə yara vermək üçün.
Həkim qızı görmək üçün,
Diş arada bəhanədir.

Qarğı at minmək istəsən,
Arxlarda çimmək istəsən,
Keçmişə dönmək istəsən
Kaş arada bəhanədir.

Şəhdən öncə çən gəlirsə,
Qəm fərəhlə tən gəlirsə,
Ağrı ürəkdən gəlirsə,
Baş arada bəhanədir.

Rəhman, tezdi köçmək üçün,
Köç şərbətin içmək üçün,
Çətin yolu keçmək üçün,
Daş arada bəhanədir.

AY NİGAR

İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı mənfur ermənilərin Gəncə şəhərinə atdığı raket zərbəsi nəticəsində 16 yaşlı Nigar adında qız balamız da şəhid olub. Şeiri onun xatirəsinə həsr edirəm

Qönçə arzuların çiçək açmamış,
Xəzən yeli əsdi, soldu, ay Nigar.
Qismətin şəhidlik zirvəsi imiş,
Doğmalar saçını yoldu, ay Nigar.

Neyləyək, şəhidlik baxmayır yaşa,
İnsan vaxtsız dönür torpağa, daşa,
Gedişin gözlərdə çevrildi yaşa,
Millətin gözləri doldu, ay Nigar.

Bir məsum mələkdin, bir məsum pəri,
Sənsiz könüllərin göynəyir yeri,
Sən şəhid olduğun o gündən bəri,
Ünvanın ürəklər oldu, ay Nigar.

DAHA

Yaman azalıbdı inam, mərifət,
Suyu da üfürüb içirik daha.
Hərdən böyüklərə verib nəsihət,
Yanımdan salamsız keçirik daha.

Bəzən doğmalara üzdən yanırıq,
Allahı çətində, darda anırıq,
Nadanı ağıllı insan sanırıq,
Kamilin yerinə seçirik daha.

İnsanımı dəyişib, yoxsa zamanımı?
Doğrumu dəyişib, yoxsa gümanımı?
İnamımı dəyişib, yoxsa imanımı?
Andı da yalandan içirik daha.

ÖYRƏT

Ay mənə sevməyi öyrədən gözəl,
Könüldən nisgili silməyi öyrət.
Hicranı köksümü göynədən gözəl,
Vüsəlın qədrini bilməyi öyrət.

Sevənlərə əhdə sadıq qalmağı,
Sevgi nəğməsi tək qəlbə dolmağı,
Məramı, niyyəti təmiz olmağı,
Yarın kədərini bölməyi öyrət.

Baxışı sevdaya yol açan gözəl,
Arzusu, muradı gül açan gözəl,
Qəlbi camalına nur saçan gözəl,
Dərddən xəzinəm var, gülməyi öyrət.

OLMUR

Yaş artır, azalır gözlərin nuru,
Sapı da iynədən keçirmək olmur.
Pulla orqanları köçürmək olar,
Ağrını, acını köçürmək olmur.

Yaxşılıq əvəzsiz sərvət olsa da,
Axirətdə payı cənnət olsa da,
Ruha şəfa verən şərbət olsa da,
Zorla insanlara içirmək olmur.

Rəhman səcdə edər arın önündə,
Şahlar da diz çökər yarın önündə,
Sərvətin, dövlətin, varın önündə,
Vicdan oyaqdısa, kiçilmək olmur.

VALİDEYN AĞACDIR, ÖVLADLAR BARI

Ən gözəl təbəssüm körpə gülüşü,
Ən ləziz, şirin dad balanın dadı.
Ən acı övladın vaxtsiz gedişi,
Sarsıdar bir nəslə, qohumu, yadı.

Ailə nə gözəl qismətədi, bəxtədi,
Valideyn ağacdır, övladlar barı.
Ailə sevməyən insan bədbəxtədi,
Olsa da dünyaca şöhrəti, varı.

Rəhmanam, ailəm başımda tacım,
Yerdə səcdəgahım atam, anamdır.
Ən yaxın doğmalar qardaşım, bacım,
Eşqim, dərd ortağım nazlı sonamdır.

SALAR GEDƏR

Ömrə yağlı olar hər ötən zaman,
Minlərlə canlıya vətəndi ümman,
Dərin dərələrdə dincələn duman,
Güllərin üstünə şəh salar gedər.

Dost dostu sınıyar dara düşəndə,
Ağac başın əyər bara düşəndə,
İstilər soyuqla yer dəyişəndə,
Xəfifcə səməyə meh salar gedər.

Əhli-hal istərəm dərdimi bölə,
Sevginin, dostluğun qədrini bilə,
Yağış məxmər xalı döşəyər çölə,
Güllərdən xaliyə zeh salar gedər.

KEÇİBDİR

Adam var, həyatda sərvətdən ötrü,
Şərəfdən, vicdandan, ardan keçibdir.
Adam var, təmiz ad, qeyrətdən ötrü,
Bir ömür yığdığı vardan keçibdir.

Adam var, mayası eşqlə yoğrulub,
Ürəyi ilahi sevgiyə dolub,
Sevda bağçasının bağbanı olub,
Ağacın xətrinə bardan keçibdir.

Adam var, könlünü verib əməyə,
Öyrədib əlini halal çörəyə,
Qazancına haram qatmasın deyə,
Həyatda çətindən, dardan keçibdir.

Adam var, çox sevib nazlı sonanı,
Doğma ocağından atıb ananı.
Adam var, qəlbinə gömüb sevdanı,
Ananın eşqinə yardan keçibdir.

ÖLDÜRƏCƏK

Məni öldürəmməz namərd gülləsi,
Öldürsə, o qələmqaş öldürəcək.
Mələla bürünmüş baxışlarıyla,
Yar gözündən axan yaş öldürəcək.

Dostluqdan sadəcə təmənnə güdən,
Varın, şan-şöhrətin ardınca gedən,
Üzdə qardaş deyib, xəyanət edən,
Dostların atdığı daş öldürəcək.

Əllərim tamarzı qalib əllərə,
Yarsız göz yaşlarım dönüb sellərə,
Bəyaz naxış çəkib siyah tellərə,
İntizar adında qış öldürəcək.

İNSAN VAR

İnsan var, dünyaya qədəm qoyandan,
Əynində bahalı bir paltar yoxdu.
İnsan var, şubası gələr Yunandan,
İçində adam tək dövlət, var yoxdu.

İnsan var, istəsə, yüz ada alar,
Aya uçmaq üçün xəyalə dalar.
Zinəti cəvahir, ləl-gövhər olar,
Zatında halallıq, vicdan, ar yoxdu.

İnsan var, bərəkət yoxdu ununda,
Küt gedər çörəyi işin sonunda.
İnsan var, görünər mələk donunda,
Əslində onun tək zülümkar yoxdu.

Sevgi bulağından hər gözəl içər,
Rəhman məftun olub bir gözəl seçər,
İnsan var, fikrindən yüz gözəl keçər,
Ruhundə məhəbbət, düz ilqar yoxdu.

ZAMAN PULA BƏNZƏR

Zaman pula bənzər, çatar hər şeyə,
Əgər xərcləməsən onu boş yerə.
Gündə bircə dəfə əl açsan göyə,
Tanrı hifz eləyər, düşməzsən şərə.

Nəfsini haramdan gen tuta bilsən,
Fəqirin, məzlumun üzünə gülsən,
Vətənin, millətin dərđini bölsən,
Nur saçar əməlin bütün bəşərə.

Rəhmanam, sevgiyə qurub-yaratsan,
Elin dar günündə köməyə çatsan,
Bir acı doyurub əlini tutsan,
Allah əvəzini verər min kərə.

VƏFALI DOST

Bir şəkil məni çox duyğulandırdı. Türkiyədə
bir it zəlzələ zamanı dağıntılar altında qalan qızın
əlindən tutub hürərək insanları köməyə çağırır.

Nə sadıq dostluğun var imiş sənin,
İnsana məhəbbət hardandı səndə?
Səndən öyrənəydi kaş, insanlığı,
Bütün Yer üzünün əşrəfi bəndə.

Əməlin bəşərə nümunə oldu,
Döyüb, küçələrə atsaq da belə.
Yanıb halımıza gözlərin doldu,
Darda əlimizdən tutursan hələ.

Hürərək haraya çağırıdın bizi,
Danışa bilsəydin, nalə çəkərdin.
Bəşərin yerinə utandım düzü,
Səni ac qoyana yaman dərs verdin.

HALALLIQ HARAMA OXDU DÜNYADA

Kim halallıq alsın, ata-anadan,
O kəslərə zaval yoxdu dünyada.
Kimin ki, vicdanı pakdır binadan,
O insanın gözü toxdu dünyada.

Yaltaqlığı şərəf sayıb özünə,
Maskalanıb, girib xalqın gözünə,
Bilinməyir astarı nə, üzü nə?
Belə nanəciblər çoxdu dünyada.

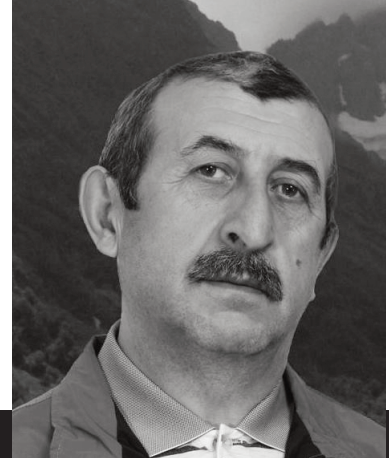
Fərəh çağlayanda gülər göz yaş,ı,
El sevən ustanı sevrəmi naşı?
Dürüst insanların öyilməz başı,
Halallıq harama oxdu dünyada.

KÖNÜL

Könül bir ərköyün uşağa bənzər,
Sevəndə kimsəylə məsləhət etməz.
Nə aqlın, nə gücün, nə var-dövlətin,
Onu döndərməyə hünəri yetməz.

Əgər yuva salsa, nifrət ürəkdə,
Şeytan cövlan eylər əlbət ürəkdə,
Sevgisiz, qaranlıq, zülmət ürəkdə,
Xeyirxah duyğular cücərməz, bitməz.

İntizar Rəhmanı çəkdirər dara,
Şövə tellərini bürüyər qara,
Hicranın açdığı sağalmaz yara,
Sevədalı könüldən ölüncə getməz.

XALIQ AZADI

KOSAGÖL

(*“Bir ovçunun söhbəti”ndən*)
(hekayə)

İyirmi dəqiqə olardı ki, magistral yoldan çıxıb, ikinci dərəcəli yolla gedirdik. Maşın döngələri olmayan ensiz hamar yolla yüngülcə şütüyür, hər iki tərəfdə qütbə qədər uzanan əkin sahələri bir-birini əvəz edirdi. Mənim hesabımla, axtardığım kənd çoxdan qabağa çıxmalıydı. Magistral yoldan 10-12 km aralı olmalıydı. Amma nə kənd görünürdü, nə də bir maşın. Yol boş olduğundan, soruşmağa da imkan yox idi. Həyat yoldaşım arxa oturacaqda oturub hansısa jurnalı vərəqləyirdi. Onu çox elə maraqlandırmırdı mənim nə üçün əsas yolumuzdan çıxıb tarlalar arası getməyim. Çox güman, düşünürdü ki, bir halda mən düşdüm bu yola, demək belə də lazımdır. Ümumiyyətlə, bu insan həyəcanlamağı, narahat olmağı çox da özünə yaxın buraxmır. “Sən varsan, mən niyə narahat olmalıyam?” - Neçə onilliklərdir ki, bu devizlə yaşayır. Adam, az qalır qıbtə eləsin.

Birdən qabaqda Yol Polis maşını göründü. İki pols yolun qırağında maşına söykənib dayanmışdılar. Düz yanlarında saxladım, salamladım.

-Gününüz xeyir! Mən Kosagölə düzmü gedirəm?

-Baxır hansına, Kosagöl qoşadır, böyük var, balaca var. Bir də kənd var.

-Doğrusu, bilmirəm. Göl də balaca olmalıdır, kənd də 30-40 evdən ibarətdi.

Polisin biri, 40-45 yaşlı zabıt maşına yaxınlaşdı. Diqqətlə üzümə, sifətimdəki uzun çarığa baxdı. Ciddiləşdi, nəsə demək istədi, nəzərləri endi yerində gözəl oturmuş qalstukuma. İki il qabaq, yoldaşımın mənə İtaliyada hədiyyə etdiyi, üstündə yarış avtomobilləri şəkilləri olan bu qalstuk, yəqin ki, polisin maaşının yarısı qədər dəyərində idi. Dəyişdiyini açıqca hiss etdim. “Çarıqlı, eybəcər fizionomiya belə qalstukla?” - düşündü yəqin. Yumşaq səslə dilləndi: -30-40 ev? Yox, qardaş, orada uzağı, 10-12 ev olar.

-Ola bilər, iyirmi-otuz il qabaq olmuşam. - Mən cavab verdim.

-Hə, onda oradır. Bu yol düz oralara gedir. Kiçik Kosagöl də bu yoldadır, həmin kənd də. Cəmi 3 km yolunuz qalıb.

-Çox sağ olun, - deyib, yola düşdüm.

Maraqlıdır həyat. Kimlərsə (o cümlədən, yumruğu, gücü ilə iş görən təbəqə) məni üzümdəki uzun çarığa görə özününkü sayır. Kimlərsə, məsələn, polis və digər qulluqçu təbəqə bahalı qalstukuma görə təyin edir ki, mən də onlardanam. Öyrəşmişəm bu neçə ildə...

Polislə olan dialoqumuzu eşidən həyat yoldaşım arxada öz-özünə danışmış kimi dilləndi:

-Kosagöl... Kosagöl... 20 il, 30 il qabaq...

Yoldaşımın deyintiləri altında bu üç km qur-

tardı, çatdım kəndə. Budur ki, var! Tanıdım bu qövsvəri küçəni. Demək olar ki, kənddə hər şey dəyişmişdi. Əksər evlər ya tam sökülmüş, ya da, vaxtın, illərin hökmünə əsasən köhnəlib çökmüşdü. Cəmi, 10-15 evdə yaşayış görünürdü.

Bu da gölə enən küçə. Əvvəl, istədim düşəm gölə gedən yola. Amma, düz keçdim. İlk olaraq, məni bu kəndə dönməyə məcbur edən başlıca məqsədə çatmaq üçün tələsdim.

Gölə gedən yolla kəşimədən 60-70 addım sonra olmalı idi həmin ev.

Əfsuslar! Yox idi axtardığım ev. Onun yerində, yaşayış evi olmadığı görünən yolulmuş ağac kərənələrindən təzəcə quraşdırılmış balaca, təxminən, 6m x 6m olan bina durmuşdu. Düz qabağında dayandım, yerə düşüb yaxınlaşdım. Binanın qabağında asılan iri lövhədə “Feldşer məntəqəsi” yazılmışdı. Hündürlüyü bir metrə yaxın olan hasara dirsəklənib ətrafa nəzər saldım. Hər şey dəyişmişdi, başqalaşmışdı. Hasarla bitişik bitən ağcaqayın da başqası idi. Yəqin, çürüyüb getmişdi əvvəlki ağcaqayın. Ağcaqayına tərəf getdim. Deyəsən, ikicə şey dəyişməmişdi: birisi, küçənin sağ tərəfində, aralıda yerləşən qəbiristanlıq. Bir azca, deyəsən, böyüyüb yola yaxınlaşmışdı. İkinci dəyişməyən ağcaqayının arxasına gizlənmiş, arxası evə tərəf olan oturacaq. Qalın beşlik taxtadan düzəlmiş oturacaq köhnəlib bəzi yerdən çürüsə də, oturmağa yararlı idi. Oturdum bu oturacağa. Vaxtilə, cüt oturduğum oturacağa...

...İstilik olsa da, hava küləkli idi, qoca ağcaqayının iri budaqları başımızın üstündə ləngər vururdu. “Yaxın otur, - dedim, - yüngülsən, külək aparar səni”. Mənə sıxıldı. Bu vaxt küçədə kimsə maqnitafonla keçirdi, mahnı səsi gəldi: “...20 il az deyil, az deyil...” Başını qaldırıb yaşcaadan dilləndi: “20 il, görəsən, nə olacaq 20 ildən sonra?” “Nə olacaq, Marsda yaşayacaq insan. Ayın üzərində işə taxıl əkəcəklər. İlk fermer də biz olacağıq, tatar olacaq”- dedim. “Yəqin, beşbarmağın iyi-ləzzəti götürəcək oranı... - zarafatla desə də, ciddi idi. - Mən ikimizin həyatını tuturam nəzərdə... Bilirəm nə olacaq, amma, deməyəcəm!” “Düz edirsən, demə. Qoy sirr olsun, sirli və xoşbəxt həyat yaşayacağıq sənənlə”,- dedim. Xəstəliyin üstün gələ bil-

mədiyi, gözəlliyini qoruyub saxlayan, nəvaziş və sevgi dolu gözlərini zillədi mənə. Sanki mənim gözlərimdə görmək istəyirdi 20 il sonranı. Gözləri gözlərimə yaxınlaşdı, dodaqları dodaqlarıma. Axşamın yumşaq toranlığı bürüdü bizi. Hər şey əridi, itdi bu toranlıqda. O axşamı mənə elə gəldi ki, nədənsə, üzbəüz tərəf meşənin ətəyində görünən qəbiristanlığın qəbir daşları itmədi bu yumşaq qaranlıqda. Əksinə, sanki onlar bürüdükləri əbədi sükutdan oyanaraq bizə tərəf boylandılar. Mənə elə gəldi ki, qəbir daşları bizi görmək üçün, təbiətin yalnız özünün başa düşə biləcəyi dillə bizə nəşə demək üçün böyüdülər, uzunlaşaraq, üfüqlərə qədər qalxdılar...

Məni fikirdən yoldaşımın səsi ayıldı, maşından düşüb gəlmişdi yanıma:

-Kosagöl! Mən bildim bura haradır! Başa düşdüm, niyə yolumuzu dəyişib bura gəldin! Bu kənd uzun illər qabaq, sənənin yaşadığın kənddir.

Cavab vermədim, sakitcə maşına oturdum.

-İlk məhəbbətin yaşayıb burada, gəldin ki, görəsən! Özünü olmasa da, xatirələri oyada biləcək nəyisə görmək üçün.

Guya eşitmədim, maşını işə saldım.

-Yaşımın 50-ni haqladığı halda, sənənin az qala, yarım əsr qabaq, 20-25 yaşında etdiyin axmaqlılıqlara görə indi əhvalımı pozan deyiləm, narahat olma! - dedi həyat yoldaşım.

Özümü məcbur etdim gülməyə. Qəhqəhəm gülünc, acizənə alındı. Maşını fırlayıb gölə gedən yola düşdüm. Budur Kosagöl! Həmin sahil olsa da, sahibsizlik, baxımsızlıq hökm sürdüüyü aydın görünürdü. Gölün sağ tərəfi yamacda 3-4 nəfər qız-qadın çiyələk yığırdılar. Maşından düşdüm, yoldaşım da mənimlə.

-Amma, suala cavab versən pis olmazdı, niyə tərək etdin ilk məhəbbəti?

-Bilirdim ki, səni tapacam, ona görə! - dedim.

Gölün quru ilə təmasda olduğu xətdə dayandım. Həyat yoldaşım nəşə deyirdi. Son sözlərini başa düşdüm.

-Yaxşı, diqqətlə bax, itirmisən, bəlkə tapdın sularda. Mənsə bir az çiyələk yığım. Özünü suya atmaq istəsən, mənə xəbərdarlıq et...

Hava küləksiz olduğundan, burada tam sükut hökm sürürdü. Bu sakitlikdən uyuyan gölün

hamar səthi nəhəng və rəngli bir şüşəni xatırladırdı. Görüşdən sevinməyə də, kədərli notlardan ibarət səsle:

-Salam, Kosagöl! - dedim, - salam, əzizim!

Tam sakitlik uzun sürmədi. Mən salamlayıb qurtaranda, gölün suyu qəfil tərpendi, suyun üzündə yaranan kiçik dalğalar mən tərəfə qaçaraq, zərifcə zərbələrlə ayağımı vurmağa başladılar. Nəsə deyirdilər dalğalar. Salamlaşır və o illərin cavabsız qalan suallarına cavab istəyirdilər.

Baxışlarım zillənmişdi dalğalara. Axı, su ən böyük məlumat daşıyıcısıdır, deyirlər...

Taxıl yığımında yerli təsərrüfatlara kömək məqsədi ilə təşkil olunmuş sürücülərdən ibarət dəstəmiz kolxozun binasında boş zala yığılmışdı. Hamımız şəhərdə bizə verilmiş öz yük maşınımızla gəlmişdik. (O dövrlərdə, əkin-səpin işlərində dövlət, könüllü sürücü dəstələri yaradaraq təsərrüfatlara yardım göstərirdi) Burada bizi üç qrupa böldülər. Bizim dəstə on iki yük maşından ibarət idi. Üstümüzə rəhbərlik edən komandirimiz keçmiş artilleriya mayoru idi. "Kənd qızlarını incitməyinizi qəti qadağan edirəm! Alicənab olun görüşdə!"- deyərək zarafat etdi...

Kolxozda rəhbərlik bizim sənədləri qeydiyyatata alanda, mənim "D" kateqoriyama baxıb: "Sahələrə yemək daşıyan, həm də kolxozun qırağ kəndləri arasında gedib-gələnlər avtobusunun biri sürücüsüdür", - dedi. - Siz "Kamaz"ınızı qoyun qaraja, dursun hələlik".

Kolxoz bir böyük (mərkəz) kənddən və ətraflara səpələnən beş xırda kəndlərdən ibarət idi. Bura, həm də, Elmlər Akademiyasının kənd təsərrüfatı və toxumçuluqla məşğul olan mərkəzlərdən birinin təcrübə bazası idi. (Elə, indi də işləyir həmin elmi-tədqiqat bazası) Toxum sortları yetişdirirdilər. Çoxlu elmi işçilər, aspirantlar çalışırdılar burada.

Bizi, 3-cü sayılan kəndə təyin etdilər.

-Sürücü sağalıb çıxanacan sürün avtobusu. İşiniz tarlalara yemək çatdırmaq, mərkəzlə üçüncü otdeleniyə arasında əlaqə saxlamaq olacaq, - dedilər mənə.

Bura 40-50 evdən ibarət balaca bir kənd idi.

Müdiriyyət iki balaca otaqdan ibarət binada yerləşirdi. Bizi qarşılayıb bir qoca qarının evində yerləşdirdilər. Ev köhnə olsa da, təmiz və rahat idi. Yataq yerlərimiz də həmçinin, təzə, təmiz və ağ mələfəli.

Axşamüstü sürəcəyim avtobusla tanış oldum. KAvZ köhnə olsa da iş asan düşdü. Mühərrik gözəl işləyirdi. Yağını, suyu yoxladım. Ehtiyat təkərin olmadığı gözüme dəydi. Mexanik "iki-üç günə balon da taparıq", - deyərək bir kamer verdi. Neynəmək olardı, aldım kameri. Açarı, filanı yoxlayıb qayıtdıq idarəyə.

-7.00-da burada olun, - dedilər.

Gecəni rahat yatıb, tezdən deyilən yerdə oldum, yeməxanadan yemək dolu qabları yüklədik avtobusa. Dünənki gündən başlayan taxıl yığımının dayanmaması üçün növbə ilə işləyən kombaynçıların və digər işçilərin yeməyini tarlaya aparırdılar. Yeməxana işçisi ilə oturub getməyə hazırlaşırıdım ki, qızılı rəngli qıvrımlaşan saçları çiyinlərinə tökülən 22-23 yaşlı, boyca hündür olmayan bir qız özünü saldı avtobusa:

-Salam! Az qala gecikəcəkdiniz. Mən də sizinlə gedəcəm, - dedi.

Yola düşdük. İki saat ərzində bir neçə sahəyə dəydik. İşçilərə yemək payladıq, arxaya qayıdanda qız sahələrin birində düşüb qaldı.

-Günorta məni arxaya aparmağı unutmayın! - dedi. Kolxozçularla danışığından başa düşdüm ki, aqronomdur. Yeməxananın mənimlə olan işçisi, Roza xala fikrimi təsdiq etdi.

-Təzə aqranomumuzdur, bir neçə aydır gəlib, - dedi. - Gözəl insandır.

Saat on olardı, kəndə qayıtdım. İndi mərkəz kəndə getməliydim. Günorta isə yenidən tarlaya gündüz və axşam yeməyi aparmalıydım. Axşamüstü mətbəx işçisi olan Roza xalanı və gənc aqranom qızı götürüb kəndə qayıtdım. Demək olar ki, o gündən iş cədvəlim yüngül dəyişikliklər olsa da, ümumən, belə oldu.

İlk günlər aqranom qız - Elina demək olardı ki, danışırdı, "hə", "yox", "buyurun" - əsas ləksikonu bu idi. Nə qədər az danışsa da, nəzərimə dəyən bir şey oldu: Elinanın gözəl üzü və mavi gözləri kədərlə dolu olardı. Əvvəl, elə fikir vermədim, "yəqin, bu gün nəsə olub, işi düz

getmir", - düşündüm. Səhərisi gün yenə diqqət etdim. Yaraşılıq üzü və gözləri kədər meydanı idi.

Günlər keçdi, Elina ilə yaxından tanış olandan sonra çox suallara cavab tapdım...

Bir fikir deyəcəm, yəqin ki, sürücü işləmiş hər kəs mənimlə razılaşıcaq. Həftələrlə, aylarla maşını domkratsız, ehtiyat təkərsiz rahat sürərsən, bir şərtlə ki, onların yoxluğu barədə düşünmərsən. Amma, elə ki, başlayırsan qorxmağa, hansısa təkər boşala bilər - neynəyəcəm, 100% əmin olun ki, elə də olacaq.

İki-üç gün idi işləyirdim, səhər də, axşam da təkər tələb edirdim. Cavabdeh şəxs deyirdi:

-İnanın ki, bu avtobusda bir dəfə də təkər boşalmayıb. Siz şəhər sürücüləri qorxaqsınız, gətirəcəm təkər. İşləyin, qorxmayın.

Elə həmin gün axşamüstü tarladan qayıdanda qabaq təkər boşaldı. Ehtiyat təkər olsaydı, nə vardı, aç xarab təkəri, yerinə bağla başqasını. Neçə illər sürücü işləsəm də, təkər dəyişməyi ən zəhlə tökən iş saymışam. Bir halda da ki, söküb kamer dəyişəsən, özü də çölün ortasında.

Bəxtim bircə şeydə gətirdi: Elina mənimlə idi! Nə o günə qədər, nə də o hadisədən sonra belə fiziki güclü və texnikada bacarıqlı qız görmədim!

Elina qısa boylu, zərif bədənli, gözəl qamətli bir qız idi. Kənardan bədəni zəif, kövrək görünürdü, amma fiziki güc tələb olunan yerdə çox kişilər həsəd apara bilərdilər! Sonralar başa düşdüm bu gücün və bacarığın mənbəyini. Elina mənə üzgüçülük üzrə idman ustası olduğunu, 4 il institutun yığma komandasında qələbələr qazandığını danışdı, çox sayılı mükafatlarını göstərdi...

Qaykaları açıb bağlamaqda, təkəri dəyişməkdə Elina məndən geri qalmadı, hətta, məndən çox o işlədi. Heyrətimi gizlədə bilmirdim! Qızda belə güc olarmış! Kənardan oturub bizi seyr edən Roza xala mat qaldığını görüb dedi:

-Demək, sən bizim Elinanı yaxşı tanımırsan, qoçaqlığından xəbərsizsən! Hansı evə düşsə, həmin evə dirək olacaq!

Gözəllik və fiziki iş bacarığı - Elinada indi və sonralar müşahidə edə bildiyim əlamətlər sırası-

nın başlanğıcında bunlar dayanmışdı. 40 dəqiqədən sonra yola düşdük. Nə qədər minnətdar idim! Ürəyimdə, bu köməyin qarşısında bu qoçaq qıza necə təşəkkür edə biləcəyimi düşünürdüm.

Birdən salondan mahnı səsi gəldi. Elina əllərini dizləri üstə çarpazlayıb olduqca gözəl və o qədər də qəmli səslə Bulat Okucavanın yazdığı mahnını oxuyurdu.

...Qismətim gah sahil, gah dəniz olub,

Gah Günəş, gah da ki, dumanlar-çənlər...

İki əbədi yol: Sevgi-Ayrılıq,

Sinəmi amansız yarıb keçiblər!

"Hər şey yaraşır, hər şeyi bacarır bu qız!" - düşündüm.

-Gərək, incəsənətə baş vuraydın, Elina! - dedim.

-O da var idi planda. Eh... Alınmadı. - cavab verdi.

O gündən, Elinanın bu qəmli romansı oxumağı ilə əvvəllər elə çox da xoşum gəlməyən Okucavanın şeirlərinin həvəskarına çevrildim.

Axşam 5-6 sürücü yaşadığımız evdə oturub çay içirdik. Ev sahibəsinin 16 yaşlı oğlan nəvəsi də bizimlə idi. Mən, yolda təkərin boşaldığını deyib, əlavə etdim ki, Elina kömək etməsəydi, mənə çətin olacaqdı. Olduqca maraqlı qızıdır, - dedim. Uşaq o dəqiqə söhbətə qoşuldu və Elina barədə bir maraqlı əhvalat danışdı.

Bir-iki ay qabaq, baş mexanik yüngülvari içmiş halda Elina ilə qabaqlaşır. Nəsə deyir, ya qollarından yapışır, Elina aralanmaq istəyir, mexanik əl çəkmir. Elina var gücünü toplayaraq baş mexanikin sağ gözüünün altına bir yaxşı yumruq ilişdirir. Yumruq o dərəcədə yaxşı olur ki, mexanik partlamış sifəti ilə 7-8 gün evdə oturur.

-Heç kimlə qaynayb qarışmır. Saatlarla gölün sahilində oturur, ya da evdə. Bir dəfə də olsa, kluba gəlməyib. - Əlavə etdi uşaq.

Artıq, işə tam alışmışdım. Hətta, Elinanı bir kombaynın yanından digərinə aparmağa da vaxt tapırdım. Çox az danışsaq da, arada sadəliyə və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan gözəl münasibət yaranmışdı. Gözlərində yaşayan qəmginliksə ərimirdi.

İki mənzilli binanın bir tərəfini kolxoz gənc

kadr işçisi tək vermişdi Elinaya. Məişətini yavaş-yavaş düzəldirdi. Xeyli vaxtdır, mərkəz kənddə soyuducu aldığı, gətirməyə imkan tapmadığını dedi:

-Vaxt edib yük maşını götürürəm. Gedib gətirmək lazımdır.

Harada olduğunu öyrəndim. Növbəti reysə gedəndə avtobusa yükləyib gətirdim, qoydum həyatınə. İşdən gələndə görüb sevindi.

-Bir halda gətirmisən, kömək et içəri qoyaq, - dedi.

Soyuducunu köməkləşib saldıq içəri.

Mənzil çox sadə və təmiz idi. Ev kitablarla doluydu. Kitab rəfi nədənsə, döşəmənin üstündə idi. Divarda üzgüçülük yarışlarının qalibi üçün verilən diplomlar və mükafatlar, eləcə də bir neçə şəkil asılmışdı. Bircə Elinanın öz şəkildən başqa digər iki şəkildən qara lent çəkmişdi.

Mənə: "Otur, çay içək!" - desə də sağollaşib çıxdım. Göstərilən xoş münasibətdən sui-istifadə etmək ən xoşum gəlməyən xasiyyətdir.

* * *

Beləcə, günlər keçdi. İşimdən tam razı idim: təmiz kənd havası, rahat iş cədvəli, sadə kənd əhalisi. Arada bir dəfə elə oldu ki, Roza xala tarlaya gedə bilmədi, gizləncə xahiş etdi ki, kömək edək. O gün tarlada yemək paylaşmağı Elina ilə mən deyə-gülə yerinə yetirdik.

Artıq hamı ilə: traktorçularla, kombaynçılarla, sürücülərlə olduqca gözəl münasibət yaratmışdım, sanki, 30 ildir bunlarla işləyirəm. Elina ilə də, həmçinin.

Tarla yolunun üstündə köhnə ferma yeri olmuş bir tərəcik vardı.

Bu tərəcikdə, xeyli sahədə hansı yolla əkil-diyi məlum olmayan göy soğan bitirdi. Kim istəsəydi, girib o yerdən soğan yığırdı. Mən də vaxt tapdıqca "Batun" deyilən sortlu bu göy soğandan yığıb gətirərdim evə. Bu gün də elə etdim, arxaya qayıdanda dayandım həmin yerdə. Qaçıb xeyli soğan yığdım.

-Verəcəm ev sahibəsi nənəyə. Xahiş edəcəm, bizə pirajok (qutab) bişirsin, - dedim, - çox xoşum gəlir soğanlı-yumurtalı qutabdan.

Elina bir an susdu, nəşə düşünüb:

- İstəyirsən, mənə bir azca kömək et, mən bi-

şirim! - dedi.

Sual artıq idi. Əlbəttə, ürəyimdə ən böyük arzum onunla bir yerdə olmaq, yenidən onun evinə getmək idi!

Avtobusu qaraja qoyub, evə tələsdim. Yuyunub, libasımı dəyişdim, Elinanın evinə üz tutdum. O da dəyişmişdi geyimini. İlk dəfə idi ki, Elinanı belə geyimdə görürdüm.

Həmişə tarlaları gəzmək üçün əsgər çəkmələrində olan, geniş şalvar-pencək, üstündən sırtlıq geyinən Elinanın bu gün görkəmi başqa idi. Yüngül ev formasında, o, bu gün dünya gözəli idi. Baxışlarımı bu gözəllikdən ayıra bilmirdim.

Xəmir yoğurmağa hazırlaşdığı üçün, başında ağ kəlağayı vardı. Əynində sadə çit parçadan tikilmiş donu Elinanın olduqca nazik belini, onun zərifliyini, gözəlliyə xas olan qızbədəninin ürəklərə odlar səpən formasının düz mütənasibliyini incəliklə nümayiş etdirirdi. Qəşəng üzü füsunkar bir gözəlliyin məkanı idi.

-Yaxşı ki, səni əvvəllər bu donda görməmişəm, Elina! - dedim.

-Necə bəyəm?

-Sənin belə öldürücü gözəlliyinin qarşısında, nəinki sənə qutab bişirmək, heç danışmağa cəsarət edə bilməzdim!

-Yaxşı, çox da tərif etmə.

-Yox, Elina! Bu sözləri mən daxilimdə saxlaya bilmərəm, deməliyəm. Sənin üzünə deyə bilməsəydim, gərək çıxıb küçədə qışqıraydım bu məstedici gözəlliyin barədə. Kompliment deyil bu fikir. Ürəyimin, beynimin məhsuludur.

-Bu donu təzə almışam. Yaraşır mənə? - Ol-duqca razı səsle soruşdu.

-Mələksən bu donda, - dedim.

-Sağ ol, xoş sözlərə görə. Amma, gəl, işə başlayaq. Qışdan çıxandan soba qalanmayıb. Yəqin, indi od qalamaq çətin olacaq, - Elina dedi.

Kərpicdən qoyulmuş soba bir az tüstüləsə də, axır, qaydaya düşdü.

O xəmir yoğurdu, mən soğanı yuyub doğradım. 10-a yaxın balaca ləzzətli qutab alındı.

-Elina, sənin kimi bir gözəl qız - aqranom, nədənsə başıma girmir! - Masa arxasında oturub qutab yeyirdik, - gözəl və cavan bir qız üçün əsgər çəkmələrində sahələri gəzmək nə qədər düzgün seçimdir? - sual etdim.

-Heç vaxt humanitar fənlərlə aram olmayıb. Politexnikə getmək istədim. Fikrimi dəyişdim, qardaşım kənd təsərrüfatı sahəsində adlı mütəxəssislərdən biridir. Nəsə düşdüm onun yoluna. Aspiranturamı qurtarsam tarlalarda qaçmağa son qoyacam.

Şirin söhbətlərin müşayəti ilə qutabları yeyib qurtarmışdıq.

-İndi isə, Elina, icazə ver, mən gedim və çox sağ ol! Çox ləzzətli oldu sənə qutabların, - deyib, çıxıb getmək üçün ayağa durdum. - Çox olsaydı, özümlə götürərdim.

-Sabah yığırıq, yenə bişirərik. Amma, tələsmə, bir az otur, çay da içək. Sonra gedərsən.

Elina çay qoydu. Çay qaynayanadək döşəmənin üstünə atılmış kitab rəfini divara bərkitdim.

-Sağ ol, - dedi, - tez-tez gəlsən bu evi qaydaya salarsan!

"Eh, Elina! - Düşündüm ürəyimdə, - məndən olsaydı, sənə yaşadığın evdən bir addım kənara getməzdim!" Utandım Elinaya bu sözləri deməyə.

Ortaya peçenye qoyub çay süzdü. Çay içə-içə bir-iki sual verdim, haradan gəlməyi, kimliyi barədə. Xeyli sakit dayandı. Nəyisə ölçüb biçirdi. Axır, dilləndi, "vaxt gələr, danışaram!" - dedi.

Ayağa durdum, bir yerdə həyəətə çıxdıq. Üz-üzə dayanmışdıq, Elinanın odlu nəfəsi, bədəninədən gələn gözəl ətri məni bihuş etmişdi. Qucaqlamaq, bağrıma basmaq kimi istəyimə necə üstün gəldim? Bilmirəm, yəqin ki, bu gözəl qızı və eləcə də gözəl insanı incitməkdən qorxurdum.

Məni çöl qapıdan yola salanda:

-Çox sağ ol! - dedi.

-Gözəl bir axşamı yaşadım, Elina! Təşəkkür sənə düşür, mənə nəyə görə? Həm də ləzzətli qutablar bişirdin. Mən nə etdim ki?

-Sənə hər şeyə görə! Sözlərinə görə sağ ol, gəldiyinə görə, qulaq asdığına görə sağ ol!

Bu gün, hansısa yerli bayramlardan biri olduğu üçün tarlalarda iş tez başa çatmışdı. Axşamca Elina ilə bir yerdə olduq. Qaranlıq düşəndə ayrıldıq. Elinanın xeyli yazmaq işi vardı. Mən də düşünürdüm ki, bu gün bir az erkən yatacam. Klubun qabağından keçəndə otaq

yoldaşlarımı gördüm. Kinoya gəlmişdilər.

Sovet dövrü uşaq və gənclərin tərbiyə sistemə, sovet ideologiyasına uyğun olaraq oxuduğumuz kitablar, baxdığımız filmlər vətənpərvərlik, zəhmətkeşlik, sevgi-məhəbbət mövzularından qırağa çıxmırdı. Bu gün də elə. Kino, hind kinosu idi. Uşaq vaxtlarımdan hind kinolarına olan rəğbətimin və bəzi xatirələrin təsiri altında mən də qoşuldum onlara. Klub deyilən bina təxminən 5 metr 7-8 metrə olan ölçüdə bircə otaqdan ibarət idi. Diskoteka da burada olurdu, kino da. Kinodan sonra, gec olmayanda diskoteka təşkil olunurdu: maqnitafonu qoyurdular hündür bir yeşilin üstünə, oyna yorulanacan. Gündüz iş nə qədər ağır olsa da, rəqsə hamının gücü və vaxtı çatırdı.

Kino qurtardı, bayıra çıxanda binanın qabağında ağaca söykənmiş Elinanı gördüm. Yaxınlaşdım:

-Elina? Axı sənə görmədim zalda?

-Girməmişdim kinoya. Elə-belə gəldim bura. Planda bura gəlmək yox idi. Sən gedəndən sonra darıxdım. Yazmağım da alınmadı nədənsə, səhv buraxırdım hər sətirdə. Ona görə də çıxdım ki, gedim sənə səsləyim. Ev sahibəsi mənə dedi ki, evdə yoxsan. Bildim ki, kinodasan, gözlədim.

-İndi fikrin nədir? - Vaxtı nəzərə alaraq sual etdim. - Rəqsə qalacaqsansa oturaq, ya getmək lazımdır?

-Gedək məni ötür, - tez sözü dəyişdi, - əgər, özünün qalıb rəqs etmək həvəsin yoxsa.

-Mən rəqs etməyi bacarmıram, həvəsim də yoxdur, - dedim.

-Gedək, mən də istəmirəm. Son dəfə rəqs etdiyim yadımdan çıxıb. Amma, rəqs bədən üçün ən gözəl məşqdır. Bağışla, girəcəm qoluna, xalq baxsa da! Narazı deyilsən ki? - deyib, qoluma girdi.

-Aqronomun, gələcəyin aliminin, komsomolçunun, ən əsası da gözəl Elinanın adı bir sürücünün qoluna girməyi bəxtəvərlikdən başqa nə sayıla bilər! Bir neçə gün əvvəl inanmazdım bəxtimin belə çiçək açacağına! - cavab verdim.

-Birini demədin: idmançı olduğumu! - Elina gülərək əlavə etdi.

-Dünən divara asdığın mükafatları nəzərə almasaq, indiyə qədər idmançı olduğumu deməmişəm

mənə. Amma, avtobusun təkərini dəyişməyin yadımdadır! Yoxsa, sahələri gəzməyi deyirsən?

-Elə təkəri dəyişmək də, sahələri gəzmək də idmandır. Amma, mən 4 il institutun yığma komandasının üzvü olmuşam. Üzgüçülük mənə məşğul olurdum. İdman ustasıyam! Onlarla mükafatım da var! Eh!.. İndi isə, taxıl zəmisində üzürəm!..

Yola çıxdıq.

-Bilsəydim evdə oturmayaçaqsan, birgə gələrdik. Kinoya da birgə girərdik.

-Yox, mən getməzdim içəri. İstəmirəm hind kinosuna baxım. - Elina bir az susub əlavə etdi, - ağlamaq istəmirəm. Belə filmlər mənə kövrəkdir həmişə.

Kəndin ortasında yeganə yol ayrıcı vardı. Həmin yol balaca bir gölün qırağına aparıb çıxarırdı.

-Bəlkə gedək gölün sahilinə? Oturaq orada yarım saat. - Elina təklif etdi. - Adətən tənha otururam orada. Xoşum gəlir gecənin səsinə qulaq asmağa.

Gəldik sahilə. Gündüzlər adamla dolu olan sahil indi sükuta dalmışdı. Bu günkü yağış xalqı evdə oturmağa məcbur etmişdi. Həm də vaxt gec idi.

Gölün qırağında kötüklərdən düzəlmiş skamyaların birinə oturduq.

-Uzun gecələri bəzən otururam burada. Xoşum gəlir, xüsusən də ay doğanda. İkiləşir ay. Biri olur göydə. İkincisi gölün şəffaf suyunda döğulur. Mənim olur göldə doğulan ay, mənə çağırır. Mən də cavab verirəm. Özümü atıram ayın üstünə, ləpələrin üstündə qucaqlaşırıq.

-Yəni gecələr qorxmursan suya girməyə?

-Yox, əksinə. Qoy bir az qalxsın ay, görəcəksən gözəlliyi. Lap gündüzə dönür ətraf! Çimərdin mənimlə?

-Əlbəttə yox! Sahildən sənə ruhi dəstək verməyə hazırım. Amma, qaranlıqda suya girmərəm.

Elina nəyisə xatırlayaraq, şən səslə qəh-qəhə çəkib ucadan güldü.

-Sənə bir gülməli əhvalat deyəcəm, amma, söz ver, aramızda qalacaq!

-Etibar etmirsən, demə!

-Yox, əsla! Əgər həyat yolumda etibar edə bi-

ləcəyim kimlərə rast gəlmişəmsə biri sənsən, birincilərdən biri! Vaxt az keçsə də! Sadəcə olaraq, istəmirəm sözün davamı olmağını. Sənin dostlarından biri barədə demək istəyirəm!

-Hansı?

Elina otaq yoldaşlarından birinin adını çəkdi.

-İki-üç gün idi ki, siz gəlmişdiniz. Havadan od yağdı. Gecə də çox isti oldu. Həm də bu günkü, çox darıxırdım. Mən darıxanda, dilxor olanda yerim buradır. O gün də həmçinin. Ay təzə doğmuşdu. Gölün sularında oynayan ay ləpələrə xüsusi gözəllik verirdi. Sanki, gündüz idi. Çimmək qərarına gəldim. Təzəcə atılmışdım aylı ləpələrə, gördüm sahilə kimsə yaxınlaşdı. Demək mənə izləyirmiş! Səslədim:

-Ey, kimsən, çıx get, xahiş edirəm!

Dillənmədi, oturdu skamyanın üstündə. Düşündüm ki, bizlər adamı deyil. Çünki, yerlilər bilirlər ki, dava edəcəm kim olsa. Sualımı bir də dedim.

Anlaşılmaz səs gəldi. Bir şey başa düşmədim. Sahilə yaxınlaşdım, kimliyini soruşdum. Qırıq kəlmələrdən başa düşdüm ki, mənə "gəl oturaq, sonra bir yerdə çimək!" təklifi edir. Kim olduğunu başa düşdüm. Düşündüm ki, çıxım geyinim və gedim evə. O da cəhənnəm olsun, nə edəcək.

Sudan çıxıb geyinmək istəyirdim ki, yaxınlaşıb tutdu qolumdan. Nə qədər "Burax!"- desəm də xeyri olmadı. İstəyirdi mənə qucaqlasın. Bu hal mənim üçün böyük təhqir idi. İndiyəcən mənə belə incidən olmamışdı! Dizimlə vurduğum zərbə onu ikiqat əydi. Nəfəsi kəsilmişdi. Bütün gücümü toplayıb çənəsinə bir yaxşı yumruq ilişdirdim. Özünə gələnəcən, paltarımı götürüb aradan çıxdım. İdmanla məşğul olmağım, bəzi vuruş qaydalarını bilməyim, axır ki, karıma yetdi.

Səhərişi gün tutdum yaxasından elevatorda (taxıl qəbulu). Pıçıltı ilə yalvarırdı. Bəlkə on dəfə "Üzr istəyirəm!" - dedi. İndi başa düşdün niyə minmədi avtobusa maşını sınaq günü? Qorxdu ki, söz salaram.

Elina danışdıqca iş yoldaşımın sifətini göz önünə gətirərək gülməkdən uğunub getmişdim. Heyf, Elina qadağan etdi bu barədə danışmağı, yaxşı zarafat yeri idi!..

Ay çıxmış, ətrafı süd rənginə çevirmişdi.

Sanki gündüz idi, yalnız günəş yox idi. Ayın əksi titrəyən ləpələrə ecazkar gözəllik verirdi. Elina ayağa durdu:

-Gedək, baş vuraq gölə, ayla salamlaşaq!

-Yox, Elina! Get salamlaş, məndən də salam de. Mənsə sahilə gözəl nimfaya gözətçilik edəcəm!

-Mən - nimfa, sən də oldun Odissey.

-Yaxşı dedin, amma, Odissey gözəl nimfaya gözətçi olmayıb. Nimfanın əsiri olub.

-Mənimcə, sən hələ heç kimin əsiri deyilsən, ən azından, mənim əsirim deyilsən! - Elina nazlı baxışlarla gözlərimə baxdı.

-Nə bilmək olar, ömür qabaqdadır, sinəmdə də yenilmək bilməyən ümidim, rahatlığımıza çoxdan son qoyan arzum! - dedim.

-Ümid sonda məhv olur! Amma, hələlik unutmayaq, ay gizlənə bilər, görüşə bilmərəm! Getdim, darıxma mənsiz, - dedi Elina.

Soyunub girdi gölə. Olduqca ideal bədən quruluşu olan gözəl Elinanın yavaşcadan suya girməyi ayın işığında fantastik bir əsəri, möcüzəli şəkili xatırladırdı. Su çıqlarını örtdü, qurşağına çıxdı. Elina sakitcə, səssiz sinəsi üstə uzandı suya. Yalnız arxasınca uzanan dalğacıqlar onun üzünü göstərirdi. Bişmiş olmuşdum bu gözəllikdən! Gölün özü sanki Elina ilə təmasdan ehtiraslı qadına çevrildi, məni ağışına səslədi. Dözə bilmədim, soyunub girdim gölə. Qurşağadək su qalxanda dayandım. Elina suya girdiyimi görərək mənə tərəf üzürdü. Gəlib dayandı qabağımda. Lap yaxın! Az qala burunlarımız bir-birinə dəyirdi. Elinanın nəfəsi çox sürətlənmişdi. Mənsə, yəqin unutmuşdum nəfəs almağı!

-Sən gözəlsən! - pıçıldadım.

Dodaqlarımız birləşdi. Bir neçə dəqiqə ayrılmağa tələsmədi dodaqlarımız. Qollarım məndən ixtiyarsız sıxırdı Elinanı köksümə.

-Ayla salamlaşa bildinmi? - soruşdum.

-Mənim Ayım bu gün yerini və donunu dəyişdi! Sən oldun bu gün mənim Ayım! - hərəkətlə pıçıldadı.

O gün biz ayrılmadıq bir-birimizdən...

Axır, Elina özü barədə danışdı. Danışdıqca, gözəl gözlərindən qəşəng üzünə yaş gilələri di-yirlənirdi.

Təyinatla gəlib, filan rayondandır. İki il qabaq itirib yaxınlarını.

...İnstitutun son kursu idi. Elina bayram tətilinə evlərinə gəlmişdi. Atası bir neçə il qabaq anası ilə boşanaraq köçüb uzaqlara. Anası tək yaşayırdı, əlavə olaraq, son illərdə zəifləmişdi. Tez-tez çıqları tutulurdu. Bu son iki-üç gündə isə yeriməyi çox çətinləşmişdi. Elina gələndə kimi, onun anasına Elinanın nişanlısı və onun anası qulluq edirmişlər. Bayramdan sonra xəstəxanaya qoyulmalı idi. Həmin o gün klubda şənlik var idi.

-Biz getdik bu şənliyə. Getməmiş anam yalvardı mənə, "Elina, qızım, getmə otur yanımda!", - dedi. Ah!.. Sanki, nəşə hiss etmişdi. Mən qulaq asmadım. Nişanlımla getdik kluba. Bir saat keçmişdi mənə dedilər: "Eviniz yanır"! Nişanlım qabaqda, mən arxada, qaçdıq evə tərəf. Çətindir bu dəhşəti danışmaq... Ev ələ bürünmüşdü, anamsa içəridə. Evin damı da böyük bir ocaq idi. Nişanlım düşünmədən özünü verdi içəri... - Elina fasilə edə-edə danışdı. - Diplomu gözləyirdik, evlənməli idik... Nişanlımın özünü içəri atmağı ilə evin oda bürünən damının yerə enməyi bir oldu. Gözümün qabağında yandırlar...

Şahidi olduğu dəhşətin əks-sədası yazılmışdı Elinanın üzünə.

Xeyli susduq. Elinanın danışdığı dəhşətin təsiri altında mənim də gözlərim yaşarmışdı. Çalışıb mövzunu dəyişdum. Gələcəkdən, işdən-gücdən danışdıq. Keçdik Elinanın dissertasiya işinə. Namizədlik işini hazırlayırdı. Qardaşı Pribaltikada böyük mütəxəssis idi. Elinanın məqsədi onun yanına getmək, elmi işə keçmək idi.

Beləcə, vaxt keçirdi. Hər keçən gün bizim ezamiyyət müddətimizi taxıl yığımı ilə bərabər bir addım sona yaxınlaşdırırdı.

Elina ilə münasibətimiz tamam başqa səviyyəyə çatmışdı. Xalq qarşısında gündüzlər özümüzü sakit saxlamağa çalışsaq da, daldada saatlarla bir-birimizə sarılmaqdan yorulmurduq. Heç vaxt unutmam bir axşam necə ləzzətlə çay içdiyimiz: ikimizə bir ədəd "iris" deyilən konfetimiz vardı. Elə konfetləri ikiyə bölmək olmur. Ona görə də bir konfetlə ikimizin birgə çay iç-

məyimiz bizim həmin axşamımızı ömrümüzün ən gözəl, şən, deyib-gülən axşamımıza çevirdi. Eşqin və ehtirasın dadı ilə mayalanmış çay necə ləzzətli olarmış!

Nə ad vermək olardı Elina ilə aramızda olan münasibətə? Məhəbbət idimi? Ya ki, ehtiras alvunda çırpınan iki gənc ürəyin şıltaqlığı idi? Bəlkə də, biz biri-birimizdə ürək sakitliyi, sığınacaq gəzirdik?

Hər nə olsa da cavanlıq öz sözünü deməlidir və deyir.

Aramızda olan bu münasibətin nə olduğunu aydınlaşdırmağa bacarığım, imkanım çatmadı. Hər sözümlə canla-başla əməl edən, onunla birgə olmağımı hədsiz sevinclə qəbul edən Elina yol ayrıcında durduğunu, özünün sabahı barədə hansısa qərara gələ bilmədiyini çox elə gizlədə bilmirdi. Vaxt azlığı sıxırdı həm onu, həm mənə.

İş ezamiyyətim sona çatanda, Elina ilə bir yerdə daha çox olmaq üçün yerli feldşerin köməyi ilə özümə düz üç həftəlik xəstəlik kağızı da düzəltdim.

Bu əlavə etdiyim 21 günüm də sona çatdı. Səhəri günü getməliyəm. Elina həmin axşamı olduqca ləzzətli bir tort bişirdi.

-Dünənki gündən ürəyimdə həyəcan sönmür. Sən gedirsən, sanki qorxuram tək qalacağım. Heç vaxt qorxu bilməmişəm. Əksinə, lazımsız qədər soyuq, laqeyd olmuşam, məndə olur belə şeylər. Amma, qorxu, həyəcan...

Səhərə yaxın yatsaq da, mən tez oyanmışdım. Ehtiyatla durdum, geyinib çıxdım bayıra, 5-10 dəqiqə gəzişdim, siqaret çəkib girdim içəri. Pəncərəyə söykənib rahatca yatan Elinaya baxırdım. Çox keçmədi, sanki baxışlarımı hiss edub oyandı. Qalxıb, balaca güzgü qarşısında özünü qaydaya salanda çiyinlərindən qucaqladım, “-Sən paltarsız daha gözəlsən, geyinmədən daha yaxşıdır!” - deyə zarafat etmək istədim. Çevrilib, başını söykədi sinəmə. İki əlimlə başını qaldırdım. Yanaqlarında yaş gilələri var idi...

-Qərara gəlmişəm bu ucqar yerdən işdən çıxacam, sonrasına baxarıq. Şəhərə, sənə yaxında iş də tapa bilərəm özümə. - dedi Elina.

-Uzun müddət görüşə bilməsək, mən də gələ bilərəm bir neçə günlüyə kəndə.

Harada yaşamağımı, iş yerimi dedim Elinaya. Səhər ayrılmaq məndən, dilə tutsam da, xeyri olmadı, bir neçə km məsafədə olan qonşu kəndə mənə gəldi. Burada şəkil çəkdirmək üçün bir otaqdan ibarət, fotostudiya adlanan yer var idi. Elina mənə dartıb gətirdi ora. Bir neçə rəkursda şəkil çəkdirdik. “Plyonkam dolsun, iki günə hazır edərəm”, - dedi fotoqraf.

Elina mənə:

-Sənin şəkil payını qoruyub çatdıracam! - dedi.

Son dəfə qucalaşdıq, dodaq-dodağa dayandıq, bir neçə dəqiqə beləcə də qaldıq.

-Mənim əzizim, vaxt bitdi. Ayrılığın zamanı gəldi!

Elinanın gözlərinin içinə baxaraq sual etdim:

-Görəsən bizim ayrılığın zaman məhdudluğu olacaq, ya üzə sonsuzluğadır? - Bir daha Elinanın fikrini öyrənmək istədim.

Elina:

-Düşünürəm, uzun çəkməyəcək. Amma, gəl özümüzü verək taleyin ixtiyarına! - dedi.

Nə olar, bu fikir daha doğru. Bütün düymələr taleyin əlindədir. Hansı qapını açacaq, özü bilir.

-Səndən xəbər gözləyəcəm, Elina! - dedim.

-Yazacam, əzizim mənə! - qışqırdı arxamca...

-Gör, nə qədər çiyələk yığmışam! - həyat yoldaşımın səsi ayıldı mənə, Elinalı günlərdən qoparıb qaytardı bu günə. Getmək lazım idi.

Göl yenidən başladı çalxalanmağa. Bayağından çox güclü. Başa düşdüm ki, göl vidalaşır mənə. Elinanın əvəzinə...

Maşına oturdum, işə salıb düşdük yola.

-Sifətinə nə olub, sanki diş həkiminin qəbulundasın, - yoldaşım zarafat etdi.

-Daxildə tüğyan edən əzabdan-ağrıdan qurtarmağın iki yolu var: birisi - ölmək; ikincisi isə tükənmək bilməyən məhəbbətlə sevmək! - Nədənsə, özüm-özümə hansısa klassikin ömürlük yadında qalan sözlərini dedim.

-Bu ifadə nəyə işarədir? - yoldaşım soruşdu.

-...Sevirəm səni! - dedim...

Əlvida, kənd! Əlvida, Kosagöl!..

ŞAHMƏMMƏD DAĞLAROĞLU

ZAMAN İRƏLİ GEDİR

Saat yormur özünü,
Zaman irəli gedir.
Xeyir işə gözünü
Yuman irəli gedir.

Dad qalmayıb şirində,
Yüngül üzür dərinədə.
Yaxşı sayır yerində,
Yaman irəli gedir.

Oğul atasın söyür,
Haramlar özün öyür.
Şübhə gözünü döyür,
Güman irəli gedir.

Çaqqallar gödən yırtır,
Tamah azalmır, artır.
Şeytan arxaya dartır,
İman irəli gedir.

Qapmır daha it iti,
Daş yeyir taxtabiti.
Axsayır cadu, piti,
Şaman irəli gedir

Söz düşsə abır-ardan,
Fitnə gülür kənardan.
Aliment alır tardan,
Kaman irəli gedir.

Bir ölçüdə boş, dolu,
Gəl, burda seç, sağ-solu.
Yolçu axtarır yolu,
Duman irəli gedir.

Mərd əkir, namərd biçir,
Kəpək ələkdən keçir.
Haqq, ədalət and içir,
Aman irəli gedir.

Milçək şirəyə qonur.
İş var, görsən, qan donur.
Yonca özünü yonur,
Saman irəli gedir.

Hərə bir hava xoşlar,
Neyləsin cibiboşlar?
Üzü parlaq qaloşlar
Yaman irəli gedir.

VER MƏNƏ

Sən nur saçan dünyanın
Tarısını ver mənə.
Sirlilə qaladır canın
Barısını ver mənə.

Bir dünyadır gülüşün.
O mənə dərman, düşün.
Yüz dəfə bölünmüşün
Yarısını ver mənə.

Nəfəsi gül torpağın,
Qarı bakirə dağın.

Payız günü yarpağın
Sarısını ver mənə.

Gülüm, olsun məlumun,
Boş şeydir küsün, umun.
Körpə, şiltaq arzusun
Qarısını ver mənə.

Gül, çiçək sənə olsun,
Əl, əlcək sənə olsun.
Bal, pətək sənə olsun,
Arısını ver mənə.

MƏNƏM

Qəfil qonağın mənəm,
Şamın, çirəğin mənəm.
Odsuz ocağın mənəm,
Soyuq baxsan, küləm mən.

Məni dözümdə yoxla,
Sevib, sinəmi oxla.
Bihuş olunca qoxla,
Əlindəki güləm mən.

Can sözün cana dərman,
Bax, üzünü tutma yan.
Umma məndən bütöv can,
Yaralı könülüm mən.

Məni yağış, qar döyər,
Arzum ol, gül aç, göyər.
Səni bunca kim öyər?
Rəva bilmə ölüm mən.

Gün keçər, il təzələnər

Səni təzə kimi qarşılamişdıq
İndi köhnə deyib, salırıq yola.
İlk dəfə bir-birin görüb, baxışdıq,
Xoş arzu-diləklə girdik qol-qola.

Yaşadıq, vaxt bizi önə apardı,
Şirin xatirələr qaldı arxada.
Bizi kim axtarsa, qoşa tapardı,
İndi görən nədən düşmürük yada?

Dərdli var, bir günü bir ildən uzun,
Xoşbəxtin bir ili bir gündən qısa.
Qəlbim dəfn yeri axan ulduzun,
Böyükələr - Ay, Günəş gəlməz bu yasa.

Zamanı xərcləmək asan iş deyil,
Əliboş qalmağın əzabı böyük.
Adi deyimlərdir təzə, köhnə il,
Ömür - gecə-gündüz daşması yük.

Kimsə bu gecədən sağ çıxmayacaq,
Möhkəm yapışacaq əlindən ölüm.
Nə var yaşamağa, ağırdır ancaq.
Ölmək istəyəndə çəkəsən zülüm.

Bəlkə bir də gəlmədim...

Gəl, öpüşüb ayrılmaq, son görüşdü zənn edək,
İnanmıram çəkəsən, sənə qalan dərdi tək.
Mən məhəbbət şahyam, sənə sevdiyim mələk,
Bəlkə bir də gəlmədim...

Buna ayrılıq demə, ürəyimdə gedirsən,
Göydə ildırımları susdurub, ram edirsən.
Hər açılan səhərlə mənə salam yetir sən.
Bəlkə bir də gəlmədim...

Bax, özünə yaxşı bax, ayrı düşmə nazından,
Sənə görə qalmasın bülbüllər avazından.
Göndərdiyim gülləri, al illərin yazından,
Bəlkə bir də gəlmədim...

Yuxuna haram qatma, söndür şamı, sən də yat,
Bilsəm əgər rahatsan, olaram səndən rahat.

Fərəhlən, sənin olsun sevdalı, qəmsiz həyat,
Bəlkə bir də gəlmədim.,

Mən Fərhad olmasam da, çox dağları dəlmişəm,
Dizim tab etməyəndə, sürünüb yüksəlmişəm.
Hər dəfə söz verəndə, gedib yenə gəlmişəm,
Bəlkə bir də gəlmədim...

Bu, nə qəribə duyğu, bu, nə xəyalı düşdüm,
Mən eşqə göz açanda səni gördüm, görüşdüm.
Gəlməməyi bəhanə tutub bir də öpüşdüm,
Bəlkə bir də gəlmədim...

Demirəm

Allah pıçıldasa, şeir yazıram,
Allahın adından yalan demirəm.
Bilirəm, nəsihət xoşlamır heç kim,
Adam ol, başıma dolan, demirəm.

Dünya bir olsa da, hərəyə bir cür,
Hərə öz ömrünün divarın hörür.
Saç gedib, diş düşüb, göz zəif görür.
Düşübdür canıma talan, demirəm.

Aqillər sözünü deyər birbaşa,
Gəlimlər, gedimlər yazılar daşa.
Məndən hərərət al, güc al, yüz yaşa,
Gəl mənim oduma qalan, demirəm.

İllərlə səbr etdim, bişmədi qora,
Tökdüm qəzəbimi düşdüyüm tora.
Elinə xor baxan xain, nankora
Gəlib sənə çatsın balan, demirəm.

Gözlü də bir kordur, gözünü yumsa,
Nəfsinə üz vermə, üstünə cumsa.
Düz yoldan çıxana nəsihət umsa,
Qarşıda var uçqun, dalan demirəm.

Kor etdim dünyanı

Bu sözü deməyə heç ehtiyac yox,
Bilməyən sən idin, sevirdim səni.
Bu sevgi işində mənimtək ac yox,
Həsərdən doymuşam, açma süfrəni.

Sevirəm! - söyləmək bir hünər deyil,
Sevdirə biləsən, budur vurulmaq.
İlk eşq unudulmaz, ötsə də yüz il,
Sevgidə nə yaş var, nə də yorulmaq.

Demirəm mən gəlim, ya da ki, sən gəl,
Hərəmiz bir yerdə ünvan tutmuşuq.
Qovuşa bilmədik, nə oldu əngəl?
Yaş ötüb, çox şeyi biz unutmuşuq.

Amma yaddaşından silinmir hələ,
Sənin naz etməyin, “nə bilim” sözün.
Bitdi bu hekayə bu yerdə... Belə -
Kor oldum, kor etdim dünyanın gözün.

Anlayıb yaşamaq

Günlər uzandıqca ömür qısalır,
Hələ o yaş deyil, təsəlli budur.
Başsız buraxılan vaxt qısas alır,
Sən hava udursan, o, səni udur.

Yazın gülünü üz, yayda çayda çim,
Payızın barını dər, qışa saxla.
Sevgi bulağının suyu bir içim,
Yanlışlıq etmədən, bəxtini yoxla.

Sənsiz də doğular sabahkı günəş,
Ya qismət, sən onu salamlayasan.
Gec-tez sönəsidir yanan hər atəş -
Anlayıb yaşamaq bu qədər asan!

Götürməyəm

Azaltma nazını, naz edər gözəl,
Varsan, qeyrisindən naz götürməyəm.
Dərdini, qadanı yığıb götür, gəl,
Mən çoxun acıyam, az götürməyəm.

Kimlərə rast gəldim, rast düşdü kimlər,
Başımın bəlası oldu seçimlər.
Mizrab toxundurdu, qırıldı simlər,
Bir daha sinəmə saz götürməyəm.

Sevən nə tapacaq, yolun itirsə,
Haqsızsan, Haqq səndən əlin götürsə.
Dönük dərmanımı tapıb gətirsə,
Keçərəm ömürdən vaz, götürməyəm.

Dərk elə

Özünü, özünü dərk elə, balam,
Bunu bacarmadan nə etsən boşdur.
Ağıla meydan ver, olsa qolda güc,
Yaxşı bax, mənəmlik gör kimə xoşdur?

Dünəndən qalandır dərdlərin çoxu,
Səhər doğulacaq günəş yenidən.
Əzabdır anlayıb dərksiz yaşamaq,
Səni düşünürəm, kaş biləsən sən.

Özünü dərk elə, ətrafına bax,
Yaxşıya arxa dur, yamana yad ol.
İnsan olduğunu anla, dərk elə,
Düşünə bilməkdə mahir, azad ol.

Mən sənin yerinə daş daşıyaram,
Düşünə bilmərəm, başqadı dərkim.
Güclü, səriştəli, varlı olacaq,
Verilən öyüdü götürsə hər kim.

Bir gün olmayacam həyatda, fəqət.
Düşəcək yadına “dərk elə” sözüm.
Vaxtında dərk elə, yaşamaq nədir,
Sonra gec olacaq, ay canım-gözüm!

Xatirələr dinmir

Halıma yanan kəs dəli olardı,
Biz ayrı düşəndə, bir can boğuldu.
Bəlkə o həsrətin ili olardı,
Mən ağrı çəkəndə, ilkin doğuldu.

Xatirələr dinmir, havalanıram,
Dünyam başqalaşır, havam çatışmır.
İçimdə bir ordu yatır, olur ram,
Ağ bayraq qaldırır, susur, atışmır.

İndi nə xeyri var ahın, nalənin?
Mənzilə çatmışıq, yol geri dönmür.
Mənimçün ürəyin alışmır sənin,
Mənim sənə olan eşqimsə sönmür.

Bu, nə xəyal...

İstəyirəm qonaq gəlim,
Bu gecə çırağ yandırma.
Gül əlini tutsun əlim,
Məni şama dolandırma.

Çöldə soyuqdu, saxtadı,
İncimə, gül gətirməsəm.
Çölüm, içim də saxtadır,
Sənə könül gətirməsəm.

Gəlsəm, qarı döyməyəcəm,
Ürəyimin vurduğu bəs.
Beləsini qoru, Əcəm,
Onsuz dünya fani, əbəs.

Gəlsəm, dünyanın dəyişəcək,
Söz donacaq dilimizdə.
Həsret, vüsal döyüşəcək,
O da, bu da əlimizdə.

Bu, nə xəyal, bu, nə istək?
Şairliyim tutdu yenə...
Sən orda tək, mən burda tək,
Ümid də yox gələn günə...

Neçə qəlbə düşəsi çat,
Eldə qınaq tapsa adım.
Şeir bitdi, sən də dur yat,
Daha gələsi olmadım.

Məni özünlə apar

Nəyim var, itirmişəm,
Göyə əl götürmüşəm.
Fələk yolu cızmamış,
Ocaq, təndir qızmamış,
Kündəmi soyuq yapar,
Məni özünlə apar.

Bir məhəl qoyanım yox,
Halımı duyanım yox.
Ahım çox, amanım az,
Bundan böyük dərd olmaz.
Əl ver, bu dərdədən qopar,
Məni özünlə apar.

Əlimdən möhkəm yapış.
Hələ qarşdadır qış.
Susma, şən ol, danış, din,
Atsan, unutsan, yəqin,
Bir ürəyidaş tapar,
Məni özünlə apar.

Yaman kiçilib cahan,
Mən ondan böyük bu an.
Şirin candan bezaram,
Bu tünlүkdə azaram,
Bir ac qalmış qurd qapar,
Məni özünlə apar.

Yer göstər, durum harda?
Var ol çətində, darda,
Dayağım ol həm mənim.
Yoxsa, qüssə, qəm mənim
Üstümə atın çapar,
Məni özünlə apar.

Səni görmədiyim gün

Səni görmədiyim gün,
Deyirəm: - Gün çıxmadı?
Dilimə dağ basıblar
Sənə qoyulan adı.

Səni görmədiyim gün,
Qəm, ağrı hücumdadır.
İçim, çölüm ağrıyır,
Ürəyim ovcumdadır.

Səni görmədiyim gün,
Nə görsəm, gözə batır.
Donub durduğum yerdə
Qəlbim yola can atır.

Səni görmədiyim gün,
Sayılmaya ömürdən.
Qanıma, düşüncəmi
Seçən olmaz kömürdən.

Səni görmədiyim gün,
Susur əlimdə qələm.
Məndə ünvanın da yox,
Cəsarət tapıb gələm.

Nələr çəkirəm, nələr,
Səni görmədiyim gün.
Eşidib köks ötürsən,
Ölərdim sənin üçün...

Qəlbimdəsən hələ sən

Bu, nə gözəl etiraf -
Ürəklisən, həm də saf.
Xəbər tutmamış ətraf,
Bəlkə durub gələsən?!

Hər bulaq yerməz çaya,
Hər barmaq girməz saya.
Yatmazdım hər laylaya,
Yaman aldın ələ sən.

Sənsiz hər şey dərd, əzab,
Hələ etməkdəyəm tab.
Bir gün yüngül mey, şərab,
Bir gün ağır şələsən.

Odam, közəm, manqalsan,
Qanıma batır qan salsan.
Qollarımda qandalsan,
Ayağımda tələ sən.

Dua eylə ki, varam,
Öluncə sənə yaram.
Yerini boş qoymaram,
Qəlbimdəsən hələ sən.

Mənə verdiyin şəkil

Mənə verdiyin şəkil,
Məhəbbətim yaşında.
Hələ də gəzdirirəm
Ürəyimin başında.

İki dünyamdan artıq -
Mənə baxan iki göz.
Bal dadan təbəssümün
Dilimdəki nəğmə, söz.

Yanaqlarında allıq,
Utandırar laləni.

Qara, uzun saçların
Susdurur şəlaləni.

Dodaqların açılsa,
Dilin nə deyər, görən?
Ömür gedir, yoldayam
Verdiyən şəkillə mən.

Ürəyim

Desəm ki, yatmadım, inan sözümə,
Sinəmdə çıxartdım sabaha səni.
Ürəyim, döz məndə olan dözümə,
Qalxantək qaldırdım hər aha səni.

Ürəyim, nəyim var sənin büsbütün,
Məncə, dünənkindən yoxsulam bu gün.
Özümü təmizə çıxarmaq üçün,
Yüz yol batırmışam günaha səni.

Ürəyim, dayaq dur, qayaya, dağa,
Əldə bayrağa dön, can at qabağa.
Vurmanı, bölməni təkrarlamağa,
Məcbur etməyəcəm bir daha səni.

Ürəyim, fərqliyəm, söylə nəyimlə?
Yol getsəm, üz tutum ha yana, kimlə?
Ucayam, rahatam duz-çörəyimlə,
Qul edə bilmərəm tamaha səni.

Ürəyim, uzaqsan, gensən gözümdən,
Qaçıb gizlənmisən bəlkə üzümdən?
Bacarsan, özünü qoru özümdən,
Döyün, tapşırıram Allaha səni!

Özbəkistan

Böyük ustad Abdulla Aripovun "Azərbaycan" şeirinə

...Mövcud olmasaydı aləmdə əgər,
Xəyaldə tapardım Azərbaycanı.

Abdulla Aripov

Yuz dəfə dolansam əgər dünyanı,
Seçərdim, sevərdim Özbəkistanı.

Allah yaratdığı hər yer gözəldir,
Vətəndir coşduran damarda qanı.

Ana darda olsa, oğul tab etməz,
Qoruyar şərəflə namus-vicdanı.

Atası, babası mərd olanların,
Günbəgün ucalar şöhrəti, şanı.

Döyüşdə hamının payına düşməz,
Haqqın bəxşisidir şəhidlik anı.

Silaha əl atar qolu güclülər,
Müdrüklər yatırır sözlə davanı.

Mükəmməl olduqca ilqar, etibar,
Heç vaxt əsirgəməz dost dostdan canı.

Zamanın saati türkə işləyir,
Türk səsi tutacaq bütün cahanı.

Qaranlıq gecənin zülmətlərindən,
Dözüm, səbir çəkib çıxarar danı.

Qarabağ savaşı bir sınaq oldu,
Yaxşı bax, dostları əziz tut, tanı.

Nizami, Füzuli, həzrət Nəvai,
Göylərə qaldırdı yurdu, məkanı.

Babəkin, Teymurun xələfləriyik
Kim bizə tapşırıb bu yurdu, tanı.

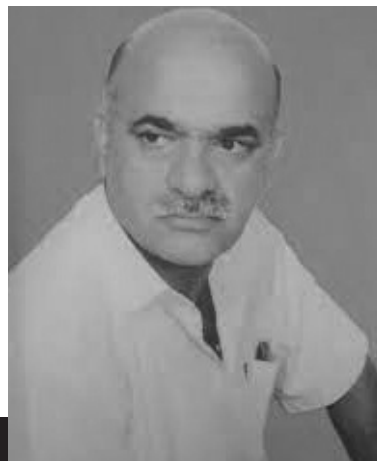
Mehr ilə, dostluqla qovacağıq biz,
Önə çıxı bilən çəni, dumanı.

Elmimiz artdıqca tuturuq uca.
Müqəddəs kitabı, dini, imanı.

Dostlar bir-birinə gen açsın qucaq,
Toylarda dinləyək tarı, kamanı.

Bərk tutaq əl-ələ, dostuq, qardaşıq,
Gülür üzümüzə birlik zamanı.

Bağrıma basıram o özbəyi ki,
Sevir, əziz tutur Azərbaycanı!

VAQIF İSAQOĞLU

QARATİKAN

(hekayə)

Səhər açılar-açılmaz kəndə xəbər yayıldı ki, bəs deməzsənmi Güllü arvad dəli olub. Güllü arvadın dəli olması xəbərini günortaya yaxın hamı eşitdi və onun doğrudan da dəli olub-olmamasını öz gözləriylə görmək istəyənlər qəbiristanlığa üz tutdular.

Son yeddi ildə bir dəfə də olsun qəbiristanlığa ayaq basmayan Yekəbaş Məhər də adamlara qoşulub bu xəbərin doğru olub-olmadığını bilmək istədi, amma o qəbiristanlığa 50-60 metr qalmış istər-istəməz ayaq saxladı, maraq ona nə qədər güc gəlsə də yerindən tərpənmədi, boynunu yazıq-yazıq büküb bu işin axırını gözləməyə başladı. Yekəbaş Məhərin yerindən tərpənmədiyini görəndə yetim Bayram onun qoluna girdi və pıçılıyla dedi:

-Gedək görək bu nə məsələdi!

-Qorxuram. - Səsinə bir titrəyiş vardı.

-Nədən? - Yetim Bayram fürsəti əldən vermək istəmədi.

-Qəbiristanlıqdan - Yekəbaş Məhərin rəngi ağarmışdı.

Yetim Bayramın əlinə kirəvə düşmüşdü. Yaşı qırxı haqlamış bu dörd uşaq atasının qəbiristanlıqdan niyə qorxdığını bilmək istəyirdi. Çünki hərənin ağzından bir söz çıxırdı. Kimi deyirdi ki, Yekəbaş Məhər qəbiristanlığa gələn kimi dədəsi qəbirdən xortduyub duracaq və onun boğazından yapışıb yurd yerini satdığına görə yanına çəkib aparacaq, oradan da birbaşa cəhənnəmə göndərəcək. Kimi də deyirdi ki, rusətdən meyidi gələn Həsənin arvadına göz dikdiyinə görə qəbiristanlığa ayaq basa bilmir, qorxur ki, Həsən goreşən kimi oyuqların birindən çıxıb onu da dalınca sürütləyəcək. Hərə bir söz deyirdi və bu deyilənlərə

Yetim Bayram inanmırdı. İnanmadığına görə də yekəbaş Məhərin yaxasından yapışıb buraxmaq istəmirdi.

Yetim Bayram nə illah elədisə də ondan bir söz qopara bilmədi, hirsle yerə tüpürüb qəbiristanlığın dəmir darvazasından içəri girdi. Qəbiristanlığın qurtaracağında xeyli adam vardı. Elə bil ki, kimisə qəbire qoyurdular, hamı gözlərini aşağı dikib maraqla baxırdı.

Yetim Bayram adamların arasından özünə yol açıb yaxına gəldi. Güllü arvad oğlunun başdaşından boylanmış əsgər şəkili öpə-öpə deyirdi: «Atan dünən sənin aylığını aldı. Gör bir sənə nə gətirmişəm». - O, bu sözləri deyib qoynundan qırmızı rəngli balaca bir uşaq maşını çıxartdı, sonra da həmin oyuncaq maşını oğlunun sinə daşının üstünə qoyub geri çəkildi. Oyuncaq maşın irəli şığıyıb başdaşına toxundu və dayandı. Yetim Bayramın gözləri yaşardı. «Yazıq arvad, gör bir nə hala düşüb». - Fikirləşdi və oradan uzaqlaşmaq istədi, amma Yekəbaş Məhər kimi onun da ayaqları yerindən tərpənmədi.

Güllü arvad balaca, qırmızı rəngli uşaq oyuncağını yenidən əvvəlki yerinə qaytarıb zarıdı: «Ay oğul, durub bu maşını niyə sürürsən?» - deyərək bir göz qırpımındaca yıxılıb huşunu itirdi. Ətyeməzlər Sonası özünü irəli verib onu uzandığı yerdən qaldırmaq istəyəndə Göygöz Səlim: - Onu tərpətmək olmaz, - dedi. - Yəqin ki, infarkt keçirib. Həkim gələnə kimi onu yerindən tərpətmək olmaz». - İnamla bildirdi və özündən razı halda adamlara baxdı. Birdən nə düşündüsə də onların üstünə təpindi: - Bir az geri çəkilin. Qoyun hava gəlsin!

Hidayət müəllim onun sözünə qüvvət verdi: - Kişi düz deyir də. Yaxşısı budur ki, hamı dağılıb getsin. Elə bil ki, burada sirk göstərilər. - Hidayət müəllimin dediyinə heç kim məhəl qoymadı, hamı gözlərini Güllü arxada dikib onun nə vaxt özünə gələcəyini gözləyirdi. Dəqiqələr ötürdü, amma deyəsən, Güllü arvad özünə gəlmək hayında deyildi. İndi qiyamət qopsa da onu yatdığı yerdən heç kim ayılda bilməzdi, çünki oğlu Sənan yuxusuna girmişdi. Yuxuda onun əlindən tutub dədəsi evinə gedirdi, çünki dədəsinin pensiyası gəlmişdi və hər dəfə dədəsi pensiyasını alanda qızına da görüm-baxım eləyirdi. Bu dəfə də o, dədəsinin verdiyi pulu götürüb «Səməd market»ə girdi. Elə bu zaman Vüqarın gözü marketdə satılan qırmızı rəngli uşaq oyunaçığına sataşdı:

-Ana, o maşını mənə al!

Güllü arvad onun qolundan çəkib dedi:

-Pulumuz yoxdu!

-Axı babam sənə pul verdi.

-Qənd-çay, bir də makaron alacam.

-Mən qənd-çay istəmirəm, heç makaron da istəmirəm. Mən o qırmızı maşını istəyirəm. - Ağlamağa başladı.

-Anası dözmədi, onun üstünə təpindi:

-Ağlama. Dedim ki, pulumuz yoxdu. Olanda alacam.

-Bəs pulumuz nə vaxt olacaq? - Ağlamağına ara verib soruşdu.

-Bilmirəm. - Güllü satıcıya yaxınlaşdı.

Sənan kirimək bilmirdi. Həmin o qırmızı rəngli maşın gözlərinin qabağından çəkilib getmirdi. Ona görə də bütün yolboyu ağladı və evə gələn kimi anası onun yamaqlı şalvarının arxasına bir sillə vurub dəmir çarpayıya uzatdı. Sənan ağlaya-ağlaya yuxuya getdi. O, yuxuda da ağlayırdı. Hərdən də ağlaya-ağlaya «qırmızı maşın, qırmızı maşın» -deyə sayıqlayırdı.

Qəzənfər doktor qəbirstanlığın girəcəyində görünəndə Güllü arvad gözlərini açdı və ətyeməzlər Sonasına baxıb: - Bəs oğlum hanı? - Soruşdu. - Gözümə dəymir. - Ətrafına boylandı. Bir andaca ağlaşma səsi qəbirstanlığı bürüdü.

Güllü arvad sakitcə ayağa durdu, qara donunun ətəyini hər iki əliylə toz-torpaqdan təmizləyib heç nə olmayıb kimi evlərinə yollandı. Adamlar hələ də dayandıqları yerdən tərپənməyib onun arxasınca baxırdı. Heç kim dillənmirdi. Nəhayət, göy-göz Səlimin dodaqları aralandı və oradan cəmi üç söz çıxdı: «Güllü dəli olmayıb!». - Hidayət müəllim şofer Rasimdən bir siqaret istəyib dedi: «Şükürlər olsun ki, infarkt keçirməyib». - Şofer Rasim siqareti ona sarı uzadaraq soruşdu: - Xalaoğlu, sən ki, həkim deyilsən. Bunu hardan bilirsən? - Gülümsündü. Hidayət müəllim ona cavab verməyib siqareti damağına qoydu, alışıdırıb acı

tüstünü ləzzətlə ciyərlərinə çəkib havaya buraxanda göy-göz Səlim cingilti səslə bildirdi: - Sən özün infarkt olacaqsan, Hidayət müəllim! Bu zəhirmardan nə tapıbsan? Ürəyinə niyə bilə-bilə dağ çəkirsən? - Hidayət müəllim ona çəpəki bir nəzər salıb dedi: - Mənim ürəyimə siqaret yox, başqa şey dağ çəkib, ay Səlim! Sən bunu qana bilməzsən!» - Siqaretə bir qullab da vurub adamların arasından birtəhər çıxdı və öz-özünə mızıldandı: «Mənə ağıl öyrədənə bir bax».

Bu hadisədən bir aya yaxın vaxt ötmüşdü. Düz bir ayın tamamında yenə kəndə xəbər yayıldı ki, Güllü arvad bu dəfə doğrudan da dəli olub. Hamı axışıb qəbirstanlığa gəldi. Bu dəfə Güllü arvad tək deyildi, əri Salman da yanında idi. Salman onun qolundan tutub qucaqladığı başdaşından aralamaq istəyirdi, amma bacarmırdı. O, soyuq mərmər daşı elə qucaqlamışdı ki, onu aralamaq o qədər də asan məsələ deyildi.

Adamlar yenə də Sənanın məzarını dövrəyə almışdılar. Sənan yenə də başdaşına həkk olunmuş əsgər paltarından onlara baxıb gülümsəyirdi.

Güllü arvad birdən-birə başdaşından qollarını aralayıb sinə daşının üstünə qoyduğu üçtəkərli uşaq velosipedini əllərilə tumarlaya-tumarlaya dedi: - Oğul, qadan alım, ayağa dur! Gör sənə nə alıb gətirmişəm! Durub velosipedini sürsən? - Dizi üstə yerə çökdü, sonra ağarmış saçlarını yola-yola: «Ay oğul, bu qədər də yatmaq olarmı? Axı sənə soyuq dəyər, sətəlcəm olarsan, - deyərək haray çəkdi, onun səsi dalğa-dalğa hər yana yayılıdı. Arvadlar yenə də göz yaşlarını saxlaya bilmədilər. Salman fikirdən ikiqat olmuşdu. Ürəyi od tutub yanırdı. Ürəyi od tutub yansa da gözlərindən yaş çıxmırdı. Göz yaşları qurumuşdu. Quru gözləri susuzluqdan yanan çiçəyə oxşayırdı, soluxmuşdu. Soluxmuş gözlərində həyat işartısı yox idi. «Durub velosipedini niyə sürmürsən? Atan ayrılığını dünən aldı, mən də sənə velosiped alıb gətirdim». - Güllü arvad yenə də huşunu itirib yığıldı.

-Doktor Qəzənfərin dalınca adam göndərin - Göy-göz Səlim əl-ayağa düşdü, amma Salman günahkar adamlar kimi dedi: - Lazım deyil, onsuz da hər gün evdə huşunu itirir və öz-özünə nəsə deyir, ancaq nə dediyini başa düşmürəm. - O, bu sözləri deyəndə Güllü arvad yuxuda görürdü ki, yenə də dədəsindən qənd-çay pulu alıb. Onlar Səmədin marketinə girəndə Sənanın gözləri üçtəkərli uşaq velosipedinə sataşdı. Anasının əlini buraxıb velosipedə sarı cumdu. Bu zaman Səməd onun üstünə qışqırdı: - Əlini vurma! - Sənan qorxusundan yerində dayanıb anasının üzünə baxdı. Anası köks ötürüb heç nə demədi. Səməd hırıldayıb bulanıq gözlərini Güllünün üzünə dikdi. Güllü qızarıb başını aşağı saldı, sonra da oğlunun əlindən

tutub «Səməd market»dən güllə kimi çıxdı.

Güllü arvad qəfil huşunu itirdiyi kimi, qəfil də gözlərini açıb ətrafına boylandı. Gözləri Salmana sataşdı, birtəhər ayağa durub onun qolundan tutdu, sonra da titrək səslə dedi: - Sənana velosiped alıb gətirmişdim, ancaq o, hələ də yatır. Nə qədər çağırdım, səsimə səs vermədi. Duran kimi velosipedinə minib evimizə gələcək. Gedək, bir azdan gün günorta olacaq, o gələne kimi gedim yeməyə bir şey hazırlayım! - Salmanı qəhər boğdu. Boğazına tıncıxmış qəhəri güclə udub üzünü yana çevirdi.

Qəfildən göy üzünü qara buludlar örtüdü. Bayaقدan bəri göy üzündə parlayan günəş islanmaqdan qorxmuş kimi buludların arxasında gizləndi. Az keçməmiş yağış yağmağa başladı. Göygöz Səlim onunla yanaşı addımlayan yetim Bayrama baxıb dedi: - Bu yağış deyil, Güllü arvadın göz yaşlarıdır. - Yetim Bayram başı ilə onun sözünü təsdiqləyib yaşına uyğun olmayan bir cəldliklə ondan ayrılıb sağ tərəfə buruldu.

Yağış tez yağdığı kimi tez də kəsdi. Yetim Bayram dördyolayrıcına çatır-çatmaz «Market Səməd»lə rastlaşdı. «Market Səməd» ağ rəngli «Prado»sunu onun yanında saxlayıb soruşdu:

-Ayə, Güllü arvad doğrudanmı dəli olub, yoxsa o yazığa şəbədə qoşurlar? - Dişlərini ağartdı.

Yetim Bayram onun gözlərinin içinə baxıb hirsələnən kimi oldu:

-Özün gedib görərdin də. Məndən niyə soruşursan?

-Mənim qəbiristanlıqda nə işim var. İşim-gücüm qurtarıb, bəyəm?

Yetim Bayram gözlərini onun gözlərindən çəkmədən soruşdu:

-Mənim nisyə dəftərində adım varmı? - Bu yersiz sualdan Səməd karıxan kimi oldu və tələsik cavab verdi:

-Yox.

-Bəs onda nə hətərən-pətərən danışırısan? Başına söz qəhətdi?

-Deyəsən, oğlun Rusetə gedib-gələndən sonra qınından çıxmısan? - «Market Səməd» onun üstünə bəzardı. - Dünənə kimi boynunu büküb hamı kimi sən də nisyə mal alırdın. Bir dəfə də səni əliboş geri qaytarmadım. Bu da mənim yaxşılığımın əvəzidi, eləmi? O Salman dediyin də hər gün çörəyi nisyə alırdı. İndi iki aydır ki, cibi pul tanıyır. O da sən kimi qınından çıxıb qınıni bəyənmir. Gedib Elgünün mağazasından alver eləyir, özü də nəğd pulla.

-Salmanla işin olmasın. Onun adını dilinə gətirməyə belə haqqın yoxdur. - Yetim Bayram daha heç nə demədi, dördyolayrıcında dayanıb ora-bura boylan Səfərə yaxınlaşdı.

-O gədə nə deyirdi? - Səfərin ağızında oturmayan alt protez dişi az qaldı ki, qurbağa kimi hoppanıb yerə düşsün.

-Heç, Güllü arvadı soruşurdu.

Səfər üzünə qəmgin bir ifadə verib dedi:

-Başım çatdıyır. Gör neyləyirsən.

Yetim Bayram Səfərə baxıb heç nə demədi, əlini cibinə salıb «olan-qalanım» bunu deyərək üç dənə birmanatlıq çıxarıb ona sarı uzatdı. Səfər pulu göydə qamarlayıb özünü Elgünün mağazasına verdi. Yetim Bayram onun arxasınca baxıb: - Heyf sənə, ay Səfər» - dedi. Sonra da təəssüf hissilə öz-özünə püçıldadı: - Dünyanın ən saf, ən təmiz, ən halal adamı idi. Müstəntiq işləyirdi. Heç kimdən bir qəpik də rüşvət almadı. Düz işlədi. Axırda da yazığı şərləyib işdən qovdular. Hara yazdısa, xeyri olmadı. Sonra da içkiyə qurşandı.

«-Ayə, dodaqaltı nə mızıldanırsan? - Balabançı Eyvaz ona yaxınlaşdı. - Uzaقدan sənə göz qoyurdum. Dodaqların tərənirdi. Öz-özünə nə deyirdin?» - Yetim Bayram ona cavab verməyə macal tapmamış Səfər mağazadan çıxdı. Əlində qəzetə bükülmüş araқ vardı. Sevinirdi. O, həm də çox xoşbəxt görünürdü. Qəzeti açıb bir tərəfə tulladı və yetim Bayrama baxıb sevincək halda dedi: - Sən kişi adamsan! - Birdən-birə yetim Bayrama elə gəldi ki, Səfər araқ şüşəsinin içində oturub ona əl eləyir. Qorxuya düşdü. Gözünü araқ şüşəsindən çəkmək istədi, amma bacarmadı. Səfər hələ də araқ şüşəsinin içindən çıxmamışdı, gülə-gülə Bayrama əl eləyirdi. «Lənət şeytana!» - yetim Bayram vahimələndi və güllə kimi yerindən götürüldü.

Göygöz Səlim demişkən Güllü arvad dəli olmamışdı, amma tez-tez huşunu itirirdi, huşunu itirən kimi də sayıqlamağa başlayırdı.

Onun huşunu itirib yıxılmağı 10-15 dəqiqə çəkirdi. O, hər dəfə huşunu itirib yıxılanda oğlu Sənanla danışırdı. Və hər dəfə də ondan incimmiş halda soruşurdu: «Ay oğul, evə niyə gəlmirsən?, Yoxsa bizdən küsübsən?» - Onun nə cavab verdiyini anası Güllü arvadın başqa heç kim bilmirdi.

Salmana elə gəlirdi ki, arvadı Güllünün ağı yavaş-yavaş başından çıxır. Ağı başından çıxan kimi onu saxlamaq mümkün olmayacaq, qarı-qarı düşüb Sənanı axtaracaq, onu tapa bilməyib elə şivən qoparacaq ki, əks-sədası yaxınlıqdakı «Boz dağ»dan gələcək.

Güllü arvad hələ kəndin canına düşüb qarı-qarı gəzmirdi. Oturmuşdu evlərində, küçəyə də çıxmırdı. Saatlarla dəmir çarpayıda uzanıb oğlu Sənanın böyüdüüb divardan asılmış şəklinə baxırdı, hərdən də dodaqlarını aralayıb nəsə deyirdi.

Bir dəfə Salman ondan soruşdu:

-Öz-özünə nə danışırsan?

-Öz-özümə danışmıram. Oğlumla söhbət eləyirəm. Salman barmağımı dişlədi. Ürəyinə şübhələr doldu və bu şübhələr onu inandırdı ki, arvadı dəli olmağa başlayıb. Qorxa-qorxa soruşdu:

-Sənan sənə nə deyir?

-Deyir ki, ayaqlarım üşüyür. Aylığım gələndə mənə ayaqqabı alarsan. - Güllü arvad bu sözləri deyib hönkürdü, az sonra ağlar səslə bildirdi: - Həm də deyir ki, ayaqqabımın altı deşilib, həmin o deşilən yerdən ayağıma tikan batır. - Salman dözə bilmədi. Əlləri ilə başını döyəcəldi və hönkürtü ilə ağlamağa başladı. Oğlunun tabutu qapıya gələndə o, belə hönkürməmişdi. Yıxılmamaq üçün hissədən qaralmış divara söykənib göz yaşlarını sel kimi axıtmağa başladı. Güllü arvada elə gəldi ki, bir az da keçsə Salman göz yaşları içində boğulacaq, ona görə də çarpayından düşüb onun qolundan tutdu:

-Bəs Sənana deyirdin ki, kişi ağlamaz! - Salman ağlamağına ara verib gözlərini oğlunun divardan asılmış şəklinə dikdi və yadına nə düşdüsə də bütün bədənini titrədi. Onda Sənanın beş yaşı vardı. Güllü arvad bazarda yumurta satıb gözünün ağrı-qarası olan birçə balasına boz rəngdə səndəl almışdı. Səndəlin altı o qədər nazik idi ki, gün işığında o biri tərəfi görünürdü. Sənan sevincindən bilmirdi ki, neyləsin. Səndəli ayağına geyinib küçəyə yüyürdü. Aradan bir həftə keçməmişdi ki, o, ağlaya-ağlaya evə gəlib dedi: - Ayağıma nəşə batıb, ağrıyır. - Salman onun ayaqqabısını çıxarıb sol ayağının altına baxdı. Balaca bir deşik vardı və bu deşikdən onun ayağına iynə yoğunluğunda bir tikan girmişdi. Bax onda Salman onun başını sıgallayıb «Kişi ağlamaz» - demişdi.

Salman oğlunun tabutu taxta qapıdan həyətə girəndə ağlamamışdı, titrək əllərilə tabutu sıgallayıb üzgözünü cırmaqlayan Güllünün sakitləşdirmək istəsə də bacarmamışdı. İndi isə o, göz yaşlarına qərqlənmişdi. Salmanı ağladan həmin o deşilmiş səndəlin altından oğlunun ayağına batan qaratikan idi. Oğlunun ayağının altından çıxartdığı həmin o qara tikan o vaxtdan onun ürəyinə batıb çıxmaq bilmirdi. İndi bu qaratikan onun ürəyindən çıxmışdı. Onun ürəyindən çıxan bu qaratikanın yerinə isə sanki duz doldurmuşdular. Yox, bu, duz deyildi. Onun tikan çıxmış ürəyinin yerinə çəkilməsi mümkün olmayan oğul dağı çəkilmişdi.

-Sənanın aylığı nə vaxt gələcək? - Güllü arvada ona baxıb soruşdu.

-Sabah.

-Pulu alanda «Səməd market»dən ayaqqabı alarsan. Qara rəngdə, özü də 39 ölçüdə.

-Yaxşı. - Salman üzünü hissədən qaralmış divara söykəyib yenidən hönkürdü.

Güllü arvad taxta qapını yavaşca aralayıb qorxa-qorxa yola sarı boylandı. Dördyol ayrıcında göygöz Səlimlə Hidayət müəllim nə barədəsə mübahisə edirdilər. Taxta qapı cırıldayıb örtüləndə Salman oduna getməyə hazırlaşdı. Palanı uzunqulağın belinə qoyub dünən axşamdan itilədiyi baltanı götürəndə Güllü arvad dördyol ayrıcından sağa buruldu. Bu yol qəbiristanlığa gedirdi. Onun qoltuğunda bir cüt qara ayaqqabı vardı.

-Güllünün qoltuğundakı qara ayaqqabını gördünmü? - Göygöz Səlim dirşəyilə Hidayət müəllimi dümsüklədi.

-Kor deyiləm, gördüm!

-Görəsən, ayaqqabını qəbiristanlığa niyə aparır? Çox maraqlıdır.

-Maraqlıdırsa, get öyrən, gör nə məsələdir! - Hidayət müəllim onlara yaxınlaşan Nazimi görəndə sevinədi. Elə bu sevinclə də dedi:

-Bir siqaret ver, görüm!

-Yoxumdur! - Nazimin qaş-qabağı yerlə gedirdi.

Hidayət müəllimin sevinci bir andaca buxarlanıb yox oldu.

Bir müddət heç kimi səsini çıxarmadı. Göygöz Səlimin səbri tükəndi və dözə bilməyib dilləndi: «Mən qəbiristanlığa gedib ayaqqabı məsələsini öyrənmək istəyirəm».

Az sonra Hidayət müəllim də ona qoşuldu. Onlar dördyol ayrıcından uzaqlaşan kimi Nazim təzəcə aldığı siqaret qutusunun ağzını açıb özündən razı halda gülümsədi.

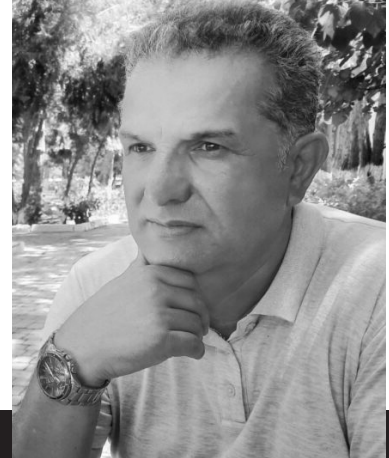
...Güllü arvad yenə də Sənanın başdaşını qucaqlayıb ağlayırdı. O, birdən ağlamağını kəsib dedi: «Dur, ay oğul, dur, ayaqqabılarını geyin. Sabah kənddə toy var. Sınıf yoldaşın Vasif qonşunun qızıyla evlənir. Səni də toya çağırıb. Toya gedəndə yaxana medallarını da düzərsən. - Güllü arvad bu sözləri deyib yenedən huşunu itirdi.

Göygöz Səlimlə Hidayət müəllim bir kənardə dayanıb gah huşunu itirmiş Güllü arvada, gah da Sənanın sinə daşının üstünə qoyulmuş bir cüt qara ayaqqabıya baxırdılar.

Dəqiqələr ötürdü. Dəqiqələr ötdükcə göygöz Səlimin də səbri daralardı. «Yarımsaatdan çoxdur ki, huşunu itirib, bu vaxta kimi gözlərini açmaldı». - Səsində bir titrəyiş vardı. O, həm də həyəcanlanmışdı.

Bir az da gözləndilər. Ancaq Güllü arvad gözlərini açıb ayağa durmadı. O, bu dəfə huşunu itirməmişdi, oğlunun məzarı üstündə canını tapşırmışdı.

24-25 dekabr, 2022

DAMƏT SALMANOĞLU

ÜMİD YOLLARIMI TUTAN OLMASIN

İlahi, qəlbimə səp iman ətri,
Nurunla nurlansın bəsirət gözüm.
Bir daha uymayım zalım nəfsimə,
Boğum içimdəki nəfsimi özüm.

İlahi, bağışla günahlarımı,
Günahsız yaşayım verdiyin ömrü.
Baş əyim önündə yalvarım sənə,
Yerinə yetirim aldığım əmri.

Əmanət verdiyin bu şirin cana,
Qəsd edib zəhəri qatan olmasın.
Ümidim tək sənə qovuşmağımdır,
Ümid yollarımı tutan olmasın..

BİR OLDUN

İllər ötdü, aylar keçdi ömürdən,
Uşaq ikən böyüyərək ər oldun.
Yaz ömrünü payız ətri dəyişdi,
Gündən-günə yaşlanaraq pir oldun.

Cavanlığın kəhər atın çapardın,
Axtarardın, səadəti tapardın.
Gözəllərin könlünə nur səpərdin,
İndi itib qaranlıqda sirr oldun.

Damət, batma nə kədərə, nə qəmə,
Zalım fələk onsuz bənddir bir himə.
Nə yaxşı ki, bənzəmədin heç kimə,
Bu həyatda bir yaşadın, bir oldun.

ARZULAR

İlahi, Vətənin bütövlüyünü,
İzn ver yenidən görüm yaşayım.
Gülüstan bağının çıxım seyrinə,
Lalə-nərgizini dərim, yaşayım.

Keçdiyim yerlərin yol işarəsi,
Öz ana dilimdə yazılsın yenə.
Necə ki, pozmuşduq əsrlər öncə,
Düşmənin niyyəti pozulsun yenə.

Ərdəbil həsrətim çatsın sonuna,
Dərdi Savalanda əsarət edim.
Gözləri yol çəkən babalarımın,
Məzar daşlarını ziyarət edim.

Astara adında iki şəhərim,
Birləşib təklənsin əvvəlki kimi.
Sevinc göz yaşlarım süzülüb axsın,
Xəstə Urmianın olsun həkimi.

Duyum şah babamın ayaq səsinə,
Gəzim Təbrizdəki xiyabanları.
Qayıdım altı əsr keçmişə sarı,
Xəyalda yaşayım ötən anları.

Həmədan, Vərziqan, Əhər, Zəncanım,
Ulu Türk soyumun məkanı olub.
Germi, Xoy, Qaradağ, Heran, Əcəbşir,
Ustad aşuqların dastanı olub...

Ucalıb göylərə salam yetirsin,
Bayrağım bəzəsin daş qalaları.
Şəhriyar şeirini ana dilində,
Söyləsin yurdumun şən balaları.

Bunu hər kəs bilir, zaman yetişib,
Dünyanın hakimi Türk olacaqdır!
Bizim qılıncımız çıxsa qınından,
Düşmənin gözünə qan dolacaqdır!!!

ÜRƏYİ İMANLA DOLU OLMUŞAM

Dünyaya göz açıb gəldiyim zaman,
Haqqın bulağından su içib gəldim.
Gəldiyim yaşıma, şükür, dünyanın,
Əyri yollarından düz keçib gəldim.

Allah yaratdığı zərrəni sevdim,
Hidayət çırağı yar oldu mənə.
Hiss etdim qeybdən kömək əlini,
Yoxluqlar həmişə var oldu mənə.

Heç zaman dönmədim öz əqidəmdən,
ÜRəyi imanla dolu olmuşam.
Özümü özümdə dərk edən gündən,
İlahi eşqinin qulu olmuşam.

ŞEH SAÇLARINA

Sənli xatirələr dilə gəlibdir,
İzini axtarır ötən günlərin.
Sevincə tamarzı, vüsaldan uzaq,
Əlləri həsrətə yetən günlərin.

Bəlkə də, təzədən payız yağışı,
İncə tumar çəkir gur saçlarına.
Mənim əllərimin yerinə indi,
Endirir göylərdən nur saçlarına.

Kaş, yenə olaydın yanımda mənim,
Nəfəsim olaydı meh, saçlarına.
Qurumuş dodağım toxunaydı kaş,
Hər səhər oyanıb şəh saçlarına.

KAİNATI SİRR DOLUDUR

Yaradanın yeri, göyü,
Kainatı sir doludur.
Bilməyəne bir boşluqdur,
Bilən üçün haqq yoludur.

Aqıl insan dərk eləyib,
Bu sirlərdən aqah olar.
Qəlbi olan, qəlb ucaldar,
Qəlb qırmaz ki, günah olar.

Yarananan bu yer üzü,
Xeyirlə şər savaşıdır.
Ta qədimdən bu günədək
Namərdlə mərd savaşıdır.

O, Allahdır bir tövbəylə,
Günahları əhv eləyər.
Yoxsa şeytan xislətliyə,
Bu dünyanı məhv eliyər.

MƏN SEVGİ FƏNNİNİN ƏLAÇISIYAM

Ay məni özünə aşiq edənim,
Qəddi-qamətinə heyran olmuşam.
Payızla dəyişib bahar ömrümü,
Uğrunda saralıb, gültək solmuşam.

Qəlbləri fəth edən bülbül səsidir,
Bülbül də çiçəyin nazını çəkir.
Gülüm, gəl, seyr edək lalə-nərgizi,
Təbiət çöllərə yazını çəkir.

Elə bax gözümə, ay gülər gözlüm,
Gözlərin əbədi gözümdə qalsın.
Qəlbini əmanət qoy ürəyimə,
Adın ömür boyu sözümdə qalsın.

Bəsdə həsrətinlə sınağa çəkdim,
Mən sevgi fənninin əlaçısıyam!
Nə qədər sevsəm də, qoy düzün deyim,
Sanma ki, yalvarıb alçalasıyam!

ÖZÜMÜZ DÜNYANIN GÜNAH YERİYİK

Bu qədər möcüzə görür gözümüz,
Amma ibrət alıb dəyişmirik biz.
Haqqın başı üstə cəllada dönüb,
Nəfsə cihad edib döyüşmürük biz.

Allahın adına şəriklər qoşub,
Şeytanın önündə səcdə edirik.
Sağ ikən cənnət yox, öz-özümüzü,
Sanki cəhənnəmlə müjdə edirik.

Mərdə üz döndərüb çətin anında,
Namərdin gəzdiyi pənah yeriyik.
Günahkar deyirik hər vaxt dünyaya,
Özümüz dünyanın günah yeriyik.

Atalar demişkən soyuna dönən,
Soysuzun hər zaman qəddini əyər.
El-oba içində həddini bilən,
Hədsizin əyilməz həddini əyər.

ÖZÜMÜN SINAĞIYAM

Yenə xəyallarım gəzib-dolanır,
Artır bir yarpaq da xəzan bağında,
Kədərlə sevincim əl-ələ tutub,
Ömrümün, günümün müdrük çağında.

Dərdə məğlub olan qara saçlarım,
Sanki bir-birini məzəmmət edir.
Gözümün önündən keçən günlərim,
Kino lenti kimi fırlanır, gedir..

Dünən uşaq idim, heç düşünməzdim,
Sabah qocalığın qonağıyam mən.
Özgə sınaqları ötüb keçsəm də,
Özümün cavabsız sınağıyam mən.

Hanı sevgi dolu gənclik illərim?
Mən onu harada itirib gəldim.
Axı bu yaşa da boş gəlməmişəm,
Ümid qatarımı ötürüb gəldim.

İndi bir arzum var, son mənzilimə,
Əməl karvanımı doldurub gedim.
Bilmədən kiminsə qəlb bağçasına,
Əkdiiyim tikanı soldurub gedim.

ZAMAN TEZ KEÇİR

Baxırsan əl-ələ gedən kəslərə,
Ötən günlərinə aparır səni.
Sanki xatirələr tutub əlindən,
Çəkib bu gündündən qoparır səni.

Payız da darıxıb, qış da darıxıb,
Yayılr küləkdən hicran qoxusu.
Uzun gecələrdə Ay gözə dəymir,
Doğan Günəşin də gəlir yuxusu.

Bir az çiskin-yağış, bir az duman-çən,
Yarpaqlar üşüyür, durnalar köçür.
Bəzən də özünə sual verirsən,
Görəsən, bu zaman niyə tez keçir?

SAVABLARLA GÜNAHLARI POZAN VAR

Dünya malı həmdəm olmaz kimsəyə,
Tamah üçün düz yolundan azan var.
Günahınla savabını itirən,
Savabınla günahını pozan var.

Əbədilik xülyasına düşənlər,
Öz nəfsinin röyasına düşənlər.
Şeytanların dünyasına düşənlər,
Unutmayın, tərəzi var, mizan var.

Tərif edib, öz-özünü öyənələr,
Qaraya ağ, ağa qara deyənlər,
Rüşvət alıb, qul haqqını yeyənlər,
Sizlə birgə çiyinizdə gəzən var.

Verilibdir hər insana sirr ömür,
Yanıb gedər, ocaq ömür, pır ömür.
Bilmək olmur necə keçdi bir ömür,
Dönüb baxsan, aşırım var, düzən var.

İSRAFİL SURUNU ALIB ƏLİNƏ...

Allah da bezibdir öz bəndəsindən,
İnsan yaratmağa peşman olubdur.
İsrafil surunu alıb əlinə,
Dünya yüklənibdir, zaman dolubdur.

Qəlblər möhürlənib, şeytan çoxalıb,
Səmada quyruqlu ulduz görünür.
Yer öz məhvərində titrəyir, əsir,
Deyəsən, dünyanın sonu görünür.

İlk gündən səhv etdi Adəm babamız,
Cənnətdən gətirdi bəşərə bizi.
O qədər özgədə səhv axtardıq ki,
Dərək edə bilmədik öz səhvimizi.

Günəş də günaha tab gətirmədi,
Səthində nə qədər dəlik-deşik var.
Ey ölüm yolunun yolçusu insan,
Məzarda nə imkan, nə ev-eşik var.

Xoşbəxt o kəsdir ki, iki cahanda,
Qəlbində bir azca varsa din-iman.
İsrafil surunu çalan məqamda,
Ona müjdə verər Sahib-Əz-Zaman.

NİZAMİ KOLANILI

BAĞLI QAPI

(hekayə)

Səhər erkən durub həyətə çıxdım. Hava soyuq idi, payız mehi üzümə dəydi, bədənimdən bir üşütmə keçdi.

Bir az həyəti dolandım. Hinin ağzını açıb toyuqları çölə buraxdım, hamısı qanad çalıb həyətə səpələndilər. Bir qab dən götürüb səpdim, toyuqdan qabaq sərçələr özlərini yetirdilər. Toyuqlar yığışana qədər xeyli dənələndilər. Çil xoruz özünü yetirdi. Sərçələr uçub həyətdəki ağaca qondular. Elə bu vaxt evin qapısı açıldı.

-Gəl, yeməyini ye. Mən həkimə gedəcəm Hafizlə, Bərdəyə, nə isə hərdən ürəyim sancır.

Bu sözləri birinci dəfə deyirdi, eşidirdim. Əl-üzümü yuyub içəri keçdim. Süfrə hazır idi, ikimiz də oturub səhər yeməyini yedik. Arada fikir verirdim, çox ürəksiz yeyirdi yeməyi. Çayı da stəkanda yarımçıq qoyub durdu.

-Sən evdə ol, mən gedirəm. - deyib qapıdan çıxdı.

Bir stəkan çay süzüb oturdum. İstədim televizoru açam. “Əşşi, onsuz da maraqlı bir veriliş yoxdu axır zamanlar heç bir yenilik yoxdu”, deyib fikrimdən vaz keçdim.

Çayımı içib yenidən həyətə çıxdım. Hara gedəcəyimi, nə iş görəcəyimi bilmirdim. Həyətdə kötüyün üstündə oturub göydə uçan bir dəstə quşun dövrə vurduquna tamaşa etməyə başladım. Necə də sakit-sakit uçurdular.

“Gözdüyüm gəlsinlər, sonra gedib bir az dolanıb gələm”, fikrimdən keçən yalnız bu oldu.

Saat dördə işləmiş gəlib çıxdılar. Çox yorğun görünürdü. Ayağa durdum soruşam ki, ay qız həkim nə dedi. Məni gözləmədən içəri keçdi, paltosunu çıxarıb asılıqana asdı. Keçib divanda oturdu. Mən də gəlib yanında əyləşdim. Gördüm sifəti ağappaq olub, dilləndim:

-Bir danış görək həkim nə dedi?

O, dinmədi, başını qaldırıb xeyli üzümə baxdı. Onda hiss elədim ki, danışmağa gücü yoxdu. Gözləri həmin ki gözlər deyildi. Bu gözlərdə artıq həyat eşqi sönmüşdü. Bir kəlmə də olsun danışmadı. Başını divana söykədi, gözlərini yumdu. Durub onu silkələdim.

-Dur, uzan yerində, sakitləş, yəqin yorulmuşsan.

İstədim onu qaldırım, əlləri yanına düşdü...

-Dur yerinə, bura narahatdı... - Ha sirkələdim, ondan səs gəlmədi.

Artıq o, dünyadan köçmüşdü.

Çölə çıxıb qışqırdım. Elə bildim ki, səsimi dünyanın hər yerində eşidirlər. Oğlum özünü yetirdi.

-Ata, nə olub, niyə qışqırırdın?

-Anan rəhmətə getdi. - dedim, dizlərim büküldü, yerə oturdum.

Onun ölümündən düz bir il keçməsinə baxmayaraq hər gün bu kötüyün üstündə oturub budaqların arasından evin qapısına saatlarla baxıram. Gözləyirəm qapı açılacaq, o yenə məni səsləyər.

cək, “çayın soyudu, gəl çayımı iç”, deyəcək.

Günlər, aylar keçdi, bir il tamam oldu, amma o qapı açılmadı. Sanki, o qapının açarını özü ilə götürüb aparmışdı.

Sahilə dünyadan köçəndən bəri bir neçə dəfə otaqda olmuşam, elə bil ki, bu həmin ev, otaq deyil. Ancaq divarda asılan böyük şəklini görəndə hiss edirdim ki, uzun illər xoşbəxt yaşadığımız, heç bir dərd-sərimiz olmayan günlərimiz bu evdə, bu otaqda keçib. İndi bu ev, bu otaq mənə yad bur məkanı xatırladır. Hər tərəfə baxsam da onun şəkli gözümün qarşısından getmir. Onun baxışları da sanki dəyişib, qara saçları da elə bil ağarıb.

Qəlbimdə elə bil ildırım çaxdı, fikirlərdən ayrılıb onun şəklini götürüb doyunca baxdım, sinəmin üstünə qoyub gözlərimi yumdum. Elə bil bir pıçıltı səsi gəldi: “Biz nə tez ayrıldıq, biz ayrı necə yaşayacağıq, nə qədər bizim arzularımız yarımcıq qaldı. Həyat çox qəddardır, ömür qısa oldu”. Pıçıltılar getdikcə yox oldu. Şəkilə baxdım, gözlərim tor görürdü. Göz yaşım gözlərimə dolmuşdu, yanağımdan aşağı göz yaşları cıdır salmışdı. Ürəyim tez-tez çırpınırdı, özümü saxlaya bilmədim yerə oturdum, hönkürtü ilə ağlamağa başladım. Ağladıqca elə bil yüngülləşirdim. Ayağa qaxdım, şəkli həmin yerinə asdım, ona xeyli baxdım, vidalaşır kimi evdən çıxdım, qapını bərk vurdum. Özüm də bilmədən: “Lənət olsun sənə belə dünya”, deyib həyətə çıxdım. Ağaclara baxa-baxa, hər budağa əlimi vura-vura yarpaqların olmadığını gördüm. Deməli, yarpaqların da ömrü sona yetib, saralıb tökülüb. İnsan da belədi, vədə gələndə saralıb həyatdan köçür.

Həyətdən çıxdım, uzanan asfalt yola baxdım, heç kim yox idi. Gözlərimi sildim, ətrafa göz gəzdirdim, gələn yox idi. Başımı qaldırıb göydə topa-topa buludlara baxdım. Buludlar yavaş-yavaş yerlərini dəyişirdilər.

Deyirlər insan dünyadan köçəndə ruhu göylərdə dolaşır. Kaş, biləydim onun ruhu hardan məni görür. Maşın sürətlə gəlib keçəndə fikrimdən ayrıldım. Bədi deyib bu fikirləri başımdan çıxardım. Dedim bir az gəzim, bəlkə fikrimdən çıxsa, deyib oğlumgilə getdim. Dedim, nəvələri görüm, neçə vaxtdı görmürəm.

Qapını açıb həyətə keçdim, nəvələr həyətdə oynayırdılar. Məni görüb qışqırdılar: “babam gəldi” deyib mənə sarı qaçdılar. Hər ikisini qucağıma aldım, üzlərindən öpdüm.

-Ata evdədi? - soruşdum.

-Yox, gedib harasa.

-Bəs anan evdədir?

Elə bu vaxt qapı açıldı, gəlin məni görüb səsləndi:

-Ata, nə yaxşı gəlmisən. Keç içəri.

-Qızım, elə burda uşaqlarla əylənirəm bir az. Sonra işim var, gedəcəm. Gəldim görüm necəsiz?

-Yaxşıyıq, ata. Sən necəsən?

-Mən qanadı qırılmış bir quşam, necə olacam... Təki siz sağ olun.

Gəlin tutuldu, bir söz deyə bilmədi. İçəri keçdi, bir azdan “padnosda” çay gətirdi.

-Gəl, ata, çay iç. İndi yemək hazır olsun, yemək də yeyərsən... Yəqin ki, Hafiz də gələ o vaxta qədər.

Həmişə oğlumgilə gələndə deyirdi: “Kişi, nəvələrin yanına əliboş getmək olmaz. Sən hazırlaş, mən tez mağazindən şirniyyat alım, gəlim”. İndi əliboş, tək gələn baba kimi keçən günləri yada salıb sıxıldım, əliboş gəldiyimə pis oldum.

Həyətdə ağac kötüyünün üstündə oturub yenə evin qapısına baxırdım, qapı açılmırdı ki, açılmırdı. Xəyallarım məni keçmişə qaytarırdı...

Məktəb illərində onu görüb sevmişdim. Onlar qonşu kənddə olurdular. Evləri də düz yolun kənarındaydı. Gündə neçə dəfə o yolu gedib-gəlirdim ki, onu görə, ancaq görə bilmirdim. Kaş, onunla görüşə biləm, doyunca söhbət edə biləm, deyirdim. Hələ ki, bu mənə qismət olmurdu. Qərara gəldim ki, gedib məktəb yolunda duram, gələndə heç olmasa uzaqdan da olsa görüm. Səhəri belə də etdim. Gedib gözlədim, gələndə onu gördüm. Elə bildim dünyaları mənə bəxş etdilər. Hələ də onun uzun qara saçları yadımdan çıxmır, ona çox gözəl yaraşdı. Bir neçə dəfə belə onu uzaqdan da olsa gördüm.

Sənədlərimi ali məktəbə vermişdim. Bakiya getmək lazım idi, imtahana. Getdim.

Həmin ili məktəbə qəbul ola bilmədim, dedilər konkursa düşmüşəm. “Kəndə qayıdanda onu mütləq görmək lazımdı, açım dərdimi deyim, qoy bilsin ki, onu sevirəm. Bu gün-sabah hərbi xidmətə çağıracaqlar, iki il sonra gələcəm, ona qədər məni gözləsin. Bəlkə mənə “yox” dedi, onda necə olacaq”. Qarışıq fikirlər məni cana gətirmişdi. Onu mütləq görməliyəm. Qərara gəldim. Onu görmək üçün onların kəndinə getdim. Yolun kənarında gözlüyükdüm ki, gördüm bacısıgildən

gəlir. Nə olur, olsun, sözümlü deməliydim. Ona tərəf gedib qarşısında dayandım.

-Sahilə, bilirsən, mən səni sevirəm. Sənə elçi göndərəcəm, nişan taxıb, sonra hərbi xidmətə gedəcəm, gələndən sonra evlənərik.

Qız tutulub qalmışdı, məndən belə sözləri gözləyirdi. Dayanıb üzümə baxırdı.

-Sən nə danışırısan? Mən oxumaq istəyirəm. Hələ o haqda düşünürəm, çəkil yolumdan.

Onun qolundan tutdum.

-Bura bax, səni sevirəm, məni gözlə. Əgər başqasını sevirənsə, de.

-Mən heç kimi sevmirəm. Mənim fikrim oxumaqdır. Onu gələcək göstərer, yaşayarıq görürük. - deyib məndən uzaqlaşdı.

Bütün bədənim əsirdi. Məndə hardandı belə cürət, qızın qolundan da tutdum.

Hərbi xidmətə gedəndə onu bir də görə bilmədim.

Sovetlər birliyində hərbi xidməti başa vurub qayıtdım. Bu günləri səbirsizliklə gözləyirdim. Bu iki ildə ondan heç bir xəbər, nə də məktub almamışdım. Mən özüm də istəmişdim neçə dəfə məkturb yazım, ancaq yazmamışdım. İstəmərdim kimsə bu haqda bilsin. Hərbi xidmətdən qayıdanda evdə hamı toy-bayram edirdi. Mənim fikrim onun yanında idi. Kaş, onu bir dəfə görəydim. Elə bir adam da yox idi, ondan soruşum, görüm hardadı, bəlkə məni gözləməyib, başqasına ərə gedib.

Xeyli fikirdən sonra hərbi formanı dəyişdim, evdən çıxdım. Onların kəndinə gəldim, yenə onu görmək mənə qismət olmadı. Evə qayıtdım, korpeşiman...

Sonradan öyrəndim ki, rayonda tibb texnikumunda oxuyur. Səhəri hərbi komissarlığa getməli idim. Gedəndə onu görürəm, dedim, ən yaxşısı budur.

Həmin gün, yəni gəldiyim gün yaxşı qonaqlıq oldu. Qonaqlar, dost-taşılar, hamısı gəlmişdi mənimlə görüşməyə. Məclis dağılanda yataq otağına keçdim. Yataqımda uzanıb onu fikirləşdim, onunla necə görüşürəm. İki ildə görmürəm, bəlkə mənə yaxın durmadı. Fikrimə çox şey gəldi, amma heç birinin baş tutacağına inanmadım. Gözlərimi yumdum, çox yorğun idim, tez də yuxuya getdim.

Rayon mərkəzində, hərbi biletimə möhür vurular, ordan çıxıb Texnikumun yataqxanasına

gəldim. Günortadan keçmişdi, gözləyirdim nə vaxt dərstdən çıxıb gələcəklər. Yaxınlıqda olan çayxanada oturdum, bir çaynıq çay gətirdilər, çox susamışdım, isti adamı yandırdı. Yaz aylarında hərdən belə istilər olur. Çayı içib durdum. Küçənin baş tərəfindən bir dəstə qız gəlirdi. Yəqin onlardı, gəlir. Onlara yaxınlaşdıqca ürəyim çırpınırdı, görəsən, görüşümüz baş tutacaq. Qızlar yaxınlaşdı, yataqxananın qarşısında dayandılar, o da orada idi, istədim yaxınlaşım, fikrimdən vaz keçdim. Yox, getsin yataqxanaya, sonra birinə deyərəm, çağırar, qızların yanında olmaz.

Xeyli gözlədim, içəri keçdilər. Hələ də ürəyimin döyüntüsü keçməmişdi. Yataqxananın qapısını açdım, içəri keçdim. Bir qadın oturmuşdu, məni gördü, ayaqa qalxdı.

-Ay bala bura qadın yataqxanasıdır. Sizə kim lazımdır?

Özümü itiridim.

-Ay xala, qohumum burda yataqxanada qalır, onu görmək istəyirəm.

Adını soruşdu, dedim.

-Onda çöldə gözlə, deyərəm, gələr.

Küçəyə çıxdım, xeyli gözlədim. Gözüm qapıda qalmışdı. Birdən qapı açıldı, o idi, ətrafa baxdı, məni gördü. Mən də ona tərəf gəldim, salam verdim, salamı aldı.

-Necəsiz? - Soruşdum.

-Yaxşıyam. - dedi. - Sən nə vaxt gəlmisən hərbi xidmətdən?

-İki gündü gəlmişəm.

-Bəs nə bildin mən burdayam?

-Soruşdum bacın qızından, o dedi.

-Yaxşı, kəndə gedərəm, onun dərslərini verərəm.

-Mən soruşdum. Onun nə günahı var?

-Axı niyə deyib.

-Yaxşı, hirsənmə, günah məndədi.

-Onda gedin, mən də dərstdən gəlmişəm, gedim dincəlim.

-Yaxşı.

-Gedin, mən də gedirəm.

-Kəndə nə vaxt gələsiz?

-Şənbə, bazar günü evdə olacam.

-Yaxşı, sağ olun. - deyib yataqxananın qapısını arxasınca bağlayana qədər ona baxdım.

Axşama yaxın evə gəlib çıxdım.

Orta məktəbdə oxuyanda əlaçı idim. Ona görə hazırlaşdı Ali məktəbə qəbul olmağı qarşıma məqsəd kimi qoydum. Gecə-gündüz hazırlaşdı

Ali məktəbə qəbul oldum. Kəndə qayıdanda sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Səhər gedim onu görüm deyim ki, qəbul olmuşam Ali məktəbə, onu sevindirirəm.

Səhər axşamçağı onların kəndinə getdim, onu görmək üçün, amma yenə görünmürdü. Bir neçə dəfə o yana-bu yana getdim, yenə görünmədi. Kor-peşman evə qayıtdım. İstədim atama deyim ki, mən qız istəyirəm, ona elçi gedin, nişan taxın. Sonra fikirləşdim ki, Ali məktəbə hələ bu il qəbul olmuşam, yaxşı düşməz, fikrimdən vaz keçdim.

Kaş, o günlər olaydı, cavanlıq illərim, ən xoş günlərim idi. O vaxt onu görə bilməsəm də, onu sevirdim, həmişə can atırdım ki, onu görə, amma indi yoxdu, həmişəlik gedib.

Üçüncü kursda oxuyanda elçi getdilər, nişanı taxdıq. Bir az işim yüngülləşdi, indi bir az arxayın oldum nişanlı olduğumuza görə. Alı məktəbi qurtardım, təyinatımı Mingəçevir şəhərinə verdilər. Həmin ili toy elədik, evləndik. Çox xoşbəxt idik. Əvvəlcə atamgillə bir yerdə yaşadığımız, sonra Mingəçevirdə işə düzəldim, ora köçdük. Böyük bir Qastronomun müdiri işləyirdim, işim çox yaxşı idi. Xoşbəxt yaşayırdıq. Bir necə il işlədim, işim düz gəlmədi, işdən çıxmalı oldum. Bir ay işsiz qaldım, çox yerdən təklif aldım, işləməyə razılıq vermədim. Elə bil şəhərdən xoşum gəlmədi, onunla məsləhətləşib kəndə qayıtdıq. Yenə atamgillə bir yerdə yaşadığımız. Amma fikrim başqa idi, torpaq sahəsi götürüb ev tikmək istəyirdim.

Sovxozdan torpaq sahəsi götürdüm, ev tikdim, köçdük. Bir övladımız dünyaya gəlmişdi, oğlumuz olmuşdu. Mən də sovxozda işləyirdim, mühasibatlığa baxırdım, güzəranımız getdikcə yaxşılaşdı, heç nəyə ehtiyacımız yox idi.

Aylar keçdi, bir oğlumuz da dünyaya gəldi. Həyat üzümüzlə gülürdü xoşbəxt yaşayırdıq. Yol-daşım da tibb məntəqəsində tibb bacısı işləyirdi. Övladlarımız böyüyürdü, həyatımızdan çox razı idik. Allaha şükür edirdik, övladımız, işimiz, evimiz... hər nə lazımdı, Allah verib. Sonuncu övladımız qızım dünyaya gələndə, o çox sevindi, gözünlün yaşını silə-silə: “çox şükür, qızımız da oldu” dedi.

Artıq hava qaralmışdı, ətrafa baxdım, heç kim yox idi. Tənha həyəti dolandım. Hər addımda bir xatirə, hara baxıram, onu görürdüm, aldanırdım, o artıq yox idi. Həyətdən çıxıb oğlumgillə gəldim,

məni gözləyirdilər. İçəri keçdim, əyləşdim, bir stəkan çay içib o biri otaqa keçdim.

“Bu kişi lap dəli olub, heç özünə gəlmir, nə qədər təskinlik verirəm, olmur ki, olmur”, oğlum mənim arxamca bu sözləri deyəndə eşitdim. “Hə, bala, dəli olmasam yaxşıdı, tənhalıq pis şeydi. Bir ildi mən öz evimə girib beş dəqiqə oturma bilmirəm. Deməli dəliyəm, aqlım gedib ananla... nə desən mənə olar, dəli də, ağılsız da, çünki mən də onunla bərabər ölmüşəm”. Divanın üstünə uzanım bəlkə yuxuya getdim, fikrim dağılsın. Gözümü tavana zilləyib baxırdım, onu görürdüm. Gözlərimi yumub bərk-bərk sıxdım, yaxşı olar yuxuya gedim. Necə uzanmışam divanda, elə də yuxuya getmişəm, gəlin üstümə yorğan atıb yaxşı ki, yoxsa üşüyərdim gecə.

Səhər açıldı, tez durdum. Adət eləmişəm tez durmağa, indi də durub həyətdə çıxdım. Pencəyi çiynimə salıb öz həyətimə gəldim. Həyətdə ancaq quşların səsi eşidilirdi. Tam sakitlik çökdü, gözüm yenə qarışıya sataşdı. İstədim içəri keçəm, gedə bilmədim. Yaxşısı budu gedib şəkilləri görmüyəm. Həyəti dolandım, yenə xatirələr. Ərik ağacının altında dayandım, ağaca xeyli baxdım budağın birində bircə dənə yaşıl yarpaq qalmışdı, qalan yarpaqlar saralıb tökülmüşdü. Onun da vaxtı gələcək, saralıb düşəcək. Keşən ili onunla birlikdə meyvələri yıqmışdıq, hər meyvədən mürəbbə bişirib yıqmışdı evə. Hələ onun birini də açıb yeməmişik, açmağa əlim də gəlmir.

Birinci Qarabağ müharibəsi başlayanda mən də cəbhəyə getdim. Ona deyəndə ki, könüllü Qarabağa gedirəm, vuruşmağa, elə bil gözlərindən şimşəklər çıxdı. Üzümə elə baxdı ki, özüm də bunun hərəkətindən qorxdım. Soruşdum sənə nə oldu belə, dinmədi. Qolundan tutub silkələdim, danış görüm. Gözlərini sıxanda göz yaşları yanağını islatdı, qucaqladım. “Qorxma, mənə heç nə olmaz, vətəni qorumaq lazımdı”. Axır ki, onu razı saldım, ancaq “özünü qoru, bu üç uşaq, mən səni gözləyəcəyik”, dedi.

Bir həftədən sonra “Milli qəhrəman” Şirin Mirzəyevin könüllü batalyonuna yazıldım. Onunla vidalaşib “Səni Allaha, uşaqları da sənə tapşırıram”, deyib onun əlini əlimdən buraxdım və həyətdən çıxdım.

Bir il üç ay cəbhədə oldum, ancaq torpaqlarımızı qoruya bilmədik, torpaqlarımız işğal olundu. Bizim də kəndimiz qorxu içində idi, çünki er-

məni-rus qoşunlarının qarşısını ala bilmirdik, cəbhədə xəyanət çox idi. Ona görə ermənilər Ağdamı aldılar. 1993-cü ildə bizim kənd də işğal olundu. Xoş günlərimiz qara günlərlə əvəz olundu, qaçqın həyatı başladı. Bir ömür əzab-əziyyətlə qurduğumuz isti ocağımızı tərək elədik. Neçə illər çadırlarda yaşadığ, sonra çiy kərpicdən ev tikdik, bir az şəraitimizi yaxşılaşdırdıq. Nə qədər yaxşı olsa da öz yurd-yuvamızın yerini vermirdi. Ermənilər işğal olunmuş kəndlərin evlərini yandırır dağıdırdılar. Xaraba qoyurdular bütün kəndləri, şəhərləri. Çox əzab-əziyyətlər çəkdik, bir-birimizə arxa-dayaq olduq, övladlarımız böyüyüb ailə qurdular, indi neçə nəvələrimiz var.

Dövlətimiz məcburi köçkünlərə ev tikib verir-dilər. Bizə də bu evlərdən verdilər, ancaq şəhərcik rayon mərkəzindən çox uzaqda salınmışdı. Hər şəraiti olsa da iş yox idi, insanlar yenə çətin vəziyyətə düşmüşdülər. Torpaq payımız da yox idi əkin-biçin edəsən, ya da mal-heyvan saxlayasan, ancaq dövlətin yardımını ilə ailələr dolanırdı. Belə güzaran nəyə lazımdı, insanlar bezib bu acınacaqlı həyatdan. Çoxları evlərini qoyub şəhərə iş dalınca gedirdilər, fəhləlik edib çörək pulu qazanmağa. Şəhərdə rayon kimi iş yoxdu.

Düz bir ildi o rəhmətə gedəndən heç bir işlə məşqul olmuram. Əlim-qolum soyuyub, həyatdan bezmişəm. İl mərasimi yaxınlaşır. Hamı kimi mən də onun ehsanını verməliyəm. Elə imkan yoxdu, ancaq məcbursan, verməlisən, adətdi. Dövlətimiz də çox çalışdı, belə adətləri yığışdırma bilmədi.

O, rəhmətə gedəndən bir-iki dəfə qapımı açıb evdə oturmuşam, ancaq onsuz evdə otura bilmədim. Qapını birdəfəlik bağladım, eləcə həyətdə oturub o bağlı qapıya baxıram. Bundan başqa ayrı çarəm yoxdur. İlinə iki gün qalmış gecə yuxuma girdi, hələ bu bir ildə yuxuma girməmişdi, birinci dəfə idi ki, yuxuma girirdi. Yenə oturub həyətdə qapıya baxırdım. O, indi əvvəlki kimi, əlində sumkası işdən gəlirdi. Məni görcək tələsik gəlib dayandı, ayağa durdum, əlini uzatdı, az qaldı üzümə dəysin, geri çəkildim. “Sənə nə olub belə əsəbləşmişən?” Dilləndi: “Mənə de görüm o qapını niyə bağlı qoyursan, niyə açmırsan? Hər gün gəlirəm baxıram qapı bağlıdır, qayıdıb gedirəm. Niyə açmırsan qapını, dur aç. Bir də qapını bağlı saxlasan, məni görməyəcəksən, eşitdin, birdəfəlik çıxıb gedəcəm”. Yerimdə donub qalmışdım, mən qapını niyə bağlı saxlayıram, onun açarı doğ-

rudan da məndədi. Qolumdan tutub, gəl, dedi, aç mənim gözümlə qabağında görüm ki, açdın qapını. Qapını taybatay açdım, içəridən gözəl sərin külək üzümə sığal çəkib keçdi. Bu da qapı, gəl içəri. İçəri daxil oldum, əvvəlki kimi ev çox səliqəli idi. Arxaya döndüm, o, qapının ağzında dayanmışdı, gəl içəri, evi necə səliqədə yığırdımsan, elə də qalır. Durub mənə baxırdı... Xeyli baxdıqdan sonra dilləndi: “Bir də bu qapını bağlama. Gedirəm, hər gün gəlib baxacam, görüm ki, qapı açıqdı. Əgər bağlasan, bir də məni görməyəcəksən. Evində ol, evi tək qoyma”, deyib həyətdən çıxdı. Ha səsləndim, cavab vermədi. Kor-peşman keçib divanda oturdum. Divarda asılmış şəklinə baxdım, görən o nə vaxt gələcək. Birdən asılmış şəkil divardan qopub yerə düşdü, şüşəsi qırıq-qırıq oldu. Səsə yuxudan ayıldım, bədənim təmiz su içində idi, bərk tərləmişdim, deməli, gördüklərim yuxu imiş. Yerində içində uzanılı qaldım, xeyli fikirdən sonra götür-qoy elədim, yuxunu yozmağa başladım.

Onun ruhu narahatdı, mən evə getmirəm. Qapı bağlıdır. Yox, gərək bu gündən öz evimə gedim, ölənlə ölmək olmaz. Durub geyindim, bir stəkan çay içib evə gedirəm. Oğluma xəbərdarlıq elədim:

-Bu gündən orda qalacam, bir ildi əziyyətimi çox çəkdiz, oğul.

Dilləndi:

-Ata, bu nə sözdü, bura da sən öz evində, nə vaxt istəsən, gəl, get.

-Sağ ol, bala, anan yuxuma girmişdi, məndən yaman inciyib. Deyir evin qapısını niyə bağlı saxlamısan. Evində ol, qapını bağlama, hər gün gəlirəm, qapı bağlı, qayıdıb gedirəm. Ona görə bu gündən ordayam. Gedim. - deyib qapıdan çıxdım.

Həyətdə girəndə yuxunu xatırladım, doğrudan da çox səhv eləmişəm. Qapını taybatay açdım, üzümə bir nəfəs toxundu, bəlkə də onun nəfəsi idi.

Onun il mərasimini də yola saldıq, özümü çox yüngül hiss eləyirdim, ona olan son borcumu vermişdim. İndi yaşamaq lazımdı.

O gündən sonra evin qapısını heç bağlamadım. Əbədi olaraq canımdan çox sevdiyim həyat yoldaşımı beləcə itirdim. Birdəfəlik.

Allah heç bir evin qapısını bağlı qoymasın.

QARDAŞ XALQLAR ƏDƏBİYYATI

ÖZBƏK ƏDƏBİYYATI

GÜLZİRƏ ŞƏRİFOVA

SƏN GƏLSƏN...

Sən gəlsən...
Zülmətdəki evim nurlanar birdən,
Çəkilər bir anda dağtək iztirab.
Təşrifin bir dünya fərəh bağışlar,
Qəlbimi isidən günəşdir hesab.

Sən gəlsən...
Ürək yazıya dönər, donduran qışda,
Açılar taxçada mürəgü döyən gül.
Öpər yarpağını, baharı umub,
Çevrilər gülzərə divanə könül...

Sən gəlsən...
Nəğmələr oxuyar uçuşan quşlar,
Ətrafda dörd tərəf sanki bayram, gəl.
Allaha şükürlər eləyib bu dəm,
Astadan deyərəm: "varlığın gözəl".

SEVƏ BİLƏRSƏNMİ SƏN DƏ MƏNİMTƏK

Səmami bürüsə qara buludlar,
Dostlar uzaqlaşib, sevinmə düşmən.
Əgər bəxt gedərsə, qəlb viran olar,
Varsanmı yanımda, sevimli yar, sən?

Bir gün uzaqlaşsa bu yaxın yolum,
Yetişə bilməsə əlim əlinə.
Dərdimə diləyib şəfalar, dözüm,
Söylə, olarsanmı yanımda yenə?

Gülzira Haşımcan qızı Şaripova 1957-ci ildə Özbəkistanın Oş vilayətində anadan olub. Ali təhsillidir. Daşkənd Dövlət Universitetinin hüquqşünaslıq fakültəsini bitirib. Məhkəmə, prokurorluq, icra və ədliyyə orqanlarında çalışıb. Hazırda "Demokratiya və insan hüquqları" institutunun Daşkənd vilayət ərazi bölməsinin direktorudur.

Könlüm incik, gözlərimdən damar yaş,
Lakin hələ gülüşməyə səbir var.
Sənə görə son anımda əyim baş,
Yanımda varsanmı de, sevimli yar?

Tək qalıb, eşq üçün olsan əgər zar,
Dözmərəm ruhumu yuyarsa azar.
Bir zərif ürəyi zənn edib gülzər,
Yada salarsanmı, de, sevimli yar?
Sevə bilərsənmi məntək, əziz yar!

AYRILIQ

Ayrılıq - ağrılı "kiçik bir ölüm",
Getsən, layiqli get, könül sındırma.
Əfsus, peşmanlıqla dönməyin mümkün,
Keçdiyin körpünü əsla yandırma.

Kiçik bir cığır da olsa saxla ki,
Başladın yenidən bəlkə hərəkət..
Hicranı qucaraq yaşayan mələk,
Səni əfv etməyə O qadir, fəqət.

MƏKTUBUMU GÖYƏRÇİNİN QANADINA BAĞLADIM

Məktubumu göyərçinin qanadına bağladım mən,
Dedim: yara yetişəndə, salam söylə ona məndən.
Pərvazlanıb, qanad çalıb buludlardan uçub keç sən,
Gen səmanın özü qədər arzuları qucub keç sən.

O bivəfa yarımə sən yetən anda, çatan saat,
Məktubumu ona verib, geriye dön, sağ-salamat.
Vaxtın olsa, uçub yenə, ona sarı üzünü tut,
Bəlkə namə göndərəcək, hicran dərdin sən də unut.

SƏN MƏNİ DAN ÜZÜ YOXLƏ, ƏZİZİM

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim,
Bütün acılarım səmaya yetsin.
Sənin sevgi dolu o sözlərindən,
Mənim təslim könlüm sel olub getsin.

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim,
Etiraf eləyim nəyim var bu an.
Sən isə ahəstə, sakitcə dinlə,
Ta ki əlimizdən çıxmayıb imkan.

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim,
Səxavətli günəş nurun saçanda.
Təbəssüm bəxş elə sən mənə bu an -
Ürək səni tamam gördüyü anda.

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim,
Ürəyim aramsız gülsün, kam alsın.
Söz tapa bilməsin bu yanmış dilim,
Üzünün nurundan heyrətdə qalsın.

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim,
Gör dəniz suyutək sakit eşqimi.
Onun dalğaları ürək döyüntüm,
Yandıрмаğı isə lap Günəş kimi.

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim,
Ürəyim bircə yol şad olsun barı.
O, ötən illərin əlindən tutub,
Yol getsin gələcək bəxtimə sarı.

Sən məni dan üzü yoxla, əzizim...

SAYXANIN SAHİLİNDƏ

Sayxanın sahilində
Söyüdəm, salxımsaçam.
Səhər-axşam daranar
Sularda qıvrım saçım.

Hər səhər günəş öpər.
Yaşıl yarpaqlarımı.
Yelləndirər küləklər.
Nazik budaqlarımı.

Baxıb güzgülənərəm,
Hər gün mavi sulara.
İsti yuva oluram,
Baharda qumrulara.

Ötər başım üstündən
Payız durna qatarı.
Əyilib öpürəm mən
Sirr dolu dalğaları.

Söyləyirəm dərdimi.
Gecə xəlvətə Aya.
Yaşıl hörüklərimlə
Adını yazdım çaya.

İçimdə eşq atəşi,
Hər vaxtı kirpiyim nəm.
Sahildəyəm mən həmə, nən,
Gələrdəyib gözləyəm.

SƏNİ SEVİRƏM

Məhəbbət dərdi çox ağır,
Eşq sehrindən dərdli bağır.
Çiyindəşın gərək axır,
Səni sevsəm, nə edərəm,
Baş alıb hara gedərəm?

Uzaqdır Məcnun səhrası,
Var yenə Tahir-Zöhrəsi.
Zövqdür eşqin son çevrəsi,
Səni sevsəm, nə edərəm,
Baş alıb hara gedərəm?

Sevən oddan yara alar,
Aşıqlər eşqdən saralar.

Ürəklərdə eşq yer alar,
Səni sevsəm, nə edərəm,
Baş alıb hara gedərəm?

Artıq bəxt yox bil, sevməkdən,
Çəkinmə yaxın gəlməkdən.
Şərəf - sən deyib ölməkdən,
Səni sevsəm, nə edərəm,
Baş alıb hara gedərəm?

ƏSDİ SÜBH ÇAĞININ YELİ QƏFLƏTƏN

Əsdi sübh çağının yeli qəflətən
Alıb qaçdı mənim söz-söhbətimi,
Uzaq keçmişlərə, ötən illərə,
Yada saldı odlu məhəbbətimi.

Sən idin qəlbimdə açan bir çiçək,
Ətrin bu dünyanı tutmuşdu tamam.
Bu gün məhəbbətlər bir adi çöptək,
Sənin sevgin isə təkrarsız və tam.

İllər belə ötdü, fərəhli, kövrək,
Kövrəyi sonradan yad etmək neçün?
Hələ də o eşqin əlindəyəm mən,
Daima qəlbimi isitdiyiyün.

Hələ qoruyuram məhəbbətini
Qoymaram toxunsun ona bir zaval.
Sənsiz yaşamağın mənası yoxdur,
Əgər gərəkdirsə, həyatımı al.

Gecikən deyilsən, bunu bilirəm,
Ürək səsleyəcək məni hər zaman.
Tanrı ulduzumu bir yerə sancmış,
Həmən o ulduzam, elə parlayan.

SƏNİ CANDAN SEVİRƏM MƏN

Hicranından olub ürəyim xəstə,
Gah şad olur, gah da deyir şikəstə.
Sevgim köçüb, tablaşırım mən asta,
Yenə səni gözləyəcəm.

Safdır məhəbbətim, eləmə sən ar,
Könlüm ağlar, eşq yolunda olub zar.

Yollarında gözüm qalıb intizar,
Yenə səni gözləyəcəm.

Sənsiz bilirsənmi, qış olur günüm,
Gəlsən, çıraqbandır gecələr önüm.
Əgər haraylasan: "Gəl!" - deyə, gülüm,
Sənin hüzuruna mən gələcəyəm,
Səni candan sevəcəyəm.

ANAMIN XATİRƏSİNƏ

Ana, qucağından ayırıyam bu gün,
Sənsiz guya səhra, bizim evimiz.
Yaxınlarım da yanımdadır, lakin,
Ürəyim ağlardır, ayrılmışıq biz.

Bu evdə oturmaq nə qədər müşkül,
Sənsizliyə öyrəşə bilmir ürək.
Solub gedir ürəyimdə bir gül,
Qayıdıb daha da yanmağım gərək.

Mən də gedəcəyəm, heç qalmadı ərək,
Səni axtarmağa varmı doğru yan?
Gedəcək yollarım açıqmı, ya bərk,
Ürək naləsini edirəm bəyan.

Səndən aralıyam, yox özgə həyan,
Həyat isə durmaz, o, davam edər.
Gözünün önündə üzulsə anan,
Hətta daşlar belə əriyib gedər.

Ah, bu cür dərdlərə tab etmək müşkül,
Valideyn yaradan, o verir həyat.
Döşə ayağına qucaq-qucaq gül,
Eylə ürəyini həmişə abad.

Könlüm bir də səni dada biləydi,
Həmin dərdlər ilə bir daha yanam.
Taleyim üzümə bir də güləydi,
Görüşə biləydik məhşərdə, anam!

KƏPƏNƏK

Çəmənlərdə uçan kəpənək,
Qanadlarının yoxdu tayı.
Uşaqlara tutulmağın istək
Görmüsənmi səmanı, Ayı?

Yenə də şadlan, uç biqubar,
Uçub qon, bağırgen güllərə.

Bir günündə həyat zövqü var,
Ömrün tən olsun yüz illərə.

MƏHƏBBƏT

Məhəbbət - ad almış bir duyğu,
Qəlbimin torunda bayıldı.
Tapantək yeni bir dərd duyan,
Eşq olub dünyaya yayıldı.

Nə qədər dadlıdır vüsalı,
Dinəndə lal etdi dilimi.
Sevməkdir onun tam xəyalı,
Hicranı yandırdı qəlbimi.

Məhəbbət gizlənilib canımda,
O səndə gözləyir cəsarət.
Özgələr duymasın eşq sirrin,
Danma, var könlündə şücaət.

VÜSALINA TƏŞNƏ KÖNÜL

Vüsalına təşnə könül,
Dilənçitək sevgi umar.
Eybi candan sevməyi, bil,
Bir ömürə dərdi dolar.

Zərrə sevgi ver, nə itər?
Gecən olar nur, çıraqlan.
Bunun özü də bəs edər,
Bunun üçün qurbandı can.

GƏNCLİYİ ANDIM

Bahar çağı nəğmələrə səda olan,
Mənim şirin anlarıma fəda olan,
Bəxt haqqında nağıl deyib, nida olan,
Səni anıb, yada saldım, ey gəncliyim!

Qaynar həyat qucağına yol deyən sən,
Məşəqqətli mənzilləri dinləyən sən,
Getdiyim an dalda qalib inləyən sən
Səni anıb, yada saldım, ey gəncliyim!

Neçə illər ötsə, həтта, yadımdasan,
Həmnəfəssən, məni mləsən, adi də sən.

Həmin andan unudulmaz, adımdasan,
Səni anıb, yada saldım, ey gəncliyim!
Harayımda, xəyalımda qal, gəncliyim!

AZƏRBAYCANLI DOSTLARIMA

*20 Yanvar faciəsinə və dostların
ürək ağrılarına*

Qaldı mənim xatirəmdə,
Dost başına gələn bəla.
Vətən! - deyib, getdi gənclər,
Elə, yurda bağlı bala.

Boğazdakı söz - azadlıq,
Deməliydi, deyəmmədi.
Yağı düşmən qəzəbindən,
Azəri xalqı enmədi.

Qaldı burda ağlar, nalan,
Əzaba dözdü analar.
Sevən yar yolunda duru b,
Qızlar gözlədi çar, naçar.

Nə gün gördü azər elim,
Bu nə yazıdır alnında?
Əzab yetdi düşmənindən,
Dost tapılmadı yanında.

Bu gün gördüm, əlvən rəngli,
Gül töküblər ayağına.
Azər elində oğullar.
Şəhid olmuş gənc çağında.

Dostum, bu gün çox üzüldüm,
Tapmaq olmur sənə təskin.
Əlvən rəngli güllərin də
Ola bilmir ruha zəmin.

Ötüb keçən günlərinçün,
Ürəyimdən qanlar ötdü.
Səbiri ol, canım-dostum,
Ahu-zarım göyə yetdi.

Diləyimdir, o güllərdən
Azad bayraq dalğalansın!

Şəhidlərin yatdığı yer,
Bağ-İrəm, cənnət olsun!

MƏNİMTƏK OLMAYACAQ

Sənə məhəbbətin qıyıb, oxlayan,
Gül qönçəsi kimi onu qoxlayan.
Qəlbinin dibində yerin saxlayan,
Mənimtək sevənin olmayacaq, yar.

Gəlməsən, dərd saçan yolu gələrəm,
Zülmət gecələri danım bilərəm.
Tanrıdan canına sağlıq dilərəm,
Mənimtək qəmkarın olmayacaq, yar.

Əgər xəstə yatsan, saralsa üzün,
Dərdinə dərmanam, ağlayan gözün.
Özünə qıymadan gəzib yer üzün,
Mənimtək həmdərdin olmayacaq, yar.

Səssiz, gecə-gündüz duada olub,
Ümidli gözlərim yaşlarla dolub.
Tanrıdan səninçün ömür-gün sorub,
Mənimtək duaçın olmayacaq, yar.

Geri çəkim deyib ömrün anını,
Səndən əsirgəməz xanımınını.
Yolunda sədəqə edib canını,
Mənimtək mehriban olmayacaq, yar.

ZÜLMƏT GERİDƏ QALDI

Zülmət geridə qaldı, yetişdi fərəhli gün,
Qan tökdün, babamın torpağı deyə.
Şaddır qələbəndən el, ölkə bütün,
Mübarək söyləyək bu Qələbəyə!

Otuz il can atdın həqiqətlərə,
Şəhidlər yolunda can qurban etdi.
Üzü sırtıq oldu arsız düşmənin,
Uzanan əllərin səmaya yetdi.

Dünya dayaq verdi həqiqətinə,
Sözü əməli bir, böyük Sərkərdə.

Min-min alqış onun cəsarətinə,
Mübarək söyləyək, mübarək bir də!

Bu gün azad oldu torpağın bişəkk,
Daim gül açasan, Vətən - canda can!
Köksünü dolduran zəfər mübarək,
Ey Odlar ölkəsi, dost Azərbaycan!

GÜL FƏSLİNİN ZAMANI ÖTDÜ

Gül fəslinin zamanı ötdü
Alim payız yetişdi, fəqət.
Sükuta qərq edib qəlbin,
Ev axtarır qəmli təbiət.

Sarı köynək geydi ağaclar.
Sakit nəfəs alır boz torpaq
Küləkdə əsib, titrəyib,
Güclə durub budaqda yarpaq.

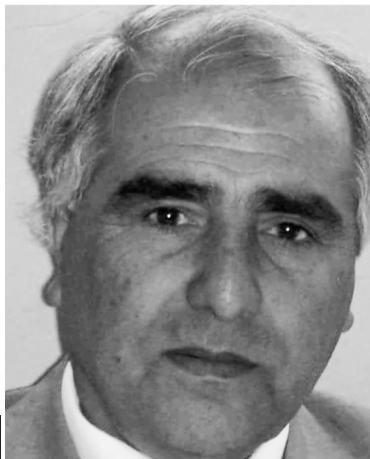
Dünən elə yaşıl libasda,
Sevinc vardı gözlərində.
Bu gün isə rəngi zəfəran
Qəlbi şikəst, qalıb yerində.

Arzusunda həyat ümidi,
Heç istəməzdi yerdə olsun.
Amma zalım küləklər onu
Salıb, verdi ömrünə yekun.

İndi yarpaq ayaq altında,
Döyəcənlir, yağışlar yağır.
Təbiətin yarpaqla bağlı
Qismətini izləmək ağır.

Amma bu bir ağac qisməti,
Tale, həyat bağlı bir-birinə.
Həmin kövrək yarpaq altında,
Yaşıl geyinər varlıq yenə.

Həyat yenə davam edəcək...

KİRMAN RÜSTƏMLİ

KEÇMİŞDƏN BU GÜNƏ BOYLANAN ƏSƏR

Gənc yazıçı Nəzakət Cavadovanın “London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” romanı şair-publisist Kirman Rüstəmli təqdimatında

Mənə görə qələm adamı üçün ən böyük hədiyyə kitabdır. Bundan gözəl, bundan tər, bundan başqa yaddaşa iz sala biləcək hədiyyə tanımıram. Məzmunundan fərqli olaraq kitab qiymətli sərəvətdir.

Son vaxtlar ünvanıma daxil olan kitabları səciyyələndirsəm görərdəm ki, insan taleləri ilə dolu olan kitablar bu və ya digər nəslin yaşayışı ilə əlaqədardır. Kitabın üz qabığında rəsm varsa, o kitabın əsas məzmunundan, hadisələrdən xəbər verir. Növbə ilə kitablarla tanış oluram.

Qarşımda bir kitab vardır. Üz qabığında London saati təsvir edilib. Qara siluetdə iki gənc insanın gitaranı çalması kimi xarakterizə olunub. Qısa olaraq “Uzaq keçmişdə bir dəfə” sözləri oxucuya gizli bir aləmin sirlərindən xəbər verir. Bu xəbərdən agah olmaq üçün kitabı qələmə alan Nəzakət xanım Cavadovanın “London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” kitabını həyəcanla oxumalısan.

Hələ kiçik yaşlarından xarici dillərə olan həvəsi, onu Bakıda xarici dillər təmayüllü Gimnaziyada təhsil almağa gətirmişdir. O, ingilis, alman, fransız, rus dillərində yüksək səviyyədə danışır. Lakin özünün Ana dilinə olan sevgisi daha yüksəkdir. Ana dilini daha mükəmməl bilir, dilinin orfoqrafiya və orfopediya qaydalarına tam

uyğun olaraq Azərbaycan ədəbi dilinin incəliklərini yazılarında qorumağa çalışır.

Nəzakət Cavadova qəbul imtahanlarında yüksək bal toplayaraq 652 keçid balla Azərbaycan Dövlət Universitetinə qəbul olunmuşdur. Daha sonra Avropada təhsilini davam etdirmiş, “Benəlxalq hüquq və beynəlxalq münasibətlər” ixtisasına yiyələnmişdir. Hazırda xarici ölkələrdən birində yaşayır və çalışır.

Ədəbi yaradıcılığa kiçik həcmli hekayələrlə, şeirlərlə gələn Nəzakət Cavadova bir şairin 20 şeirini, digər birinin isə 35 şeirini ingilis və rus dillərinə tərcümə etmişdir. Daha sonralar haqqında danışdığım “London saati” kitabını ingilis və rus dillərinə tərcümə etmişdir. Kitabın dizayneri gənc yazarın özü olmuşdur.

“London saati” romanı Bakıda “Qanun” nəşriyyatı tərəfindən 2021-ci ildə 336 səhifədən ibarət olaraq nəşr olunubdur. Kitaba ön sözü şair, nəşir Nəcibə İlkin yazıbdir.

Kitab haqqında Nəzakət xanımla söhbət edəndə o, qətiyyətlə bildirdi ki, əsərin qəhrəmanı Dənizdirsə, o mən deyiləm. Kitabı oxuyan oxucular bütün hadisələrin mənim həyatımı əks etdirdiyini düşünürlər. Amma bu bədii əsər olduğu üçün personalar da tamamilə bambaşqadırlar. Bütün hadisələr real həyatın təzahürüdür.

“Mənim leksikonumda ədəbi dildən kənar bir ifadə, bir jarqon söz olmadığından belə insanlarla danışmağı bacarmıram. Mübahisə yox, müzakirə etməyi sevirəm. Başqa türlü leksikona sahib insanlarla heç dialoqa girmədən üzümü çevirib gedirəm. Qalmaqalı sevmirəm. Qalmaqalda adımın hallanmasına yox, itirdiyim nə qədər çox olursa olsun”, - deyir, özünü oxucusuna tanıtdırır. Şübhəsiz, gənc yazarımızda olan bu əxlaqi tərtibə birinci növbədə yaşadığı sosial ailədən, ikincisi yaşadığı cəmiyyətdən, üçüncüsü isə yüksək təhsildən gəlir.

Azərbaycan Vətən Müharibəsi mövzusu Nəzakət xanımın yaradıcılığında da yer aırmaqdadır. O, şəhidlərimiz haqqında yeni əsər üzərində işləyir. Bu yaxınlarda Azərbaycanda “Qanun” nəşriyyatında çap olunacaqdır. Yazıçılıq gənc yazar üçün tək hobbı deyil, onun əsərlərində professionallıq aşkar görünür.

Hər bir gəncin ürəyinin dərinliklərində sevgi yuva qurduğu kimi, bu əsərdə aparıcı süjet xəttinin qəhrəmanını Dəniz durur. Dəniz çox gəncdir. Onu həyatda qazandığı nailiyyətlər çox ruhlandırır. Lakin bəzi hadisələr kabus kimi onu izləyir, o bunlardan çıxış yolu axtarmaqla kiminləsə ünsüyyətdə olmağı, ona dərini söyləməyi və məsləhətlər almağı düşünür. Bunun üçün ən etibarlı adam Yanarı seçə bilirdi. Amma aralarında baş qaldırmış ziddiyyətlər buna da imkan vermirdi.

“London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” romanı müəllifin psixoloji hissələrinin bir aynasıdır. Əsərdə hadisələr dinamikdir, psixoloji sarsıntılarla doludur.

Dəniz ilə Yanar arasında sevgi macəraları sonucsuz bitməsinə baxmayaraq, Dəniz kinlə, küdurətlə yaşayır, Yanardan necə intiqam alacağını düşünür. O, bu intiqamı illər sonra “London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” kitabının Yanarın alacağını düşünür. Yanar o zaman biləcək ki, günahı Dənizdə axtarmaq lazım deyilmiş, günahkar özü imiş.

Sizə təqdimatını etdiyim “London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” romanı proloq və epiloq ilə qırx dörd hekayədən ibarətdir. Azərbaycan dilinin bədii təsvir vasitələrindən bacarıqla istifadə edən Nəzakət Cavadova romanı yazarkən heç bir jarqona, jestə əməl etmədən gözəl üsluba, axıcılığa, dil rəvanlığına riayət edərək müasir günümüzlə səslənə biləcək bir əsər yaradıbdır.

Qətiyyətlə deyə bilərəm ki, sosial həyatımızda baş verə biləcək hadisələr düşünülmüş, bu günki gənclərimizin həyatında travmaya səbəb olan daxili hiss ön plana çəkilməmişdir. Obraz baxımından süjetlər xarakterik olsalar da bunlar arasında yaxınlıq, uyğunluq vardır. Bu yaxınlıq uşaqlıq bağ-

ları ilə bir-birinə bağlıdır. Dəniz xalası qızı Leylanı çox sevdi. Onun şıltaqlıqlarına, həyatdakı macəralarına yaxından bələddir.

Məsələn, “Dəniz hiss etdi ki, Dağın tezliklə ana olmağa hazırlaşan, qəlbindəkiləri açmağa çətinlik çəkən Leylanın deyəcəkləri, əvvəlki kiçik Leylanın ruh halı ilə əlaqədərdir. İllər əvvəl xırda, totuq əlləri ilə sığal çəkdiyi tellərə yenidən toxundu. Ərköyün uşaq kimi Leylanın üzünə dağılmış pərişan çaclarını nəvazişlə qulağının arxasına topladı. Leyla eynən o zamanlar olduğu kimi ona qısılarlaq:

-Sənə bir söz deməliyəm! - dedi

və səsi titrəyərək qırıldı”.

Uşaqlıq, dostluq münasibətlərindən yaranan yaxınlıq əsərin qəhrəmanını Dəniz üçün səciyyəvi haldır. Özünə və başqalarına inam hissi qırılanda Dəniz ən böyük zədəni alır. İdarə etdiyi maşın bir anın içərisində yoldan çıxaraq qəza törədir.

Bütövlük, tamlıq və müasirlik baxımından “London saati...” mükəmməl əsərdir. Son illər ərzində tam gənclərimizin həyatından yazılan əsərlərin sırasında durur. Xalqın tarixlər boyu milli şüurundan, onun fəlsəfəsindən, mədəniyyətinə, məişətindən bacarıqla istifadə edən yazıçı Nəzakət Cavadova Avropada yaşasa da, müasir Azərbaycan ədəbiyyatına layiqli tövəfəsini vermişdir. Ədəbiyyatımıza şeirlərlə, kiçik heka-

yəllərlə gələn Nəzakət xanımın bu ilk romanıdır. Roman tam həyat həqiqətlərindən ibarətdir. Həqiqətləri isə həyat ideologiyasına çevirmək yazıçı bacarığına söykənir. Nəzakət xanım isə bunu edə bilibdir.

“London saati” kitabına ön söz yazan şair Nəcibə İlkinin təbirincə decək, əsər görkəmli yazıçımız Əlibala Hacızadənin əsərlərinin, xüsusən də “İtgin gəlin” romanının süjetini xatırladır. O əsərdə olduğu kimi, burada da yadda qalan hadisələr, ibrət alınası məqamlar vardır. Əlibala müəllim “İtgin gəlin” romanında hadisələrin bədii gücünü artırmaq üçün gözəl lirik şeirlərdən də istifadə etmişdir. Bu halı biz Nəzakət Cavadovanın yaradıcılığında da görürük. Bu kimi ədəbi qaydalar Azərbaycan klassik ədəbiyyatına

uyğun olan hallardır. Dahi şairimiz M.Füzuli “Leyli və Məcnun” əsərini yazanda poemanın ortalarında qəzəl janrından da istifadə etmiş, əsərin bədii gücünü artırmışdır. Başqa sözlə Azərbaycan aşiq ədəbiyyatında, dastanlarımızda bunlar yer almaqdadır.

Özünə inam, orijinal söz deməyi bacaran, həyat həqiqətlərinin bədii təsvirini orijinalılıqla qələmə alan Nəzakət Cavadova hadisələri məqsədli şəkildə ideyaya çevirərək realist metoddan bacarıqla istifadə etmiş, bütün obrazların danışığını, sanki, canlı olaraq müşahidə etmişdir.

Məsələn: “-Ohh... Şahzadəm... cəmi iki dəfə məni sevdiyini etiraf eləmişən, ikisini də eyni sözlərlə. Hər zaman belə qal, dəyişkən olma. Gecələr o qədər sevgi dolu... sabahlar tamam fərqli biri olursan. Buz kimi... Bir gün övvəl etdiyini etirafı qüruruna sığışdırmaqdan utanan, sevgini zəiflik bilən, dəyişkən təbiətin məni çox qorxudur, səni elə əlçatmaz edir ki... Məni öz dünyana yaraşdırmadığını hiss edirəm...”

Və yaxud:

“Sabah Londona uçmalı olan Dəniz atasının

hədiyyə etdiyi avtomobildə, yağışlı bir gündə bir il görməyəcəyi Bakını xeyli dolaşdı. Çıxışını bilmədiyi, inşa edilən çoxmərtəbəli binaların arasında nizamsız halda salınmış bir məhəlləyə girdi...”

Yazıcının həyata realist baxışı, mətnə verilmiş bədii təsvir vasitələri “London saati” romanının əsas qayələrini təşkil edir. Yazıçı dilində səslənən, yazıya köçürülən şirin ifadələr Nəzakət Cavadovanın doğma dilinə olan sevgisindən irəli gəlir. Termin də olsa belə, o sözün Azərbaycan dilinə uyğun variantını axtarıb tapır.

İnsan həyatını musiqisiz təsvür etmək olmur. Musiqi, şeir iki sevgili arasında ünsiyyətin ana xəttini təşkil edir. Dəniz də, onun şahzadəsi Yanar da gitarada çalib-oxumağı çox sevir. Onların oxuduqları:

Yenə aylardan qasım,
sanki səndə qaldı bir yarım.

Hər nəfəsim, hər anım,

Sənədir... canım... - kimi mahnılar onları bir-birinə bağlayır, qarşılıqlı sevgilərinin qaynaqlarını ifa etdikləri mahnılarda tapırlar.

Bir sözlə, “London saati...” romanının süjetini, əsas mövzusunu, ana xəttini iki gənc arasında baş verən sevgi macəraları təşkil edir. Dəniz var gücü ilə Yanarı sevir, gələcək arzuları onu bələd ola bilmədiyi bir həyata doğru aparır. Lakin, onun arzuladığı həyat heç də yaxında deyil, bozaran buludlar arxasından közərən günəşə bənzəyirdi...

İnanıram ki, yaxın gələcəkdə gənc yazar Nəzakət Cavadovanın imzası Azərbaycan ədəbi mühitində özünə layiq yer tutacaqdır. Onun qələmə aldığı əsərlər gənclərimizin stolüstü kitabı olacaqdır. O, Azərbaycan ədəbi həyatında ilkin addımlarını atmağına baxmayaraq, artıq “London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” romanı oxucuların öhdəsinə verilibdir.

Gənc yazarımız Nəzakət xanım Cavadovaya yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.

TAMARA SADIQ

SEVGİ HƏYATI MƏNALANDIRIR

Nəzakət Cavadovanın romanına oxucu münasibəti

Bəzən belə bir ifadə ilə qarşılaşırsan. “Dünya bir pəncərədir, Hər gələn baxar, gedər...”

Sadəcə bumu?

Baxıb gedənlər izini qoyur, ləpirini salıb gedir, axı!

İllər keçəndən sonra bəzilərinin izini, ləpirini ot, kol-kos basır. Unudulur onlar, sanki heç bu dünyaya gəlməyibmiş kimi...

Amma, həyatı başqalarına nümunə olanlar, dünyaya sadəcə gözü ilə deyil, könü ilə baxıb, gərdisini ağılının süzgəcindən keçirərək ağı qaradan, düzü əyridən, halalı haramdan, safi çürükdən ayıranlar da var və onlar heç də az deyil.

Onlar təkcə doğmalarının deyil, elinin, obasının, doğma qədər yaxın dostlarının, sadə insanların da qəlbində əbədilik yurd salır. Xeyirxah əməlləri, səmimiyyəti, sadəliyi, həyata baxışı, sevgisi ilə ürəklərdə yer tapırlar. Bu sevilən yazarlardan biri "London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə" romanın müəllifi Nəzakət Cavadovadır.

Sevgi insan qəlbinin ilk baharıdır. Ömrün hansı fəslində gəlişə gəlsin, o insan ömrünün füsunkar fəslidir. Amma onu adiləşdirmək, həyatın dibinə endirmək lazım deyil. O əlçatmazlığında daha cazibədar, daha füsunkardır. Əsl yazıçıya isə onun ləzzəti yox, əzabları lazımdır. Odur ki, sevgi haqqında yazılmış bu əsərdə Yanarın Dənizi dinləməməsi, zəifliyi Dənizə qarşı ən böyük hörmətsizlikdir. Dənizin qəlbində onu izləyən ağır, çəkilməsi çətin olan dərddən Yanarın xəbəri yoxdur. Dənizin əzablı dünyasından xəbərsiz Yanar onu ittiham edir. Qəlbində qurduğu eşq sarayını tələsməklə qurban verir. Sevirsənsə və sevilirsənsə, və ya əzabına dözsənsə, o hər yerdə sənirlədir. O hər yerdə mövcudluğunu hiss etdirir. Amma tükənəndə varlığına inanmırsan.

Sevgi həyatı mənalandırır. Sevgi həm də sağlamlığın qoruyucusudur. İnsanı kamilləşdirir, müdrikləşdirir, yaşlıları ruhən gəncəşdirir. Əlbəttə söhbət təmiz sevgi-

dən gedir, hər addımda qısqançlıqla müşayiət olunan sevgidən yox.

Dediklərimin canındakı həqiqət sevgiyə tərəflərin münasibətinin nəticəsidir. Belə sevgini Nəzakət xanımın yaradıcılığında daha aydın görmək olur.

Burada sevginin ülviliyi, saflığı Nəzakət yaradıcılığını bəzəyir. Oxucu özünü "London saati" romanına təslim edərək vərəqlərdən ayrılı bilmir. Bir anlığa ona elə gəlir ki, elə Dəniz oxucunun özüdür.

Belə saf, təmiz sevgi müasir gənclər üçün böyük tərbiyəvi əhəmiyyət kəsb edir. Əsər gənclərin həyatında tərbiyəvi rol oynayır. Bu sevgidən həyat eşqi, həyatda sevginin əsrarəngiz həsrət dolu mənzərəsi oxucunu valeh edir. Mən isə belə sevgini klassik əsərlərdə oxumuşam. Lakin əsl sevənlərin bir-birinə qovuşmasını görməmişəm. Hər iki gəncin özünəinamı onları bir-birinə bağlayır. Lakin Yanarın qısqançlığı onun iç dünyasını dağdır.

Müəllif burada hər iki qızın, Dəniz və Leylanın həyatını orijinal şəkildə oxucuya təqdim edir və oxucuda maraq dairəsi yaradır.

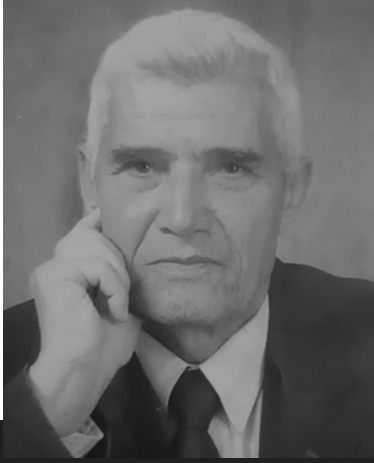
Əsərdə ata-ana obrazı mühüm yer tutur. Dəniz biləndə ki, bu valideynlər onun bioloji valideynləri deyil, bütün varlığı ilə onlara bağlı olduğunu sübut etməyə çalışır. Bundan sonra Dəniz özünü tənha hesab etmir.

Babası Dənizlə kecmişlə bağlı hisslərini ürək ağrısı ilə bölüşür.

Nəzakət xanımın yaradıcılığı ilə tanış oldum. Bu tanışlıq "LONDON SAATI" romanı ilə başladı. Daha sonra esseləri və hekayələrini oxudum. Nəzakət xanım nəsrin bəzi janrlarında özünü sınayıb.

Gözəl yazarımız Nəzakət xanıma bu yolda yaradıcılıq uğurları arzu edirəm.

08.10.2022

BUDAQ TƏHMƏZ

ÖLMƏYİB, YAŞAYIR HEYDƏR ƏBƏDİ

Heydər Əliyevin 100 illiyinə

Qoymadı tökülə millətin qanı,
Qorudu, saxladı Azərbaycanı.
Gəzdi qitələri, gəzdi dünyanı,
Ucalır hər yerdə Heydər məbədi,
Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi.

“Ümid körpüsü”dür gözlərin nuru,
Orda qərar tutub Heydər qüruru.
Nura qərq eylədi qədim Şəruru,
Ucalır hər yerdə Heydər məbədi,
Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi.

Hər an qalib çıxdı siyasətində,
Milləti qoymadı darda, çətində.
Vətəni yaşatdı öz qeyrətində,
Ucalır hər yerdə Heydər məbədi,
Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi.

Onun əsəridi “Bakı-Ceyhan” ım,
“Qara qızıl” verən Azərbaycanım.
Sabaha inamla qaynayır qanı,
Ucalır hər yerdə Heydər məbədi,
Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi.

Hər yerdə Heydərini izi görünür,
Söhbəti görünür, sözü görünür.
Hər kənddə, şəhərdə özü görünür,
Ucalır hər yerdə Heydər məbədi,
Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi.

Mən Budaq Təhməzəm, yazan əlim var,
Xoşbəxtəm, müstəqil azad elim var.

Üçrəngli bayrağım, ana dilim var,
Ucalır hər yerdə Heydər məbədi,
Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi.

DÖYÜŞ VAXTIDI

Bahar gəldi, qar əridi,
Araz daşdı, havalandı.
Ürəyimdə bir yara var,
O, Təbrizdi, Savalandı.

Müəllif

Təbrizin üstünü duman alıbdı,
Mollalar araya nifaq salıbdı.
Əlim çatmır, qardaş, gözümlə dolubdu,
Qalx ayağa, qardaş, döyüş vaxtıdı,
Dağılan molla, Şahın taxtıdı.

Arazın üstündən ucalt səsinə,
Titrət gur səsinlə yer kürəsini.
Göstər bu dünyaya türk nərəsinə,
Qalx ayağa, qardaş, döyüş vaxtıdı,
Dağılan molla, Şahın taxtıdı.

Yenə küçələrdə qan tökülür, qan,
İnsanlar asılır dar ağacından.
Artıq ayaqdadır Eynəli, Zəncan,
Qalx ayağa, qardaş, döyüş vaxtıdı,
Dağılan molla, Şahın taxtıdı.

Sənin Babəkin var, Səttarxanın var,
Səndədi özəmət, səndədi vüqar.
Qardaş dar günündə qardaş axtarar,
Qalx ayağa, qardaş, döyüş vaxtıdı,
Dağılan molla, Şahın taxtıdı.

Təbrizi, Əhəri görməmişəm mən,
Soraq verən yoxdu Qaragiləmdən.
Ayrılıqdan düşüb saçlarıma dən,
Qalx ayağa, qardaş, döyüş vaxtıdı,
Dağılan molların, Şahın taxtıdı.

Kəpəzdən görünür Savalan dağı,
Bahar fəsli olur qızlar oylağı.
Təbrizin üstündə qaldır bayrağı,
Qalx ayağa, qardaş, döyüş vaxtıdı,
Dağılan molların, Şahın taxtıdı.

ANAMIN ƏTRİNİ NƏNƏMDƏN ALDIM

Ana laylasına həsrət qalmışam,
Anamın ətrini nənəmdən aldım.
Anam yada düşüb, fikrə dalmışam,
Anamın ətrini nənəmdən aldım.

Mən elə bilirdim anamdı nənəm,
Məni çimdirdirdi, əzizləyirdi.
Məktəbə getmirdim o illərdə mən,
Yaman dəcəl idim, hərdən döyərirdi.

Çəkilib bir küncə ağlayardım mən,
Məni döydüyünə peşman olardı.
Gəlib üz-gözümədən öpərdi həməni,
Bəzən də nənəmin gözü dolardı.

Mən nə ata gördüm, nə də ki, ana,
O qanlı illərdə doğulmuşam mən.
Özüm də bilmədən gəldim cahana,
Məni böyütmüşdü ağbırçək nənəm.

Anasız körpələr necə olardı,
O gündən meylimi nənəmə saldım.
Yaxşı ki, dünyada nənələr vardı,
Anamın ətrini nənəmdən aldım.

Anasız uşağa anadı nənə,
Onların qeydinə nənələr qalır.
Sevib-əzizləyir o, dönə-dönə,
Amansız ölümdən intiqam alır.

15.01.2023, Bakı şəhəri

GÖZLƏ, GƏLƏCƏYƏM

Gözəl kəndim, çiçəyinə vurğunam,
Güllərinin ləçəyinə vurğunam.

Gözlərinin göyçəyinə vurğunam,
Gözlə məni, gələcəyəm görüşə.

O məktəb yolları gözümə durur,
Hər zaman ürəyim sənənlə vurur.
Xəyalım hüsnənlə bir məclis qurur,
Gözlə məni, gələcəyəm görüşə.

İllərdi ki, səndən ayrı gəzirim,
Ayrılığın hicranına dözüürəm.
Həsrətlə ürəyini üzürəm,
Gözlə məni, gələcəyəm görüşə.

Gəlib çinar altda bir gün duraram,
İtən gəncliyimi ondan soraram.
Uşaqları yığıb məclis quraram,
Gözlə məni, gələcəyəm görüşə.

Hər qarışda sənənlə üstə izim var,
Hələ deyilməmiş gizli sözüm var.
Hayana getsəm də, səndə gözüm var,
Gözlə məni, gələcəyəm görüşə.

01.01.2023, Bakı şəhəri

SƏN SÖZ SƏRRAFISAN

Qazaxlı dostum şair Sayad Mustafaoğluna

Sən söz sərrafisan, ay şair Sayad,
Dostum, ruhdan düşmə, yenə yaz, yarat.
Cavanlıq köç etdi, belədi həyat,
Ünvanını dedin: "İncəliyəm mən",
Ələddin İncəli keçdi qəlbimdən.

Demirəm şairəm, Ozanoğluyam,
Dədə Qorqud, ya da Qazanoğluyam.
Vurğun məktəbinin yazan oğluyam,
Ünvanını dedin: "İncəliyəm mən",
Ələddin İncəli keçdi qəlbimdən.

Dillənsin Avdinin, Cəlalin sazı,
Ətrafa yayılsın o xoş avazı.
Baharda gözəldi çöl, çəmən, yazı,
Ünvanını dedin: "İncəliyəm mən",
Ələddin İncəli keçdi qəlbimdən.

Aslan Kəmərlinin ruhu şad olsun,
Qüssə-kədər hər an səndən yad olsun.
Bunları yazıram, yadigar qalsın,
Ünvanını dedin: "İncəliyəm mən",
Ələddin İncəli keçdi qəlbimdən.

Mən Budaq Təhməzəm, Naxçıvanlıyam,
Dostları seçənəm, istiqanlıyam.
Həm də mehribanam, qonaqcanlıyam,
Ünvanımı dedin: “İncəliyəm mən”,
Ələddin İncəli keçdi qəlbimdən.

MƏNİM XƏYAL DÜNYAM

Mənim xəyal dünyam, səndə nələr var,
Karvanımı yenə qurub gedirsən.
Qara saçlarıma yağıb bəyaz qar,
SİNƏMƏ SƏN NƏLƏR VURUB GEDİRSƏN.

Hərdən keçmişlərə sən baş vurursan,
Ötən illərimi salırsan yada.
Bəzən ürəyimdə məclis qurursan,
Gah suya dönürsən, gah da ki, oda.

Düşünüb dünyanın dərdi-sərini,
Bəzən can atırsan gələcəyə sən.
Görüb vətənimin al səhərini,
Ona vurulursan sən də ürəkdən.

Hərdən ürəyimlə verib baş-başa
Gəzir bu dünyanı şair xəyalın.
Gedirsən sabaha zamanla qoşa,
Bəzən də bir anda dəyişir halın.

Düşünüb, ölümü salırsan yada,
Bilirsən dünyanın vəfası yoxdu.
Dünya milyonları veribdi bada,
Ölüm ürəklərə sancılan oxdu.

25.10.2022,
Bilgəh qəsəbəsi

Xaçmaz rayonu şəhid Nazim İsayev adına Yeni Həyat kənd orta məktəbində şair Budaq Təhməzin II Cild Seçilmiş əsərlərinin (“Əgər çağlamasa ilham sinəmdə”, Bakı, 2022) müzakirəsi keçirilmişdir. Məktəbin direktor müavini Murad Orucov yığıncağı açaraq belə kitab müzakirələrinin keçirilməsinin şagirdlər üçün yaxşı hal olduğunu qeyd etmişdir. Məktəbin dil-ədəbiyyat müəllimi Anarcan Qasımova (şəkildə ortada) kitabdan nümunələr gətirərək şəhidlərə həsr olunmuş şeirlərin əhəmiyyətindən danışmışdır. Şagirdlərdən (şəkildə soldan sağa) Elşad Manquliyev, Elvin Ağamalıyev, Nərgiz Vəlibəyova, Aytən Əkbərova, Zəfər Səfərov və başqaları şairin kitabından şeir nümunələri səsləndirmişlər.

NƏZAKƏT EMİNQIZI

NAKAM SEVGİ NAĞILI

(hekayə)

...Ülviyyə hələ orta məktəbi bitirməmiş gözəlliyi, mehribanlığı, sadəliyi və biliyi ilə gənclərin diqqətini cəlb edirdi. Elçilərin biri gedib, digəri gəlirdi. Ana qızının xasiyyətini bildiyindən gələnləri qaytarır, “qızıb hələ oxuyub ali təhsil alacaq”, deyirdi.

Ülviyyə bütün varlığıyla elmə, biliyə bağlı bir qız idi. Onun tez-erə gedən qızlardan zəhləsi gedirdi, elə bil dünyanın axırındır, er tapılmayacaq nədir?! O, bilirdi ki, bütün gözəllikləri biliklə, savadla qazanmaq olar. Dərslərinə söylə çalışır, digər yoldaşlarından fərqli olaraq müəllimə düşünülmüş, dəqiq, düzgün cavab verərdi.

Anasını dinc qoymayan elçilər arasında sinif yoldaşı Lalənin xalası da vardı. Ülviyyədən xəbərsiz xalasına demişdi ki, narahat olmayın, qız sizindir.

Beləliklə, Lalə get-gedə Ülviyyəyə daha yaxın olmaq üçün dərslərinə kömək etməyi ondan xahiş etdi.

Ülviyyə bu qeyri-adi xahişdən narahat oldu. Axı Lalə heç vaxt belə təklif etməmişdi. Nədənə, son vaxtlar onu gözdən qoymamagından şübhələnmişdi..

Birdən Lalənin üzünə baxıb:

-Mənə elə gəlir ki, sən nəyi isə məndən gizlədirsən. Bəlkə fikrini anladasan? - dedi.

Bəli, o zənnində yanılmamışdı. Lalənin Ülviyyəyə dediği söz şillə kimi onu tutdu:

-Ülviyyə, sözün düzü səndən gizlətmək də istə-

mirəm, xalam oğlunun səndən yaman xoşu gəlir.

Ülviyyə:

-Budur dərslərinə sənə kömək etmək istəyirəm. Ay qız, sənənin başın xarab olub mənə. Mən ərə getməyə tələsmirəm, - demiş və sərt addımlarla ondan uzaqlaşaraq birbaşa anasının yanına gəlmişdi. “Camaatın başı xarab olub”, - deyərək, Lalə ilə olan söhbəti ona danışmışdı. Anasının reaksiya vermədiyini görən qız:

-Bəlkə bundan xəbərin varmı? - dedi. Anasının susduğunu görüb sərtləşdi. - Niyə məndən gizlədir-sən...

Ana vəziyyətdən çıxmaq üçün:

-Xeyr, bilmirdim, - dedi.

Ülviyyə otağına keçib sabahkı imtahanına hazırlaşmağa başladı..

Son günlər yaman əsəbləşirdi:

-Axı, niyə bunlar məndən əl çəkmirlər, - deyərək öz-özünə danışdı. - Guya ərə getməklə hər şey əla olacaq?

Ülviyyədə hələ sevgi hissləri də yox idi. Sevgisi biliyə, kitablara, elmə idi. Bir müddət sonra o, məktəbi əla qiymətlərlə bitirib attestatını aldı. Sevincle evlərinə tələsdi. Həyəət girəndə yuxarıdan ona zillənən mehriban, gülümsər gözləri gördü. Bu yaşlı bir qadın idi. Pilləkəni necə qalxdısa, özü də hiss etmədi. Eyvandakı həmin qadın gülümsəyə-gülüm-səyə onun qabığına gəldi. Ülviyyə də onunla salamlayıb, “xoş gəlmisiz”, - dedi.

Qonaq qadın qızın mehriban, gülürüz bir qız olduğunu dərk etdi.

Ülviyyə qonağın kim olduğunu soruşanda:

-Qızının attestatını almaga gəlib, - dedi.

Ülviyyənin atası məktəb direktoru olduğundan anasının sözünə inansa da aglından "bura niyə gəlib ki, elə məktəbə gedib alsın da", - fikri keçdi.

Bir azdan qonaq qadın getməyə hazırlaşdı və qızı öpüb, "xoşbəxt olasan, qızım", - deyib ayrıldı.

O gedən kimi Ülviyyə anasını haqladı:

-Ana, bu qadın niyə məktəbə getməyib bura gəlib? Evdə attestat verilir?

Anası gülümsəyib dedi:

-Qızım, o səni görməyə gəlmişdi.

Ülviyyə tutuldu, zənni onu yanıltmamışdı. Əsəbi halda:

-Axı, mən demişəm və deyirəm sözümü, ər-filan söhbətini eşitməyim, - dedi.

Atalar demiş, sən saydığını say, gör fələk nə sayır?..

Ülviyyə ali məktəbə qəbul imtahanlarına ciddi hazırlaşdı. Əziyyəti itmədi. O, pedaqoji instituta qəbul oldu. Evə dönəndə yenə həmin qadınla rastlaşdı. O qadın qızı bu münasibətlə təbrik etdi. Artıq məsələ məlum idi. Ülviyyə çəkinmədən qadına:

-Xala, mənə görə gəlmisinizsə, nahaq zəhmət çəkmişiz, mən hələ ali təhsil alacağam, -dedi.

Qadın mehriban nəzərlərlə onu süzdü və səsizcə:

-Qızım, mən nə deyirəm ki, oğlum bütün şərtlərini qəbul edəcək. Mən sadəcə adamlarımın elçiliyi üçün icazə almaga gəlmişəm. Oğlum səni bir ildən çoxdur görüb, xoşu gəlib və məni də göndərüb ki, razılıq alım elçiliyə..

Ülviyyə yerindəcə donub qaldı: "Nə elçilik, nə xoşu gəlmək, mən bəlkə heç xoşlamıram... Eee fikrimi qarışdırdı bu qadın..."

Artıq bəhanəsi də qalmamışdı, məktəbi bitirib, ali məktəbə qəbul olunub. Oğlan da söz verib, o necə istəsə, eləcə də şərait, imkan yaradacaq ki, təhsilinə mane olmasın...

Ülviyyə görmədiyi, danışmadığı oğlanı ərə gedəcək?! Bəlkə xasiyyətimiz uyğun gəlməyəcək? Təkidlə qərara gəldi ki, razılıq olmayacaq!

Bu fikirlərlə küçələrinə gəlib çatırdı ki, bir ucaboy, yaraşlıq oğlan:

-Salam, Ülviyyə, məktəbi bitirdiniz? - deyə yoluna çıxdı.

Qız bu gözlənilməz görüşdən diksindi.

-Tutaq ki, bitirmişəm, ali məktəbə də qəbul olunmuşam, sizə nə?! - dedi.

Oğlan gülümsəyib;

-Təbrik edirəm, uğurlu illəriniz olsun, - dedi.

Ülviyyə bu səmimi sözlərdən alındı, üzünə qızartı çökdü. Kəbud cavabına görə pərt oldu, hiss etdi ki, oğlan çox mədəni gəncdir. Səliqəli geyimi onu daha görkəmli göstərirdi. Ülviyyə bu səmimiyyətin qarşısında yumşaldı.

Oğlan:

-Mənim adım Tahirdi. - dedi.

-Mənim adımla isə artıq bilirsiniz.

Sonra aralarında xoş ünsiyyət yarandısa da qız hələ razılıq vermədi ki, elçiləri gəlsin. Sagollaşılıb ayrıldılar. Tahir heç nə demədən oradan uzaqlaşdı.

Evə çatanda qapılarında xeyli minik maşınını gören Ülviyyə yuxarı qalxmaga tələsdı. Eyvanda kişili-qadınli xeyli adam vardı. Onlar çay içə-içə şirin söhbət edirdilər. Hətta qızın mətbəxə necə keçdiyini də hiss etmədilər. Ülviyyə: "Ana, bu nə qonaqlıqdır?" - deyə soruşdu.

Anası əlindəki işini görə-görə gülümsəndü:

-Ay qızım, elçilərinə də...

-Axı mən hələ razı deyiləm ərə gedim. - Söz ağzından çıxmışdı ki, atası qapıdan anasına işarə etdi, stolu yığıdırsın. Ana ötəri ərinə dedi:

-Qız razı deyil ki!

Ülviyyə atasının necə coşduğunu ilk dəfə görürdü:

-Necə razı deyil, onda bunlar niyə gəliblər?!

Ana astaca bunların gəlişindən Ülviyyənin xəbəri olmadığını bildirdi.

-Sən nə danışırısan, mənə dedilər ki, qız razıdır. Mən də qızın razılığını verdim. İndi sözümü gerimi götürəcəyəm?! İki dünya bir ola, sözümü geri götürmərim. - deyib, hirsli halda mətbəxi tərk etdi.

Ülviyyə də, anası da vəziyyətin gərginliyindən yaman tutuldular. Başqa çarə də yox idi. Kişi sözünü necə dana bilirdi?! Hamının hörmət etdiyi, aqsaqal bildiyi kişiyə nə deyərdilər?

Beləliklə, Ülviyyənin toyuna hazırlıq görülürdü...

Əslində oğlan da pis oğlan deyildi. Lakin qız narahat idi ki, birdən təhsilini davam etməyə qoymaz-

lar...

Ali məktəblərdə dərslərin başlanmasına az qalmış onların toyunu etdilər.

Ülviyyə kəndə gəlin köçsə də təhsilləri ilə əlaqədar Bakıda ev kirayələdilər. Çünki Tahirin institutu bitirməsinə il yarım qalsa da, Ülviyyə hələ birinci kursda idi. Ülviyyə könülsüz bu həyata öyrəşməyə başlamışdı.

Tahir axşam şöbəsinə oxudugundan gündüzlər zavoda işə düzəldi ki, həm ailəsinə dolandırсын, həm də ev kirayəsini ödəyə bilsin. Həqiqətən çox ağır, çətin həyat idi. Lakin Tahir ağır işin öhdəsindən bacarıqla gəlirdi. Çalışır ki, bu gərginliyi Ülviyyə hiss etməsin. Amma qız ağıllı, çalışqan, ailəcanlı olduğundan hər çətinliyə dözməyi bacarırdı.

Beləliklə, illərin necə keçdiyini hiss etmədən, əl-ələ verib mehriban ailənin davamına doğru addımladılar...

Ülviyyə Tahirin xoş rəftarına, onun nazıyla oynamasına görə, onunla dost kimi davranırdı ...

Ürəyində isə ona sevgisi yox idi. Bunu Tahir də hiss edirdi ki, Ülviyyə ona sirdaş, dost kimi hörmət edir, hərəkətlərini dəyərləndirir. Tahir onu çox sevirdi, onun qayğısına, zarafatlarına dost münasibətindən sevinirdi.

Ülviyyə həyat yoldaşına sadıq, layiqli, vəfalı bir qadın idi. Amma onda sevgi, məhəbbət hissləri yox idi. Hər şeyə rəğmən onu sevə bilmirdi. Başı təhsilə, ev işlərinə qarışmışdı...

İllər keçdi... Tahir ali məktəbi bitirsə də, Ülviyyəyə görə bir müddət şəhərdə qalmalı oldular. Nəhayət, onlar rayona döndülər, amma ailə artıq 4 nəfər olmuşdu.

...Körpələri görənlər nənənin sevincdən gözləri yaşardı. Ana oğlunu atasız, çox çətinliklə böyütmüşdü. Ona gözəl tərbiyə verməklə yanaşı, ali təhsil almasına nail olmuş, mehriban sədaqətli ailə qurmasına da kömək etmişdi. Budur, artıq oğlu ata kimi ananın yanına ciyər paraları ilə dönmüşdü!

Ana üçün bundan xoşbəxt gün olardı?!?

Gəlinin gözəl xasiyyəti anaya, Tahirə və uşaqlara olan dogma münasibəti ananı çox sevindirirdi.

Tez əl-ayaga düşdü, samovarı qaynatmaq istəyəndə Ülviyyə bunu özü edəcəyini dedi. Nənə isə nəvələrindən doymaq bilmirdi.....

Nəhayət, bir müddət sonra hər ikisi eyni məktəbdə fəaliyyətə başladılar....

İllər keçdi. Artıq ailə qaygıları da çoxalmışdı. Çünki ailədə dörd uşaq böyüyürdü... Ananın da səhhətində problemlər yaşanırdı. Tahir anasını itirməyə qorxurdu... Qorxduğu başına gəldi... Soyuq payız günündə ana bu dünyaya gözünü yumdu...

Anasının itgisi Tahirə də, Ülviyyəni də çox sarsıtmışdı, uşaqlar da onları görəb ağlayır, inana bilmirdilər ki, daha o mehriban, gülərlər nənəni görməyəcəklər...

Tahir bütün dərini Ülviyyəyə bildirmir, yaxın dostu Zeynalla bölüşür, bu dərini çəkə bilməyəcəyini ona deyirdi... Ülviyyə də hiss edirdi ki, Tahir son vaxtlar ağrı çəkir, amma ona, uşaqlara bunu bildirmirdi.

Ananın vəfatından xeyli keçmişdi. Günlərin bir günü işdən qayıdan Tahir ürəyini tutub divana sərilirdi. Uşaqlar tez anaya xəbər verdilər. Ülviyyə işdən icazə alıb özünü evə çatdırdı. Uşaqların harayına qonşular da gəlmişdi. Tahirin solğun gözlərini, göyərmiş dodaqlarını görənlər Ülviyyəyə qorxdular. Təcili yardım çağırıldı. Həkim onun vəziyyətinin ağır olduğunu görüb, xəstəxanaya aparmağı məsləhət bildirdi. Təcili onu xəstəxanaya götürdülər. Həkim yoxlanışları oldu, kardioloq insult keçirdiyini bildirdi.

Ülviyyə səssizcə ağlayır, vəziyyətinə görə Tahirə yazığı gəlirdi. Onun çətinliklə, imkansızlıqla, halal zəhmətlə yaşayıb, balalarına çətinliklə də olsa gün ağlamış, öz səhhətini, sağlamlığına heç vaxt fikir verməmişdi. Hər şeyi, canını da ailəsinə həsr etmişdi... Bir insan kimi hamının hörmətini, məhəbbətini qazanmışdı. İndi isə... həyatla vidalaşır... Həkimlərin səyi nəticə vermədi... Tahir dünyasını dəyişdi...

Ülviyyə indi dərindən anladı ki, əziz, dogma adamını itirdi, sirdaşını, yaxın dostunu itirdi...

Bir müddət ağrı-acını çəkə-çəkə yaşadılar...

Həyat öz axarı ilə davam edirdi...

Belə ağır günlərdə Tahirin dostu Zeynal ailənin qayğılarına diqqət edir, onları ovundurur, təsəlli verir, lazımı köməkliliyini edirdi.

Ülviyyə get-gedə ərini yoxluguyla barışırdı... "Allahın işidir, hamımızın yolu burayadır" - deyib təskinlik tapırdı...

Zeynalın xoş münasibəti, kədərli günlərdə onun yanında olması, çətin problemlərin həllində ona göstərdiyi qayğı, bir neçə il keçdikcə münasibətlə

rində də məhrəmlik yaratdı. Zeynal onu darıxmasın deyə bir an belə tək qoymurdu..

Ülviyyədə ona qarşı xoş duyğular yaranırdı. O, bundan ehtiyat edir, həm də artıq ona isinişirdi.

“Bu nədir? Yoxsa onu sevirəm?” - deyə içində özünü danladı. Amma daxili həyəcan, hisslər onu rahat buraxmırdı...

-Bu yaşda, bu başda sevgimi olur? - dedi öz-özünə...

Bəli, sevginin yaşı olmurmuş... O, artıq Zeynal gec gələndə, mesaj yazmayanda çox darıxır və onu intizarla gözləyirdi. Bir tərəfdən də ehtiyat edirdi ki, dörd uşaq anası indi yenidənmi ailə quracaq? El-oba ona nə deyər? Bu hisslərlə fikirli halda evlərinə çatırdı ki, qarşısında Zeynalı gördü...

-Salam, Ülviyyə, niyə fikirlisən? - deyə soruşdu.

Ülviyyə artıq onun nə deyəcəyini əvvəlcədən hiss edirdi. Dörd ilə yaxın onlar dost kimi davranırdılar. Zeynalın xoş münasibəti qarşısında uşaqlar da ona isinişmişdilər. Lakin qonşular arasında da pıçapıç başlanmışdı. Onun bu ailə ilə təmasını soruşanda: “Tahir vəsiyyəti edib ki, çətin anlarda ailəyə dəstək olsun”, - demişdi, Ülviyyə.

-Səninləyəm, Ülviyyə, sənə vacib sözüm var, - dedi

Ülviyyə həyəcanlı halda:

-Buyurun, - dedi.

-Ülviyyə, artıq neçə ildir özün də bilirsən sən ailənlə, uşaqlarla birlikdəyəm. Minnət etmirəm, mənim də ailəm yoxdur, bilirsən. Ogluma da ana qayğısı lazımdır. Demirəm ki, nənəsi pis baxır, xeyr. Amma anam da qocalıb, oğlum kiməsə sığınmalıdır...

Ülviyyə fikrində çox götür-qoy etsə də, qəti fikrə gələ bilmirdi. “Nə deyərlər, ayıbdır...” və s. fikirləşirdi...

-Zeynal, sənə dərin hörmətim var, amma böyükklərlə məsləhətləşim, baxım görə nə deyərlər.

-Kiminlə məsləhətləşəcəksiz?

-Buranın ağbirçəyi Tahirə xanımla. Baxım görə o, bu məsələyə necə baxar? O nə məsləhət görsə onu edəcəyəm. Çünki, onun qərarına qarşı çıxan olmayacaq. Həm də söz-söhbət kəsilər.

Zeynal səssizcə, kövrək səslə:

-Yaxşı, olsun, ağıllı fikirdir, - dedi.

Ertəsi gün Ülviyyə Tahirə ananın yanına gəldi, fikrini ona bildirdi. Tahirə ona dedi:

-Qızım, mən bunu səndən çoxdan gözləyirdim. Bilirdim sən abır-həyalı qadınsan, gözəl də anasan. Heç kəs bu yükün altından tək çıxıb bilməz. Uşaqlar da böyüyür. Onlara da Zeynal kimi etibarlı arxa olsa yaxşıdır.

Ülviyyə Tahirə ananın onu düzgün anlamasından bir az kövrəldi. Axı, başqa çarəsi də yox idi!

-Qızım, dörd uşaq olmasın, beş olsun. O uşağa da ana qayğısı, ana sevgisi lazımdır. Məncə, sən ona daha artıq qayğı göstərib, savab qazanacaqsan...

Zeynal həyəcanla Ülviyyənin gəlişini gözləyirdi. Uzaqdan onun gəldiyini görəndə ürəyi yaman döyünməyə başladı. Axı onun və oğlunun taleyi həll olunacaqdı...

Ülviyyənin qabığına getmək istədi, lakin birdən alınmaz deyə gözlədi. Çatan kimi:

-Xeyirdirmi? - dedi.

-Zeynal, Tahirə xanım razılıqlı verməklə, bizim izdivacımıza imza atdı, - dedi.

Zeynal sevincindən istədi onu qucaqlasın, amma küçədəkilər nə deyər, - düşündü. Sevindiyindən gözləri parıldadı..

-Ülviyyə, ömrüm boyu sənə minnətdaram, oğluma ana olacaqsan!

Səhər işdən gələrkən Zeynalı küçə qapısının yanında gördü. Oğlu maşında oturub atasını gözləyirdi. Qüssəli, pərişan baxışları sanki onu anasına qovuşduracaqdı. Uşağın ona kədərli baxışlarından tutuldu. Maşının qapısını açıb:

-Oğlum, düş gəl içəri. - dedi və uşağı qucaqlayıb maşından düşürdü..Gözündən ixtiyarsız axan yaş uşağın yanaqlarını islatdı. O, uşağı bərk-bərk öpdü. Uşaq duruxdu, bilmədi sevensin, ya aglasın. Anasını görürmüş kimi qeyri-ixtiyarı o da Ülviyyəni qucaqladı. Zeynal bu mənzərədən çox sarsıldı və daha oğluna hayan tapıldığına, anasız qalmayacağına əmin oldu. Zeynal öz evlərinə yığışmagı məsləhət gördü, amma qadın razı olmadı.

-Nə fərqi var, bura da sizin evinizdir. - dedi. - Biz çoxuq, azlıq çoxluğa tabe olmalıdır, - dedi və xəfifcə gülümsündü.

-Heç oğlumun adını bilmədim. - dedi.

-Turandı. - dedi.

Onlar birlikdə içəri keçdilər. Uşaqların hərəsi bir işlə məşğul idi. Rəsm çəkən, misal həll edən, şeiri əzbərləyən, çay süzən... Zeynalı və oğlanı görəndə

uşaqlar:

-Zeynal əmi gəldi. - deyib qabagına çıxdılar.

Amma bilmirdilər ki, bu gündən o əmi yox, ata kimi, Turan isə onlara qardaş kimi burada qalacaqlar. Ülviyyə hamını masa arxasına dəvət etdi, süfrəyə çay gətirdi. Sonra məsələni hamıya açıqladı:

-Uşaqlar, Zeynal əminin bir oğlu var. Adı Turandır. Bu gündən o sizin qardaşınızdır, Zeynal əmi isə ailəmizin başçısı olur. Kimin nə problemi olarsa, o həll edəcək.

Uşaqlar əvvəl nə baş verdiyini anlamadılar. Böyük oğlu deyəsən, nəşə hiss etdi. Ananın qərarı qarşısında kim nə deyəcəkdi ki...

Beləliklə, bir neçə ay idi ki, bu ailədəki mehribançılığı, oğlunun bacı-qardaşlı olmasını görəndə Zeynal sevinir, ailə başçısı kimi qürur duyurdu. İşdən qayıdanda Ülviyyə ilə birgə marketə gedib bazarlıq edir, uşaqların istediklərini alır, onların sevinclərinə şərik olurdu. Xüsusən də, Ülviyyənin uşaqlara olan sevgisini, məhəbbətini görəndə çox xoşhallanırdı.

Uşaqların birlikdə dərsə hazırlaşmaları, boş vaxtlarında "söz oyunu", dama, şahmat oynamasını görəndə, qəlbində fərəh hissi keçirirdi.

Gördükləri ona bir yuxu kimi gəlirdi. Çox xoşbəxt idilər...

Deyirlər sən saydığını say, gör fələk nə sayır... Son günlər cəbhə xəttindən bəd xəbərlər gəlirdi. Düşmənlər tez-tez atəşkəsi pozur, odlu silahlardan yaxın ərazilərə atəş açırdı...

Televizorda düşməni cavab cavab atəşi ilə susdurulduğu elan olundu. Lakin onların geniş miqyasda ərazilərimizə basqın etməsinə layiqli cavab verilməli idi. Müharibə elan edildi. Elə gecə ikən minlərlə insan könüllü olaraq cəbhəyə getmək, düşməni məhv edərək torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə getməyə küçələrə çıxıb adlı siyahılar tutdular. Onlar elə bil səfərbərliyi və əmri gözləyirdilər. Xəbəri eşidən kimi Ülviyyə Zeynalə, uşaqlar da onlara baxdılar. Zeynal həsrət dolu nəzərlərlə hamıya baxıb kədərli gülüslə bir daha onları sakitləşdirmək istəsə də, üzündəki narahatlığı gizlədə bilmədi.

-Qorxmayın, hər şey yaxşı olacaq. - deyərək onlara ürək-dirək verdi. - Nə vaxtacan düşmənlər torpaqlarımızı tapdaq altında saxlayacaq? Xəcalətdən danışa

bilmirik. Şərəfsizləri, vəhşiləri buralardan rədd etməsək bizə rahatlıq olmayacaq. Biz haqq yolunda vuruşub torpaqlarımızı azad etməliyik, edəcəyik də!

Ülviyyə vəziyyətin çıxılmaz olduğunu dərk edirdi, amma Zeynalı da itirəcəyindən yaman qorxurdu. Nə etməli?

Zeynalın fikri qəti idi!

Səhər tezdən komissarlıqdan gələn zəng onu sevindirdi, bilirdi ki, oğlundan, ailəsindən arxayındı.

Beləcə, o, Vətən uğrunda döyüşlərə yollandı. Cəbhədən xoş xəbərlərlə yanaşı, şəhidlərimiz bərdə bəd xəbərlər də gəlirdi. Əlbəttə müharibə şəhidsiz olmur. Evdəkilər daim dualar edir, Zeynalın sağ salamat qayıtmasına qurbanlar vəd edirdilər. Zeynal imkan tapdıqca evə zəng edir, qələbəyə doğru irəlilədiklərini sevinclə xəbər verirdi.

Artıq Şuşaya yaxınlaşırdılar. Ülviyyə çox narahat, həyəcanlı idi. O, sevinclə qorxu hissi də keçirirdi:

-Birdən Zeynal... Allah eləməsin, niyə pis fikirlərə düşürəm? - deyərək özünü qınayırdı.

Üç gün idi nə zəng gəlirdi, nə də cavab verirdi.

Bəli, düşündüyü başına gəldi! Döyüş yoldaşı telefona cavab verdi...

Zeynalın şəhid xəbərini alan Ülviyyənin başına elə bil qaynar su töküldü, əlləri əsdi, hönkür-hönkür ağlayaraq divana atıldı. Uşaqlar yaxşı ki, dərsdə idilər. O, bu xəbəri Turaldan gizlətmək istədi, amma sabah buraya gətiriləndə onsuz da biləcəkdi. Rayonun rəhbər işçiləri, camaat, müxtəlif təşkilatların nümayəndələri hazırlıq görürdülər.

Uşaqlar məktəbdən qayıdanda küçədəki izduhamı görüb, çaş-baş qaldılar:

-Görəsən, bura şəhidmi gətirəcəklər? - deyərək bir-birinə baxdılar.

-Yazıq Ülviyyə heç yarımada ki, - sözlərini eşidəndə evə qaçdılar.

Ana pəncərədən bayıra baxaraq hönkür-hönkür acı taleyinə, nakam sevgisinə ağlayırdı. Uşaqlar da ona qoşuldular...

O, Turalı bagrına basıb: "Mən sənə həm atan, həm də anam", - dedi...

Beləcə, Ülviyyə, nakam sevgisiylə də barışmalı oldu...

Qarşıda isə beş uşağın taleyi Allahdan və ondan asılı idi... Uğursuz taleyin acısına dözməliydi...

BAŞ REDAKTORUN QEYDLƏRİ

Yeddi yaşlı “Rəşid Bərgüşadlı” mükafatlı “Xəzan” jurnalının sandıqcasından (ixtisarla)

Quş qanadlı illər yel kimi gəlib keçdi.

Yeddi ilin ömrü uzundurmu, qısadırımı?

Yeddi ildə nə kimi işlər görmək mümkün idi?

İllər bir-birini əvəzləyəcək, səkkiz, doqquz, on olacaq. Bəlkə bir də köhnə xatirələri yada salıb belə bir yazı hazırlamaq ovqatı yaşamayacaşıq. Sürətlə dəyişib qloballaşan dünyada dönə-dönə arxaya boylanıb baxsaq da heç bir qeyd etmək istəməyəcəyik. Jurnalın səhifələrində yeni-yeni imzalar ortaya çıxacaq, yəni əhatə dairəmiz genişlənəcək, yenilənəcək. Köhnə tanışlardan kiminləsə münasibətlərimiz korlanacaq, kimsə onun adını çəkməyimizi istəməyəcək. Nə bilim, nələr olacaq? İndi isə isti-isti qeydlərimizi edək, jurnalın yeddi yaşını ağırlayaq. Mifologiyada yeddi - dəyişkən deməkdir. Yeddi-lik ölçü vahidi də hesab olunur; yeddi, on dörd, iyirmi bir və s.

Qeydlər etmək elə memuar yazmaq qədər çətin bir işdir. Memuarı bir ömrün salnaməsi kimi qiymətləndirirlər, bir adamın ömür yolu kimi görürlər. Jurnalda bir adam deyil, onlarla, yüzlərlə adam öz ömrünü yaşayıb, yaşayır, bəlkə də yaşayacaq. Kimsə təsadüfdən bir dəfə qonaq olub, kimsə əbədi bağlanıb qalır.

Jurnal nəşr etmək qərarına nə vaxt gəldim, dəqiq tarixçəsi yadımda deyil. Ancaq onu dəqiq bilirəm ki, bu həvəs mənə on dörd yaşında olanda baş qaldırıb. “Ulduz” jurnalının mart, 1980-ci il sayı məndəydi. İlk dəfəydi bədi jurnal göürdüm. Oxumaqdan doymurdum. Pövest, hekayə də vardı, fərqli şeirlər, publisistik məqalələr də. Mənimçün bir dünyaydı, əvəzolunmaz aləm idi. Onda qəzetlərdə kiçik məqalələrim dərc olunurdu. Hekayələr yazırdım, hərdən bir şeirlər də qoşurdum. Qələmimi bütün janrlarda sınağa çalışırdım. Bir pövest də yazmışdım. Özümü nə vaxtsa “Ulduz” jurnalının baş redaktoru vəzifəsində göürdüm. Xəyallarım gələcəyə qanadlanmışdı.

Sonrakı illər daha tez-tez çap olunmağa başladım. Qonararlar alırdım. Çox sevinliydim. Səbrim gələcəyimə çatmırdı. Çap olunan məqalələrim, müsahibə, hekayəm mənə qame etmirdi. Fikrimi daha böyük həcmli əsərlərimdə ifadə etmək istəyirdim, ancaq dövr o dövr deyildi, hansısa bir qadağa hakimi-mütləq idi. Gizli “qəzet” buraxmaq qərarına gəldim. Doxsan altı vərəqlik dəftərin o üz-bu üz vərəqini dörd-beş yerə cizgiləyib “qəzet” düzəltdim. Adını “Ucaboylu Cırtan” qoydum. Kiçik felyoton, novella və özümün kəşf etdiyim cəfəngiyyat janrında mətnlər hazırladım. Hər sətiri kiçik hərflərlə doldurdum. Xoşuma gəldi. Üç nüsxə üzünü

köçürtdüm və şəhərin üç məktəbinə ötürdüm. Bir aydan sonra “iş”mi təkrarladım. Şagirdlər arasında mənim felyotonlarımı danışdılar. Hətta həmin yazıları bloknotlarına köçürənlər də vardı. İkinci işim daha uğurlu alındı, artıq bu barədə müəllimlər otağında da danışdılar. “Qəzet”in üçüncü sayı yenidən yayılmışdı ki, “ilişdim”, ədəbiyyat müəllimimiz xəttimdən tanımışdı.

Sonra tale məni burulğanlara saldı, həyatım məcrasını dəyişdi, uzun müddət sevimli “yazı-poza işi”ndən kənarda qaldım. Ancaq bu hissə mənə heç vaxt tərəkəmədi. Vətən qarşısında xidməti borcumu ödəyəndən sonra yenidən ədəbi meydana qayıtdım. Bir müddət qəzetçilikdə fəaliyyət göstərdim. Müstəqil ədəbiyyatçılıq sahəsində demək olar ki, boşluq yaranmışdı. İnsanların ədəbiyyata marağı günü-gündən azalmağa qayıdırdı.

Yazıçı Azad Qaradərəli “Yazı” adlı rüblük ədəbi dərgi buraxırdı. Bir-iki nömrəsini tapıb oxudum, hansısa ədəbi dərnəyin orqanı təsirini bağışladı. Bir müddətdən sonra dərgi fəaliyyətini dayandırdı. Şair Balayar Sadiqin redaktorluğu ilə “Yurd” jurnalı fəaliyyət göstərirdi. İldə iki, ya üç dəfə çıxan jurnalın davamlılığı dayanıqlı deyildi. Jurnal daha çox şeir antologiyasına bənzəyirdi. Bir də şair Nəzakət Məmmədli rüblük “Yada düşdü” adlı jurnal nəşr edirdi, o da ildə üç nömrə çıxarırdı, birini ixtisara salırdı. “Yada düşdü” jurnalından çox xatirə dərgisinə bənzəyirdi.

Baxdım ki, ədəbi jurnal nəşr etməyin tam zamanıdır. Şairlər, yazıçılar qələm məhsullarını harda gəldi, lap pərakəndə halda çıxan qəzetlərdə də çap etdirməyə çalışırlar. Çünki dövlət himayəsində olan jurnallar miras kimi kimlərinə dədə malına çevrilmişdi və normal olaraq ora yaxın düşmək mümkünsüzdü. Elə bu vaxt yoldaşlıq etdiyim həmyerlim yazıçı Tarverdi Abbasov rayondan olan qələm adamlarının əsərlərini çap etdirmək məqsədilə dərgi yaratmaq istədiyini və mənim köməyimə ehtiyacı olduğunu bildirdi. Dost yolunda fədakarlıq göstərmək hər adama nəsisib olmur. Öz istəyimi boğub Tarverdi müəllimə kömək etmək qərarına gəldim. Elə bir dərgi hazırlamaq gərəkdə ki, işğal nəticəsində itib-batmaqda olan Zəngilan xatirələri də orada cəmləşsin. Gələcəkdə arxiv materialları kimi istifadə etmək mümkün olsun. Təfərrüatlarını açıqlamağa ehtiyac duymuram. 2014-cü ilin son rübü də daxil olmaqla 2015-ci il ərzində beş (1+4) nömrə “Qızıl Zəngilan” dərgisini hazırlayıb çıxartdıq, işlər, necə deyirlər, təkərə düşdü və mən onunla xudafizləşib öz istəyimin arxasınca getdim.

Ayaz İmranov və Mütəllim Həsənovla görüşdüm, yaradacağım jurnal barədə fikrimi bildirdim. Yaxşı ad düşünməyi də onlardan xahiş etdim. Hər ikisi kömək edəcəklərinə söz verdilər. Hətta Ayaz İmranov əhatəsində olan on-on beş nəfəri də jurnalda çap olunmağa cəlb edəcəyini öz öhdəsinə götürdü. Mən isə hələlik dəstək formasında öz qələm məhsullarını hazırlamağı və ilk iki-üç nömrədə davamlı çap olunmaqlarını tövsiyyə etdim.

Sonra Bəydaş Cəfəri ilə görüşdük. Onunla birlikdə Abşeron Mərkəzi Kitabxanasına gəldik. Məni Kitabxananın müdiri şair Mələhət Yusifqızı ilə tanış etdi. Məlum oldu ki, Yusifqızı həm də “Od parçası” ədəbi dərnəyinin rəhbəridir, hər həftə kitabxananın oxu zalında tədbir, təqdimat keçirir, əhatəsində otuzadək şair, yazıçı var. Əsərlərini jurnalda çap etdirmək üçün onları cəlb edəcəkdir.

Bəydaş Cəfəri “Abşeron inciləri” adlı almanax hazırladığını bildirdi, əhatəsində olan şairlərə jurnalda çap olunmaq üçün məsləhət verəcəyini dedi. Orda internetə daxil olub şəxsən tanımadığımız, ədəbiyyat sahəsində nüfuzlu hesab etdiyimiz adamlara şəxsi mesaj qutusunda məqsədimizi bildirdik və xahiş etdik ki, əhatələrində olan adamlara jurnalda çap olunmaq təklifini versinlər.

İlk yazdığımız Ramiz Qusarçaylı oldu. Onda şair Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Quba bölməsinin rəhbəri idi. Bir də eşitdik ki, vəzifədən kənarlaşıb. Deyəsən, bir ilə yaxındır ki, yenidən həmin vəzifəyə təyin olunub. Sonralar onunla şəxsi tanışlığımız yarandı. Ancaq təəssüf hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, Ramiz Qusarçaylıya müraciətimiz nəticəsiz oldu.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin Sumqayıt bölməsinin rəhbəri Rafiq Odaya, AYB Qazax bölməsinin rəhbəri Barat Vüsala, şair Raqif Nazimoğluna və daha bir neçə nəfərə belə müraciətlər ünvanladım. (Təəssüf ki, müraciətlərin heç biri ciddiyyə alınmadı və nəticəsi olmadı) Təxmini hesab elədim ki, jurnalın nəşrinə başlamaq olar.

Ədliyyə nazirliyinin məlumatı məni dəhşətə gətirdi. Hansı adı təqdim edirdimsə, o adda jurnal olduğunu bildirirdilər. Deməli, yüzlərlə jurnal qeydiyyatdan keçib, ancaq fəaliyyət göstərmir. Kimin nəyinə lazımdır jurnal qeydiyyatdan keçirib çıxartmamaq? Qəzetçilik dövründə belə bir işin şahidi olmuşdum. İşbazlar (onların arasında taksi sürücüsündən tutmuş kafe işlədənə kimi hər kəsə rast gəlmək mümkündür) brend adda qəzet qeydiyyatdan keçirib baha qiymətə satırdılar. Bəlkə, ədəbiyyat sahəsində də belədir? Vay satlıq ədəbiyyatın halına...

Bu iş bir neçə həftə davam etdi. Nəhayət, sonuncu təqdim etdiyim adda jurnal olmadığını bildirdilər. Dərhal notariat kontoruna gedib müraciətimi rəsmiləşdirdim və nazirliyə təqdim etdim.

Beləliklə, “Xəzan” adlı ədəbi-bədii jurnal həyata

rəsmi vəsiqə aldı. 2016-cı ilin yanvar ayı ərzində texniki və inzibətçilik işlərini başa vurdu və fevral ayından başlamaqla iki ayda bir nömrə olaraq jurnalın nəşrinə start vermiş qərara aldım.

On ildən artıq idi ki, qəzetçilik fəaliyyəti ilə məşğul olurdum. Publisistik yazılara nəzarət edə biləcəkdim. Özümü nəsrin azmanı hesab eləməyəm də romanım, povest və hekayələrim çap olunmuşdu. Poeziya sahəsini də pis bilmirdim. Lakin köməkçilərə ehtiyacım vardı. Ən azı iki nəfər lazımdı, biri poeziya, ikincisi nəsr bölməsinə. Toplanmış materialları gözdən keçirib çapa hazırlamaq üçün dəstək verməliyidilər. Düzdür, birinci nömrəyə seçim həmişə çətin olur, bununla belə hər yazını jurnalda çıxartmaq da yaramazdı.

Bu arada şair Vəli Xramçaylı ilə rastlaşdıq. Yaxşı şair olduğunu deyirdilər. Nəşriyyatda otururdu, “Ocaq” adlı qəzet buraxırdı. Məni onunla rəhmətlik şair Mahir Səmədli tanış etmişdi. “Ocaq” qəzetinin bir nüsxəsinə baxan kimi qəzetçilikdən başı çıxmadığının şahidi oldum. İradələrini bildirdim, Mahirin xoşuna gəlmədi, “işin olmasın, yaxşı şairdi” dedi. İndi Vəli Xramçaylının yaxşı şair olub-olmadığını yoxlamaq istədim. Jurnal çıxardacağımı dedim, şeirlərini göndərməyi xahiş etdim. Fikrimi bəyəndi, özünün çap olunacağını bildirdi, əhatəsində olan əllyədək şair və yazıçı da növbə ilə çap olunmağa cəlb edəcəyini dedi. “Ancaq bir nömrə çıxart, məndə jurnal olsun ki, dost-tanışa göstərə bilim. Bir də adımı redaksiya heyətinə daxil elə”, Vəli Xramçaylının sözlərində həqiqət vardı. Çox sevindirirdim. Qısa zamanda inqilab edəcəyimi düşünürdüm. Ədəbi proseslərə yenilik gətirəcəyimə əminlik yaranırdı.

Bu arada Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Həmkarlar Təşkilatının sədri şair Füzə Məmmədli zəng elədi: “Qaranquş” sanatoriyasına göndəriş olduğunu dedi. Mən xahiş etmişdim. İndiki halda bunu heç gözləməyirdim. Ancaq sanatoriyamı da buraxmaq olmazdı, Anardan hər zaman istəmək olmur. Onda sanatoriya on səkkiz günlük idi. Fevralın ikisi tezdən sanatoriyaya yollandım.

O vaxt texniki vasitələri yaxşı bilmirdim. Heç elektron ünvanlara yazı göndərmək, yazı qəbul eləməyi də bacarmırdım. Bir an belə jurnalın fikri beynimdən çıxmırdı. Nə edəcəyimi, necə edəcəyimi düşünürdüm. Allah şahiddir ki, indiyə kimi heç vaxt qərarımı dəyişməmişəm. Bir çox hal olub ki, öz qərarımı ziyanıma işləyib, yenə də yolundan dönməmişəm. Xarakterim belə formalaşmış. “İnsan da ilan kimidir, qabığını dəyişər, xasiyyətini dəyişməz”, deyiblər. Bu, on səkkiz gündə nə Ayaz İmranov, nə Mütəllim Həsənov, nə də Bəydaş Cəfəri zəng vurub jurnalı maraqlandı. Mən də səbrlə gözlədim.

On səkkiz günü sanatoriyada başa vurub geri qayıtdım. Həmin günü axşam Mütəllim Həsənov zəng vurdu, jurnalı maraqlandı. Dedim ki, hazırlanır, tezliklə çapa gedəcək. Başının qarışıq olduğunu, çatdırıb heç nə ha-

zırlamadığını bildirdi. Ayaz İmranogludan xəbər çıxmadı. Bəydadaş Cəfərliyə özüm zəng vurdum, tezdən görüşməyi nəzərinə çatdırdım. Səhər saat doqquzda Xırdalanda Heydər parkının girişində görüşdük. Mənə dörd-beş vərəq əlyazma uzatdı. “Şeirlərimdi, jurnalda çap etdirərsən”, dedi. Əsəbləşdim. “Bu, sənə mənə köməyindimi? Kompüterdə yığdıra bilməzdin? Sən mənə kömək edirsən, yoxsa geri dartırsan? Biz axı danışdıq ki, hər kəs yazısını elektron variantda göndərəcək...” Nəsə, belə bir xoşagəlməz söhbət oldu aramızda, mən vərəqləri götürmədən aralandım və bu yedi il müddətində Bəydadaş bir dəfə də olsun şeirlərini kompüterdə yığdırıb göndərə bilmədiyindən jurnalın arxivində onun yaradıcılıq nümunəsi yoxdur.

“Azərbaycan” nəşriyyatına gəldim. Hikmət Məlikzadə ilə görüşdüm. Onda o, Mehman Göytəpəlinin redaktoru olduğu “Haqqın səsi” qəzetinin redaksiyasında otururdu. Neçə vaxtdı bir-birimizi tanıyırdıq. Zəhmətkeş adam, yaxşı şair olduğunu bildirdim. Ona jurnalın Poeziya bölməsinə rəhbərlik təklifini etdim. Razılaşdı. Dərhal yaxından tanıdığı bir neçə nəfərin yaradıcılığında materiallar toplamağı xahiş etdim.

Sonra “Azərbaycan ordusu” qəzetinin redaksiyasına yollandım. Orda həmyerlimiz Vahid Məhərrəmli işləyirdi. Onunla görüşdüm. Jurnal nəşr etdiyimi bildirdim, nəsr bölməsinə rəhbərliyi ona həvalə etdim. Razılaşdı. Əhatəsində olanları cəlb edəcəyinə söz verdi. Vahid Qulu Məhərrəmlinin kiçik qardaşıydı. Hərbi jurnalist işləyirdi. Öz yaradıcılığı vardı, hərbi mövzusunda hekayələrini oxumuşdum. Bu işin öhdəsindən gələcəyinə ümidliydim.

Ən əsası özümə inanırdım.

Materialları Hikmət Məlikzadə bir fayla topladı, tez-tələsik göz gəzdirdik. Məsləhətləşib simvolik redaksiya heyəti formalaşdırdıq və mən bir neçə kitab çap etdirdiyim “Elm və Təhsil” nəşriyyatına yollandım. Nəşriyyatın sahibi filologiya elmləri doktoru Nadir Məmmədli idi, hardasa universitetdə dərs deyirdi, həm də Elmlər Akademiyasında işləyirdi. Günorta saat üç tamamda işə gəlirdi. Yalançılığı vardı, verdiyi sözə heç vaxt əməl etməzdi. Buna görə dəfələrlə mübahisəmiz düşmüşdü. Ancaq indiki vaxtda tanıdığım yer buraydı. Nadir bəri başdan bildirdi ki, çap aparatının barabanı xarabdı, xətt buraxır. Məsləhət gördü ki, müəlliflərin şəkilləri verilməsin. Mən buna razılaşdım. Jurnalı həmin gün dizayn etdirib çapa yolladıq. Ertəsi gün Qaraçuxur qəsəbəsində yerləşən mətbəyə yollandım. Üç gün get-gəldən sonra 23 fevral günü jurnalı götürdüm. Jurnalın çapdan çıxmasını, redaksiya heyətini və çap olunanları Hikmət Məlikzadə fb səhifəsində elan etdi.

Redaksiya heyəti: Aftandil Nəbiyev, Aydın Murovdağlı, Əlisahib Əroğul, Füzə Məmmədli, Barat Vüsal, Vəli Xramçaylı, Rafiq Oday, Ramiz Qusarçaylı, Rüstəm Kamal, Şahməmməd Dağlaroğlu, Mələhət Yusifqızı

Yuxarıda bəziləri barədə məlumat vermişəm, təkrarlamağa ehtiyac yoxdur. Digərləri barədə yazmalıyam ki, xəbəriniz olsun, tanıyasınız.

Aftandil Nəbiyev yaradıcılıqla məşğul idi, şeir yazırdı. Hansısa xüsusi təyinatlı məktəbdə direktor işləyirdi. Məktəbdə keçirilən tədbirdə qəzet üçün yazı hazırlayanda tanış olmuşduq. Jurnal barədə eşidəndə dəstəyini əsirgəmədi. Bir neçə dəfə yaradıcılığında nümunələr çap etdirdi. Həyat yoldaşı İntizar Nəbiyevanın yaradıcılığında da nümunələr təqdim etdi, jurnalla normal əməkdaşlıq qurdu. Qısa fasilələrlə həmin əməkdaşlıq bu gün də davam edir.

Aydın Murovdağlıni şəxsən tanıyıram, bu günədək heç vaxt görüşməmişəm. Onun namizədliyini Arif Qabiloğlu irəli sürüb. Gəncədə yaşadığını, əhatəsində çoxlu şair olduğunu deyib və jurnal barədə telefonla məlumat verib. Təəssüf ki, bu yeddi ildə onun səs-sorağını almamışam.

Əlisahib Əroğul Bakıda yaşayır, əslən Cəbrayıl rayonundandır. Onunla “Təknur” nəşriyyatında kitab çıxardan zaman tanış olmuşuq. Mənə professor təsiri bağışlayıb. Nəsə Qarabağ şairləri bölməsimi, ictimai birlikmi yaratdığını deyib, Türkiyədən həm maddi, həm də mənəvi böyük dəstək aldığıni bildirib. Jurnalda dəstək olacağına söz verib. Bir müddət əməkdaşlıq edib, jurnalın müxtəlif nömrələrindən öz yaradıcılığında və türkiyəlilərdən bir neçəsinin yaradıcılığında nümunələr çap etdirib, amma dəstək olmayıb. Odur ki, əməkdaşlığımız alınmayıb.

Rüstəm Kamal da yaradıcılıqla məşğuldur. Pafosluda danışmağı sevir. Slavyan Universitetində Yaradıcılıq fakültəsinin dekani olan dövrdə tanış olmuşduq. Jurnal barədə məlumat verdim. Əməkdaşlığa razılaşdı. Yaradıcılıq fakültəsinin tələbələrini də əməkdaşlığa cəlb edəcəyinə söz verdi, di gəl ki, sözünü tutmadı. Sonralar bir neçə dəfə rastlaşdıq. Hər dəfə telefon nömrəmi götürdü, jurnalın elektron ünvanını dəqiqləşdirdi, amma verdiyi sözə bu yeddi ildə əməl etmədi.

Şahməmməd Dağlaroğlu İsmayılı rayonunda yaşayır, şairdir. Ayda iki dəfə mütəmadi çıxan “İsmayılı xəbərləri” qəzetinin baş redaktorudur. Onunla on ildir ki, yaxşı tanıdığım, işinə bələd olduğum, əvvəllər rəhbəri olduğum qəzeti dizayn etdirdiyim, peşəsinin ustası Dönməz Abbasovun iş otağında tanış olmuşduq. Jurnal barədə məlumat alanda əməkdaşlıq edəcəyinə söz vermişdi. Bu yeddi ildə sözünü tutan yeganə adamdır.

Jurnalın ilk nömrəsində Füzə Məmmədli, Sahib Abdullayev, Şahməmməd Dağlaroğlu, Vaqif Arazlı, Aftandil Nəbiyev, Məhəmməd Əli, Xəliq Laçınlı, Ceyhun İbrahimli, Hikmət Məlikzadə, Raqif Nazimoğlu, Əlisahib Əroğul, Mehman Göytəpəli, Sabir Zamanlı və Ələsgər Taliboğlunun şeirləri, Vahid Məhərrəmov, Çərkəz Nəsirli, Sərməst Seyidəliyev, Əli bəy Azəri, Arzu Kəskin, Ülvyyə Niyazqızı, Şamo Nərimanoğlunun nəsr

əsərləri və Həsən Hüseyinin publisistik yazısı çap olundu.

Müəlliflərin bəziləri barədə məlumat vermək mənə, yerinə düşər. Çünki, jurnalı özünə doğma bilib uzun müddət əməkdaşlıq etmək hər yaradıcı insanın işi deyil.

Məhəmməd Əli özünəməxsus şairdir. Əslən Qəbələdəndir, Bakıda yaşayır. Onunla məni Mütəllib Həsənov tanış etdi. Jurnalı ilk nömrədən özünə doğma bildi. Davamlı olaraq əməkdaşlıq etdi. Tanıdığı, məsləhət bildiyi adamları öz əsərlərini jurnalda çap etdirməyə səslədi.

Ələsgər Talıboğlu əslən Şərurdandır, Bakıda yaşayır. Arif Qabiloğlu bizi tanış etdi. Həmin vaxt şair bütün ədəbi dərgi və qəzetlərdən küsmüşdü, heç yerdə ədəbiyyata, xüsusən də poeziyaya qiymət verilmədiyindən narazıydı. Çap olunmaq da istəmirdi. Birtəhər dil tapıb əməkdaşlıq qurduq. Jurnalı özünə doğma bildi, davamlı olaraq çap olundu və tanıdığı neçə nəfərin əsərlərini təqdim etdi.

Həsən Hüseyini ruhanidir, ədəbiyyatı da yaxşı bilir. Journalla uzun müddət əməkdaşlıq qurdu. Çox dəyərli qələm məhsullarını çap etdirdi.

“Jurnal hazırlamaq şəhər salmaq qədər faydalı bir işdir”, - müdriklərdən kimsə belə bir ifadə işlədib. “Jurnalda povest olmayanda elə bilirəm kimi həmin nömrə çap olunmayıb”, - bunu da Rus ədəbiyyatında ilk jurnal hesab olunan “Sovremennik”in yaradıcısı və nəşiri deyib. Bəli, jurnalın nəşirinin qarşısında iki böyük məsələ durur ki, bunların sintezini aparmaq müşğül məsələdir. Jurnal həm samballı əsərlərlə zəngin və rəngarəng olmalıdır, həm də qazanc gətirməsə belə maya dəyərini çıxartmalıdır ki, sonrakı nömrələrin çapında problem yaranmasın. Bu iki işi bir araya necə gətirməli? Bax, bir nəşir kimi qarşımda domokl qılıncı kimi dayanan əsas maneəm həmişə bu olub.

Müxtəlif mətbəələrlə danışdım, heç bir xeyri olmadı. Azərbaycanda təhsilin səviyyəsi aşağı düşdüyü kimi ədəbiyyat da qiymətdən düşüb, heç bir işbaz ədəbiyyat naminə güzəştə getmək istəmədi. Şəffaf şəkildə götür-qoy edəndən sonra müəlliflərə çap məsrəflərini izah etmək məcburiyyətində qaldım. Əksər müəlliflər anlaşıqlı qarşıladı, hətta jurnalın daha çox oxunması məqsədilə artıq nüsxələr almaq istədiklərini bildirdilər. Beləliklə, bu problem öz həllini tapdı. Tək-tək istisnaları çıxmaq şərtilə jurnal müəlliflərin himayəsi hesabına nəşirini bu günədək davam etdirib. Qonarar istəyən, cıgallıq edən cızma-qaraçılar da oldu, onların imzalarını əvvəlcə qeyd etmək fikrində olsam da, son anda bundan vaz keçdim.

Bir imzanı xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Jurnalın bir neçə nömrəsi çap olunandan sonra Rəşid Bərgüşadlı müraciət etdi. Dolayısı yolla “şərtlər”i öyrənmək istədi. Dərhal başa düşdüm. Qeyd etdiyim kimi əvvəlcədən hər bir müəllifə qaydaların necə şəffaf olduğunu bildirirdim.

Rəşid Bərgüşadlı davamlı şəkildə povest və hekayələrini jurnalda çap etdirdi. Həmin ərafədə hekayə müsabiqəsi elan etdi. Öz şərtlərinə uyğun hekayələri normadan aşağı səviyyədə qiymətləndirdi və jurnalı qalib elan etdi. Təqdim olunan hekayələrin hamısını jurnalın növbəti nömrəsində çap etdirdi və bir nömrənin xərcini (500 manat) ödədi. Jurnal həmin vaxtdan “Rəşid Bərgüşadlı” mükafatı laureatı hesab olunur.

Journalla əməkdaşlıq quran İsmayılı ədəbi mühitini nümunə göstərmək olar. İsmayılıda “İsmayılı yazarları” və “Dağ çiçəkləri” ədəbi birlikləri fəaliyyət göstərir. Onlar mütəmadi toplaşır, bir-birinin yaradıcılığı ilə tanış olur və münasibətlərini bildirirlər. Şahməmməd Dağlaroğlunun bələdçiliyi ilə İsmayılıda yaşayan qələm sahibləri jurnal ilə əməkdaşlıq quraraq əsərlərini çap etdirdilər. Onlardan Oqtay İsmayılı (hazırda haqq dünyəsındadır), Şərqiyyə Balacanlı, Mehriban İbrahimova, Hacıməmməd Məmmədov, Rəna Mirzəliyeva, Maarif Soltan, Turac Hilal, Qabil Dərdli, Məmməd Mirzə, Sadiq Babaoğlu, Ülvyyə Niyazqızı, Aytən Ağasəlimqızı, Daşdəmir Əjdəroğlu, Tamam Tağlibiyanlı, Şahlar Hacıyev və başqalarını qeyd etmək olar.

Elvin İntiqamoğlu imzalı bir şair var. Gənclərdir. Bir gün yanıma gəldi. Jurnalın bir nömrəsini çapa hazırlamaq istədiyini bildirdi. Çox sevindim. Gənclərin diqqətini həmişə alqışlamışam. Razılaşdım. Elvin qısa zamanda özü kimi gənclərin əsərlərini toplayıb jurnalın yeni nömrəsini çap etdirdi. Bu hal bir neçə dəfə təkrarlandı. Gənclərin ədəbiyyata diqqəti əvəzolunmazdır. Onlar hər işdən bir təkən alıb daha gözəl ədəbi nümunələr yaradacaqlar.

Bu yeddi ildə çox hadisələr baş verdi. Elə jurnalın taleyində də, ədəbiyyatın taleyində də... Gördüyüm boşluqları “redaktor guşəsi”ndə yerləşdirdiyim kiçik məqalələrdə qeyd etmişəm.

Uzun-uzadı jurnalın bu yeddi ildə keçdiyi yolu ilbəl qeyd etmək fikrində deyiləm, buna ehtiyac da yoxdur. Nümunə üçün bəzi mətləblərə aydınlıq gətirmişəm, yetər. Bircə məsələni xüsusilə qeyd etmək mütləq lazımdır. Jurnalın poeziya, nəsr bölmələri həvalə olunan imzalar dəyişdi, münasibət dəyişmədi.

Nəhayət, 2017-ci ildə Ramiz İsmayılı tanış oldum. O insanda jurnalın qarşı heç bir qələm adamında görmədiyim bir doğmalığı vardı. Müxtəlif vaxtlarda jurnalın poeziya, nəsr bölmələrinə məsuliyyət daşımaları imzalar fərqli səbəblərdən bu doğmalığı göstərə bilmədiklərinə görə bölmələr ləğv olundu. Ramiz İsmayılı jurnalın baş redaktor müavini olmağı təklif etdim. Razılaşdı. O gün bu gün jurnalı ikimiz hazırlayırıq. Necə hazırlayırıq, göz qabağındadı, bütün nömrələr elektron variantda internetə yerləşdirilib. Buyurun, tanış olun!

Əli BƏY AZƏRİ,

*“Xəzan” ədəbi-bədii jurnalın baş redaktoru
23 fevral - 23 mart 2023, Xırdalan şəhəri*

"XƏZAN" JURNALININ YEDDİ YAŞINA TƏBRİKLƏR

Jurnalın sahibi Əli bəyi və jurnalın kollektivini "Xəzan" jurnalının 7 yaşının tamam olması münasibəti ilə təbrik edirəm. Jurnal üçün yeddi yaş az müddət deyil. Bu illər ərzində mütəmadi çap olunubsa, deməli, oxucusu var. Jurnalın uzunömürlü olmasını, daha böyük uğurlar qazanmasını ürəkdən arzulayıram.

Eyvaz ZEYNALOV,
yazıçı

Bu 7 il ərzində "Xəzan" əhatə etdiyi çoxşaxəli mövzulara söykənərək minlərlə ürəklərə yol açıb. Jurnalımızda materiallar müxtəlifliyi müstəqil Vətənimizin ictimai-siyasi-hərbi qələbələrinə tutmuş, elmi-kütləvi, publisistika, bədii tənqidə qədər ədəbiyyatın bütün formalarını özündə cəmləyir. Keçmişimizdən tutmuş bu günümüzdə qədər olan bütün mövzulara işıq salır. "Xəzan" bütün fərqli oxucular üçün mənbədir.

Bir məsələni də dəqiqliklə əlavə etmək istərdim ki, "Xəzan"ın oxucu coğrafiyası çoxdan Azərbaycanın hüdudlarından aşaraq, keçib qonşu ölkələrə.

Əlbəttə, "Xəzan"ın həyatımızda, ölkəmizin Ədəbiyyat adlı məkanında belə aparıcı yerlərdən birinə sahib olmasının səbəbkarı, jurnalın tükənmək bilməyən yaradıcılıq - təşkilatçılıq enerjisi olan baş redaktoru, hörmətli yazığımız Əli Bəy Azəridir.

"Xəzan"ı və jurnalın kollektivini təbrik edirəm, uğurlar arzulayıram.

Xaliq AZADI,
yazıçı

"Xəzan" jurnalı çox yazıçı və şairlərin qəlbində həmişə bahar olub. Yeddi yaşın mübarək, "Xəzan" uzunömürlü olsun. Əli Bəyi də təbrik edirəm, uzun ömür, can sağlığı arzu edirəm. Yaxşı ki, siz varsınız, yoxsa çox yazarlar bu ədəbi mühitdə itib-batardı.

Nizami KOLANILI,
yazıçı

"XƏZAN" jurnalı ədəbi mühitdə öz yeri olan nəşrlərdən biridir. Jurnalda çap olunan ədəbi nümunələr oxucular tərəfindən sevilə-sevilə oxunur. İlk saylarından başlayaraq jurnalda vaxtaşırı olaraq mənim də müxtəlif səpkili əsərlərim işıq üzünə çıxıb.

Jurnalın baş redaktoru və təsisçisi Əli bəy Azəri istedadlı yazıçı, dəyərli ziyalıdır. İndiki şəraitdə şəxsi vəsaiti ilə yeddi il iri həcmli jurnal nəşr etmək böyük hünərdir ki, bunu dostum Əli bəy bacarıb.

Mən Əli bəy başda olmaqla jurnalın bütün yaradıcı kollektivinə hörmət və ehtiramımı, sevgimi bildirib, hər birinə uğurlar arzu edirəm.

"XƏZAN"ın yaşamasına hər kəs dəstək olmalıdır.
Qafar CƏFƏRLİ,
yazıçı

"Xəzan" jurnalının sorağını sosial şəbəkələrdən aldım. Maraqlandım. Sən demə, Lənkəran Mərkəzi Kitabxanasında bəzi nüsxələri var imiş. Ora gedib jurnalı əyani tanış oldum. Ruhumu oxşadı. Hiss elədim ki, müəlliflər arasında mənim də imzama ehtiyac var. Uşaqlar üçün yazdığım şeirlərdən bir nəçsini göndərdim və beləliklə, jurnalı əlaqə qurdum. Çox keçmədi ki, şeirlərim çap olundu. Sevincimi dostlarımla bölüşdüm. O vaxtdan Lənkəran ədəbi mühitində təmsil olunan qələm sahibləri dəyərli əsərlərini jurnalda çap etdirirlər. "Xəzan" bizim doğma ədəbi dərgimizə çevrilib.

Jurnalın auditoriyası getdikcə artmaqdadır. Ölkənin nüfuzlu qələm adamları "Xəzan"ı seçir. Demək olar ki, paytaxtla yanaşı bütün bölgə yazarları poeziya və nəsr əsərləri ilə jurnalı çiçəkləndirirlər. Xüsusilə əksər gənc yazarlar jurnalda ilk dəfə dərc olunmaqla yaradıcılıqlarına stimullaşmış olurlar.

Əyyub TÜRKAJ,
şair

Mən aktiv ədəbi yaradıcılığa təxminən on-on iki il bundan əvvəl başlamışam. Yeniyetməlik və tələbəlik illərində, ömrümün gənclik illərində də şeirlər, məqalələr yazmışam. Amma yetərincə sözümlü zamanın və dəyərlərin sürətlə dəyişməsinin mənasını hamı anladığım çağımızdan kamil nəşə ortaya qoya bilmədiyimi hiss etdiyimdən deyər bildim.

2018-ci ilin sonlarında yeganə şeir kitabımı ərsəyə gətirər bildim. Maddi baxımdan hələlik kitab çıxartmaq qərarımı verməyəm də yaradıcılığımın əsas və əksər hissəsini çap etdirər bilməmişəm. Aradabir müxtəlif müstəqil çap dərgi və qəzetlərdə çap olunsam da əsas güvənc yerim "Xəzan" jurnalıdır. Son illərdə yazdığım şeirlərimin əksəriyyəti burada işıq üzünə çıxıb.

Təvazökarlıqla deyəcəyəm. Çağdaş Azərbaycan ədəbi yaradıcılığının iki pərvanəsindən biri olan Əli Bəy Azəri özəzsizdir. Ona minnətdaram. Eyni zamanda "Xəzan" jurnalının yeddi illik yubileyinə qoşulub təbrik edirəm!

Bəxtiyar ABBAS İNTİZAR,
şair

Təbriklər. Yetmiş illiyinizi qeyd edəsiniz, inşallah. Şəxsən mənim ən çox sevdiyim ədəbi nəşrlərin öndə gedənlərindəndi "XƏZAN" jurnalı. Tam səmimi deyirəm, əlimə düşən bütün saylarında oxumadığım yazı qalmır. Mən deyərdim dövrümüzün dahi şairi Məzahir İsgəndərin (Allah ona şəfalar versin) "Ağlayan məzar", Xaliq Azadinin, Ayaz İmranoglunun hekayələri, Zaur Ustacın və başqa yazarların dəyərli yazıları jurnalınızı oxunaqlı edir. Əli bəy Azəriyə, Ramiz müəllim İsmayıl və kollektivin bütün üzvlərinə can sağlığı, gözəl ömür, yaradıcılıq uğurları arzulayıram.

Xuraman ZAKİRQIZI,
yazıçı

"Xəzan" jurnalına həmişə rəğbətlim olub. Uzunömürlülük arzulayıram. Təbrik edirəm. İlk dəfə feysbukda görmüşdüm, sonra yazılarım dərc olundu.

Pərvanə BAYRAMQIZI,
yazıçı

Təbrik edirəm. Sənə halaldır, qardaş.
Əsl ədəbiyyat mücahidi kimi əlindən gələni əsirgəmirsən.
Can sağlığı, uğurlar arzulayıram.

Aləm KƏNGƏRLİ,
yazıçı

“Xəzan”la ilk tanışlığım təxminən iki il əvvəl oldu. Gənc yazar Elvin İntiqamoğlu jurnalın hansısa sayını öz öhdəsinə götürmüşdü. Şeirlerimdən dərc etdirib-ətdirməyəcəyimlə bağlı mənə də müraciət etdi. Məmnuniyyətlə razılaşdım və şeirlərimdən bir neçəsini göndərdim. Jurnal həm daxili keyfiyyətinə, həm tərtibatına, həm də xarici görünüşünə görə çox xoşuma gəldi. Elə içindəki ayrı-ayrı müəlliflərin yazıları, mövzu rəngarəngliyi də diqqətimi cəlb etdi. Beləliklə, “Xəzan” sevimli jurnalıma çevrildi, o gündən söz dostluğumuz davam edir. İnanıram ki, bu dostluq uzunömürlü olacaq. Sevimli jurnalı bol-bol oxucu auditoriyası və uğurlar arzulayıram. Yaşı mübarək!

Təranə DƏMİR,
şair

70 yaşı olsun, İnşallah.
Öz dəsti xətti, öz üslubu, öz ab-havası olan jurnaldır.
Yaradıcı heyətə alqışlar!

Dostəli ABDULLAYEV,
yazıçı

Təbrik edirəm. Davamlı olsun.
"Xəzan" azad, demokratik, hər cür saxtakarlıq və çirkinliklərdən uzaq gözəl bir ədəbi-bədii dərgidir. Bütün istedadlı şair və yazarların sevimli dərgisidir.
Mən Sizə və "Xəzan" a uzun ömür və bol-bol uğurlar arzu edirəm.

Gülşən SADIXOVA (AYDINQIZI),
şair

“Xəzan” hələ jurnaldır.
Çoxuna nümunə olacaq yoldadır.
Bunun hələ kinosu, həyat hekayəsinə Allahın yardım edəcəyi ömür yolu irəliddir.
Sizə uğurlar diləyirik, həmişə yanınızdayıq.
Ömrün xəzan çağında bizə təzədən ruh verdiniz.

Əbülfəz ƏHMƏD,
şair

“Xəzan” bizim jurnalımızdır, doğmadır, əzizdir. Uzunömürlü olsun. “Xəzan” ədəbi mühitdə bizi tanıdır. Minnətdarıq.

Şiringül MUSAYEVA,
yazıçı

Təbrik edirəm!
Bahar tərəvətli, payız sovqatlı “XƏZAN”ımız sanballı, kifayət qədər sevilən, oxunan jurnaldır. Məncə, ən böyük özəliyi istənilən nömrəsini oxuyan insanın səbrsizliklə növbəti nömrəsini gözləməyidir. Dəyərli Əli bəy Azəriyə və jurnalın

ərsəyə gəlməsində əməyi keçən hər kəsə bol-bol uğurlar arzulayıram.

Namiq ZAMAN,
şair

Səhifələrində dəfələrlə mənə yer ayırmış, mənim üçün doğma olan “Xəzan”ın bütün yaradıcı kollektivini təbrik edirəm. Daha böyük yubiley nömrələrinin, çoxlu sayda oxucu məhəbbətinin şahidi olaq. Şəxsən bacarıqlı redaktor və istedadlı yazıçı dostum Əli bəyə, bu dərginin ərsəyə gəlməsində göstərdiyi fədakarlığa görə təşəkkür edirəm və uğurlar diləyirəm.

Qərib HÜSEYNOV,
şair

Təbrik edirəm, uğurlar arzulayıram.
Arzu edirəm ki, bu 7-nin 0 da ona qovuşsun və “Xəzan” öz gözəlliyi ilə Azərbaycan ədəbiyyatında bir nömrəli olsun.

Bəhrəm ŞƏMS,
şair

Hörmətli “Xəzan” jurnalı.
Sizi 7 yaşınız münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Adınız “Xəzan” olsa da ömrünüz bahardır. Çünki sizin hər bir səhifəyinizdə çap olunan yazılar bir insan ömrünün ötüb keçən anlarıdır. Səhifələrinizdəki əsərlər itirdiyiniz anların misralarda, sətirlərdə döyünən ürək çırpıntılarının bizə bəxş etdiyi bahar müjdələridir. Var ol, “Xəzan”! Yaşa ki, hər il duyğularımızın misralara çevrilib ötən anlarını Bahar müjdəsi kimi bizə qaytarasan!

Rəqibə QƏVVAS,
şair

Salam, hörmətli Əli bəy.
“Xəzan”ın yeddi yaşını təbrik edirəm. Başda siz olmaqla dəyərli kollektivinizə, zəhməti keçən hər kəsə minnətdarlığımı bildirirəm. Jurnalda əsərləri çap olunan müəlliflərə də uğurlar arzulayıram.

“Xəzan” mənə köməklik edən, ədəbi mühitdə imzamı tanıdan ilk bədii jurnaldır. Mən o jurnal vasitəsi ilə uzun illər fasilədən sonra “duyğular (yaradıcılıq) baxçasına” qədəm qoymuşam. Bunu heç vaxt unutmam.

Zəhra SƏFƏRALIQIZI,
şair

Adına layiq ilk addım! Ədəbi mühitdə çap olunmaq imkanı tanımağın özü də bir fədakarlıq cəhdidir. Yeni yaşınız mübarək.

Akəm XAQAN,
şair

QEYD: Jurnalın ünvanına göndərilmiş bütün təbrik sahiblərinə redaksiya heyəti təşəkkürünü bildirir. Onlardan yalnız bir neçəsini seçib çap etdirə bildik.

YAZI DÜZÜMÜ

Redaktor guşəsi

-İgidi öldürən şəhid.....	1
- Ramiz İSMAYIL - “Xəzən” jurnalının baş redaktoruna.....	9
-“Xəzən” jurnalının yeddi yaşına təbriklər.....	90

Publisistika

- Əyyub TÜRKEY - “Müasir uşaq nəsrində Şərafət Şəfi imzası”.....	2
- Əli BƏY AZƏRİ - “Tankçı-döyüşçü zabit” (Baş leytenant Hübətovun əziz xatirəsinə ehtiramla).....	7
- Alı RƏHİMOĞLU - “Tapındığın ədəbi işıq” (Ayaz İmranoglu yaradıcılığına, xüsusən də “Gözəllik suyu” hekayələr kitabına bir nəzəri baxış).....	16
- Ələsgər TALİBOĞLU - “Nəğməm pərvazlanıb uçandan bəri” (Şair Əhməd Sədərəkli yaradıcılığında poetik pöhrələr).....	26
- Kirman RÜSTƏMLİ - “Keçmişdən bu günə boylanan əsər” (Nəzakət Cavadovanın “London saati. Uzaq keçmişdə bir dəfə” romanının təqdimatı).....	74
- Tamara SADİQ - “Sevgi həyatı mənalandırır” (Nəzakət Cavadovanın romanına oxucu münasibəti).....	77
- Əli BƏY AZƏRİ - “Baş redaktorun qeydləri”.....	86

Poeziya

- Səhrab MÜRŞÜDOĞLU - “Sən mənim Azadımsan!”.....	8
- Hafiz ƏLİMƏRDANLI - Qəzəllər, rübailər.....	13
- Şükür QAFAR - “Payızın rənginə bürünən qadın”, “Sənin saçlarında sevdim payızı”, “Yaman soyuq keçir eşqin baharı”, “Gözümdə ağla”, “Sənin baxışında sevdim dünyanı”, “Bir ay idin”, “Ütülə alınımın qırıqlarını”, “Sevgi çilənibdir xəyallarım”, “Aşıqlar əzabı sevir”, “Məndən yay fəslində şeir istəmə” (şeirlər).....	23
- Şahlar HACIYEV - “Mən həqiqəti deyirəm”, “Dünyanın”, “Dərd qalası”, “İncimək olmaz”, “Ağzıgöyçəkdir, aman”, “Qəzəl”, “Bərəkallah”, “Bir qıza”, “Ümid var”, “İşıq nəğməsi”, “Var”, “Gəl baharım”, “Belə dırmanma yuxarı”, “Ürək söhbəti”, “Təcnis 1”, “Təcnis 2”, “Mənim dan ulduzum”, “Deyirlər Yəcis ilə Məcis qarışsacaqlar”, “İtin sevimli adəti”, “Tülkünün aktyorluğu”, “Seçim” (şeirlər).....	29
- Rəhman BAYRAM - “Anaların yaşı olmur”, “Baş saritel çalınanda”, “Qorx”, “Olur”, “Bəhanədir”, “Ay Nigar”, “Daha”, “Öyrət”, “Olmur”, “Valideyn ağacdır, övladlar bəri”, “Salar, gedər”, “Keçibdir”, “Öldürəcək”, “İnsan var”, “Zaman pula bən-zər”, “Vəfalı dost”, “Halallıq harama oxdu dünyada”, “Könül”, “Qəşəngdi” (şeirlər).....	39
- Şahməmməd DAĞLAROĞLU - “Zaman irəli gedir”, “Ver mənə”, “Mənəm”, “Gün keçər, il təzələnər”, “Bəlkə bir də gəlmədim”, “Demirəm”, “Kor etdim dünyanı”, “Anlayıb yaşamaq”, “Götürməyəm”, “Dərk elə”, “Xatirələr dinmir”, “Bu, nə xəyal”, “Məni özünə apar”, “Səni görmədiyim gün”, “Qəlbimdəsən hələ sən”, “Mənə verdiyin şəkil”, “Ürəyim”, “Özbəkistan” (şeirlər).....	52
- Damət SALMANOĞLU - “Ümid yollarımı tutan olmasın”, “Bir oldun”, “Arzular”, “Ürəyi imanla dolu olmuşam”, “Şeh saçlarına”, “Kainati sirr doludur”, “Mən sevgi fənninin əlaçısıyam”, “Özümüz dünyanın günah yeriyik”, “Özümün sınağıyam”, “Zaman tez keçir”, “Savablarla günahları pozan var”, “İsrafil surunu alıb əlinə” (şeirlər).....	61
- Gülzirə ŞƏRİFOVA - “Sən gəlsən”, “Sevə bilərsənmi sən də mənimtək?”, “Ayrılıq”, “Məktubumu göyərçinin qanadına bağladım”, “Sən məni dan üzə yoxla, əzizim”, “Sayxanın sahilində”, “Səni sevirəm”, “Əsdi sübh çağının yeli qəflətən”, “Səni candan sevirəm mən”, “Anamın xatirəsinə”, “Kəpənək”, “Məhəbbət”, “Vüsalına təşnə könül”, “Gəncliyi adım”, “Azərbaycanlı dostlarıma”, “Mənimtək olmayacaq”, “Zülmət geridə qaldı”, “Gül fəslinin zamanı ötdü” (şeirlər).....	69
- Budaq TƏHMƏZ - “Ölməyib, yaşayır Heydər əbədi”, “Döyüş vaxtı”, “Anamın ətrini nənəmdən aldım”, “Gözlə, gələcəyəm”, “Sən söz sərrafısən”, “Mənim xəyal dünyam” (şeirlər).....	78

Nəsr

- Şəfahət ŞƏFİ HƏSƏNOV - “Aygünün fincanı”, “Mənim robot anam” (Uşaqlar üçün hekayələr).....	4
- Təranə DƏMİR - “Yerə dağılan arzular”, “Çörək ətri” (hekayələr).....	10
- Ayaz İMRANOĞLU - “Dəbilqə”, “Ana məktubları”, “Şöhrət” (hekayələr).....	19
- Sabir ETİBARLI - “Cəsərət” (hekayə).....	26
- Xəliq AZADİ - “Kosagöl” (hekayə).....	43
- Vaqif İSAQOĞLU - “Qaratikan” (hekayə).....	57
- Nizami KOLANILI - “Bağlı qapı” (hekayə).....	64
- Nəzakət EMİNQIZI - “Nakam sevgi nağılı” (hekayə).....	81